

TRC
1629
C9452

DE PLANTIS
EXOTICIS

Libri Duo

PROSPERI ALPINI
Philosophi Medici,

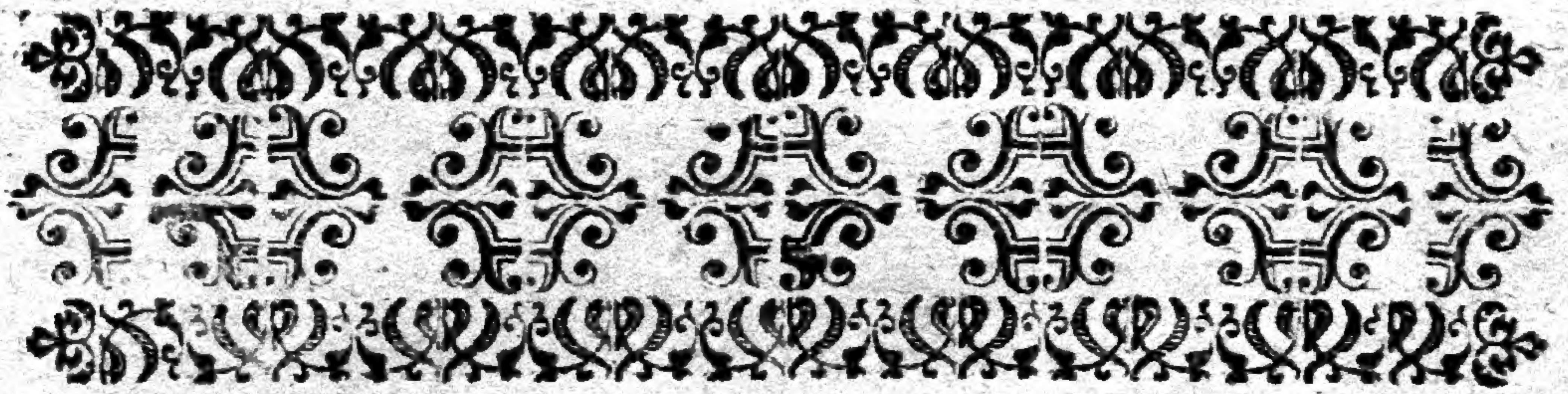
In Gymnasio Patavino medicamentorum
simplicium Professoris ordinarij,
& Horti Medici Praefecti.

*Opus Completum, Editum studio, ac opera
ALPINI ALPINI Philosophi,
& Medici, Auctoris filij.*

SVPERIORVM PERMISSV,
& Privilegijs.

VENETIIS Apud Io. Guertlium MDCXXVIII
Mo. Bot. Garden,

ILLVSTRISSIMO,
NICOLAO CONTARENO,
HIERONYMI FILIO,
Patricio Veneto.

Domino, ac Patrono suo Colendis.

ALPINVS ALPINVS S. P. D.

Dantiarum legitima cognitio, quantum, in arte medica rectè exercèda, sit necessaria, equè, ac delectabilis, tibi Illustris. viro, de hac re, præ cæteris maximè merito, ac in harum cognitione versatissimo, ignotū haud esse scio; si quidem ad rectam medicamentorum compositionem, & ad idoneum compositorum vsus, debet necessario præcedere, simplicium, eandem ingredientium, cognitio, vt de eorūdem viribus iudicium facere possimus, quod assequi (quis non videt impossibile) nisi simplicium habebimus cognitionem, extrinsecam non tantum, quæ oculis subijcitur, verum & multò magis intrinsecam, ad quam consequendam odor, & sapor primario conducunt, vtrique ad primarum,

& secundarum facultatum indagacionem inferuientes; his addatur, naturalis simplicium temperies ex loco contracta, vbi oritur quęlibet stirps, ideam nobis talem, constituens, vt hanc perspectam, de ipsarum qualitatibus, aliquid continuo affirmare possimus, si palustris enim planta (quis ibi inficias) quęmuis in actiuis calida respectu alterius montanę calidę itidem, multo minorem vim in illa, quam in hac, excalfacientem, a natura insitam esse, quod non solum de actiuis facultatibus verificatur, verum idem de passiuis, ab humiditate enim connaturali loci palustris, dum ibi planta oritur, constituitur talis eidem temperies, vt semper siccitas (si plantę insit) sic refringatur a patrio solo naturaliter humido; vt in eisdem passiuis sit multo inferior altera, trahente originem ex sicciore loco, quam tamen plantarum temperiem non possumus assequi, nisi primum quo nomine planta donetur, discamus, ad cuius notitiam consequitur cupiditas indagandi locum, vbi viuit, mox si odorata, vel non, & si odorata si benę, vel male oleat, deinde si amara, acris, dulcis, insipida, acida, & sic ex consequenti omnium, non solum extrinsecus, verum etiam intrinsecus constituentium formam, & realem quidditatem plantarum, a qua qualitates, a quibus vires, & vsus in medicina nanciscuntur; Quis, quęso, in medicamentorum compositione propositis intentionibus satisfaciet, cum accidat sæpę sæpius contrarias esse indicationes, pro varietate materię morbificę, si oporteat calida frigidis admiscere, cum ratione tamen, vt calida facultas a frigiditate alterius non obtundatur, & frigiditas eiusdem in toto a calore non dissipetur, & hæc & illa secundum intentiones respondeat, addendo tamen, quod possit immodicum illius calorem, minuere; quomodo hæc perficientur, nisi simplicium facultates optimę caleat,

leat, & quis verè medicus, nisi has optimè possideat? Quid è
nonnè medicamentum quodlibet debet habere (loquor de
compositis) tria, vnum quod habeat rationem basis, corri-
gentis, aliud, adiuuātis tertium, quomodo igitur eligemus;
si necesse fuerit medicamētum exsicicans, si exsiccare salsam
pænitus ignorauerimus? vel si solum relatione hoc percepe-
rimus, qua securitate hac vtemur? nisi per rationē, aut per
experientiam, aut propter vtrumque quod est (omnium tu-
tissimum) eiusdem effectum persuasi erimus: si in hac igitur
animus operantis est ambiguus, non callens eius qualitatē
ratione, aut experientia, (cum tamen falsa omnis, quæ ad
vsum, hic defertur, tota ex eodem cælo colligatur) quanto
magis nos debet alterare plātarum v sus, cum nescierimus
exactè qualitates, cum eadem planta non solum ob ambien-
tem calidiorem, vel frigidiorē, ob cæli mutationem factā
qualitatibus sit diuersa, sed à terra plantarum matre, tanta
& talis succedat eiusdem naturalis temperiei mutatio, vt
nuperrimè dixerimus, ab ipsa omnino ferè pēdere qualita-
tes plantarum, mediante tamen Sole agente tanquam eius
patre, stirpes enim omnes à Sole, & à terra trahunt, & for-
mam & qualitates, supposito semine, à quo habent latētem
quandam vim, sibi simile generandi: Absinthium quis ne-
gabit, quamuis calidum maiorem nancisci caliditatem, si
ex sterili & macro solo ortum traxerit, minorē si in locis fri-
gidis, humiditate refertis: indifferenter tamen absinthio
vtentur, vtpotè calido ad omnes morbos frigos in eodem
excessu, eum tamen semper ob diuersitatem sui ortus, sit vel
magis vel minus calidum, & sic ex consequenti sæpius acci-
dit, vt vicè iuuandi patientem, vel hoc non assequantur ob
debilitatem agētis medicamenti, vel potius ob validiorem
eius vim de morbo frigido introducant calidum, sic & pari
ratione.

ratione quomodo eligemus adiuuans, & corrigens, si cum debemus corrigere frigiditatem impēsam medicamento nesciemus quale medicamentum moderatè calidum addere, vt aliquantulum medicamento frigidissimi vis refringatur, sic tamen vt secundum intentionem propositam operetur, ne frigiditas ex toto aboleatur; sic & de adiuuantibus, si enim volumus addere aliquid quod inseruiat pro vehiculo medicamēti ad partes pēnitiores, hoc autem eligere debeamus tenuium partium, quomodo hoc accipiemus, ignorantes, illud, vel hoc medicamentum, id præstare, & qua facultate. His sic stantibus, quis non affirmabit, simplicium cognitionem medico esse necessariam, non solum vt facultates simplicium medicamentorum optimè cognoscat ad eorundem rectum in medicina vsu, sed etiam vt tutò, citò, & feliciter operetur, ad ægrorum salutem, & ad existimationem, & vtilitatem sibi comparandam. Quid dicam secundario de iucunditate imperceptibili, quam consequitur plantarum cognitio, nonne quisque dum in suo horto varias conspicit plantarum imagines, quamuis animus sit grauioribus curis implicitus, nonnè ità distrahitur, vt omnium obliuiscatur, & solum circa contemplationem harum versetur, obseruat in specie Acacias, balsamos, cassias, in suo horto virescere, quamuis in solo diuerso à suo naturali & patrio, sic summoperè gaudet, In genere videt omnes stirpes, frutices, arbusculos, arbores ita se bene habere, se in multos propagare, vt putet se supra alios copiosissimū fore, sicque quadam aura ambitionis (digna tamen) valdè lætatur, Si conspicit in vniuersum florum varietates (non solum bulbaceorum verum & iam iam propositorū) copiam, pulchritudinem, eximiam magnitudinem, (respectu aliorum eiusdem tamen speciei,) ita oculus eximia voluptate perfruitur

fruitur, ita animus iubilat, ut sit impossibile sic lætāntem
animum verbis describere; Quid amplius? hæc omnia tibi
Illustrissimo viro sunt perspectissima in plantarum cog-
nitione nemini secundo, talis enim ac tanta est in te excellen-
tia ut audeam hosce patris mei labores, sub vmbra prote-
ctionis tuæ in lucem promulgare, certus non solum te hos
esse amplexandos, ea qua soles benignitate, verū et si oport-
uerit, ipsos a detractorum calumnijs defendēdos esse, haud
dubitans. Paruum igitur hoc munus tibi sacratum, dica-
tum accipe ad memoriam debitorum patris, & in signum
me tibi omnia debere, meritò non solum beneficiorum à
patre acceptorum, cuius cum sin hæres obligationis etiam
hæres, verum in me eorundem multiplicitate, quæ in dies
magis, atque magis ita augētur, ut beneficiorum accepto-
rum confusione nesciam pares tibi reddere gratias, quod
cum mihi videatur impossibile, animum, qui omnia potest,
tibi deuinctissimum offero. Vale.

Venetijs Anno Salutis 1627.

PROSPER ALPINVS

AD LECTOREM.

Vm per plures annos in quibus Patavij & in Gymnasio Patavino, & in horto medico ordinariè docui simplicia medicamenta ipsorumq; vires atq; usus medicos, ex varijs locis ab amicis multis cōplures stirpes, raras visuque dignas acceperim praesertimque ex Creta insula a Hieronimo Capello, Senatore, & amplissimo & optimo viro sanè, in omni disciplinarū genere ad primè erudito, maximèque in stirpium cognitione exercitato D. D. meo plurimis nominibus colendissimo. Cuius profectò mortem (obijt enim in Creta insula Prouisor Generalis) ego non absque multis lachrymis ferre potui, quam omnes stirpium, qui rariorum exoticarum cognitione oblectantur, egerrimè ferrent, quod vir quidem nobilissimus humanissimusque hic perierit, qui omnibus medicinae studiosis, atque ijs non minus, qui amēnis viridarijs, rarioribusque plantis delectantur, summa liberalitate semper & Bysantio, quo tempore fuit legatus ad Turcarum regem pro Serenissimo Dominio Veneto, & Creta, innumeras rarioresque plantas mittebat. Ego enim magnam partem Exoticarū plantarum, quas haētēnus videre habereque potui, tanti Senatoris optimi, patronique mei maximè excolendi, liberalitati, acceptum referre debeo, à quo longè plures accepissem, ni mors eum vita priuasset, inter alios, qui eo auctore ac fautore innumeras plantas easque & raras & pulcherrimas in ea Insula videre,

videre, & habere potuit, fuit olim, Ioseph Casabona, Magni Ducis Etruriae, horti Pisani Praefectus, virque in simplicium medicamentorum studio maximè versatus, qui in Cretam Insulam tanti Senatoris ex munificentia profectus, totam eam insulam peragratus, innumeras plantas abiens secum in Italiam reportavit, quibus Pisanum hortum mirum in modum locupletavit atque exornavit, quarum (ut audio) nunc magna pars adhuc supersit, diligentia Reuerendi fratris Franciscani, Francisci Malochij horti illius praesidis. Ex Aegypto etiam olim à Reuerendo Presbytero Palmerio Anconitano, qui à secretis Illustrissimorum Consulium Venetorum, post meum discessum multos annos Cairi mansit, atque à Dominico à Rege, chirurgus, & pharmacopaeo Veneto, & ab alijs multis amicis variarum stirpium semina, à quibus terra commissis plures plantas vidimus. Ex Gallia vero, & ex Anglia ab amicis saepe complura nobilium plantarum semina accepi, praesertim ab Excellentissimo philosopho atque Medico Ioanne Moro, olim meo auditori, & amico observando. Ex Italia etiam multis locis frequentissimèque Napoli, à perillustri, & in rerum Naturalium historia doctissimo viro, Ferrando Imperato, cui plures profectò plantas raras acceptas refero. Verona verò à doctissimo in simplicium medicamentorum omnium studio maximè versato, Ioanne Pona, amico plurimum colendo; Sed quid tandem dicam de Illustrissimo viro Patricio Veneto, Nicolao Contareno, quem postea cognoui, à cuius liberalitate nobilissimarum stirpium exoticarum & semina, & plantas ipsas perquam raras perbellè etiam quasdam delineatas, saepissimè accipio, quibus haec mea exoticarum plantarum historia non parum ornamenti accepit. Habet hortum propè oppidum Campi Sancti Petri, in quo plantae & peregrinae & ex proximis Alpibus quàm in aliquo alio hortorariore, & pulchriores

chriores visuntur, & hoc unum libens dicam alterum Capel-
lum (cuius nunc meminimus) ipsum in stirpium cognitione
evasurum. At quid etiam dicam de nostris ijs proximis mon-
tibus? praesertimque Tridentinis, Bellunensibus, Feltrensi-
bus, Tarnisinis, Bassanensibus, atque de Vicentinis? An non
exinde stirpes saepe accepimus pulcherrimas & dignas profe-
cto, ut in cultioribus hortis summo studio, & custodiantur,
& vivant. Itaque cum (ut dixi) ex multis locis, multas exo-
ticas plantas amicorum multorum liberalitate varijs tem-
poribus acceperim, iucundissimum, utilissimumque, medici-
nae studiosis, atque alijs qui rariorum plantarum studio dele-
ctantur fore existimaui si hascè omnes in hoc opere scribendo
complecterer, atque de ijs accuratius agerem.

Patavij Anno Salutis 1614, Vigesima tertiâ Mensis Martij.

ALPINVS ALPINVS

BENIGNO LECTORI.

Hosce labores, in praesenti solum in lucem editos benigno vultu accipito, Candide Lector, prius enim grauioribus curis implicatus, numquam potui, ad quandam ordinis perfectionem eisdem perducere; praeterquam, quod & deerant quaedam stirpes delineandae, quas temporis progressu, opportunitate inuenta, propria mea manu delineatas adiunxi, vt opus esset omnibus numeris (ab auctore statutis) absolutum. Nunc interim legas, eam vultus hilaritate, quam animi ardenti promptitudine, auctor pro tui delectatione, vtilitateque has omnes stirpes descripsit, & delineandas curauit; Sciens satis eum fecisse, qui fecit, quod potuit. Valeas.

Venetijs Anno Salutis 1627. Mensis vero Iulij die 6.

INDEX CAPITVM

Quæ in libris Prosperi Alpini de Plantis
Exoticis continentur.

CAPITA LIBRI PRIMII.

	num. l.
D E Lauro syluestri Cretica. Cap. 1.	
De Ceraso Idea. 2	3
De Chameceraso Idea. 3	5
De Adrachni seu Portulaca Theoph. 4	7
De Acere Cretica. 5	9
De Acacia secunda. 6	11
De Aspalatho secundo. 7	13
De Echinopoda. 8	15
De Colutea scorpioide odorata. 9	17
De Lino Arboreo. 10	19
De Lycio Cretico. 11	21
De Spartio Cretico. 12	24
De Spartio spinoso. 13	27
De spartio spinoso altero. 14	29
De Cyano arborescente longifolio. 15	31
De Cyano altero arborescente, syracis folio. 16	33
De Scabiosa Arborea. 17	35
De Leucio spinoso cruciato. 18	37
De Caryophyllo arboreo syluestri. 19	39
De Cassia latinorum. 20	41
De Chamedaphnoide Cretica. 21	44
De Poterio. 22	47
De Poterio altero densius ramificato. 23	51
De Tragacantha. 24	53
De Tragacantha altera. 25	55
De Echino. 26	57
De Tragacantha quarta. 27	59
De Scamonea Macroriza. 28	61

De

I N D E X

De Tithymalo <i>Arboreo</i> . 29	63
De Tithymalo <i>Cyparissio</i> . 30	65
De <i>Phyllitide ramosa</i> . 31	67
De <i>Anchusa arborea</i> . 32	69
De <i>Solano somnifero antiquorum</i> . 33	71
De <i>Dorycnio</i> . 34	74
De <i>Chamepeuce</i> . 35	77
De <i>Tragorigano</i> . 36	79
De <i>Thymbra</i> 37	81
De <i>Stratiote millesolia Cretica</i> . 38	84
De <i>Gaidaro Thymo</i> . 39	87
De <i>Ladano Cretico</i> . 40	89
De <i>Chamecisto</i> . 41	93
De <i>Pseudo-cisto-ledo</i> . 42	95
De <i>Pseudo-cisto-ledo altero</i> . 43	97
De <i>Hyoscjamo aureo</i> . 44	99
De <i>Rosmarino Stactidis facie</i> . 45	103
De <i>Arundine graminea aculeata</i> . 46	105
De <i>Thlaspi Cretico clipeato Cretense</i> . 47	107
De <i>Verbasculo saluisfolio</i> . 48	109
De <i>Rubi arborescente</i> . 49	111
De <i>Hormino Cretico</i> . 50	113
De <i>Leontopodio</i> . 51	115
De <i>Argentea</i> . 52	117
De <i>Leucoio luteo vtriculato semine</i> . 53	119
De <i>Leucoio Ceruleo marino</i> . 54	121
De <i>Verbasculo sylu. Cretico</i> . 55	123
De <i>Carduo pinea Theoph.</i> 56	126
De <i>Echio Cretico</i> . 57	130
De <i>Nardo Montana Cretica</i> . 58	133
De <i>Viscaria Maxima Cretica</i> . 59	136
De <i>Anchusa humili</i> . 60	139
De <i>Equiseto Montano Cretico</i> . 61	141
De <i>Marrubio nigro Cretico</i> . 62	143
De <i>Saxiphraga</i> . 63	145
De <i>Polio Gnaphaloide</i> . 64	147
De <i>Santulina flore amplo</i> . 65	149
De <i>Holosteo</i> . 66	151
	De

I N D E X

De Eryngio Trifoli. 67	153
De Dauco stellato. 68	155
De Anthyllide. 69	157
De Carduo Eryngioide capite spinoso. 70	159
De Cyano tomentosio. 71	161
De Cyano spinoso. 72	163
De Melanthio odorato. 73	165
De Galio Montano Cretico. 74	167
De Spica trifolia. 75	169
De altera figura spica trifolia. 76	171
De ascyroide. 77	173
De Cnico singulari. 78	175

CAPITA LIBRI SECVNDI.

D E quibus plantis agendum in secundo libro. Cap. 1	num. 177
De Ligustro Nigro. 2	178
De Datura Contarena. 3	182
De Conuululo Arabico. 4	185
De Rhapontico. 5	188
De Hyoscjamo albo Aegyptio. 6	193
De Cassabel Parrira. 7	195
De Bammia Moschata, vel Mosch. 8	197
De Hippomaratro spheroccephalo. 9	199
De Brassica spinosa 10	201
De Sideriti sambuci folio. 11	203
De Scabiosa Centauroide. 12	205
De Linaria semper virente. 13	207
De Boragine Echioide. 14	209
De Laserpitio. 15	211
De Loto Aegyptia. 16	215
De Colocassia Macroriza, id est longa radice. 17	237
De Colocassia Strogyloriza id est rotunda radice. 18	237
De Sinapi Marino Aegyptio. 19	251
De Maru Aegyptiorum. 20	253
De Carduo minimo. 21	255
De Hyssopo Gracorum. 22	257
De Nigella alba simplici flore. 23	261

De

I N D E X

De Ranunculo Cretico Echinato. 24	263
De Clinopodio Cretico. C. 25	265
De Rubea Argentea Cretica. 26	267
De Trifolio Corniculato Cretico. 27	269
De Trifolio Falcato. 28	257
De Meliloto Cretico. 29	273
De Trifolio Vesicaria. 30	275
De Scorzonera Illyrica. 31	277
De Ebena Cretica. 32	279
De Iacea Maxima. 33	282
De Scordoti. 34	284
De Stebe Plantaginis folio. 35	287
De Maru Cretico. 36	289
De Saxifraga altera. 37	292
De Galio Montano altero. 38	294
De Canapilutea Cretica. 39	296
De Tythimalo spinoso. 40	307
De Oenanthe stellata Cretica. 41	305
De Trifolio Elypeato argenteo. 42	307
De Caucalide Lusitanica. 43	309
De Echio flore eleganti. 44	311
De Iacea Hispanica. 45	313
De Hedyfaro argenteo. 46	315
De Marrubio Hispanico. 47	317
De Siso. 48	319
De Buphtalmo peregrino. 49	321
De Quinquefolio siliquoso. 50	323
De Hyosciamo Virginiano. 51	325
De Bellide spinosa. 52	327
De Meo Alexiterio. 53	329
De Glauce. 56	336
De Campanula pyramidalis minore. 57	339
De Ranunculo Petreo. 58	342

Sic minimo .54. p. 332.

F I N I S.

PROSPERI ALPINI

De Lauro Sylvestri Creticâ.

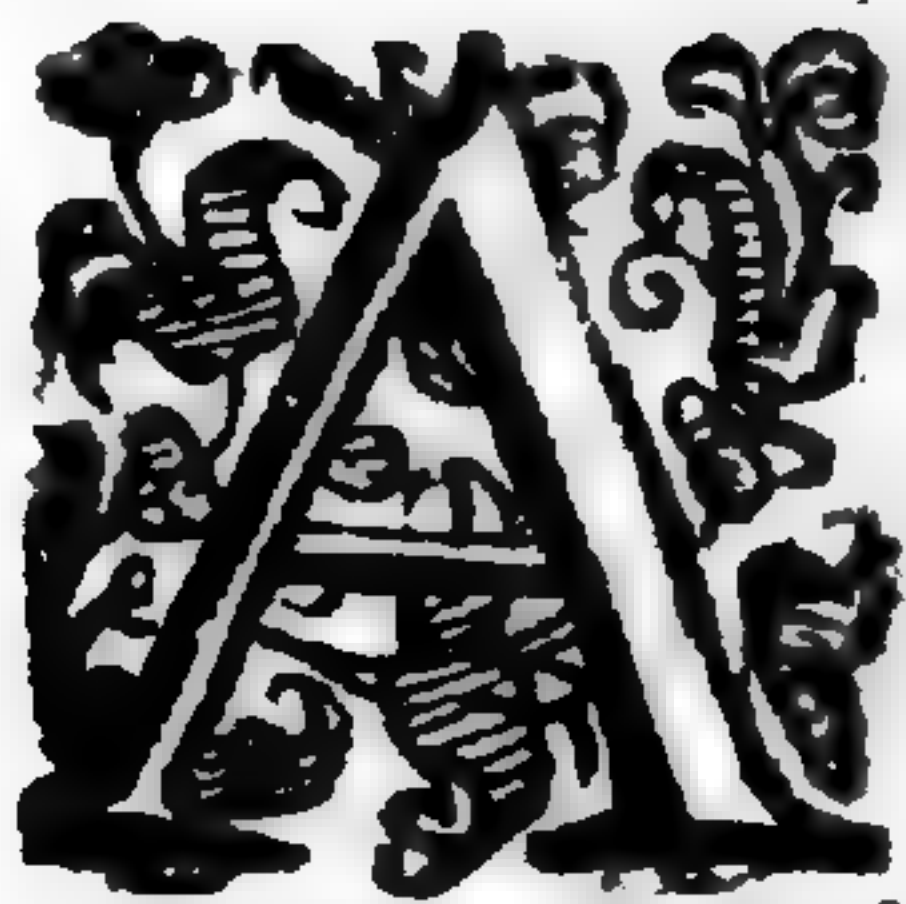

Arbor

PROSPERI ALPINI DE PLANTIS EXOTICIS

Liber Primus.

De Lauro sylvestri Creticâ. Cap. 1.

Arbor nascitur in montanis Cretæ insule pumi-
la, fruticosa, ferens virgas oblongas, graciles,
nigro Cortice obductas, densis veluti nodulis
inæqualiter vtrinque, & in medio positis, infe-
ctas, ligno albo, duro, ferèque gustù insipido
præditus, vtrinque ramulos producentes breues, virgis planè
similes, at graciliores, in quorum cacuminibus spectantur
folia Lauri Sylvestris figura, colore, crassitie, atq; duritiæ, simi-
lia, sed paulò minora, in acutumq; desinentia, pediculis breui-
bus inherentia, numero quinque, aut sex, aut plura etiam si-
mul in ramulorū cymis inordinatim posita, ferè omnino in-
odora, linguam excalescientia, cum leui adstrictione. Singu-
li vero ramuli habent vnū, aut duos, aut tres breuissimos cau-
liculos, subtiles, duros, lignosos, tribus, vel quinque pediculis
paruissimis, præditos, singulis fructum rotundū ferentibus, pi-
peris magnitudine, in tres partes latyridis modo dissectum,
cortice tenui, ruffo, vestitum, cuius quælibet pars continet
semen albicans, oblongum, magnitudine, & figura tritico
valde simile, substātia fragili, non expers odoris granis, gustū
amarescēs, atque linguam excalfaciens. Fructus quilibet, tria
ex his seminibus continebat, & fructibus latyridis, figura, &
magnitudine non dissimilis erat. Hæc arborem, (quod & vir-
garum figura, longitudine, gracilitate, coloreque, & folijs, &
quadantenus etiam fructibus, cum lauro tino similitudinem
haberet) laurum tinum, seu sylvestrem, meritò vocandū, du-
ximus: quod nomen retinebimus, quoad veriùs nobis illuxe-
rit. Nulli vsus ad Medicinam in hac arbore cogniti sunt, fru-
ctus tamen & sapore sub-amarescente, linguâque excalfacien-
te, & ex leui adstrictione, erunt calidi atque sicci supra primum
excessum, iudicandi, habereque ipsos vim roborandi, detergē-
di, atq; meatus ab infarctū liberandi, non erit dubitandum.

Liber Primus.

A

Cerasus

Cerasus Ideā.

Nāscitur

De Ceraso Ideæ. Cap. I I.

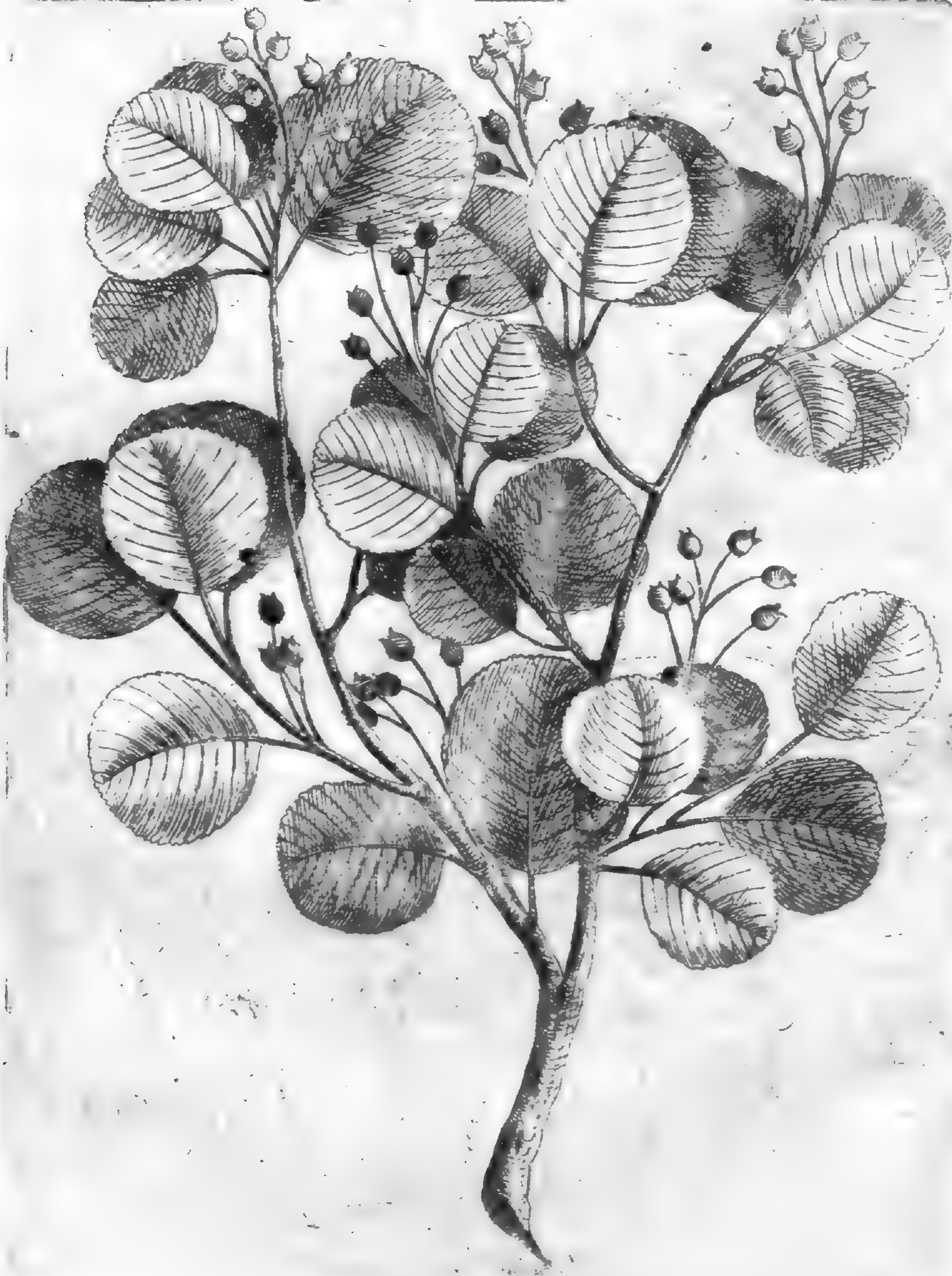

Ascitur in Ida Monte Cretæ insulæ, arbor frutico-
 sa, cuius ramos plures exinde accepimus, quæ ha-
 ber, virgas graciles, nigras, rotundas, Ligno duro
 albo, inodoro, linguam subexcal faciente, in qui-
 bus non æqualibus spatijs, exeunt folia oblonga
 in rotundum inclinantia, nigrescentia, dura, circumcrenata,
 intus fulvescentia, exteriùs candicantia, Agrifolij folijs qua-
 dantenus, & magnitudine, & figura similia, sed minus dura,
 aut bina simul, aut trina, aut quaterna suis petiolis inhæren-
 tia, sursum acta. E quibus pediculi longi, in plures alios quip-
 pè in septem, vel in novem, vel in plures etiam divisi exeunt,
 in quorum apicibus flores albi (vt audivimus) Cerasis simi-
 les fiunt, à quibus fructus parvi, oblongi, cum maturescunt
 rubescentes, & siccati nigrescentes, fabæ magnitudine, gustui
 suaves, (sed siccati duri, lignosique evadunt) singuli singulis
 pediculis succedunt. In horum verò extremo, veluti umbili-
 cus cernitur, quadam alba lanugine tomentosa obductus. Hi
 fructus corymborum modo, decem vsque simul suis longis
 pediculis coniuncti spectantur. Nobis visum est, hanc stirpẽ,
 ad Cerasum Theophrasti, nõ parum accedere; Inde nos haud
 iniuria, Cerasum Ideam nominandam duximus, quod in
 Monte Ida familiarius nascatur. Fortasse erit Agriomelta Pe-
 tri Bellonij, quam in Cretæ montibus se offendisse scribit:
 quamquam à Græcis Codomalos appellari subdidit. Itaque
 hanc arborem Cerasum Ideam vocavimus Agrifolij folio, &
 quod Ceraso similis visa sit in multis, & quod in Ida nascatur,
 & quod folia habeat Agrifolij folio, similia, hoc excepto
 quoniam sunt Agrifolio minus dura, minusq; aculeata. De
 istius arboris vsibus, vel etiam ad medendum nihil certi ac-
 cepimus.

In 1. lib.
 itin. ob-
 ser. ca. 17.

Chamecerāsus Idea.

Altera

De Chameceraso Ideæ. Cap. III.

Altera in Idæ Monte arbor nascitur longè humilior ac frusticosior Ceraso Ideæ proxima, ramis gracilioribus, breuioribus, colore Cerasi Ideæ, in quibus eodem modo, quo in Ceraso, folia exeunt inordinatis interuallis ad rotundum inclinantia, parum in extremis crenata simul suis petiolis, aut terna, aut quaterna, aut quina adhærentia, sursum acta, Ideæ cerasi folijs minora, subtiliora, minus dura, non ita crenata, neq. intus ita fulua, & exterius non ita albicantia. Cum ipsis simul exeunt frequentes pediculi subtiles, in plures alios diuisi, flores ferè racematim in cacuminibus habentes, quibus fructus Ideæ Cerasi fructibus similes, parui, rotundi, rubri in nigrum inclinantes, in extremo quidquam tomentosi albi habentes, minores tamen, mirti fructibus, & magnitudine, & figura proximi, ex ijs non dubitauimus hanc quoq. stirpem Chamecerasum Ideæ nominare, quod priori similis sit, & quod in Idæ Monte & ipsa proueniat. Fructusq. maturi vt Cerasa à pastoribus eduntur. Hæc fortaisè planta erit Myrtomelis à Gesnero vocata, atque vitis Ideæ, quam C. Clusius pro viti Ideæ tertia in 1. libro rariorum plantarum, proposuit. At nullis notis ad vitem Ideam, quam expressit Theopraustus, accedere videtur. Ramos complures accepimus ab amico ex Creta, qui scripsit esse paruum, pumilam uè arborem, Ceraso similem in Monte Ideo nascentem, fructusq. esse esculentos, & ijs pastores libentius vesci. De vsibus verò ad medicinam nihil nos deprehendimus.

Cap. 40.

In lib. 3.
de hist.
plant. ca.
17.

Adrachni,

Adrachni, seu Portulaca Theophrasti.

Pro por-

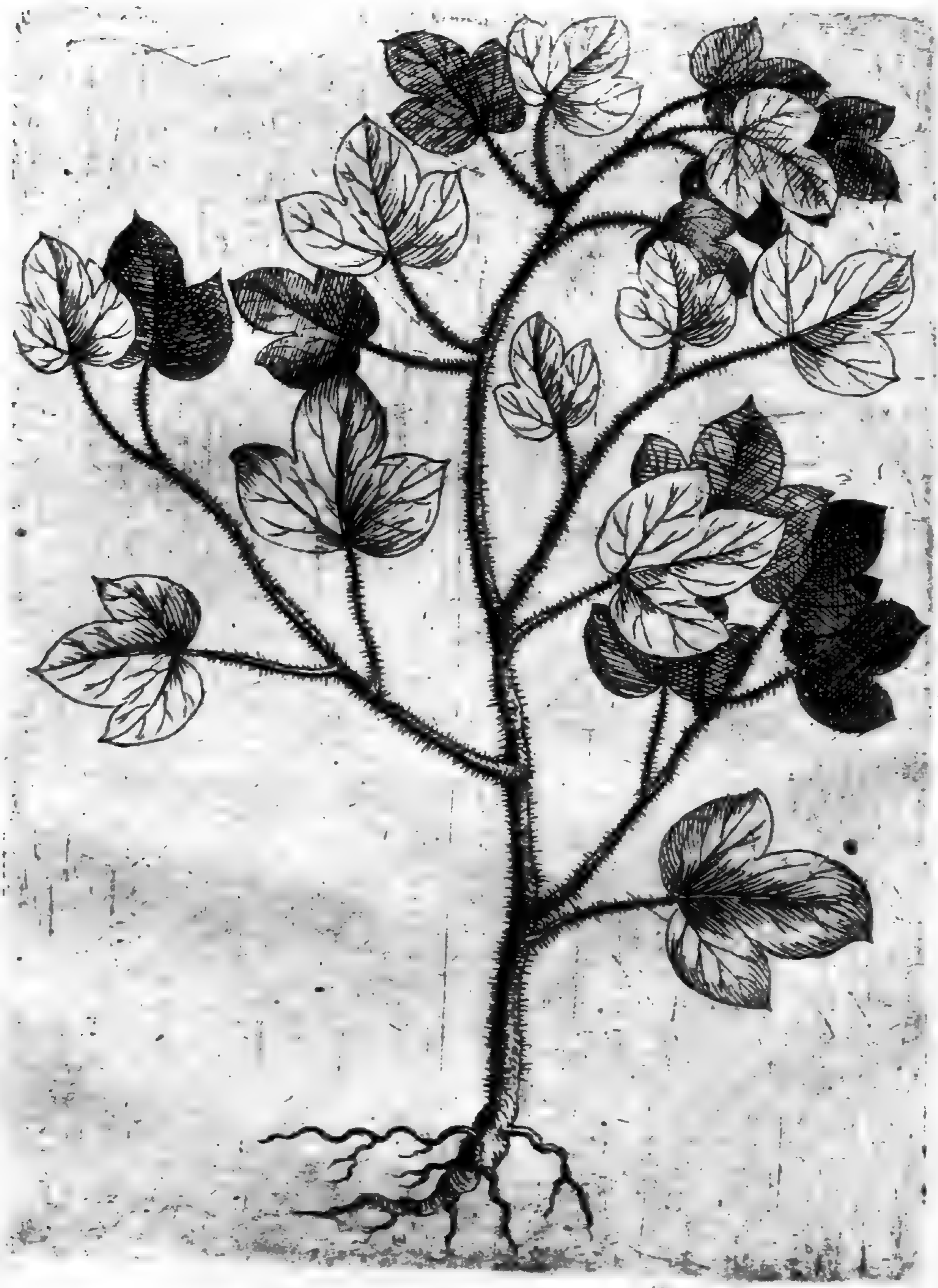
De Adrachni, siue Portulaca Theophrasti.

Cap. IV.

Ro portulaca arbore ramus ad me missus est sine floribus atq; sine fructibus, folijs densis, circumquaque stipatis, oblongis, extremis in acutum desinentibus, perpetuò virentibus quorum superius tota in germine posita arbuto similia sunt, licet latiora, inferius verò adnata longe latiora apparent, vnde in rotunditatem etiam vertuntur, hæc interna parte nigrescunt, externa albicant, carnosâ sunt, & dura, duris longisq; & crassis pediculis in hærentia sursum acta non ferrata. Ramus vero hinc folijs præditus ac vndique stipatus cubito longus est, digiti minoris crassitie, cuius cortex cum læuore rubet, ac splendet, perinde ac coralij, quasi ramus esse videatur, perpetuaq; fronde est. Lignum verò colore albicat, durum, alicuius coloris obscurissimi non expers, & obscurè subcaefaciens linguam. Non dubito arborem esse Adrachnim, siue Portulacam Theophrasti (quam arborem Petrus Bellonius in Syria offendit) præsertimque cum folia sint arbuto, similia, audierimq; ferre fructum arbuti. Carolus Clusius in 1. libro Cap. 31. rariorum plantarũ historiæ ex Honorio Bello expressit iconem habentem etiam fructus arbuto similes, ac non potui non mirari in ea imagine ramum fructus habentem, & folijs nimis rarum videri, & folia etiam aliquantum arbuti folio dissimilia, quæ fortasse in ramis fructus habentibus, ita mutari oportebit. De Adrachni Plinius scribit, habere folia arbuti, atq; fructum, vnde hic noster ramus poterit esse Adrachnis, siue Portulaca.

Acer Cretica

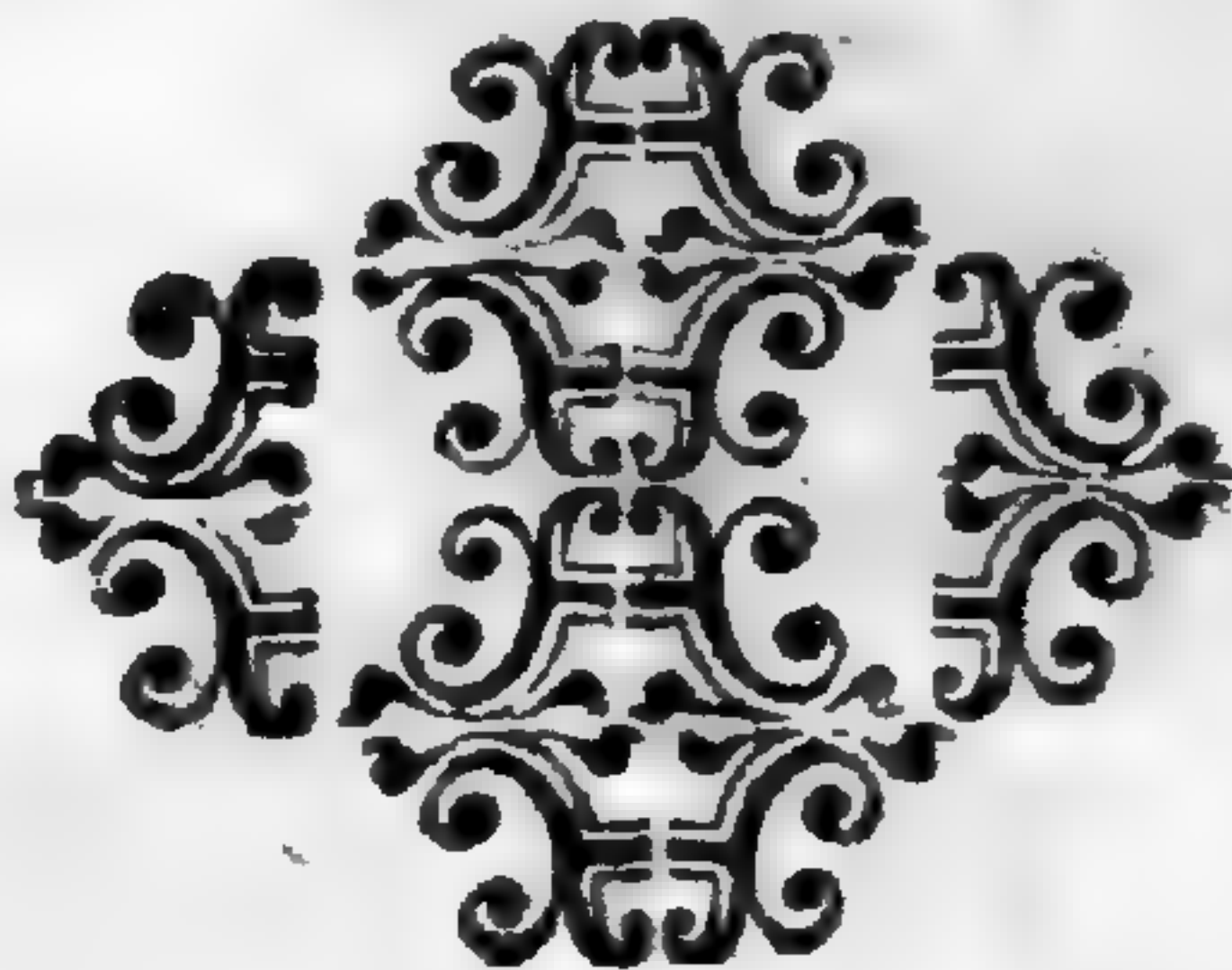
Plantam

De Acere Cretica. Cap. V.

PLantam accepi cubitalem, quæ folia habebat hederæ helicis tenuia mollia, dilutè virescentia pediculis, longis, subtilibus, inhærentia, quæ in cymis caulium vtrinque à breui caudice crasso, rotundo, viridi colore rubescente ad summum numero quatuor spectantur simul ferè copulata. Internum vnicum folium cum suo longo pediculo visitur, aliquando geminum simul, geminis pediculis aliquando tria, atque ad summum, ut dictum est quatuor. Caudex ramiq. omnes pilis albis infecti sunt. Radice nititur breui, tenui, & tota planta cum caudicibus, & ramis molli substantia constat, totaque inodora atque insipida visa est: eam sine floribus & fructibus accepimus, nihilominus, ut coniecimus, hæc arbor ad acerem accedere videtur, atque ad eam præsertim, quam Dalecampius Monipeliensem appellavit, de qua ita habet: Acer Monspeliense, arbor est mediocriter pro-cera, ramis satis explicatis, cortice quodam modo purpurascēte, folio aceri vulgari, simili, in tres tantum cuspides siue angulos diuiso, crasso, venoso, ex longo pediculo pendente paribus interuallis vtrinque sito fructu gemino, membranulis duabus cohærentibus, alis muscarum similibus, procul dubio crediderim descriptam à nobis hanc arborem ad acer Monspeliense accedere. At esse ex recenter natis. Hoc vnum est, hanc nasci in Montanis illiusce Insulæ, quam etiam citra nomen amicus ad nos miserat. Nullum usum habere ad medicinam deprehendi. Tota planta præter modicam astringentem ferè ex toto insipida est, atque inodora.

In lib. I.
hist. om-
nium pl-
ant. c. 28.

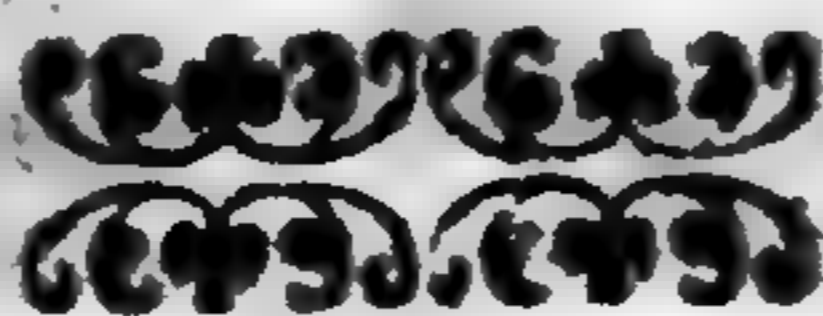
Acacia secunda.

Nascitur

De Acacia secunda. Cap. V I.

Nascitur in Creta Insula, in Zacyntho, atque in aliis locis Orientis, plāta, quæ, Acaciam secundam Dioscoridis, nullis reclamantibus notis, refert. Est enim hæc, frutex arborefcens, tricubitalis, & amplior, caule recto, longo, non multum crasso, cortice læui, viridis coloris saturati, spinis multis, vt in aspalatho secundo, sed rarioribus, vtrinque armato. Etenim spinæ ex caudice longæ, duræ recte procedunt, rutæ foliis ternis simul positis contactæ; ramuli verò ex caudice sursum feruntur, cum foliis, floribus, & paruis siliquis, semina parua, rotunda, lata, dura, siuescentia, continetibus genistæ similibus. Radix radici aspalathi similis existit. Etsi hæc planta in multis, cum Aspalatho secundo conuenire videatur, tamen ab ipso, specie, distinguitur. Namq. Aspalathus spinis horret densioribus, durioribus, albicantibus nudis foliis, Acacia vero spinas habet rariores, foliis vestitas, Rursum in aspalatho folia, flores, & siliquæ, acaciæ secundæ folijs, floribus, atq. siliquis similes cernuntur, quæ tamen omnia in acacia longè maiora apparent, totaq. planta ligno consistat molliori, & magis fragili, quam in aspalatho, cum eius lignum durum sit, neutiquamq. fragile. Folia, & siliquæ acaciæ refrigerant, siccant, cum non læui adstrictione, quibus eosdem usus in medicina habuit, quos de prima acacia Dioscorides expressit, scilicet ad repellendum atq. ad cohibendum, quodcūque profluum, vel sanguinis, vel excrementorum sit, sunt tamen acacia prima longe inefficaciora. Itaque ad fluxum sanguinis ex naribus firmandum, succus foliorum, & siliquarum viridium fronti, & temporibus adhibitus, vel intra nares inditus, maximè valet, & ad sputum sanguinis, & ad dysenteriam, ad mensiumq. abundantiam cohibendam, vel per os assumptus, vel clysteribus, & pessariis in pudendum inditus.

Aspalathus secundus.

Nos alias

De Aspalatho secundo. Cap. VII.

Os aliàs vidimus in loco propè Cretam ciuitatem Fraschia vocato, penes portum, complures aspalathi secūdi stirpes, sponte natas, bicubitales, quæ ramis, nō vt in fruticibus, sed vt in arboribus lignosis duris, densis, spinis albis, duris, crebris, dēsiuè armatis, cōstabant, lignū est album durissimum, & in medio nigrescit, odoris dum recens, expers. Flores fert luteos genistæ similes, sed minores, suauiter eminus olentes. Etenim eminus flante vento odoris fragrantia sentitur, floribus succedunt exiguæ siliquæ, genistæ vulgaris haud dissimiles, at longè minores, in quibus tria quatuorue semina parua, acaciæ proxima sed multò minora, folia verò paruissima terna simul vni loco in ramis adhærentia: Hæc planta nititur radice crassa, longa, brachiata, dura, dum recens est, quippè quoad siccatur minimè suauiter olens, etsi vel etiam siccata obscurum suffito odorem respiret, sapore insipida. De hac planta Dioscorides ita habet: Aspalathus frutex est surculosus, multis spinis horrens. Optimus est grauis, detractō cortice rubescens, aut in purpuram vergens, odoratus, gustatū amarus, est & alterum genus candidum lignosum sine odore quod deterius habetur: Quibus non videtur dubitandum aspalathi à nobis descriptam plantam esse secundum aspalathum Dioscoridis. Ex seminibus è Creta delatis hæc planta nata est, quæ in locis calidis per hyemem à frigore custodita, multos annos vixit, qualem nos olim apud Horatium Bembum stirpium rariorum egregiè studiosum & eruditum Patauij in horto eiusdem, vidisse meminimus. Istius plantæ, lignū maximèq. radicis modicè calidum est, quod ex læuissimo ipsius amarore coniicitur, siccum verò supra primum excessum, cum læui adstrictione. Quibus præcipuus vsus erit ad partes corporis roborandas, atq. ad fluxiones cohibendas. Quod præstabit puluis ad drachmam ex vino austero epotus, vel decoctum per os assumptum, Ad vlcera quoq. oris, & partium genitalium siccanda, puluis inspersus efficaciter præstabit.

In 1. de
mat. me.
cap. 33.

Echinopoda.

Echino

De Echinopoda. Cap. VIII.

Echinopoda Græcis vocata planta frutex est, spinosus, cubitalis, & amplior, multis surculis ab una radice proficiscentibus, refertus; duris & lignosis; colore flavescentibus, & siccatis albicantibus, folijs planè carens perpetuò tempore, spinas multas longas virgæ habent, seu ramulos spinarum instar, & figuræ, qui quoad planta vivit non duri sunt, ea vero mortua, iidem surculi indurantur, & acutæ duræq. spinæ evadunt, quæ æqualibus ferè spaciis trinæ in ordine in ramis simul apparent, plures acutos triangulos, facientes. Planta tota siccata albicat, lignosa, dura, quadantenus aspalatho secundo similis, at eius spinæ sunt multò plures, longiores sursum ferè ex toto actæ, Flores fert parvulos luteos, aspalathi flores æmulantes, sed tamen minores, quibus succedunt techæ parvulæ, figura, triangulæ, quam exigua semina continent. Mirum est Honorium Belium Vicentinum, virum alioquin eruditum, scripsisse ad Carolum Clusium, vti ex ipsius epistolis ad ipsum scriptis constat; hanc plantam flores ferre copiosissimos, cum eam paucissimos producere singulis annis viderimus, in aliquibus plantis quæ mihi multos annos vixerunt. Neque Petrus Bellonius qui hanc plantam aspalatho secundo quadantenus similem fecerit videtur reprehendendus, cum ipsa & spinis, & floribus, & siliquis atq. toto frutice, ac ligno ab eo aspalatho non videatur dissimilis. Aliqui existimarunt ipsam quod folijs careat, & floribus, & siliquis ad spartium Dioscoridis accedere, eòq. magis, quoniam vivens, eius surculi sint tractabiles. Quod an sit verum nollo in præsentia deliberare, aliis lubens iudicium remittens. Nascitur hæc planta in Creta insula, non in montanis, quia frigora non patitur: Vnde apud nos ex seminibus orta hyeme ni in calidis locis à frigore tueatur, exarescit. Lignum aliquantulum antarescit non absque odore etiam grato, quibus, hominibus amicam esse, conicitur, viribus atq. vsibus ad medicinam ab aspalatho secundo non differens.

Colutea Scorpioide odorata.

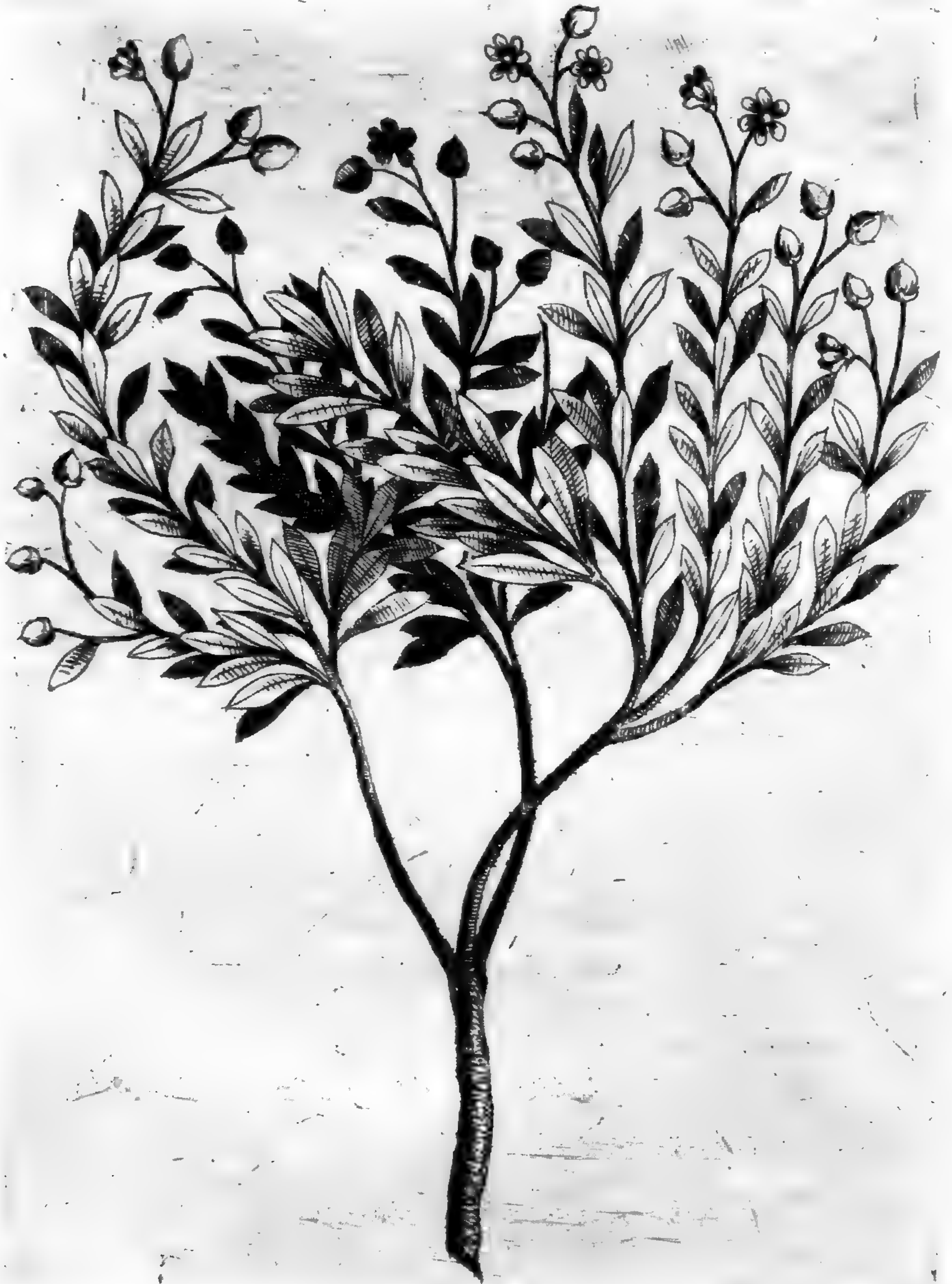
Pulche. r̄

De Colutea Scorpioide odorata. Cap. IX.

Vlcherrimus frutex nascitur & hic in Creta Insula totus argenteo colore, qui crescit cubitali altitudine, & ampliori, folia fert, flores, atq. siliquas vulgaris Coluteæ Scorpioidis, sed in hoc differunt quod foliola in extremo latiora sunt, pediculusque undecim foliis constat, quippè quinque utrinq. atq. vno in pediculi extremo, quæ in extremo sunt latiora, & coloris quidem argentei: Flores verò etsi colore & figura, similes videantur floribus Coluteæ vulgaris; nihilominus differunt, quia creticæ, odorati sunt, atq. illius sætent, siliquæ verò & albæ, & minores sũt. Nonnulli siliquis siue melius tribuunt facultatem purgatoriam, præsertimq. vomitoriam. De qua facultate quicquã certum non habeo. Vere ineunte hæc planta flores fert, & toto mense Maio siliquæ maturescunt. Stirps est frigoris impatiens unde egerrimè hyeme vivit in Italia, nisi summa cura custodiatur in locis calidis. Flores sunt odorati, digerentes cum leui adstrictione, unde non errarent qui meliloti loco iis ad medicinę vsum vterentur. Hanc plantam sæpè nobis ex seminibus è Creta delatis natam habuimus, & multos annos custodiimus, quæ & floruit, & probè siliquas produxit, quæ etiã perfectè maturuerunt, itaut semina perfectissima fierent.

Linum Arboreum.

Ramum

De Lino Arboreo. Cap. X.

NAmum plantæ Creticæ pro Lino Arboreo accipi, eo nomine forsitan ita vocatum, à floribus, fructibus, atq. seminibus, quæ similia sunt Lini floribus, fructibus, & omnium maxime seminibus quæ magnitudine, figura, & colore sunt vsq. adeò seminibus Lini similia, vt vix discernantur ab ipsis. Planta est arborescens, constans ramis obliquè actis, gracilibus, rotundis, cortice nigris, foliis Lini, sed latioribus, vt ad myrti folia magis accedant, densis, vndiq. ramos, contegentibus. In cacumine producuntur flores, & fructus suis pediculis adhærentes colore flauo, saporeq. valde amaro. Fructus verò magnitudine cicerum visuntur, atq. quadantenus etiam figura, vel melius Lini fructibus; horum singulus continet quatuor semina, Lini seminibus, omnino similia. Quicquam de viribus atq. vsibus ad medicinam mihi cognitum non est.

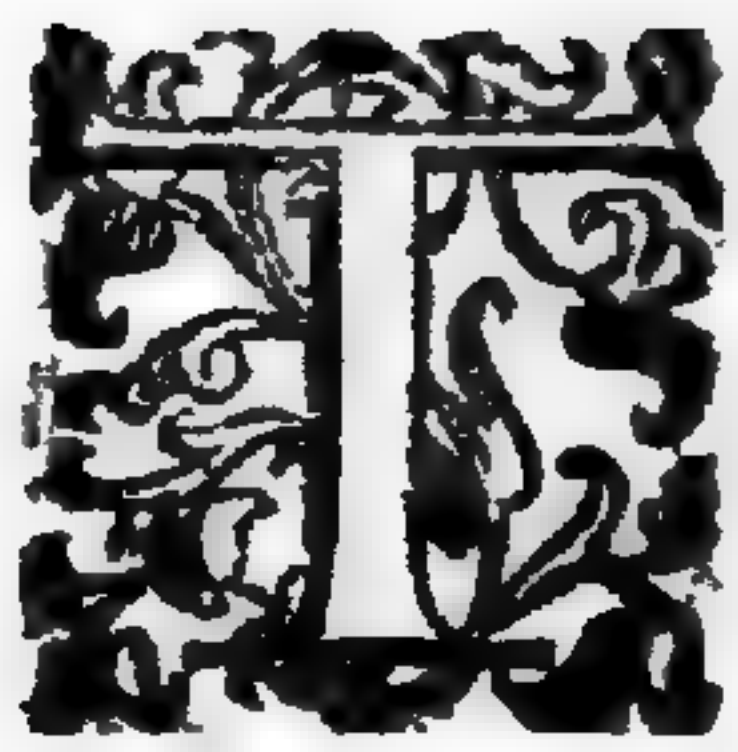

Lycium Creticum.

Tametsi

De Lycio Cretico. Cap. XI.

Ametſi, in libro de Plantis Aegypti duas ſtirpes pro lycio meminerimus, quippè arbores Vzeg, & Ahialid Arabibus vocatas; nihilominus, niſi mea me fallit opinio, hiſce annis proximis mihi aliam lycij plantam ex Creta miſſam, à vero antiquorum lycio non abhorrentem, in montanis illiuſce Inſulæ prouenientem, videre licuit. Hæc arbor parua eſt hominis altitudine ſupra terram elata, ſpinis horrens, foliis buxi, anguſtioribus tamen, quaternis, aut quinis ſimul ramorum partibus eminentioribus, citra pediculos, inhærentibus: igitur caudex habet vtrinque ramos multos, graciles, rotundos, ferè rectos, duros, lignoſos, habentes qualdam inæqualitates in ipſorum rectitudine, quippè qui habeant breui interuallo, partes qualdam eminentiores, à quibus ſingulis, tres ſpinæ acutæ, nigrae, duræ, ſimul cum foliis buxeis, ſed tenuioribus exeunt, in quibus flores duo, vel tres à ſuis pediculis pendēt, à quibus deflorefcentibus ſuccedunt vna, duæ, vel ad ſummum tres bacce, ob longæ, nigreſcentes, piperis magnitudine, & rotunditate, ſapore ſtiptico, primò ſubdulci, poſt amareſcente. Radices non vidimus, verum ſi ex iis, vt antiquitus fieri conſuevit, ſuccus eliciatur, lycium vocatus, tantoperè ad medicinæ uſum commendatus, planè ignoro. De eo ſucco, nos in libro de plātis Aegypti ſcripſimus capite de Vzeg, Quod pertinet ad iſtius plantæ facultates, atq. ad uſus medicos procul dubio habebit & hæc planta eaſdem, & vires, & uſus, quos antiqui de lycio tradiderunt, cum præſertim, & hæc ſtirps notas veri lycii habeat, & folia, & fructus cum adſtrictione amareſcant, primo enim guſtui ſubdulces apparent, & mox leui ea dulcedine citò reſoluta, amari eſſe ſentiuntur, quæ amaritudo in ipſis remanet modica. Ipſorum eſſentia mixta eſt, ex ſubſtantia tenui, calida, amara, qua calfacit, ſiccatur, detergit, ex terrea frigida, & ſicca, qua adſtringit, refrigerat, ſiccatur, roborat, meatus claudit: Hinc fit, quod in actiuis qualitatibus mixtione calidæ, & frigidæ ipſius ſubſtantia, redduntur, temperati, ſiccant verò ſupra ſecundum exceſſum
cum

cum adstrictione, vnde mirum non est, si vlceribus, oris, labiorum, aurium, aui, & similibus partium medeantur, si caliginem ab oculis amaritudine detergant, atq. etiam Caliacis, disentericis, cruentisq. reiectionibus, faminarumq. profluuijs opem ferant, cum per os assumpti, tum intus inditi. Hæc omnia, succus, qui & ex folijs, & ex fructibus, vel ex radicibus, vt voluit Dioscorides, parabitur, præstabit. Quomodo verò sit is parandus, Dioscorides, & alii probè nobis tradiderunt. Lycium à lyciâ prouinciâ, abundantius hanc stirpem producente, dictum est, atq. vt ait Dioscorides Pyxacantha à folijs buxeis, itidem appellatum fuit.

Spartium Creticum.

Plantâ.

De Spartio Cretico. Cap. XII.

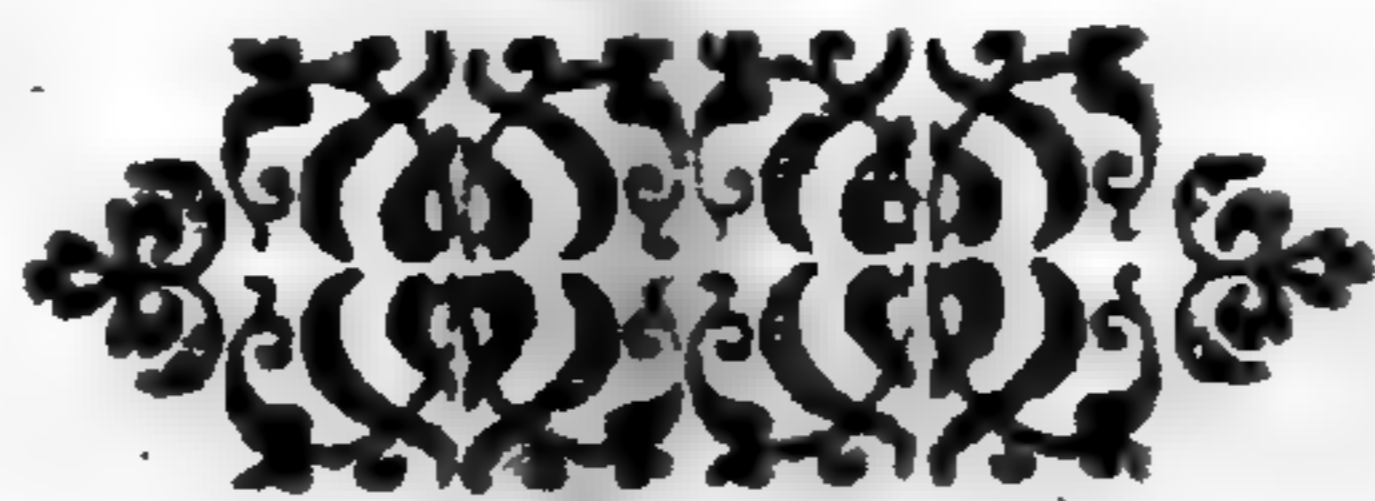

Lanta ex iisdem natalibus ad me delata est proce-
 ra, densissimè fruticans, bicubitalis, & amplioris
 altitudinis, surculosa, quippè ramulis à crassis ve-
 luti caudicibus rotundis, viridibus, densè macu-
 lis paruis albis punctorum alborū modo, infectis,
 nascentibus longis, subtilibus, sursum recte actis,
 flexilibus, rotundis, cortice viridi prædita, Hi deorsum ramu-
 los multos habent vtrinq. inæqualibus interuallis inordina-
 tim positos, & in medio, ramis, folijsq. nudi sunt & postea
 sursum in cymis densè ramificant. Folia habet aspalathi, seu
 acaciæ secundæ, & flores, & siliquas. Nomine spartij ad me
 hæc planta missa est. An verò spartium sit Dioscoridis non
 auderem affirmare, quando eius spartium, seu genista nō ha-
 beat folia, & hæc nostra genista ijs scateat vndiq. in virgis à ra-
 mis prouenientibus, etsi virgæ circa medium nudæ sint, neq.
 virgæ etsi recte, flexiles videantur, aptæ videntur ad vites vin-
 ciendas, Nihilominus, & si hæc nostra planta non erit Spartiū
 Dioscoridis erit saltem, vel notis accedet ad Spartium quod
 Mesues ita descripsit. Spartium genista latinis arbor est mon-
 tana, cuius ramuli desinunt in virgas multas, rectas, flexiles,
 fractū contumaces, quibus vites, & alia ligantur. Flores ha-
 bet flauos lunata figura, siliquas phasiolis similes, & semina
 in his lenti similia, interuallis distincta, quibus liquidò constab-
 bit hanc nostram plantam non nihil ad spartium descriptum
 à Mesue accedere. Neque hæc stirps hæctenus ab aliquo co-
 gnita fuisse videtur, nisi quis dixerit eam esse quam vulgus ge-
 nistam aculeatam appellat, quæ expressa est in historia gene-
 rali plantarum. Negari non potest hanc plantam in multis
 cum nostro Spartio conuenire, quippè in ramis virgisq. iun-
 ceis, in folijs (& si non perpetuò in omni exortu, terna, sed etiā
 quaterna multis in locis cernantur) in floribus, & siliquis par-
 uis, compressis, & latis, & in semine lenticulæ simili, Nihilo-
 minus toto (vt aiunt) cælo, nostrum Spartium differt; primo
 nostrum Spartium habet ramos, cortice egregiè viridi, pun-
 ctis

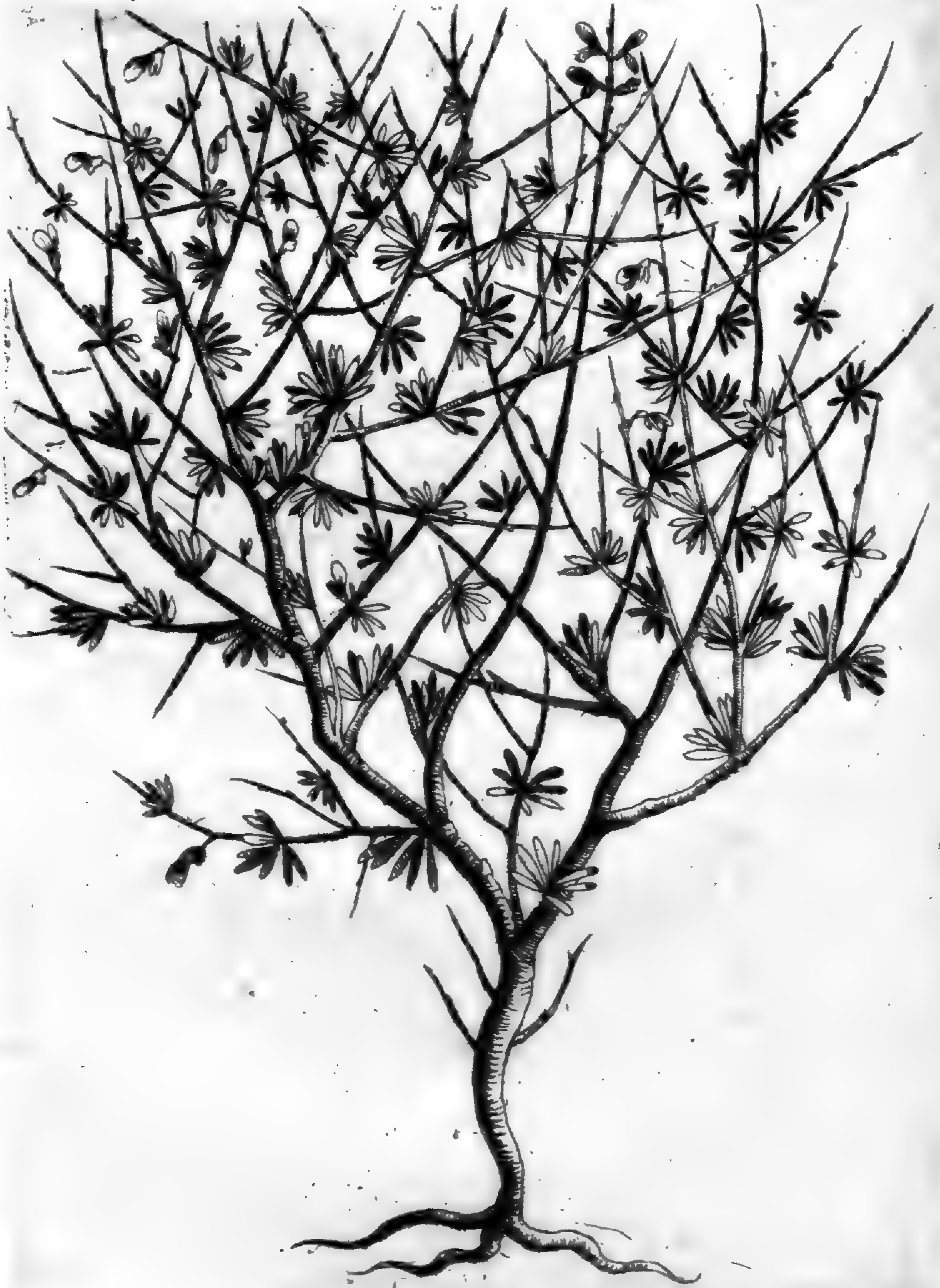
In lib. 2.
purg. c. 29

In lib. 3.
cap. 22.

Etis, crebris albis, toto emaculato. Ab his ramis virgæ quæ longæ, iunctæ, subtiles, flexiles, in altumq. rectè actæ procedunt, id proprij habent, vt in primò ferè exortù, circumquaque alias virgas paruas complures promant, folijs, floribus, & siliquis paruis, latisq. refertas, & circa medium virgarum magno interuallo, nudæ apparent, neq. ramulos, neq. folia, neq. flores, neq. aliud quicquam habentes, circa apicem verò rursus, multos surculos, circumquaq. folijs, floribusq. suo tempore, vel siliquis præditos, producentes, qui ordo in singulis virgis à ramis exeuntibus, perpetuò obseruatur, quod nullã aliam plantam facere vidimus, semina etiam genistæ aculeatæ scribunt esse nigrescentia, cum nostri spartii colore subruffo, spectentur. Quid amplius? cum scribant totam plantam illiusce genistæ aculeatæ sambuci modo fætere, atq. gustui amaritudinem inducere. Nostrum vero spartium neq. fætet, neque amarum est, quin immo subdulcescit cum insipiditate. Quibus certi reddimur, nostrum Spartium nõ esse genistam aculeatam, sed nouam plantam, hæctenus omnibus ignotam, Flores, & semina vitæ saporem habent ex quo in actiuis, & passiuis qualitatibus videtur temperata nihilominus affirmant, & tenera germina, & flores, & semina valenter purgare pituitam, & serosos humores, & per ventrem, & per vomitum, quod & si ex qualitatibus manifestis eam facultatem habere nequeat, id ex occulta facultate à tota (vt aiunt) substantia proficiscente habebit.

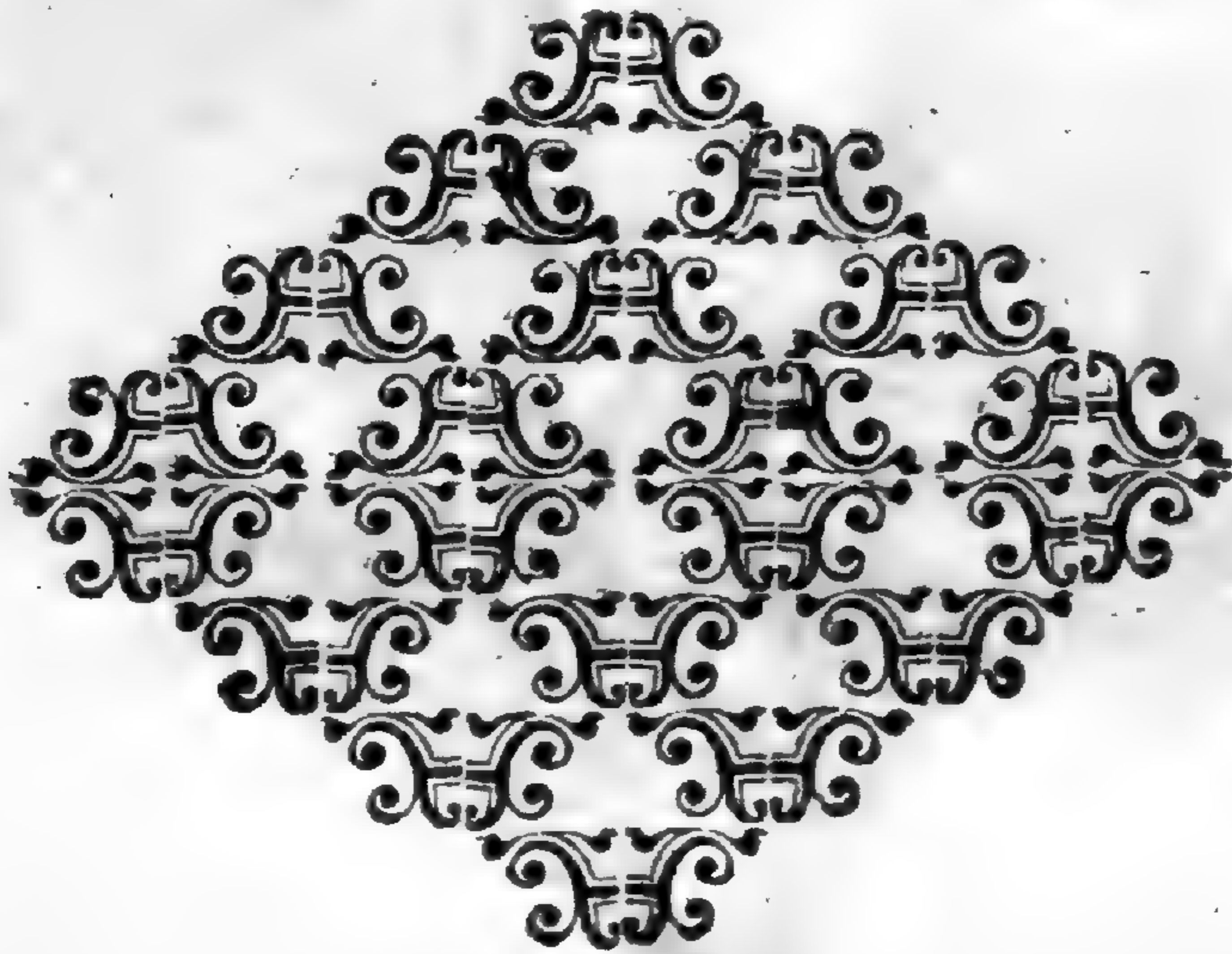
Spartium Spinosum.

Est &

De Spartio spinoso. Cap. XIII.

St & alia planta in Creta nascens Spartio prædicto similis, quæ ramos multos nigros habet, à quibus virgæ exeunt, iunceæ subtiles, nigrescentes, habentes in exortu surculorum, folia, in eodem exortu quina parva tenuia, & ferentes flores plures futeos, paruos, Spartii Cretici similes, à quibus siliquæ parvæ non dissimiles succedunt. Virgæ omnes in cacumine deīnūt in spinas, non tamen multum duras, hisque veluti triangulos facientes. Hæc planta veluti eiusdem saporis, & odoris est cum Spartio, ita eiusdem vires habere, credendum est.

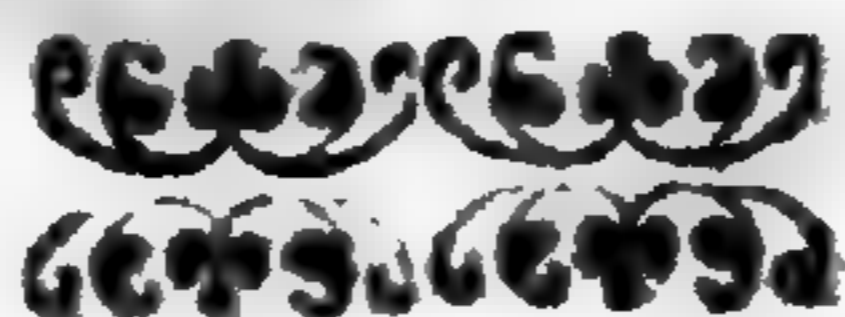
Spartium Spinosum alterum.

Proximo

De *Alceeo Spartio spinoso*. Cap. XIV.

Droximo. Spartio spinoso, planta similis ad me
missa est, pro thymbra spinosa, quæ tantum
abest, ut thymbra, fit, quod ab ea potius in
omnibus, præcipuisq. notis, toto coelo diffe-
rens videatur, thymbræ enim, seu satyriæ
proprium est, ut acutum, suavemq. odorem
respiet thymio similem, atq. thymi quoq. saporem acrem
habeat. Quibus duobus, cum nostra planta omnino careat,
cum & insipida sit, & prorsus inodora. Nihilq. mea sententia
erit aliud, quam spartii spinosi altera species: siquidem frutex,
& ipsa est, Spartio non dissimilis, ramos habens crassos,
rotundos, non leues, sed asperos, à quibus virgæ sursum
rectè feruntur, in spinas acutas desinentes, triangulos veluti
multos facientes, Folia duplici ordine in hac planta visuntur,
primum ad exortum surculorum, ex ramis spartii similia, sed
tenuiora, ex vno exortu, aut trina, aut quatuor, aut quina:
secundo ordine in virgis rectis vtrinq. crebra visuntur, traga-
canthæ modo vsq. ad apicem ferè virgularum, surculorum-
uè, ita ut à foliis surculorum, spinæ super sint duræ, subtiles, ad-
modum acutæ, omnesq. surculi in huiusmodi spinas desinunt,
folia verò vtrinq. in surculis posita, sunt oblonga, parua, ex-
trema acuminata habentia, Spartii spinosi alteri, foliis planè
similia, aliquantulum maiora tamen. Hæc planta radice niti-
tur longa, crassa, lignosa in subtilitatem terminante, in duas,
vel tres radices diuisa. Ab eiusq. duobus locis quodam inter-
uallo visuntur, radiculae, fibrosæ, subtiles, ab eodem exortu
simul plures. Tota planta, & citrà odorem, & citrà sapo-
rem obseruatur. Vnde fortè eiusdem qualitatis, cum altero
Spartio spinoso esse, iudicandum videtur.

PROSPERI ALPINI
Cyanus Arborescens Longifolia.

Pulcher.

De Cyano arborescente longifolio. Cap. XV.

DUcherrimus frutex in Cretæ mōtanis nascitur cubitalis altitudinis, & amplioris. Caudice scabro, duro, lignoso, inæquali, aspero, digiti pollicis crassitie, rosmarini coronarii caudici valdè simili, à quo quidem circumquaq. ramulorum duorum in eius cortice affixo, quedam fragmenta, seu frustula caudici affixa, quæ caudicem adhuc magis scabriorem reddunt. Vnicus hic caudex crassus superius scinditur in tres, quatuorue ramos, digiti crassitie, nigros, scabros, inæqualis crassitiei, & figuræ, nigros, ramulorum frustulos, crebro, vndiq. spinarum quasi modo affixos. Quilibet verò horum ramorum quatuor in apice alios ramulos producit subtiliores eodem modo scabros, nigros, inæqualesq; quorum singuli itidem promunt surculos rotundos plures, scilicet tres, quatuor, vel quinque graciles, palmum longos, tomentosos, albicantes, crebris foliis, albis, tomentosis, longis, magnitudine figuraq. ad salicis tenuia folia accedentibus, vndiq. circumdatis stipatisq. in quorum surculorum cacumine producunt tres, vel quinque, vel septem flores cyani floribus similes, purpurascens in suis calycibus parvis, cyani itidem proximis, à quibus succedunt pappi qui in aerem euolant, inter eam papposam mollemq. substantiam continentur semina parua, cyani quam similia, sed minora, & longiora. Hæc est arbuscula fruticosa, usque ad florum foliorumq. surculos aspectù ferè horrida, nigra, crassitie ramorum inæquali, frustulisq. ramulorum siccorum, spinarum instar armata, & scabra. Ab ea parte vero ex qua surculi foliosi, flores (vt dictum est) in suis cymis producentes, profiliunt, tota est argentea, floribusq; cyani purpurascens iucundissimi aspectus. Surculi albi, folia, atq. flores, fructusq. gustum insigni amaritudine afficiunt, cum aliqua adstrictione. Vnde merito quod ea qualitate amara humores crassos extenuet, ad primè detergit, & meatus ab infarctù liberet, vtilissima est ad obstructos, ad ictericos, ad urinã suppressam, atq. ad menses itidem interceptos, mouendos. Ulceribus sordidis medetur, atq. ad vermes necãdos maximè valēs.

Cyanus.

Cyanus Arborescens alteri, Styracis folio.

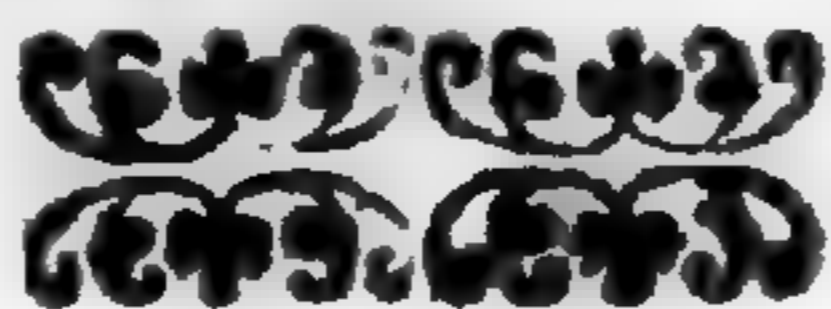
Sequitur,

De Cyano altero arborescente, Styracis folio.

Cap. X V I.

Equitur, post cyanum arborescentem longifolium, altera cyani planta, quam exinde ab amico, nomine cyani styracis folio, accepimus. Verèq. folia styracis æmulari, & magnitudine, figura, ex candido colore videntur, & flores cyani floribus similes sunt. Hæc planta cubitalis & bicubitalis est, in orbemq. diffunditur, perpetuò virens, caudicem habens crassum, vt digitus pollex, rotundum inæqualem scabrum, palmum altum à quo exeunt rami quatuor vel quinque, vel plures, rotundi, subtiles semi palmum longi, è quibus germina multa exeunt, quatuor aut quinque folijs ab eodem exortu simul exeuntia, magnitudine atq. figura styracis folio quam similia, interius nigrescentia, atq. exterius cum tomento quodam albicantia, interquæ germina, exit surculus (vel plures) rotundus, gracilis, palmum ferè longus, aliquot folijs paruis raris inæqualiter positus, & in cacumine est veluti corymbus, florum multorum cyani vulgaris magnitudine, atq. figura similium, ab vno exortu simul exeuntium, colore phæniceo, calice verò longiori, quam cyani, squamato, colore albo, in sulcum inclinante, à floribus deflorescentibus remanent pappi veluti ex materia sericea, villosa alba, intra quam continentur semina parua, longa, tenuia, colore albicantia. Flores autem inodori sunt. Tota planta, & inodora, & insipida est, nulliq. vsus ad medicinam hætenus cogniti cuiquam fuerunt. Elegantissima dum floret, visuiq. iucundissima apparet, perpetuò virens, argenteoq. colore. Prouenit in altissimis præcipitijs, inter saxorum rimas. Mihi sæpius hæc planta ex seminibus nata est, plurimumque & per bellè aucta, quæ tamen numquam ad hyemem curâ peruenit.

Scabiosa arborea.

Non

De Scabiosa arberca. Cap. XVII.

Non minoris pulchritudinis, & elegantiae planta est, quam pro Scabiosa arborescente accepi. Hæc caudicem nititur crasso, palmam alto, albicante, à parua radice, diuisa, in tenues radices longas, hinc inde obliquè per terram actas. A Caudice multi caules exeunt, longi, sursum obliquè acti, graciles, in quibus debitis spatijs folia multa, magnitudine, & figura, aizoo Cretico arborescenti similia, ab eodem exortu simul exeuntia, numero aut quinque, aut sex, aut, septem, vel octo, vel denique nouem, tota incana, albicantia, & in caulium summitate flores ampli, carnei coloris albicantis, magnitudine & figura vulgaris scabiosæ, aut vni, aut, bini, aut, trini, è singulo caule, suis longis veluti pediculis, in quos caulis diuiditur, pendentes. Flores, inquam, paruuli sunt, densè in capite rotundo, cerasi magnitudine, stipati, in quibus semen paruum, rotundumq. continetur, quod solum in Patauino solo, difficulter nascitur, atque multò difficilior, & non nisi curâ diligenti, nata planta conseruatur. Hanc plantam olim Pisis ex horto medicinali accepi à reuerendo fratre, Francisco Malochio, Franciscano, illiuscè horti præsidi, quæ tamen cum multum in itinere passa fuerit, breui interiit. Hæc stirps tota incana, & alba est, pulcherrimi aspectus, & crescit ad bicubitalem, & ampliorem etiam altitudinem. Inodora est, floresq. præsertim, sapore verò subamarecente cum læui adstrictione gustum afficit, ex quo ipsam esse facultatis deterforiæ, & aperientis constat, calidamq. & siccam primo excessu, vnde ad vlcera conglutinanda, atque in ipsis ad carnem deperditam regenerandam utilis erit.

Leucoium Spinosum.

Pulcher.

De Leucoio spinoso Cruciato. Cap. XVIII.

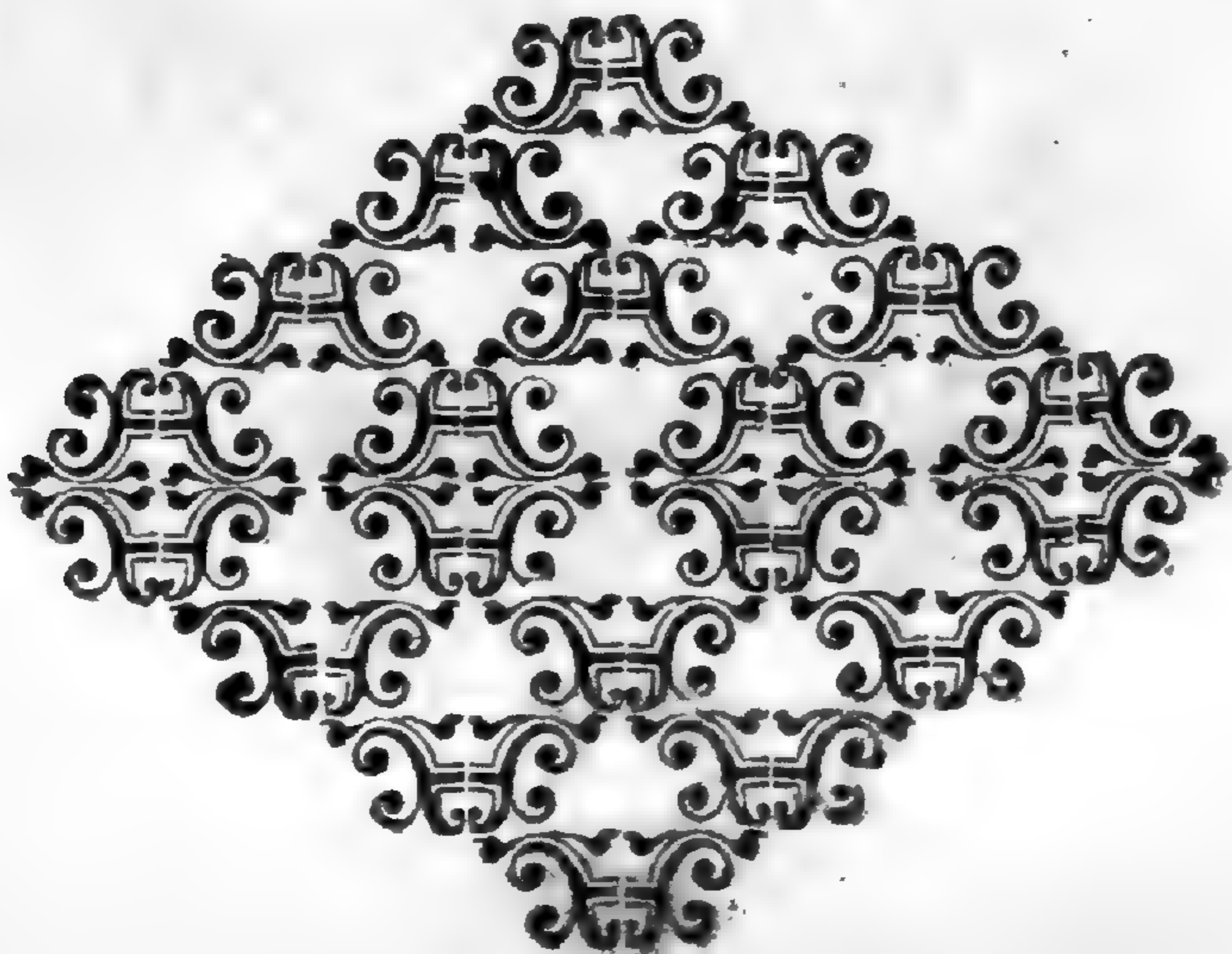
Licherrimam elegantissimamq. plantā, pro Verbasco spinoso accepimus, quæ frutex est cubitalis, tota albicans, paucis folijs paruis candidis, oblongis in extremo acuminatis, & vtrinq. serratis similibus erucæ peregrinæ folijs, quod alii Leucoium Patavinum vocant, sed longè minoribus, & candidioribus, circum ramos in parte eminentiori positis. Surculi vero omnes, spinis multis paruis, vtrinq. ordinatim positis scatent, faciētibus veluti cruces innumeras in furculorum extremitatibus, à quibus nos hanc plantā, leucoium spinosum cruciatum nominauimus, Flores fert in furculorū cymis luteos leucoij similes, à quibus succedit folliculus ferè rotundus piperis magnitudine continens semina nigra, minutissima, blactariæ similia. Nihil .n. habet, quod cū verbasco conueniat, neq. in planta, neq. in facultatibus, neque .n. folia respondent, seu conueniunt cum alicuius verbasci folijs, neq. caules, neq. flores, neq. fructus, multominus nihil adstrictorię facultatis habet, quæ verbasci propria videtur. Hæc .n. planta sapore subdulci prædita est, ad insipidum inclinante, cum læuissima adstrictione vnde ad frigidum siccum ipsius facultas inclinare videtur. Ad Leucoiū vero, & folijs, & floribus luteis paruis potius accedere nobis visa est, quo verò nomine Græci eam vocent, haud intelligere hætenus potuimus, neq. multò minus, quæ plāta sit. Hoc vnum credidimus, hanc omnino antiquis ignorā fuisse. Nos itaq. à quadam similitudine quam folijs, & floribus cum leucoijs habet, eam leucoium spinosum cruciatū, ab innumeris crucibus, quas spinæ in cauliculis efficere videntur. Credi-
di sæpe hanc esse plantam quam Carolus Clusius, à Iacobo Plateū conē accepit, eamq. & ipse leucoium spinosum vocauit. Hæc solummodo à nostra planta differens esse videtur, quod nimis ramis rara esse apparet, neq. eas cruces innumeras spinis facit, quod fortasse in ea non obseruatur, quoniam tenella planta atq. non annosā extitit. Hanc plantam esse quā Galastimida Cretenses vocant, qua ad ignis vsum, vti familiaris solent, & ad fornaces inurendas.

In lib. 3.
obser. c. 7

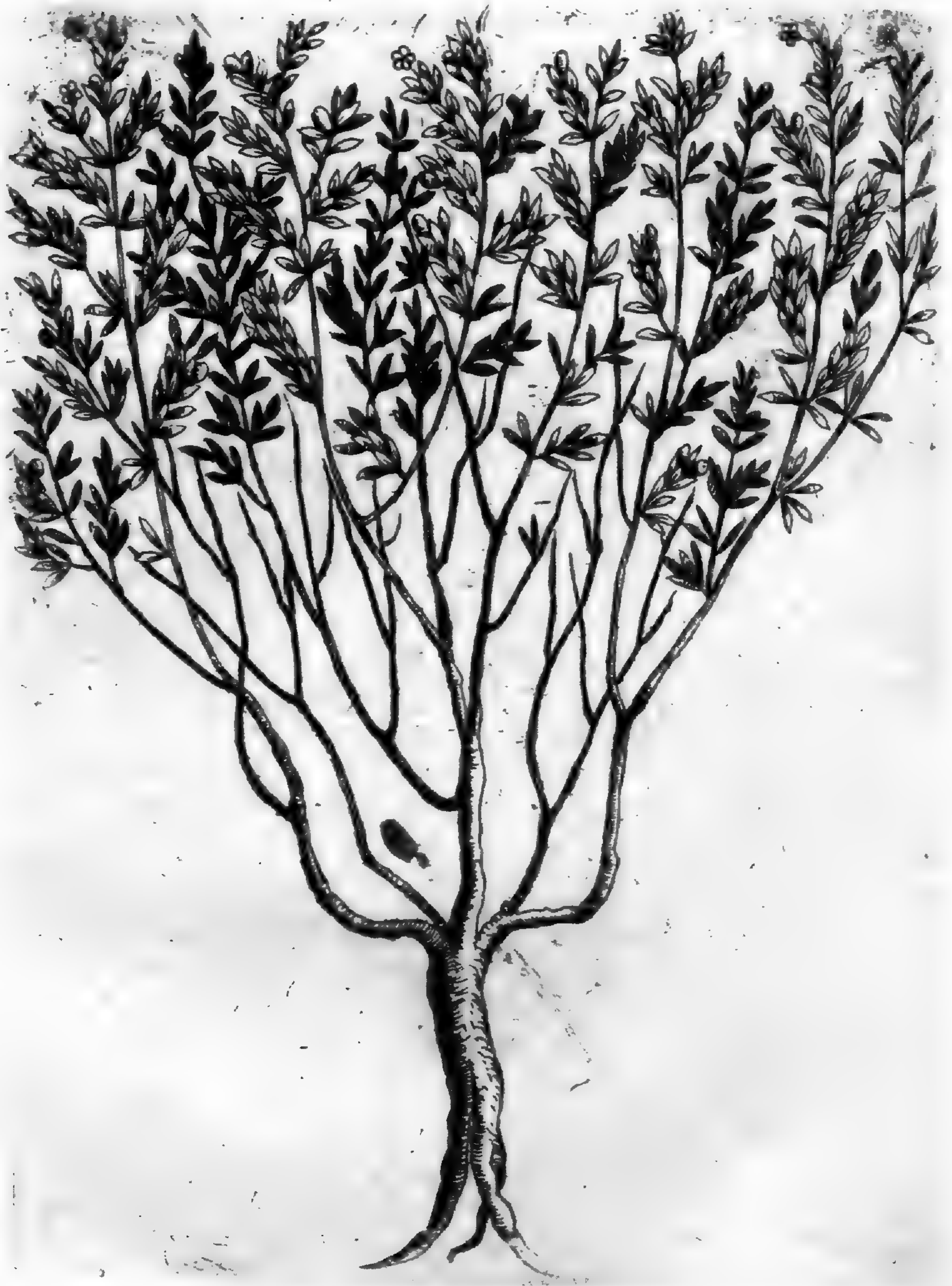
Caryophyllus Sylvestris arboreus.*Caryophyllus*

De Caryophyllo arboreo sylvestri. Cap. XIX.

Caryophyllus sylvestris quinquefolius nascitur in montibus Cretæ Insulæ bicubitalis, & amplioris altitudinis, caudice duro, longo, digiti crassitie, colore albicante, dense geniculato, à quo rami multi procedunt, oblique sursum acti, dense geniculati in alios binos, vel trinos, cauliculos, in quibus multa germina innumeris folijs longis, tenuibus, sylvestris caryophylli similibus, ex eodem ortu nascentibus, referta, apparent, inter quæ exeunt cauliculi tenues, flores, caryophyllos paruos, odoratos, purpurascentes in album, quinque folijs constantes, odoratos, habentes.

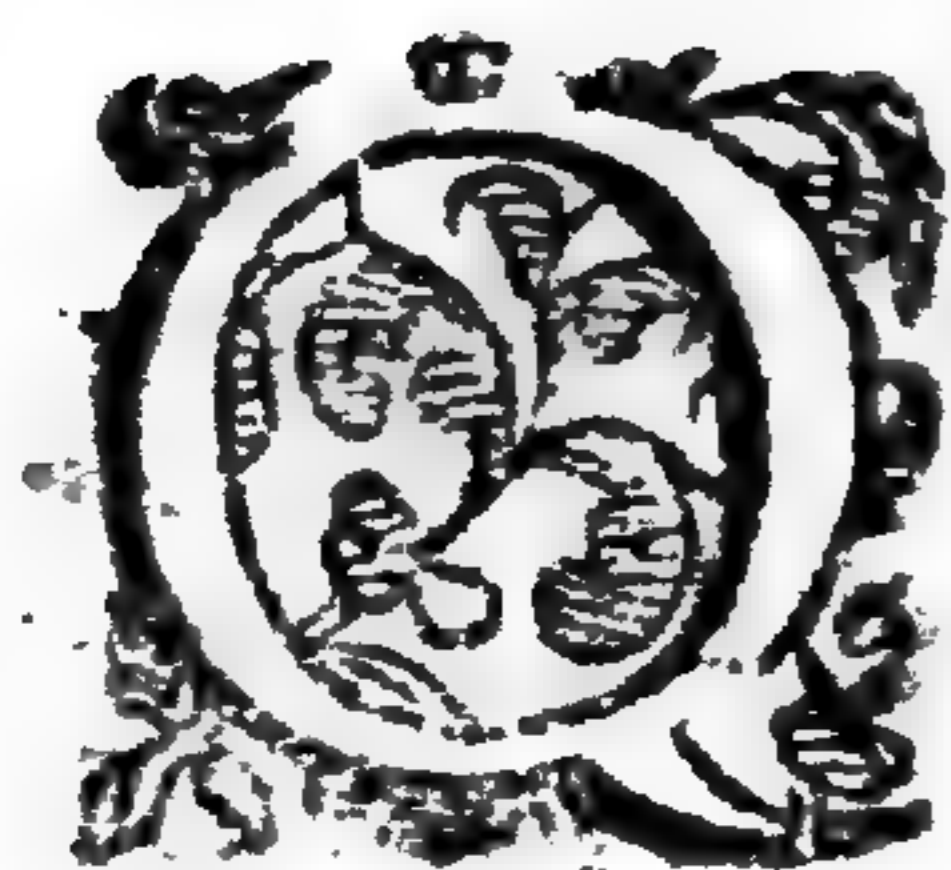

Casia Latinorum.

Quid sit

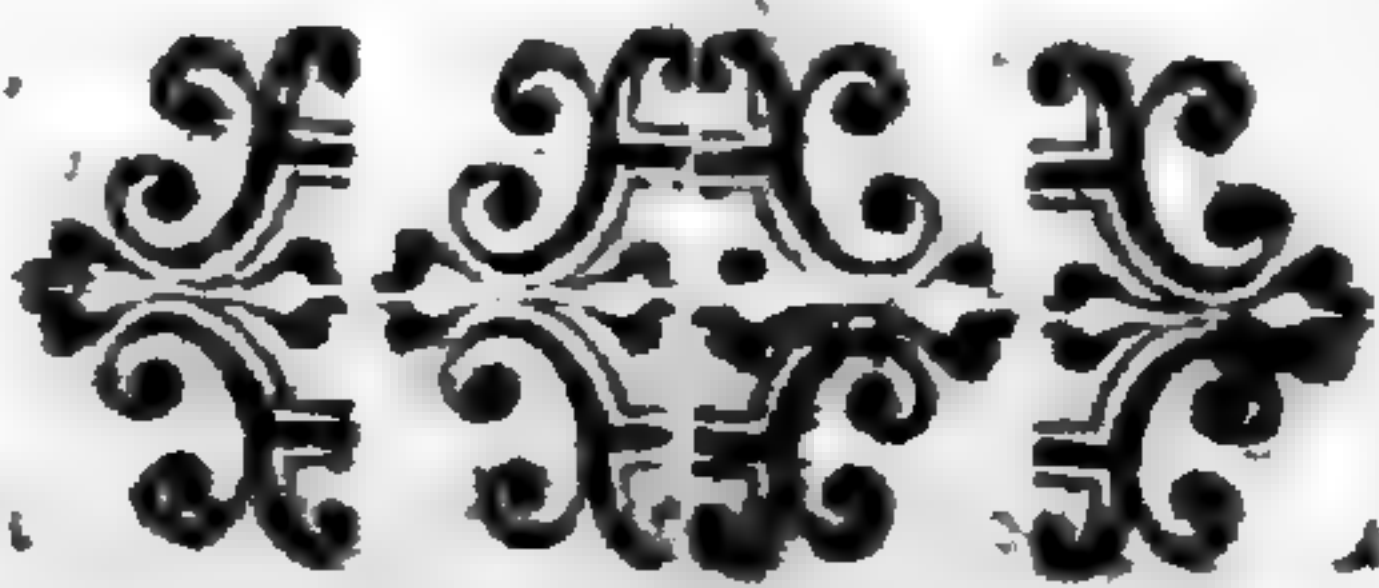
De Casia Latinorum. Cap. XX.

Vid sit plāta, cuius imaginem accuratè delineatam subiciemus, nisi ad Casias Latinorū, quas Cneori nomine Græci fortasse intellexerunt, accedere dixerimus, planè ignorare fatemur. Elegantissimus tamen frutex est, cuius rami & frondes digni æstimantur, vt ad Coronarū vsum recipiantur. Habet radicem crassam longam in duas scissam, asperam, inæqualem, nigro cortice, ligno albo, duro, quod dentibus tritum nihil odoris respirat, ac ferè primum saporis etiam expeis videtur, sed postea linguam acutè exalfacit, cum leui adstrictione. A radice rami multi, crassi, & graciles, rotundi, nigri, tortuosè exeunt, obliquèq. sursum aguntur, atq. ità simul stipati, scopæ modò, densam totam plantā reddunt, qui rami, etsi in plures alios subtiles diuidantur, atq. ab ipsis alii complures surculi exeant, tamen omnes nudi folijs existunt, totaq. planta hæc, maximèq. antiquata, ferè semicubiti vsq. ad altitudinem à terra ascendens, ex toto nuda folijs conspicitur, proindeq. ramorum densitate, atq. nigrore horridum prospectum efficit; supra quam ramorum altitudinem, sequuntur surculi hinc indè ab ijs ramulis profilientes, semi-palmum longi, sursum acti, scoparum modo simul stipati, foliolis candidis, paruis, rotundis, oblongis, in extremū acuminatis, magnitudine, & figura foliorū, vulgaris, seu hortensis saturegia, vel thymi Cræticæ, ita circumdatis, vt ramuli ipsorum nigrescentes, folijs obtuti, nunquam appareant, sed surculi omnes ijs pulcherrimis, candidis folijs circumquaq. stipantur, & surculi omnes ferè producunt, alios plures eodē modo folijs; multis, dēsis præditos. In ramulorum cymis extimis, flosculi phæniceī coloris paruis, leucoiis per similes, vt audiuius suauiter olentes cernuntur: Ab ijs fructus rotundi, oblōgi milij magnitudine albicantes, succedunt. Quibus apparet hæc stirpem, partē superiorem foliosam solum modo habere, & reliquam plantam & ramulis densissimā a se extoto folijs nuda, cernitur. Veluti hæc est horridi prospectus, ita

suprema iucundissimum oculis, amenissimumq. intuitum præbet, ramuli enim supremi foliis onusti florescentetq. elegantissimi sunt, atq. ita vt myrtillæ folia, ab vsù Coronarum non abhorreant. De hac planta denuò repetimus, ni ad Casia Latinorum Poetarum accedat, nos qualis sit prorsus ignorare. Quod verò à casia poëtarum, quam Græci Cneori nomine cognouerunt, non abhorreat, vel hoc quidem argumento deprehenditur, quod radicem magnam, crassam in alias diuisã habeat, atq. ab ea exeant ramuli multi flexiles, quibus dum virides sunt, possent arbores vinciri, ad ligariuè, surculosq. in suprema eius parte ferat, pulcherrimis foliis paruis, oleæ figura, crassitie, & colore quam similibus, refertissimos, flosculisq. odoratis cymæ vndiq. scateant. Quò fortassè mirum non sit, si apes his floribus delectentur. Itaq. erit fortassè albus Cneorus Theophrasti, de quo ita scripsit. Casia quoq. duo genera, alia enim candida alia nigra, candidæ folium modo viticis oblongum, figura quodam modo oleagineo simile: candida magis se hūmi spargit, odorataq. est, nigra odore caret. Radix ambabus, quæ alte descendit, grandis, ramiq. permulti, crassi, surculosi, ab ipsa protinus tellure, aut paulò superius sparsi, lenti ad modum constant, quamobrem hisce ad colligandum iunci modo vtuntur, Germinant, florētq. post Equinoctium, autumnii, & multum deniq. temporis florēt. An vero nigra, vel alba sit hæc nostra planta dicenda, ignoro, quoniam myti dictū est, maiori ex parte, vbi nudata foliis visitur nigra est, & superiori parte candida. Hæc sunt quæ de hac nostra credita casia poëtarum dixisse voluimus.

In lib. 6.
de causis
plant. ca.
11.

DE PLANTIS EXOTICIS.
Chamedaphnoides Cretica, idest, Laureola
Cretica humilis.

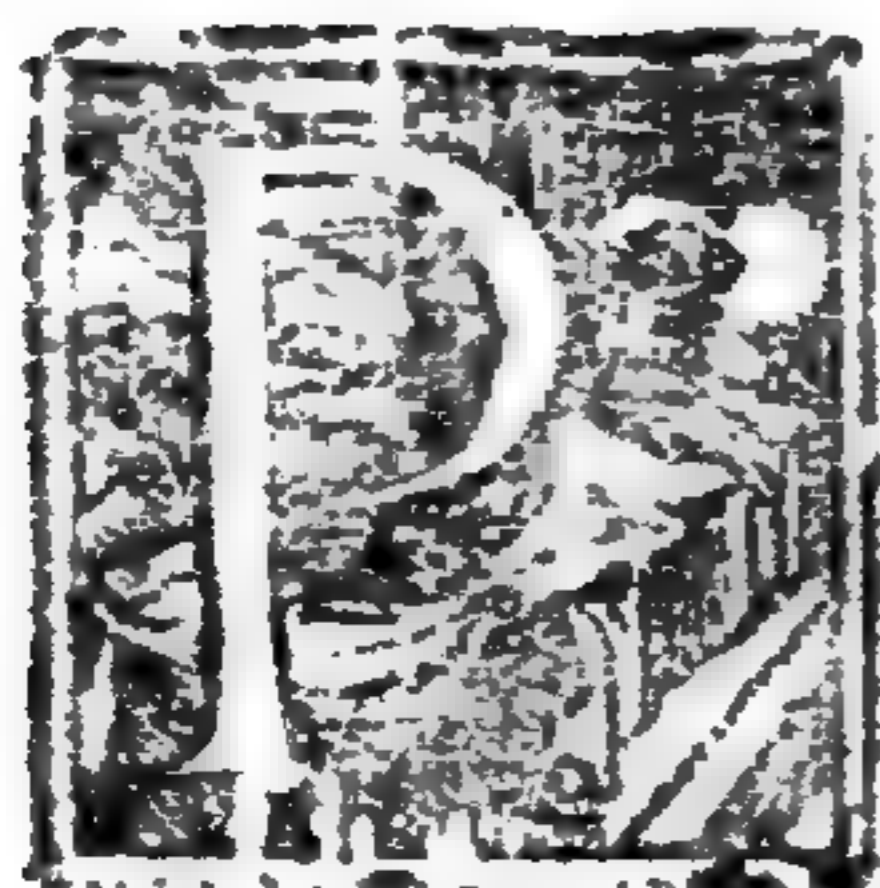
43

F 3

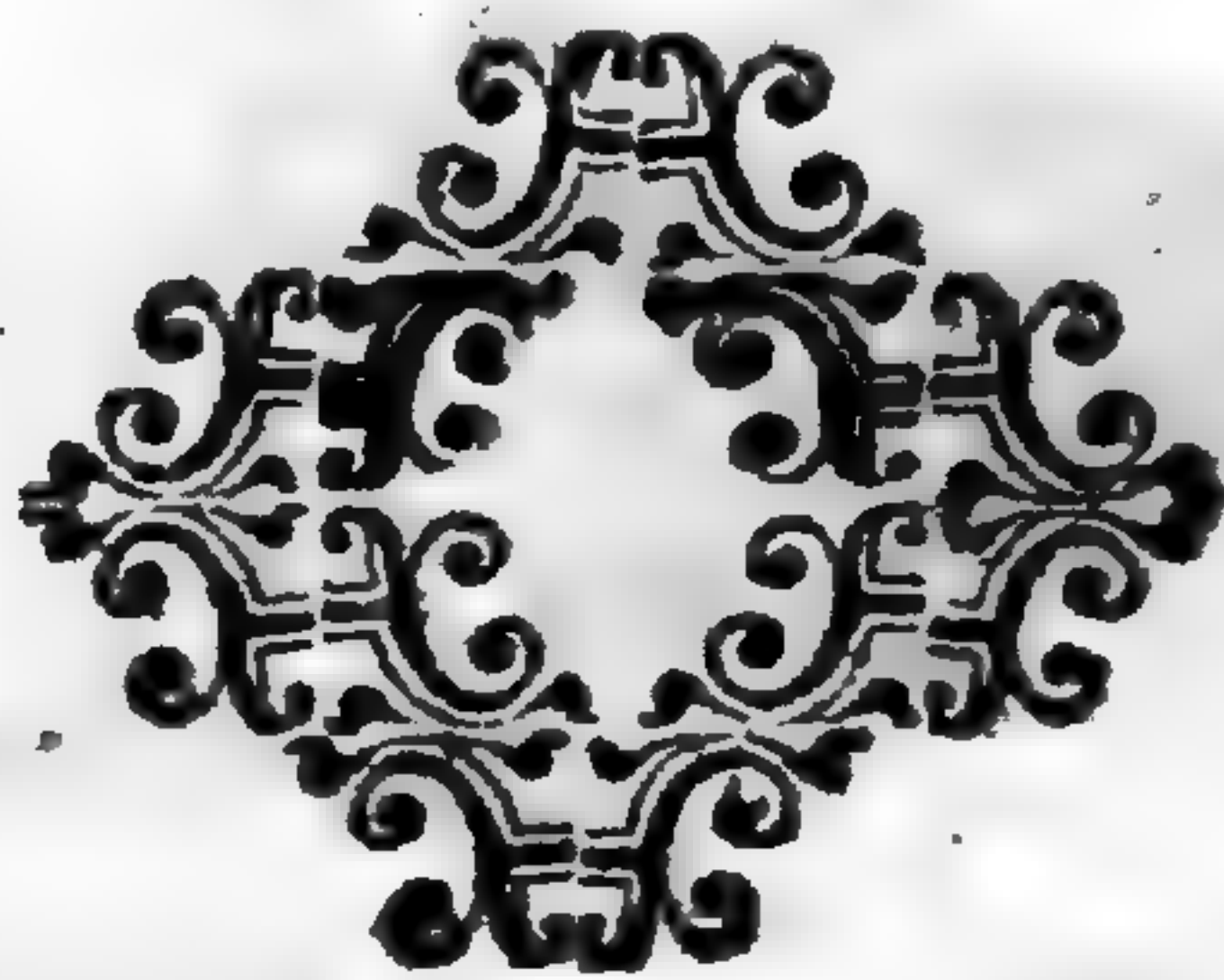
Plantula

*De Chamedaphnoide Cretica, idest, humili Laureola
Cretica. Cap. XXI.*

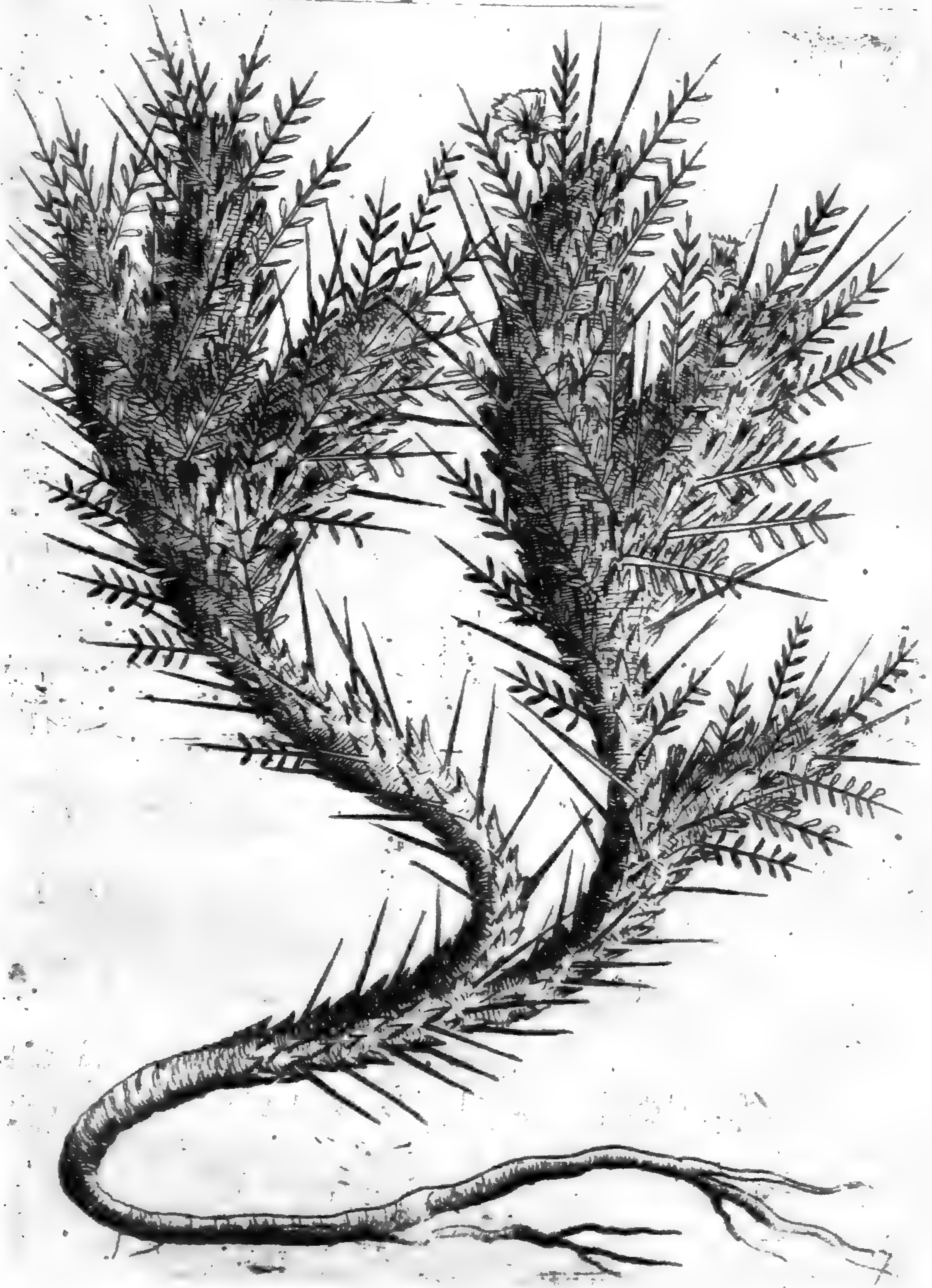

Lantula elegantissima in Crete montanis nascitur, semi palmum alta fruticosa, quæ nititur radice gracili, rotunda, alba, breui multis tortuositatibus, inflexa, sapore maxime feruido, diu linguam excalfaciente, ab ipsa duo, vel tres, vel quatuor surculi, iuxta radicem torti, oriuntur, graciles, rotundi, colore nigrescentes, qui in cacumine producunt plures cauliculos breues, qui simul cum surculis, foliis vestiuntur copiosis, citra ordinem circumquaque positis, ac præ multitudine simul stipatis, oblongis, in principio tenuibus, in extremo latioribus, rotundioribus, crassis, duris, intus viridibus, extra albicantibus, ad folia buxi, vel Balsami Alpini maxime accedentia figura, ut dictum est, aliquantenus varia, quæ à surculis, quibus absq. pediculo inhaerent, incipiendo instar pediculi tenuia sensim ac sensim in latitudine adaucta in extremo Balsami alpini latitudinem ac figuram nanciscuntur. Hæc inodora sunt, gustui vero ad modum feruida, ac guttur, si diu in ore tractentur, ferè inurentia. Nos hanc plantam vidimus sine floribus, & sine fructibus. Hæc stirps primo intuitu ad Vuam vrsi, quam Carolus Clusius in libro primo rariorum plantarum observationum expressam dedit: accedere videtur, verumtamen reuera, & planta notis, & facultate apertissime videtur differre. Namq. et si magnitudine, caulium numero, & foliis similis videatur, tamen caules habet inæquales, folia rariora non ita præ densitate stipata & maiora. Ex gustu apparet eam esse austeri & adstringentis gustus, cum igneam caliditatem, nostræ plantæ, folia, & ex toto planta gutturi inferit. Cum itaq. vua vrsi non sit, quo genere stirpium comprehendetur? An forsitan erit Balsami Alpini species, ut aliqui crediderant? nequaquam: cum Balsami alpini planta longè maior, neq. foliorum figura conueniat, nec caules ad radicem, neq. radix habeat eas multas tortuositates, quam notam, ceu istius plantæ propriam in multis plantis
can-

eandem æque obseruauimus, præterea balsami planta tota stiptica, & amarescens gustui videtur, cum nostra guttur calore incēdat, linguamq. plurimum ex calefaciat. Quibus credidimus nos hanc plātam esse, chamedaphnoïdem, idest paruam humilemque laureolam, cum ex multis, tum omnium maximè ex foliis, atq. ex facultate ferè inurente, quam nos sæpe degustantes animaduertimus. Fortasse ea planta quam C. Clusius in regno Granatēsi offendidit, quam merito quosdam Hispanos in plantarum cognitione peritos, ex foliorum crassitie persuasi, chamedaphnem, appellasse, scribit. Verum vt ingenuè dicam, non puto virum in stirpium studio clarissimum decipi potuisse, cum ea planta, quam in Granatēsi quoddam colle aprico offendit, videatur diuersa à nostra proposita planta, cum illa longe maior nostra sit, foliaque longe maiora, & rariora habeat, atq. etiam in extremis non videntur vt istius plantę, acuta: præterea quia sapor in ea obseruatur austerus, cum amaritudine non conuenit cum nostra. An verò hæc planta sit Chamedaphne à Dioscoride vocata? nequaquā in cum nostra sentētia, (vt etiam Dulechampius cognouit,) Dioscoridis chamedaphne non sit ex genere vrentium facultate plantarum. Consultius igitur credidimus posse vocari chamedaphnoïdem, cum sit humilis planta, ex Daphnoïdis, vulgo, laureolis vocatis, etenim conuenit & plantę figura, atq. vrenti facultate.

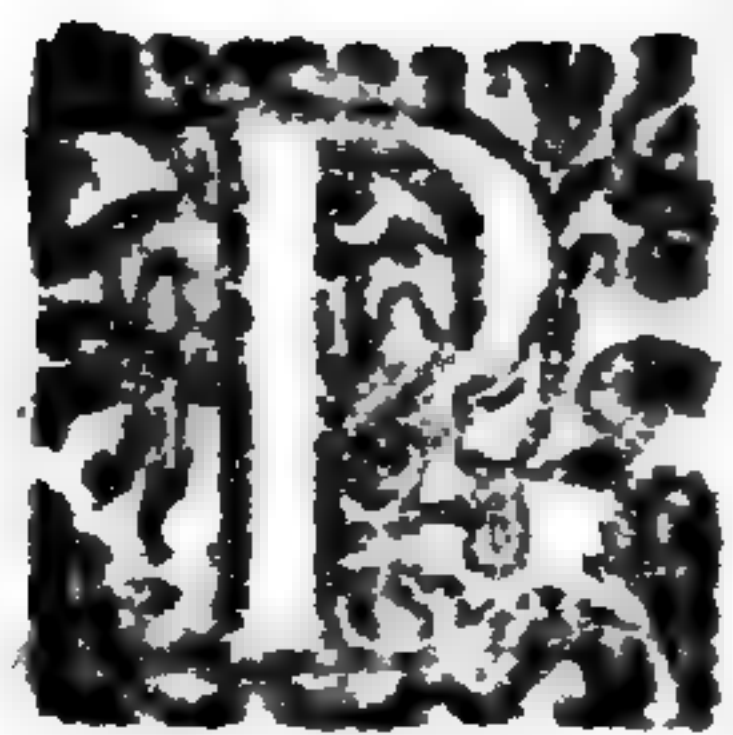
Poterium.

Poterij

De Poterio.

Cap. XXII.

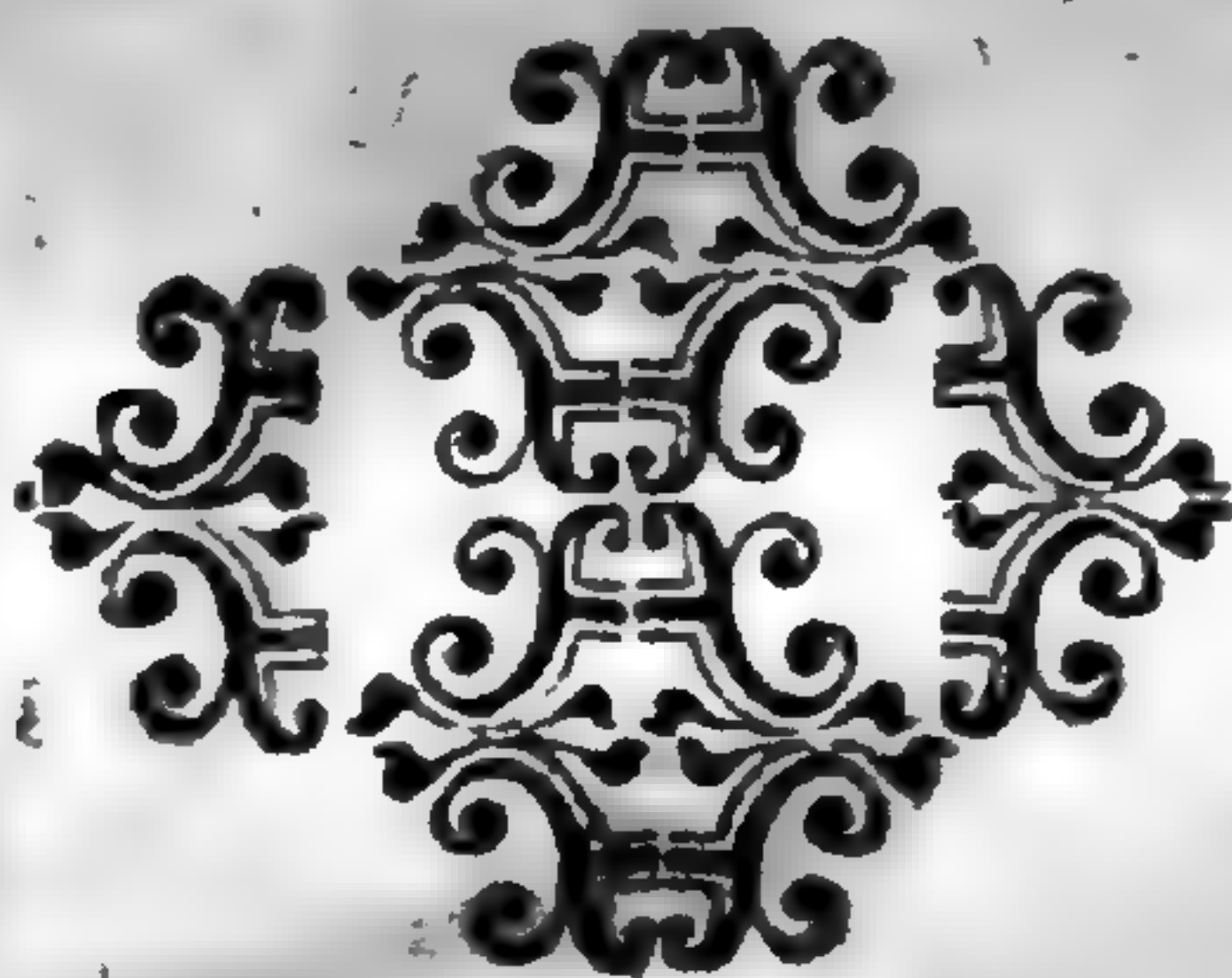
Poterij planta nascitur in multis locis Cretæ insulæ fruticosa, foliis, & spinis tragacanthæ, perquam similis, quo mirum non est, si poterium pro Tragacantha ex ijs locis, ad me non semel missum sit; Large verò fruticat ramis aliquando tenuibus, vt expressit Dioscorides, & aliquando crassis, nigro cortice quasi squammatum cum spinis obductis, non longis, sed brevibus, & densis, spinis albis, acutis, horrentibus, non rectè sed oblique actis in summitatibus crassis, crassoque tomento candido inæqualiter obductis, in quo tomento flosculi tenues, leues, oblongi, colore albicantes visuntur, à quibus semen minutum, rotundum, albicans, ea lanugine obductum fit. Hęc plāta in hoc præsertim à Tragacantha differre videtur, quoniam Tragacantha, neq. caules in summitatibus crassiores habet, sed potius subtiliores, neq. etiam tomento pleni sunt, neque flores in tomento fert; Etenim Tragacantha in ramulis flores & ab ipsis parvas siliquas producit, quibus semen continetur. In poterio caules in summitatibus crassiores quasi spicæ figura cernuntur, & crasso tomento albo obducti, in quo & flores & semina producuntur. Cum Tragacantha, tum poterium habet foliola parva, oblonga, leguminis modo vtrinq. in spinis, eaq. præsertim habent in summitatibus caulium. Hęc planta poterij ita rara est, vt à nemine hæctenus ipsius imago affabrè delineata visa sit, etsi plures de poterio scripserint. Ego verò proximis annis ex Creta Insula à Hieronymo Capello, amplissimo & humanissimo Senatore, tunc temporis totius eius Cretici regni generali prouisoro, D. D. meo perpetuis nominibus colendissimo, accepi pro poterio absq. radice, & est planta hæctenus à nobis delineata. Multa tamen, (si

- Dioscoridis lectio ex toto incorrupta non sit, de qua re maxime dubito) vt hæc sit poterium, desiderantur. Primū enim eam describens, inquit: Poterium large fruticat, cortice obductum tenui, spinis horridum, lanugine spissa: Ramulis longis, mollibus, lentis, tenuibus, Tragacanthæ proximis: Foliis paruis

paruis rotundis flore exiguo candidi coloris, seminis nullius
 vsus, sed gustu acuto & odorato. Omnia sanè de poterio à Dio-
 scoride tradita, huic nostro Cretico poterio conuenire viden-
 tur, hoc excepto quod non habeat ramulos longos, molles,
 lentos, tenues. Quando hæc nostra planta habeat ramos bre-
 ues, duros, fractu non contumaces, atq. ad Crassitiem magis
 quam ad tenuitatem inclinantes. Verum vt ingenuè dicam,
 dubito an & Dioscoridis verba tractu temporis fuerint vitia-
 ta, quæ dubitatio apud me magis aucta est, & quod sciam hæc
 plantam in Grecia pro legitimo poterio apud omnes ferè ha-
 beri, atq. ex Dioscoride quoq. qui ait, Poterium constare ra-
 mulis Tragacanthæ proximis, sed quis quælo affirmabit Tra-
 gacantham habere ramos longos, molles, lentos, tenuesque?
 Cum ipsa potius ramos habeat breues, duros, non viscidos, at-
 que potius ad aliquam crassitiem inclinantes, quod & Sera-
 pio Dioscoridis transcriptor confirmasse visus est de Traga-
 cantha dicens, ipsam habere ramos breues, extensos super fa-
 ciem terre, quare crediderim ego hanc plantam esse legitimu
 poterium, & si quis etiam de semine, quod sit insipidum, mi-
 nimeq. acutum, & odoratum, quale expressit Dioscorides, &
 de flore quod non in hac nostra planta flavescentem colorẽ
 viderimus, non album vt Dioscorides, neq. herbacei coloris,
 vt Plinius tradidit: Hoc minime nos turbare debebit, quando
 easdem sanè plantas in floribus sæpe colorem euariare nõ sit
 nouum, de semine etiam credidi textum Dioscoridis habere
 vitium, vitiatumq; ab aliquo, simplicium medicamentorum
 inexperto, fuisse, quod ex eiusdem Dioscoridis verbis facile
 conici poterit, Cũ ipse præsertim dicat; Seminis nullius
 vsus, sed gustu acuto, & odorato. Quomodo istuc verum esse po-
 test? quod semen poterii acutum atq. aromaticum nullius
 fuerit vsus? Quo credimus nullius esse vsus quia insipidum sit
 minimeq. acutum, atq. aromaticum, quale ita esse in nostro
 poterio degustauimus. Quibus colligimus nostram hanc pla-
 nam pro poterio missam, non abhorretere à poterii notis. Ac-
 cedit etiam, vt hæc veritas magis cognoscatur, quod hæc aut
 verè poterium erit, vt nos putamus, aut Tragacantha, propter
 magnam similitudinem quam poterium habere cum Traga-
 cantha

In li. sim
 pl. c. 232.

cantha Dioscoridis, tradidit, & in spinis, & in ramulis, atque quadantenus etiam in foliis, non est autem Tragacantha, ut nos in ipsa planta, quam nos olim in Cretæ duobus scopulis, quos vulgus Gozi appellant, obseruauimus. Differt enim à poterio, ut in sequenti capite iterum demonstrabimus, quod ipsa sit procerior, diuersa à poterio, figura, spinisq. constet longioribus, & poterio magis sit foliata, atq; ita, ut & Dioscorides confirmauit, quodam tempore, quippè in verè (tūc enim ipsa regerminat) foliis ipsis spinas occultat. De istius plantæ radice & succo ab ipsa manante quiquam, cum hæc non viderim, certi non habeo, ut scribam. Inquit Dioscorides radicem præcisam nervis, & vulneribus glutinandis illiniri, vnde Neuras etiam dicta hæc planta fuit, Decoctum quoque eius, nervorum affectibus medetur; Galenus inquit habere desiccandi facultatem absq. morfu, adeo ut & nervos incisos glutinare credatur, præsertimq. ipsius radicem hac facultate donatam esse.

Mo. Bot. Garden,

1902.

Poterium algerum densius ramificatum.

Nascitur

*De Poterio altero densius ramificato.**Cap. XXIII.*

Ascitur altera poterii planta, quæ ramis magis in latum diffunditur eoque. & breues habet, & longe plures, & spissos, itaut in planta nihil vacui appareat, à ramorum cymis proueniunt spicæ horridæ, veluti spinis crebris, densis; quibus, sic tota planta est stipata vndiq. vt tota planta contegatur, & nulli rami extra conspiciantur, cymæ etiam omnes lanugine spissa in sarta latiores apparent. Hic ferè totus terram attingit, & supra terram vix segregatus apparet, & ipsius rami subter spinas obruti nigrescunt, & subtiliores sunt.

Tragacantha.

Veram

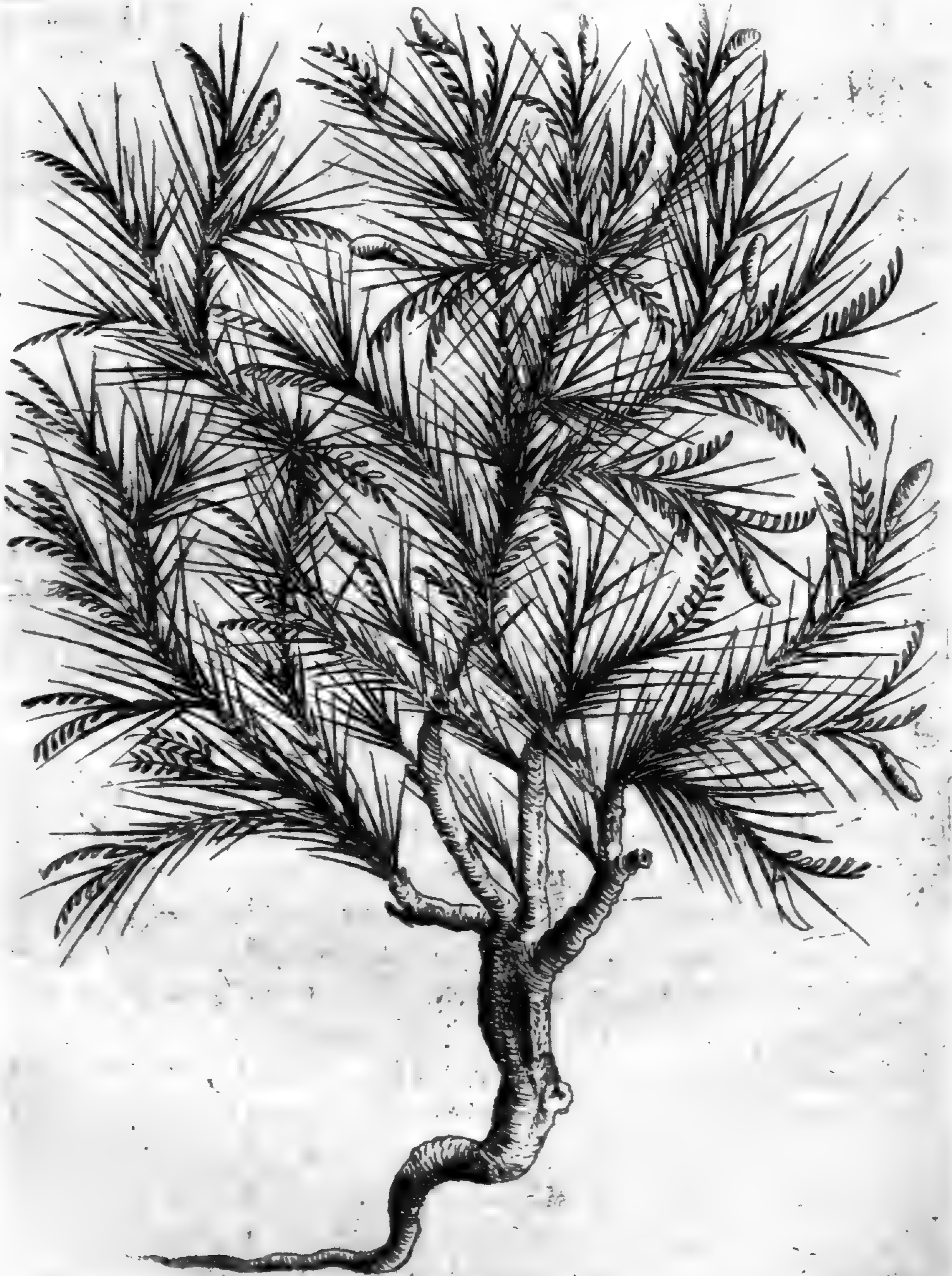
De Tragacantha. Cap. XXIV.

Eram, ac legitimā Tragacantham, nos ex Aegypto olim in patriam nauigantes in duabus insulis paruis, quas indigenę scopulos Gozos appellant, vidimus, cum aliis rarioribus plantis ibi copiosius nascentibus, atq. viuentibus. Frutex est cubitalis, & amplior, etiā à terra ad summitatē vsq. totus spinis horridus, ac vndequaque stipatus spinis longis, albis, rectis, vtrinq. binis foliolis paruis, oblongis in rotundū foliis poterii proximis. Caulis vti diximus cubitalis & amplior cernitur obliquè sursum actus, ex quò plures rami hinc inde in altum feruntur, ita spinis & foliis, densè vestiti, vt oculi oculis vix appareant. In ramulis flosculi lutei, parui Aspalathi similes, non multi à suis paruis pediculis pendēt, à quibus succedunt paruae siliquę Aspalathi itidē siliquis proximæ semen minutum continentes, atq. hæc est legitima Tragacantha Dioscoridis, de qua inquit: Tragacanthę radix lata & lignosa summo cespite nititur, surculos humiles robustos latissimè fundens, in quibus minuta folia nonnunquam tenuia exoriuntur, quæ sub se spinas albas, rectas & firmas occulūt; radices non vidimus, quod tunc, temporis angustia eas è terra effodere minime potuerimus, neq. gummi Tragacanthū in iis plātis per id tēpus nobis videre licuit. Erat mensis October quo tempore scopulos Gozos perlustrauimus, & tunc tēporis plantæ Tragacanthæ, quæ in eo solo innumerae ferè vivebant siliquas habebāt, & in aliquibus pauci flores supererāt, qui nondū defloruerūt, planta quam And. Mathiolus affabre pictā dedit, huic est admodum similis, hoc excepto, quod non ita latè fruticans videtur, in reliquis eadem cum nostra planta, cuius imaginē damus esse deprehenditur. In vsū medicinę est eius gummi, quod ex radice emanat, quod est paruum, clarum, colore rubescens & sapore dulcescens, temperate frigida est & sicca, gummi vim habens, & quandam facultatem emplasticam, qua cutis meatus infarcit, & acrimoniam hebetat humorum acrlum, vnde vsum habet ad tussim, ad gutturis, & tracheæ arteriæ, asperitatem, ad vlcera renum, & vesicæ, nec non ad vlcera pulmonum.

In li. 3. de
medic. ca.
22.

Tragacantha altera.

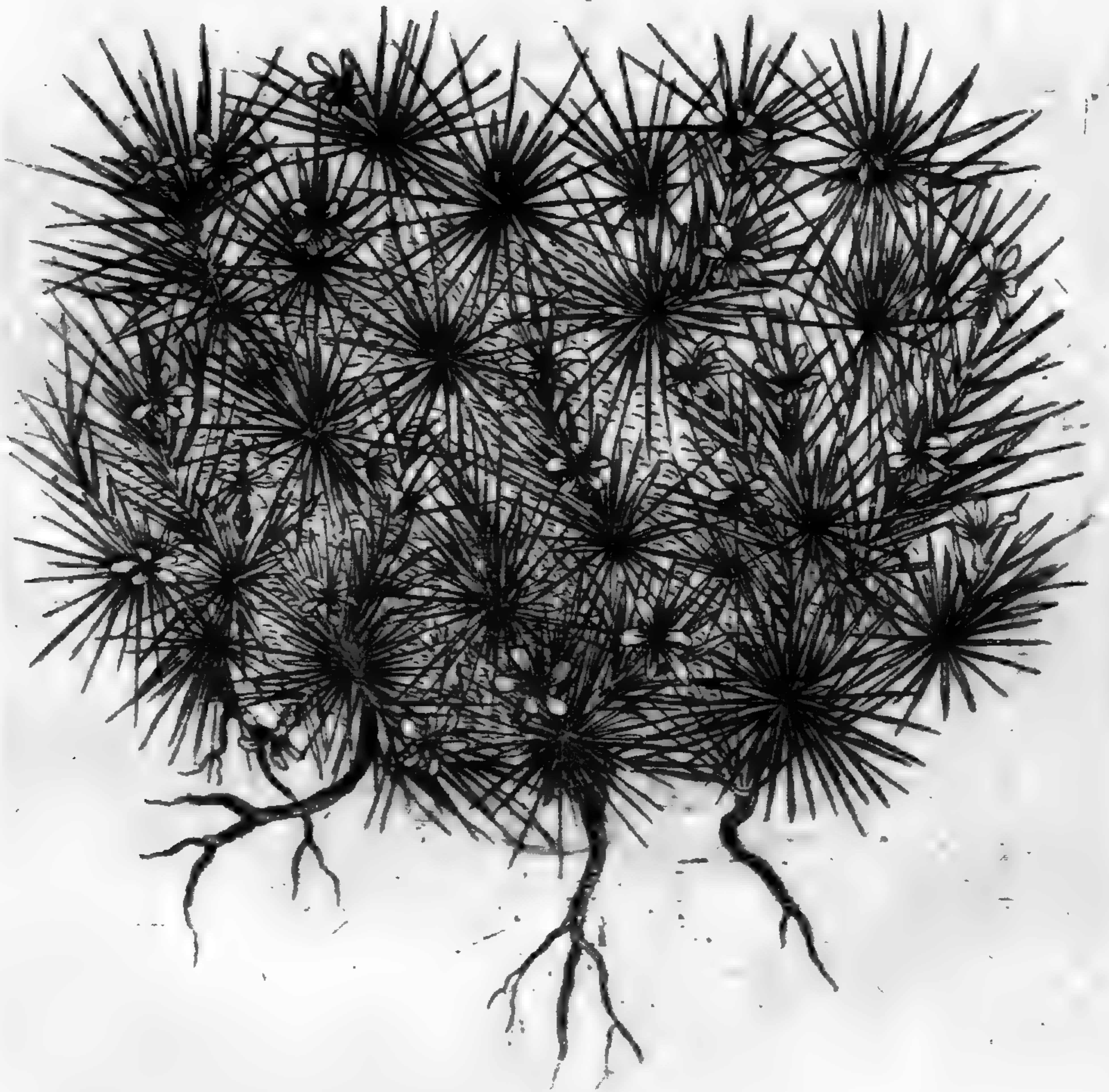
Pulcher.

De Tragacantha altera. Cap. XXV.

Plcherrimam plantam ex Creta accepi pro Tra-
 gacantha altera missam, quæ nititur radice lon-
 ga, crassa, lignosa, colore nigra, à quo quatuor,
 aut plures exeunt caules nigri, rotundi duri, li-
 gnosi, qui in complures ramulos diuidun-
 tur nigros, subtiles, breues, totos spinis multis,
 albis, armatos, sed in summitatibus habent spinas quas-
 dam germinum instar, foliolis paruis tenuibus ex vna tantum
 parte, preditas, in quibus surculorum summitatibus flores
 parui, prioris Tragacanthæ similes cernuntur, atq. ab ipsis suc-
 cedunt siliquæ parvæ Tragacanthæ itidem proximæ, tota hæc
 planta est veluti similis echino, radix insipida est, sed aliquan-
 tulum odorata, cuius & vires, & vsus ad medicinam sunt igno-
 ti omnino; Petrus Bellonius in lib. secundo suarum Itinerariū
 obseruationum ita, se in Ida monte duo Tragacanthæ ge-
 nera vidisse.

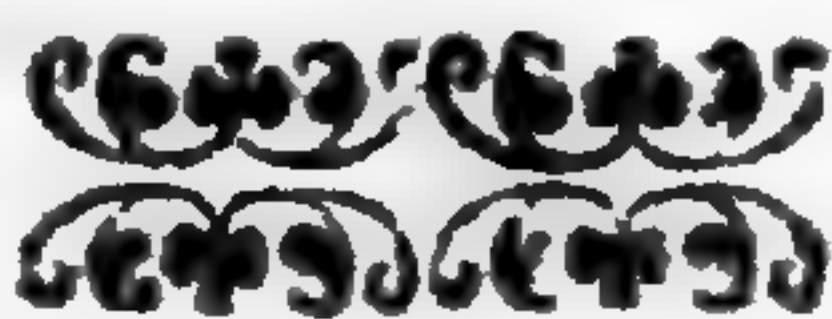
Echinus, idest, Trägacantha altera.

De Echino, seu de alia Tragacantha. Cap. XXVI.

Irum est Honorium Bellum, Echinopodā, de qua
 egimus antē, Echino comparāsse, cum parūm qui-
 dē cum Echino, aut nihil cōueniat. Qualis ex stir-
 pibus congruentiū Echino cōparari poterit Tra-
 gacantha altera, de qua nuperrimē, atq. longē plus Tragacan-
 thæ species de qua nunc agimus. Planta est parua echini ter-
 restris magnitudinis, figuræq. orbicularis tota, terræ inharēs,
 & duos latos digitos supra terram eminens, atq. radicem vsq.
 ad surculorum medietatem terræ affixam habens, in parte in-
 terna, qua terræ adhæret apparent ramuli breues, subtiles, ni-
 gri, multi, densē simul stipati à multis radicibus paruis, tenui-
 bus, simul coniunctis, terra occultatis, proficiscentes, desinen-
 tes, in spinas paruas, breues, acutas, tenues, latas, albicantes in
 extremo stellatim modo compositas nudas foliis, vnde super-
 ficies partis extimæ non plana, sed ad rotunditatem inclinata
 cernitur tota spinis densissime simul stipatis vndiq. horridæ,
 armata, quæ spinæ ex germinibus ramulorum, qui innumeri
 sunt, in orbem stellarum modo desinētes totam superficiem
 complent; ex germinibus innumeri flosculi hyacinti floribus
 ferē figura similes, sed longē tamen minores, à quibus techa,
 parua, oblonga, vt in altera Tragacantha vidimus totā echi-
 ni dorsum exornant. Mirabilis natura, quæ Echinum animal
 herbaceum produxisse visa est; non Echinopoda, echinus vo-
 cari debuit, cum nihil cum Echino etsi in orbem diffundatur,
 conuenit, sed hæc Tragacanthæ species quam hæcenus descri-
 psimus. Quam plantam genere Tragacantharum compre-
 hēdi oportere, nos quoque vna cum amico, qui ad me ipsam
 ex Creta misit, facile credidimus. Hanc Græci Caloscirrhida
 nominant.

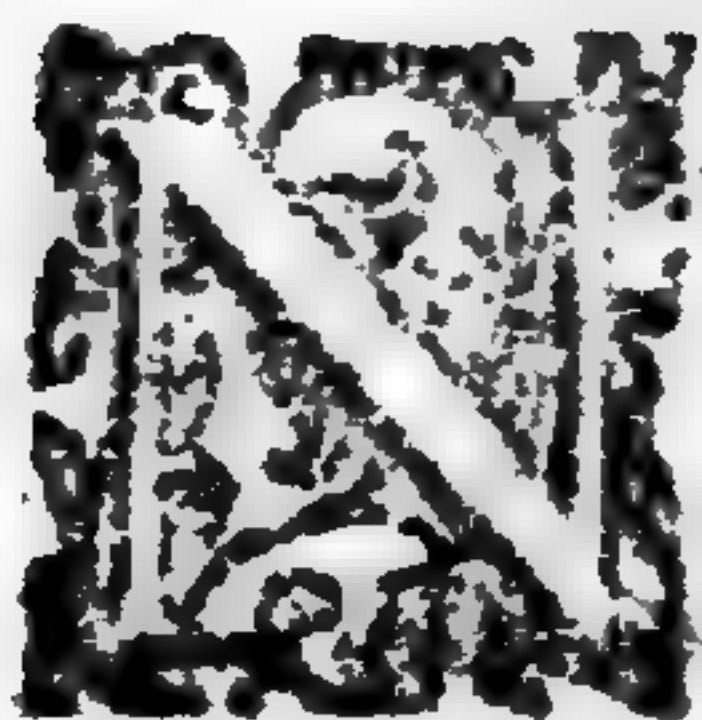

Tragicantha quarta, vel Spartium Spinosum alterum.

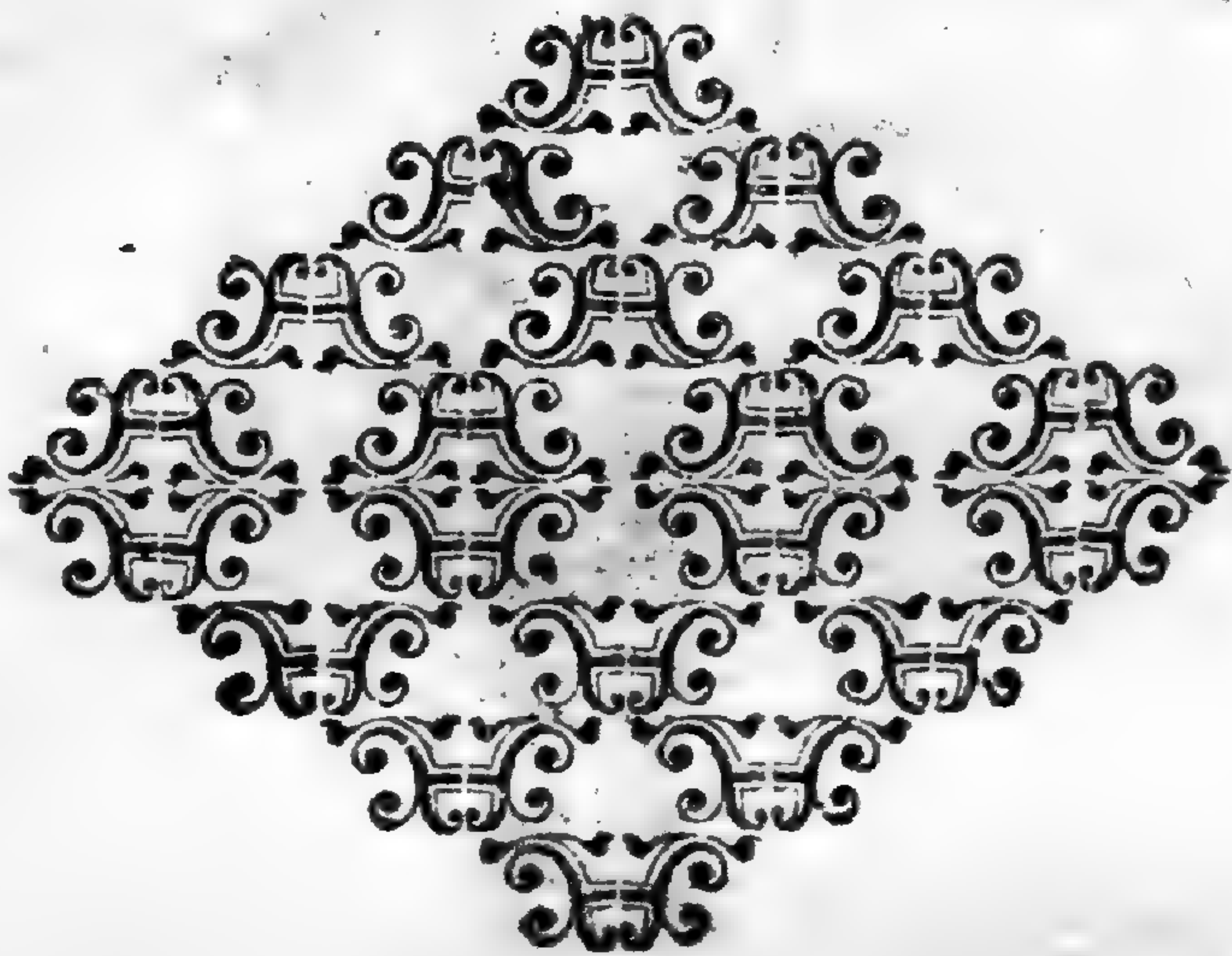

Nonnulli

*De Tragacantha quarta, vel de Sparthio alio
spinoso. Cap. XXVII.*

Nonnulli ad Tragacanthas refferunt fructicosam plantam, spinosam, habentem ramos plures, lignosos, duros, colore nigrescentes à quibus procedunt furculi parui, tenues in spinas cruciatis desinentes, duras, & acutas, furculi vero veltiuntur foliis oblongis circumquaque inordinatim positis, latiusculis, genistæ vulgaris, seu sparthii proximis, simul ferè circumita stipatis, vt cauliculos folia oculant, si flores & fructus vidissemus, melius quæ planta sit, iudicare potuissemus facilius ad Sparthios spinosos, quam ad Tragacanthas eam referendam esse, inclinabimus.

Scamonea Macroriza.

Ex Creta

De Scamonea Macrorhiza. Cap. XXVIII.

LX Creta infula olim plantā accepimus Scamoneæ, in omnibus cum Scammonio Syriaco conuenientē, hoc excepto, quod nō habet radicē crassam, sed longam, solummodoq. vt pollex crassam, vnde Scamoneam macrorhizam, id est, longæ radicis, hanc plantam vocauimus, lacteo verò succo madet, quò vtuntur plures purgationis gratia, purgandiq. præstantia haud cedere Syriaco Scammonio deprehensum est.

Tythymalus Arboreus.

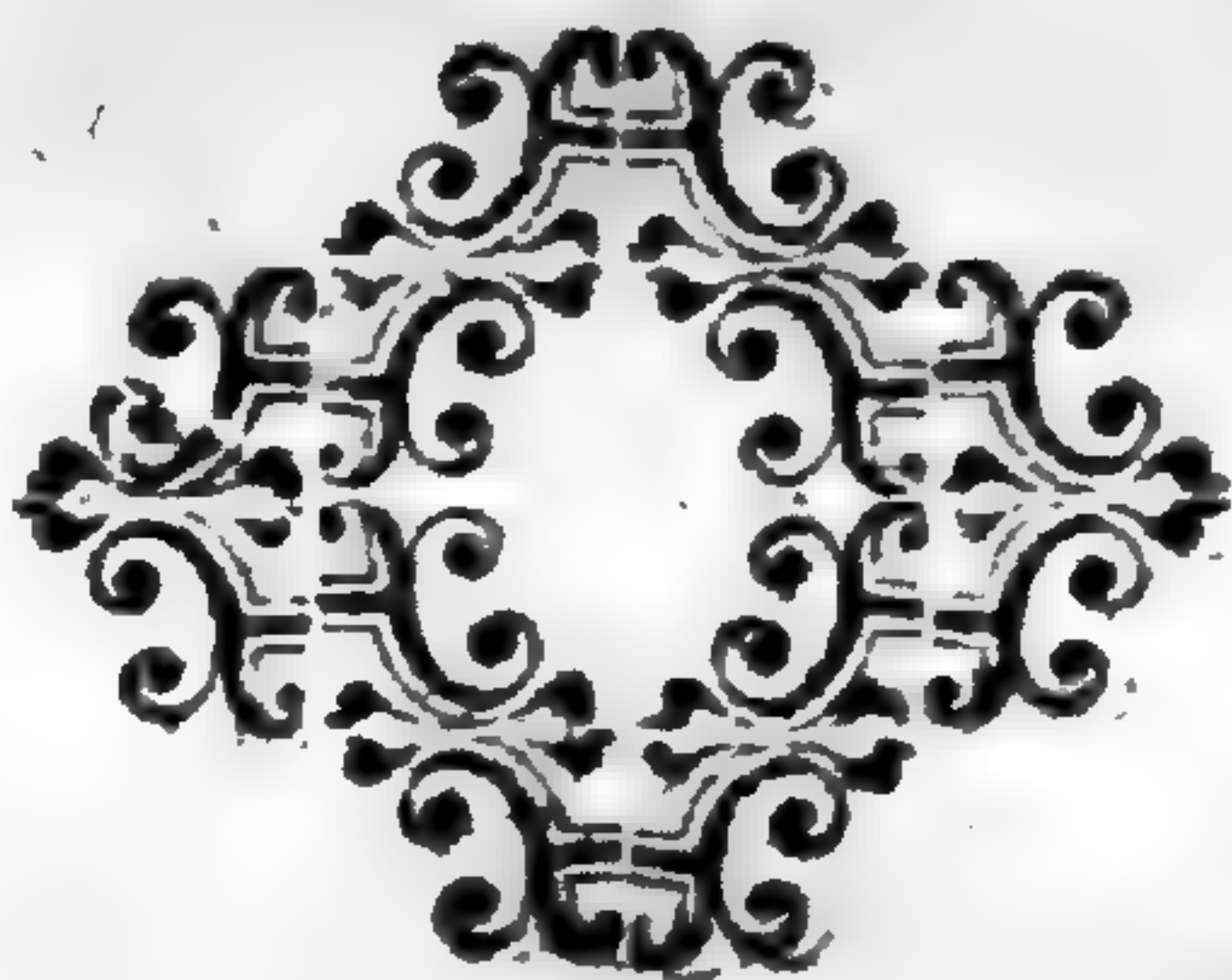

Nascitur

De Tithymalo arboreo. Cap. XXIX.

Ascitur tithymalus arboreus in Creta insula ad hominis altitudinem, ac ampliorem etiam. Nititur radicibus multis, longis, tenuibus, albicantibus hinc inde in terram rectè actis ad caudicis principium simul concurrentibus vel ex caudicis principio venientibus. Caudex altitudine hominis attollitur, crassus, rotundus, à quò surculi plures recti, viscidi, tenues, in umbellæ modum simul feruntur folijs longis, characias tithymali tenuioribus circumquaque inordinatim vestiti. In horum summitatibus flores veluti in umbellis parvis cernuntur à quibus semina parva rotunda alba succedunt, tota planta lacteo succo turget. Cuius usus est ad purgandum, educit enim per ventrem semioboli mensura bilem pituitam atq. serosum humorem, calida siccaq. est supra ordinem tertium quo inurit, inflammat, ulceratq. Petrus Bellonius in lib. primo itinerarium observationum ca. 17. inquit se in Ida monte vidisse tithymalum dendroidem duorum hominum altitudine, & caudice humanæ coxæ, crassitie.

Tytymalus Cyparissus.

Subiecimus

De Titymalo cyparissia Cap. XXX.

Subiicimus hic libenter imaginem titymali cyparissii Cretici, ut affabrè delineati, ut sirpium varietate, qui delectantur, videant, quantum intersit hæc planta ab eâ, quam alij descriperunt, quæque apud nos nascitur. Nascitur. n. tithymalus cyparissis - cubitalis altitudinis ab vna radice crassa, longa, lacteo succo turgente, producente caules multos, quorum plures exeunt à caule crasso à radice quatuor digitos in altum proficiscente, tenues, graciles, iun-
 cei, paruis capilamentis breuibus, multis, tenuibus, pini folijs, similibus vestiti, propè caudicem nudi, sed veluti punctis nigrescentibus maculati, in quorū cymis singuli umbellam ex tribus aut pluribus cauliculis constantem, & in principio um-
 bellæ singuli caules vtriq. vnum foliolium, oblongum parvū, in extremis acutum myrti folio simili, minus tamen, & tenu-
 ius, quilibet etiam umbellæ cauliculus circa medium vtrinq. foliū priori simile, & minus à quo cauliculus vsq. ad extremū spicæ modo fert. foliola ex vna parte inclinātia alijs longe bre-
 uiora, latiora, cū floribus paruis, læucoij similibus atq. fructi-
 bus paruis triquetra figura, semē paruum rotundum, album pipere minus. Diximus ex radice exire caules plures, longos, graciles, propè radicem folijs nudos, punctis multis dēsè ema-
 culatos, qui vsq. ad umbellam folijs minutis & tenuibus, ve-
 luti capilamentis, pini folijs proximis vnde hæc planta cypa-
 rissa dicta est. Singuli caules ante umbellarū exortum vtrinq. foliū habent myrti folio proximum, sed minus & tenuius, po-
 stea succedunt umbellæ vt dictum est, Inter hosce multos caules lōgos, graciles, & rectos, nonnumquam vnus vel duo crassitie minoris digiti, visuntur, qui in plures itidem caulicu-
 los foliatis diuiduntur quorū quilibet suā in summitate um-
 bellā habet, vt, dictū est, formata. Caules ij crassi, quoad i cau-
 les diuidūtur, nudi sūt, atq. pūctis emaculati, tota plāta dū re-
 cēs est lacteo succo madet, quo idigenæ tāquā purgatorio vtū-
 tur ad purgandū per ventrē pituitosum, atq. serosū humorē.

Phyllis ramosa.

Nascitur

De Phyllitideramosâ. Cap. XXXI.

Ascitur in Cretæ insulæ (vt audio) locis humidis & opacis stirps maxime foliosa, quæ foliorum viridi colore, visum maxime delectat. Hæc caules fert ab vna radice multos, quippè numero viginti, & plures etiam longos binis ferè cubitibus, tenues, quadratos læues, ex vno latere fissuram per longum habentes, circa radicem tomento veluti quodam obritos. Hi ab extremo vsq. propè radicem semipalmo foliosi admodum spectantur adeo vt densè vtrinque folia habeant, longa digiti parui crassitie in acutum desinentia in neruum acta vtrinque per latum densè rectis lineis signata lanceam longam figuram æmulantia, quadatenus paruis phyllitidis similia, angustiora tamen rectè ex opposito posita eò ordine & frequentia vt in filicis maris, vel lonchitidis asperæ caulibus cernuntur. Nituntur verò ij caules, vnica radice lignosa, dura, crassa, inæquali scabra, in rotundum abeunte, quæ vndequaq. obtegitur radicibus fibrosis, paruis, tenuibus, nigerrimis rectè, obliquèque deorsum actis, simul circum ipsam ita stipatis, vt interius quæ est, radicem non videas, neq. discernas. Tota planta inodora est, au steri gustus & excofacientis, quæ excofactio tardè in lingua sentitur, tardèq. resoluitur, itaut diù duret. Hæc planta neq. florem neq. fructum, neq. semen vllum profert, quam plantam auderem affirmare neq. antiquis scriptoribus, neq. recentioribus fuisse notam, tamen si ex feruore intenso, quo linguam afficit, fuisse in caliditate admodum efficacem. Nos ipsam phyllitim a foliorum numero quasi foliosa dicatur, nominauimus, ramosâ, quod ramos numerosos proferat. Quicquam certi de eius vsibus ad medendum, non deprehendimus.

⌘⌘⌘⌘⌘
⌘⌘⌘⌘⌘

Anchusa Arborea.

Densè

De Anchusæ arboreæ. Cap. XXXII.

Densè arborescit planta, quam accepimus ex Creta, ex crasso caudice, qui à crassa oritur radice, longa, dura, lignosa, colore rufescente inæquali, digiti maioris crassitie, scabro cortice, tenui, nigro, ligno duro sub rufescente, qui in plures caules diuiditur, & caules in multos surculos, graciles rotundos, scabros inæqualiter foliis vestitos, namq. circa ramorum cavitates folia multa scilicet, septena, & quandoq. nouena, parua, oblonga satuireiæ similia, in extremis acuta, sed dura, nigricantia, in neruumque acta, circum vndiq. paruissimis veluti spinulis albis, vt in anchusæ aspera simul germinis modo posita. In surculis verò relictis, tenuibus, equalibus, folia alio ordine ponuntur, scilicet vnum post aliud quodam equali interuallo circumpositum est, in quibus rara folia esse cernuntur, In summitatibus verò flores producuntur parui quadantenus anchusæ vulgaris similes, colore purpureo in phæniceum inclinante, à quibus semen haud anchusæ semini dissimile succedit. Hanc stirpem nomine anchusæ arboreæ ex amico accepimus, fortasse qui eam ex radice sub-ruffa, quæ manū tingit, ex foliis, quadantenus anchusæ foliis similia, figura scilicet, & spinularum asperitate. atq. demum multò plus ex floribus, admodum, & magnitudine, & figura & colore anchusæ floribus proximis, hanc plantam anchusarum genere comprehendendi oportere iudicauit. Quod an rectè fecerit, alii iudicabunt, Hoc vnū dicam cum anchusis Dioscoridis, vel nihil, vel parum conuenire. Quò etiam dicemus, verè quidem hanc plantam non esse anchusam, potuisse verò à quadam similitudine, siue conuenientia, quam in colore radice, foliorum, figura, asperitateq. & in floribus cum anchusis videtur habere. Vires & vsus ipsius ignoti sunt. Radix insipida ferè omnino apparet, & inodora.

PROSPERI ALPINI
Solanum somniferum Antiquorum.

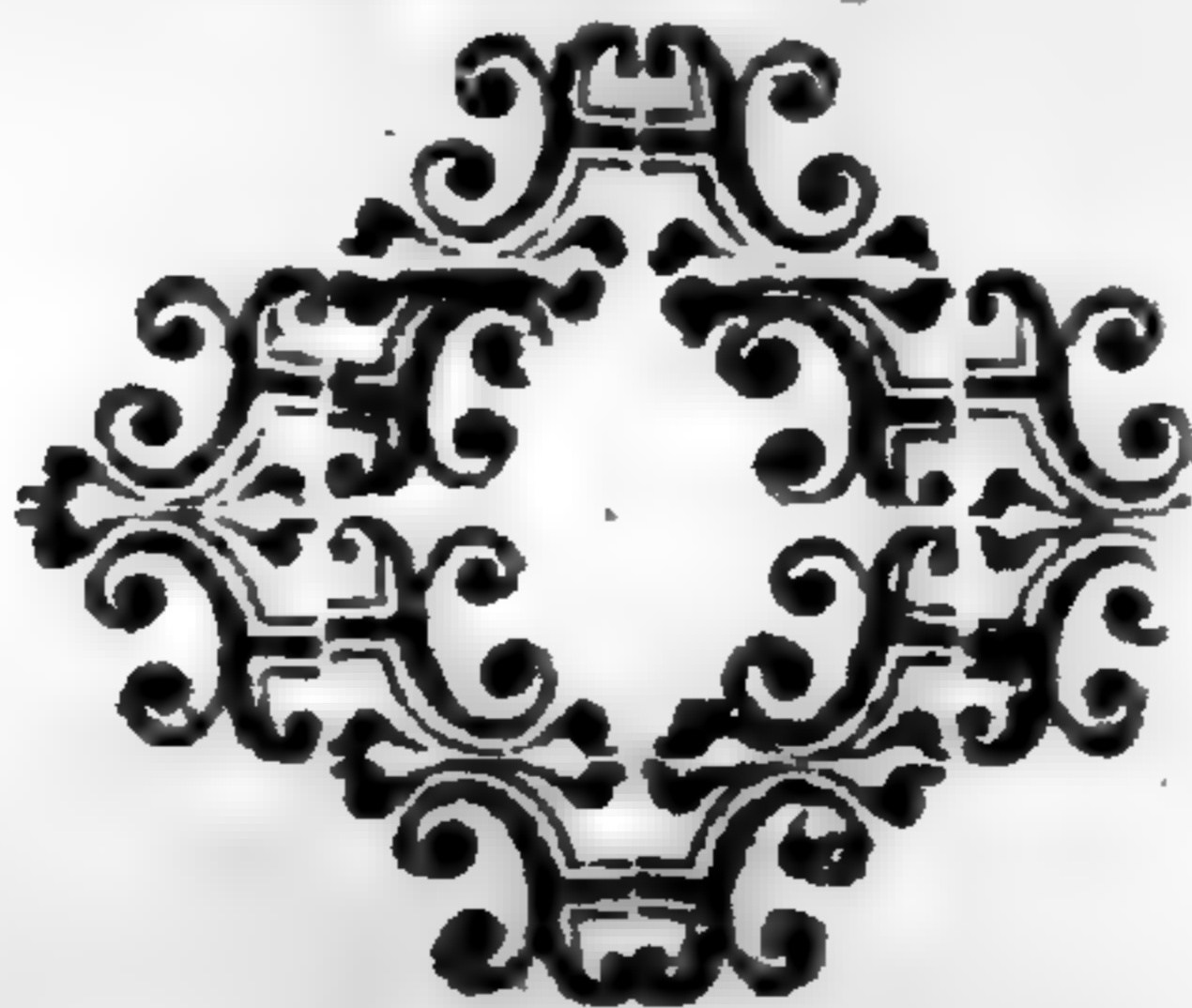

Verum

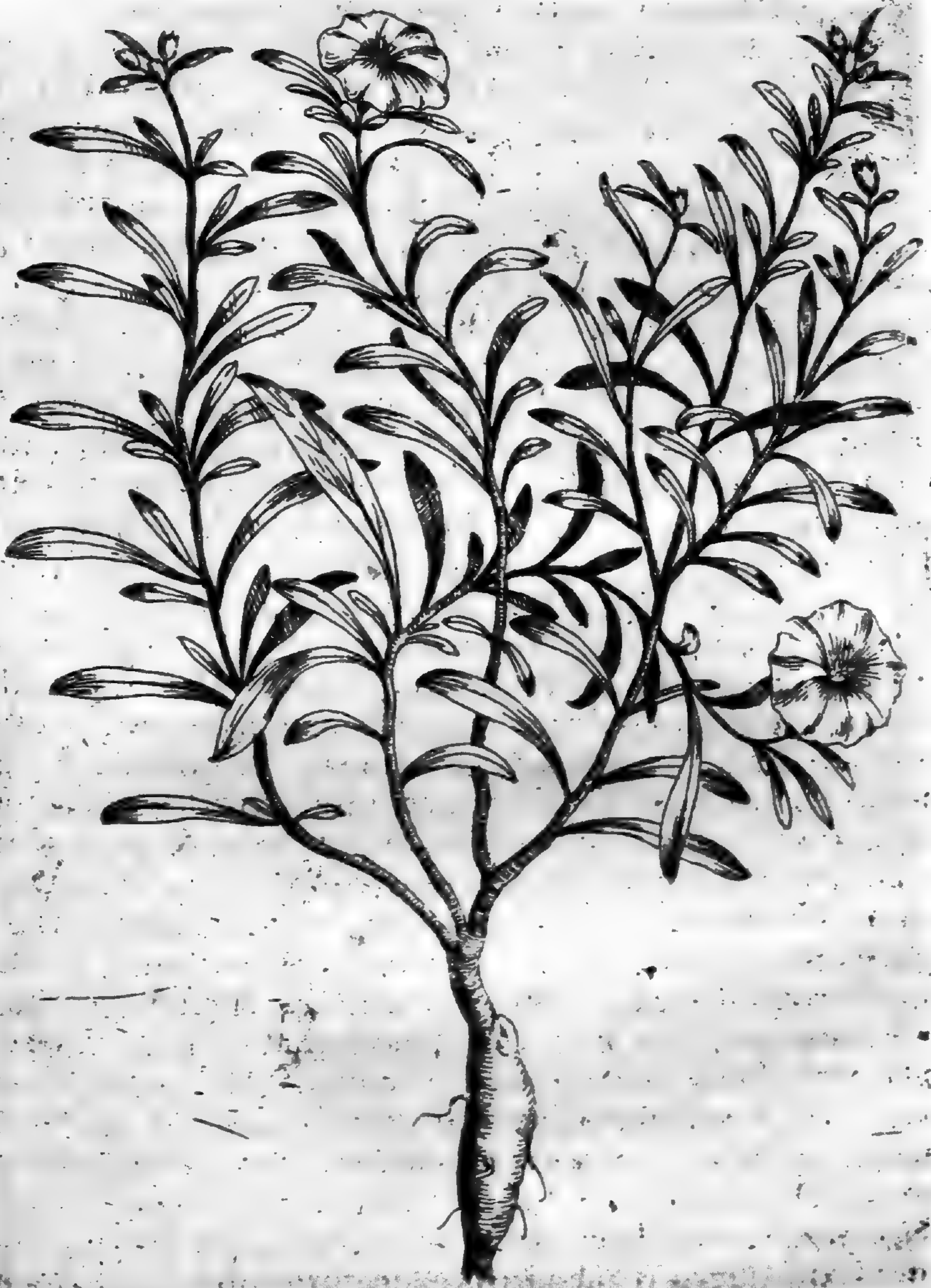
De Solano somnifero antiquorum. Cap. XXXIII.

Num Solanum somniferum antiquorū nascitur in Creta insula, bicubitalis, & ex amplioris etiā altitudinis, producitq. ab vna radice grādi, non multū crassa lignosa albo cortice vestita fetida & insipida, tres, aut quatuor, aut plures etiam caules, crassos, rotundos, rectos, fractū difficiles, albicantes, à quibus surculi alij exeunt, aliquando vero vnus solummodo stipes oritur ex radice qui in multos caules diuiditur, qui longi sunt recti rotundi albicantes, folijs vestiuntur non vtrinq. binis simul, sed singulis alternatim circum ramulos à suis pediculis longis sursum pendētibus, mali cytoni folia magnitudine & figura, æmulātibus, in quibus, & in ramis quædam humiditas resudat, quæ manui adhæret, In cauliculis verò iuxta foliorum sinus interfolia flores multi, parui, rubri, leucorij figura racematim circum caulem congesti cernuntur, à quibus folliculi parui rotundi in acutum terminantes, quadantenus striati succedunt, primo virides, & mox ad maturitatem perducti, rubri apparētes, figura planè imitantes solani vesicarij vesicas, sed multo tamen minores, intus habentes granum rotundum fructui halicacabi simile, minus tamen, & cum maturuerit rubri coloris euadit. Quibus profectò notis constare videtur hanc plantam à nobis descriptam esse solanum somniferum legitimum antiquorum, nullis hætenus cognitum, neq. delineatum, quæ veritas cuique nostrum facile innotescet, si quæ Dioscorides de huiusmodi solano scripsit, prius animaduernerint, qui de isthac planta ita inquit, solanum somniferum fruticat, multis ramis densis, lignosis, fractū contumacibus, pinguium foliorū, cotoneæq. mali similia plenis, flore grandi rubro, fructu in folliculis crocato, radice lōga, subrubro cortice vestita, quæ notæ cum in nostra planta omnes eluceant, quis quæsō erit, qui audebit negare hanc plantam esse recipiendam pro solano somnifero Dioscoridis. Accedit etiam quod hæc nostra planta profert vesicas similes solani vesicario, minores tamen, fructum rotundum, rubrum, quem Dioscorides crocatum.

catum vocat, quo vesicarium quoq. idest halicacabum vocatum est. Qua nota singulari intelligitur plantam à Matheolo, primo pro solano somnifico propositam, atque à Clusio confirmatam, quod vesicas non, ferat vesicis solani halicacabi similes, non esse solanum somniferum antiquorum, Omnes enim antiqui ob id solanum somniferum vesicarium, idest halicacabum vocari dixerūt: Theophrastus inquit solanum somnificum esse vesicariæ genus, eodem modo & Plinius ait de solanis scribens, quin & alterum genus, quod halicacabum vocant; Dioscorides vero dixit quod & halicacabum vocant, quia halicacabum idest vesicarium, primo secundum genus solani esse statuerat vt potè quod vesicas maiores granum rubrum continentes producat, vnde somnificum, quod facit vesicas paruas, coccineum, siue Crocatum colore granum itidè continentes; secundum halicacabum meritò appellauit. Quibus liquido cuiq. nostrum constabit, nostram hanc plantam, vel etiam ob hanc notam singularem, quod sit vesicaria, pro legitimo Solano somnifero esse recipiendā, Dioscorides hanc vim somnificam habere, opio mitiorem statuit. Radicisq. corticem Drachmæ pōdere ex vino in potu dari ad somnum inducendum, quod & Galenus affirmavit, affirmans tertio gradu solummodo frigidum esse, Fructus ad mouēdam vrinam maximè commendantur, at si plusquam duodecim exhibeantur inducant insaniam.

Dorycnium.

K Planta

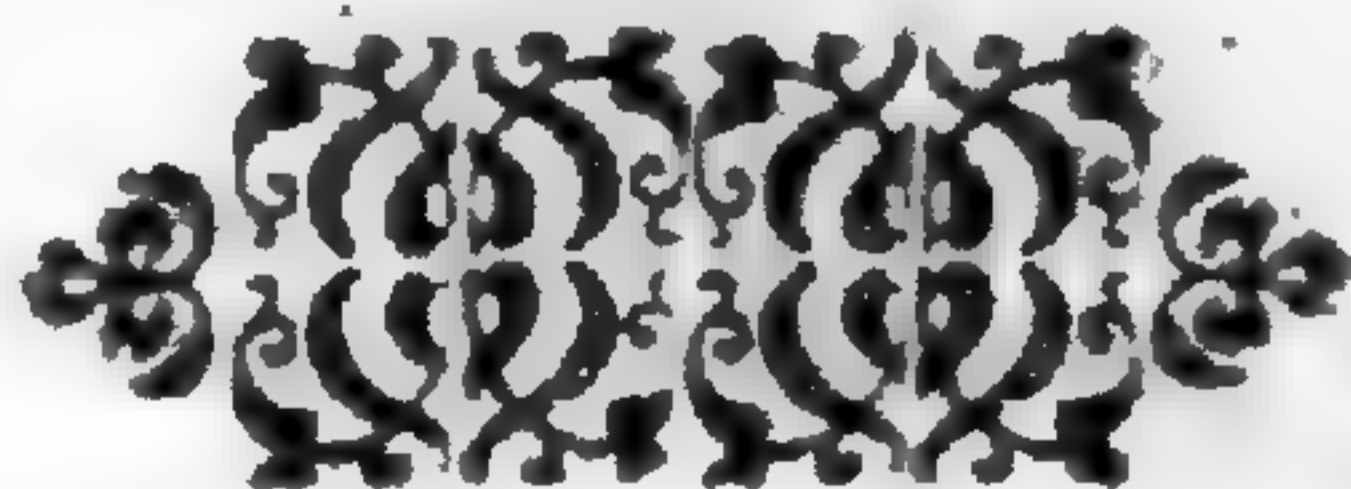
De Dorycnio. Cap. XXXIV.

 Lanta nascitur in Cretæ insulæ locis maritimis cubitalis & amplioris etiam longitudinis, fruticosa furculis folijsq. maxime densa, tota argenteo colore in cana, pulcherrima, visuiq. amenissima, quam indigenæ Dorycnium appellant ex varioq. in floribus colore, quod iam rubrum, ex rubro flore, atq. quoddam album, ex albo nominant. Itaq. hæc stirps densè fruticat, ab unica radice multis caulibus longis, rotundis, tenuibus, sursum rectè actis, quorū quilibet in alios dividuntur cauliculos, tenuissimos, junceos, coloreq. argenteos, folijs longis, oleæ & figura & colore similibus, in quibusdam locis, multis simul ab eodem exortū, ut quinis, vel septennis prodeuntibus, sine caulibus, absq. pediculo in hærentibus, & in quibusdam ramulis rariora apparēt, quodam tamen ordine in ramulis grandioribus vtrinque ita posita sunt, ut ferè semper tria aut plura, uti dictum est, conspiciantur, cauliculi verò summi, subtiles, recti, aut vniis, aut binis foliolis, quorum vnum maius, alterumq. longè minus visitur, circumpositis certo intervallo, vestiuntur. Qui cauliculi in summitatibus flores habent frequēter trinos aut quinos, aut longè plures oblongos, campanularum instar à parvis oblongisq. velati suis calycibus, simul umbellæ ferè in modum prodeuntes, quorum quidam rubri sunt, & quidam albicant. Verum album dorycnium à rubro videtur in quibusdam differens, quale verò à floribus semen succedat, nos qui plantam cum floribus solummodo missam vidimus, neutriquam cognoscere potuimus, Radix longa, & crassa cernitur, cortice nigro, dura, & lignosa, & inodora, & insipida. Hæc est planta pro Dorycnio nobis missa, cuius quidem notæ si accuratius considerentur, & cum illis quas Dioscorides de Dorycnio, expressit, comparentur, proculdubio hanc plantam à Dorycnio Dioscoridis huius planè abhorrere cōprehendemus. Nos profectò non latet plures antiquorum per Dorycnium intellexisse succum quendam venenatum, quo in prælijs cuspides hastarum, atq. telorum, illinentes venenabant, quo

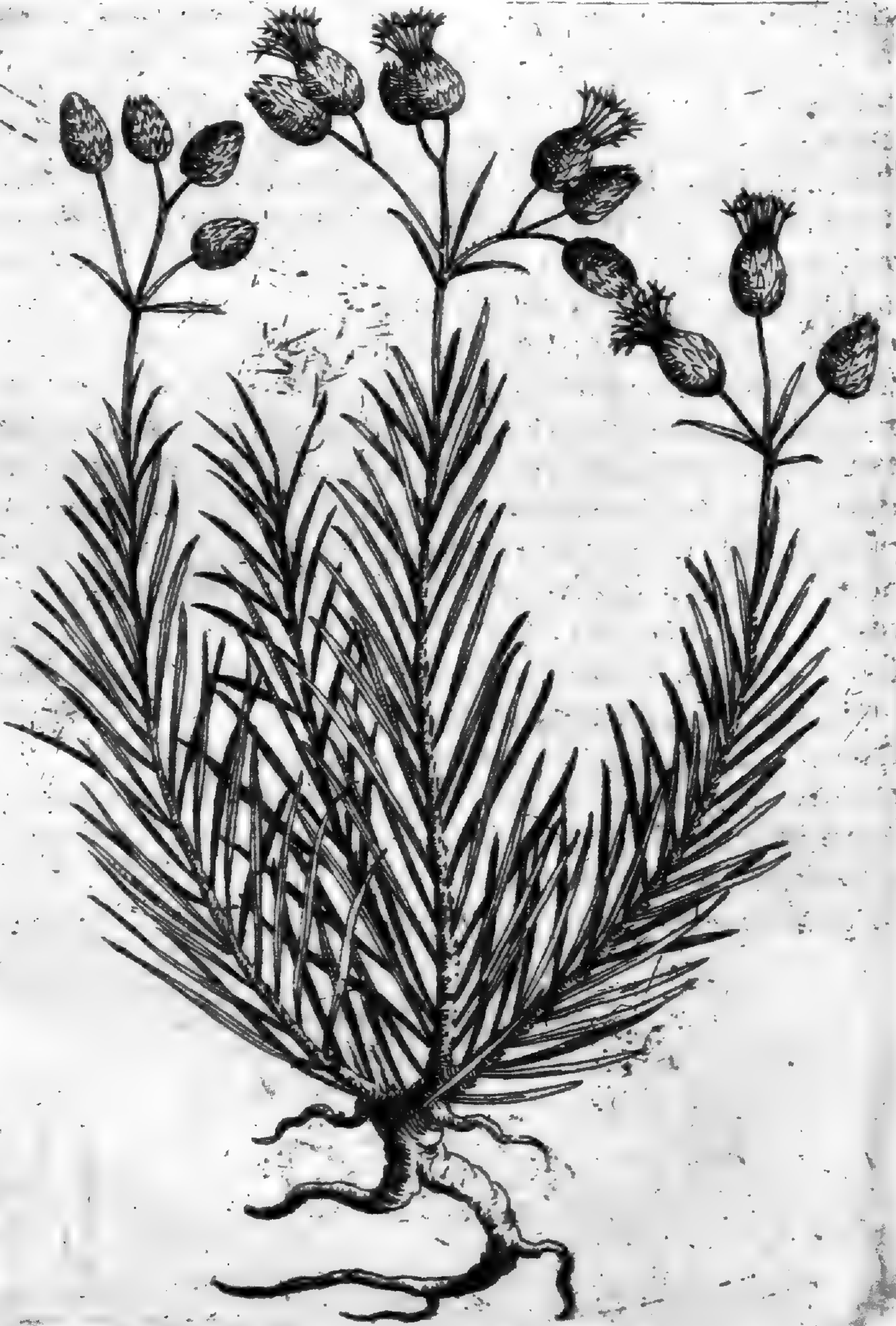
 etiam.

etiam venatores ad feras interimendas in venatione utebantur, quod genus dorycnij ceruarium Plinius appellauit, credidisseque visus est solanum maniacum esse huiusmodi Dorycnium, at Dioscorides longè diuersam plantam pro Dorycnio cognouit, soporiferam radicem habentē, quo solanum somniferum Dorycnium vocari dixit. At dorycnium ab ijs diuersum, cum quo hæc nostra planta conuenire videtur, hisce notis expressit, dicens. Dorycnion Crateuas halicacabum, aut caleam vocat. Frutex oleæ nuper prodeunti similis. Nascitur in petris non procul à mari ramis cubito minoribus, folijs oleæ similibus colore, minusculis, firmioribus, præter modū scabris, flore candido, siliquis in cacumine, ceu ciceris, densis, rotundis quinis, intus aut lenis seminibus, exigui erui magnitudine, leuibus, firmis versicoloribus. Radix ad digiti crassitudinem & cubiti longitudinem adolefcit. Atq. à Dioscoride expressa fuit hisce notis: Dorycnij planta, à qua haud dissimilis nobis visa est nostra hæc planta, Etenim frutex est, oleæ recēter prodeunti similis, quod ramulos rectos folijs, & figura, & colore oleæ similibus, sed minoribus, vestitos habeat, quod in summitate caulium, & flores albos & siliquas semina continentes, ferat, atq. radici nitatur longa, digiti crassitie, quam creditur somniferam esse. Adde Græcos omnes in ea insula hanc plantam Dorycnion appellare, quibus constabit hanc plantam ad Dorycnion Dioscoridis verius, quam quæuis alia stirps ab alijs pro Dorycnio inuenta, atq. proposita, accedere.

In lib. 4.
de materia
med.
c. 64.

Chamaepeuce.

Chamae.

De Chamæpeuce. Cap. XXXV.

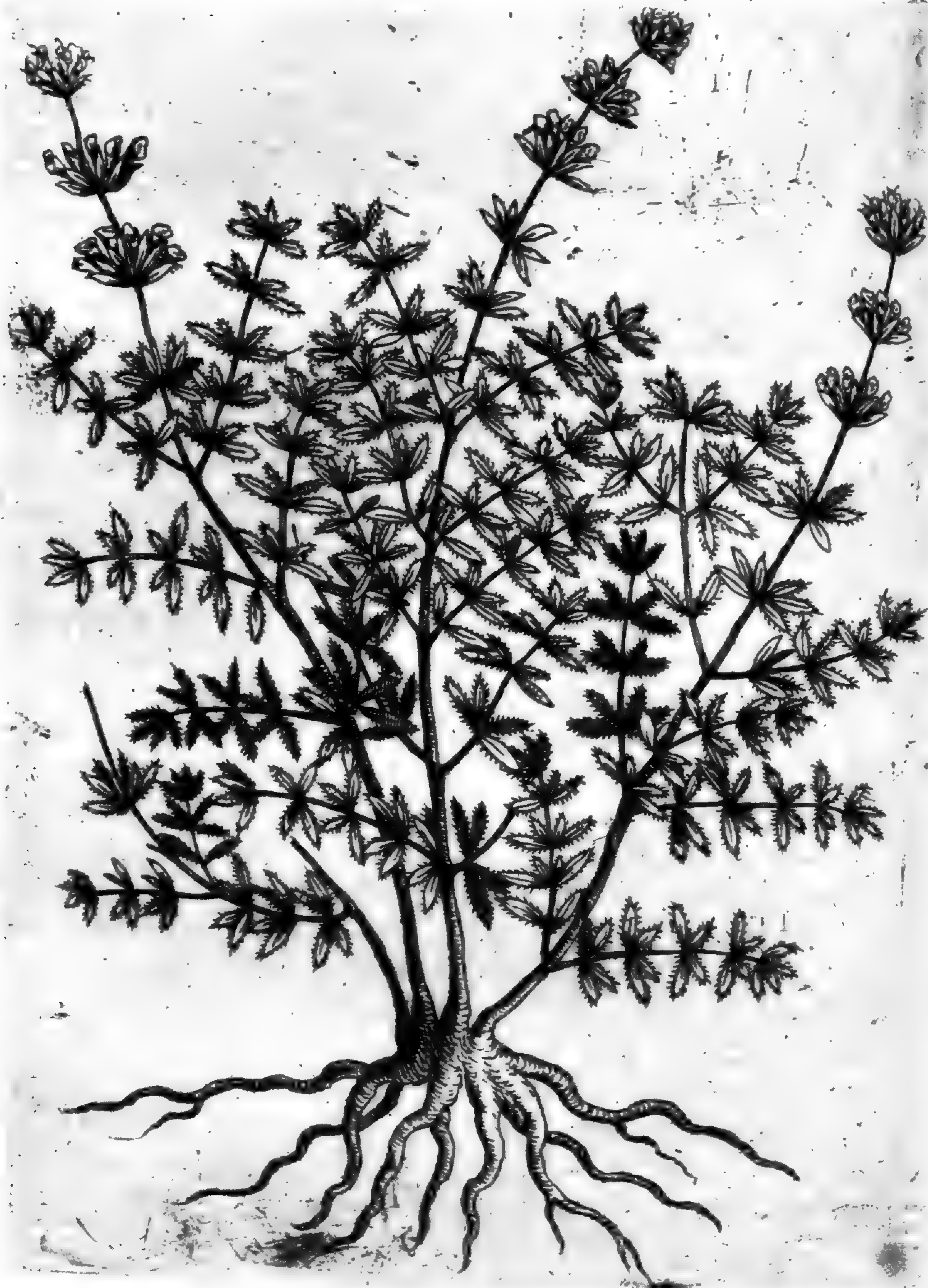
Hamæpeuce Cretica itidem planta est fruticosa ab vna radice producēs multos caules lōgos, tenues rectos qui circa summitatē in breues etiā multos, cauliculos tenues, diuidūtur qui flores producūt. Caules verò folijs longis tenuissimis candicantibus densè circumquaq; vestiuntur piceæ similibus, à quibus Chamæpeuce dicta est. Mirum est cur Plinius Chamæpeucē laricis folio similem fecerit, credideritq. exinde nomen inuenisse cum picea ~~πικύνη~~ Græcis dicatur, vnde Chamæpeuce quasi picea humilis vocata est, si folia laricis vt apud Plinium legitur habuisset, Chamælaricem, & non Chamepeucen à Græcis vocatam fuisse, credendum est, quare dicamus hanc plantam folia piceæ similia habere non autem laricis, vt cum errore apud Plinium illud legatur. Perperam etiam nonnulli Græci codices apud Dioscoridem Chamæleucem legunt: Cū hæc planta Plinio auctore sarsugium, siue tussi lago quædam sit. Itaq. caules nostræ plantæ folijs piceæ similibus vestiūtur. In cauliculis verò cacumine flores multi producuntur cyano similes, à crassiori calyce squammato prouenientes, colore in vinosum albicantes, quibus semina succedunt cyani haud dissimilia. Tota plāta radice nititur singulari obliquè in terram acta, tenui atq. lignosa, colore albicante, ijsq. notis hanc nostram plantam à chamæpecue non abhorrerē quisq. cognoscet. Radix subadstringente atq. excalescente qualitate gustum inficit. Quo primo ordine calidam siccāq. esse, oportebit. Quo comminuet & extenuabit crassos humores atq. ab infarctū viscera liberabit, flatuq. digeret, hinc Dioscorides dixit concisam seu tritam ex aqua epotam dolores lumborum tollere. De Chamæpeuce vero ex versione Marcelli Virgilij ita habet, Chamæpeuce Latini pariter chamæpeucem dicunt facit ad lumborum dolores, in quem vsu cōcisa in aqua bibitur, sunt qui herbam colore vndiq. herbaceo describant foliolis ramisq. inflexis, & roseo flore.

In li. hist. natural. 24. c. 15.

Marcell. in Diosc.

In li. 4. de materia med. ca. 122.

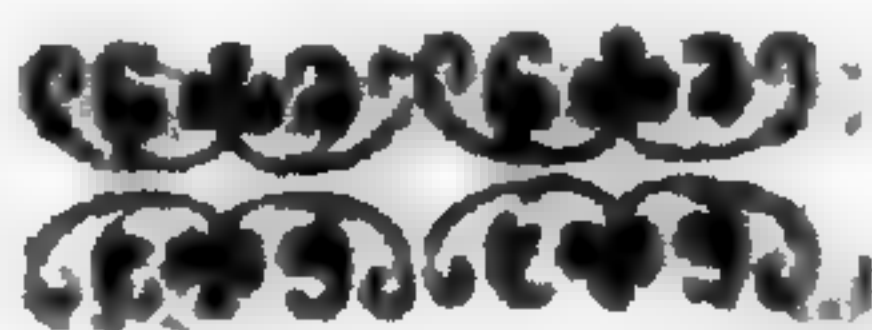
Tragoriganum.

Tragori-

De Tragorigano. Cap. XXXVI.

Tragoriganum duplicis differētiæ prouenit in Cre-
ta, vnum folio & ramo maiori crassiorique folijs
asperioribus, atq. alterū minus & tenuius, vtrūq.
multis ramis ab vna radice fruticat, duris, ligno-
sis, subasperis, tenuibus, qui hinc inde ferūt plures
ramulos paruos, rectos, rotundos, graciles, vtrinque in ramis
quibusdā interstitijs seruatis, positos, qui foliolis paruis, thy-
mi latioribus, nigricantibus, vtrinq. plerūq. binis positis, quo-
rum vnum maius, alterumq. minus, densè vestiuntur, ramos
vero, in quibus flores sunt, vestiunt vtrinq. trina & plura inui-
cem opposita folia, maioris tragorigani maiora, & aspe-
riora, circum, pilos asperos duriusculosq. habentia, in extre-
mis caulibus, flores circum positi ac simul congesti, vt in mar-
rubio, cærulei, parui, suauiterq. olentes, cernuntur à quibus se-
men minutum producitur. Tota planta nititur radice parua,
tenui, lignosa, in alias radículas tenuiores, diuisa. Vniuersa plā-
ta spirat odorem suauem, gustuiq. non leuem acrimoniam
inducens, & excafactionem. Honorius Bellus credidit hanc
plantā esse thymbram, de qua re in sequenti capite nos accu-
ratus: Vnde calida sicca facultateq. est supra secundum exces-
sum. Cum folia tum flores calorem stomachi præ languescē-
tem restituunt roborantq. cum etiam leui adstrictione nō ca-
reant. Morbis frigidis valenter remedio sunt, flores ad Drac-
mam, & folia, ex vino, aut ex alio liquore, epota. Mēses in mu-
lieribus efficaciter mouent vterumque refrigeratum calefa-
ciunt flatusq. digerunt, & ex vino epota planta, tam eius de-
coctum epotum. Obstructio lieni atq. indurato dantur folia
ex aceto decocta plures dies magno cum iuamento. Deco-
ctum ex cymis istiusce plantæ paratum, præter eas utilitates
quas diximus afferre id etiam habet, quod purgat, (vt auctor
quoq; est Dioscorides) per ventrem bilem flauam.

Thymbra.

Crescit

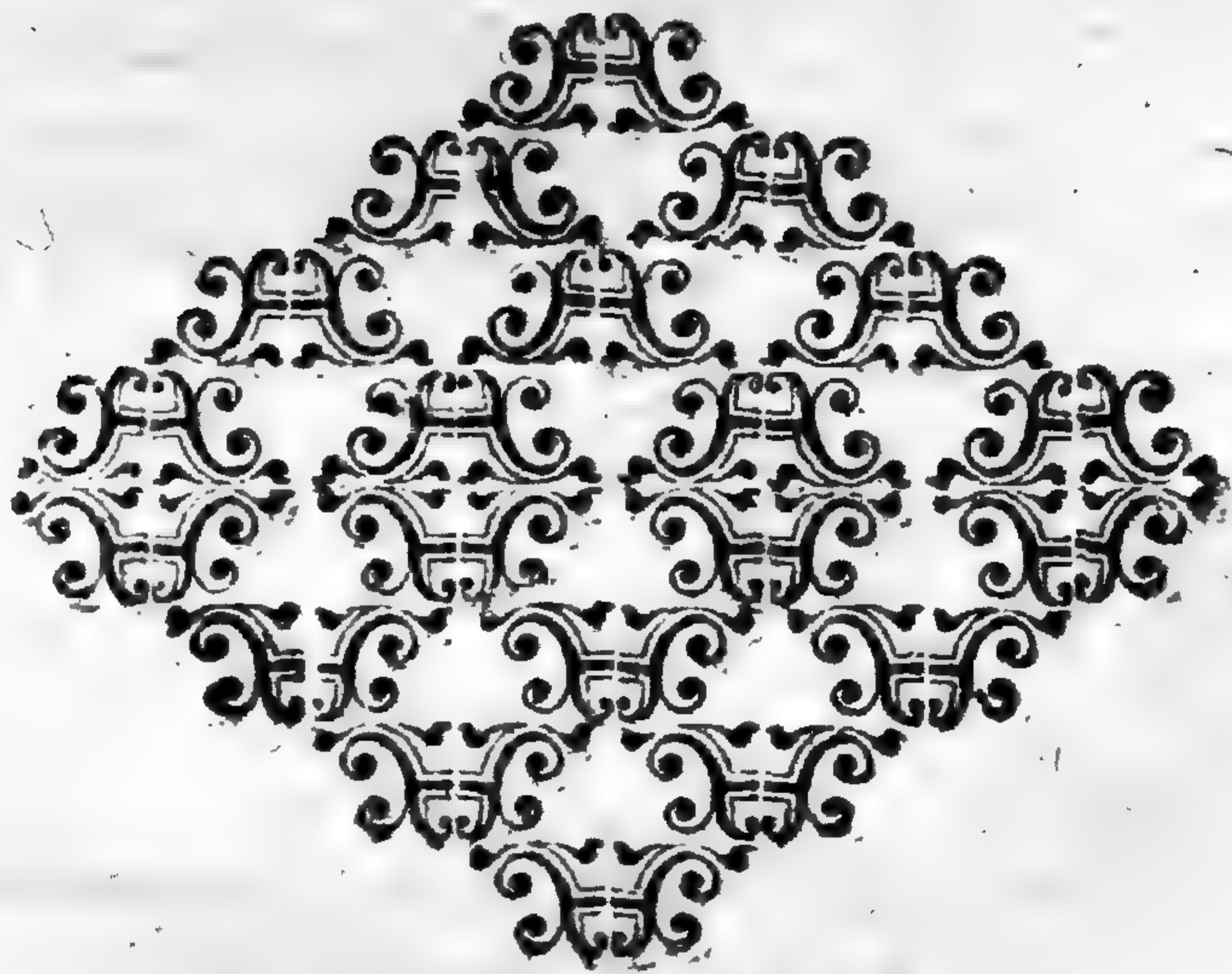
De Tymbra.

Cap. XXXVII.

Rescit in asperis locis planta thymo similis, sed ramulis thymi gracilioribus minoribus, atque tenerioribus, qui utrinque habent alios surculos, graciles non ex opposito positos, obliquè actos, folijs thymi, sed tenuioribus, & mollioribus, herbosi coloris virescentis, multis ex opposito inuicem caules teneros ambientibus, Cauliculi verò in summitate ferunt flosculos purpurescentes modo inter foliola, spicæ modo. Exili radice tenui, longa, lignosaque nititur, Thymo hæc stirps similis est, sed minor in altitudine, & eò longè ramulis ferè in orbem expansis, latior, ac ad terram depressior. Tota est odorata, odorem ad thymum quadante nus inclinans, non minusque & acri sapore thymum itidem simulat. In ciborum condimentis usum habet, & in medicina non minus ad mouendos menses in mulieribus, urinam, & eius decoctum plurimum valet in tussientibus ex melle ad excrementa in pulmonibus infarcta extenuanda, detergenda, atque ad sputum, facilitanda. Calida siccaque est ut ex acrimonia conijcitur, usque ad ordinem tertium incisoriæ facultatis, ac efficaciter digerentis, atque resoluentis. Nos hanc plantam syluestrem satureiam Dioscoridis legitimam esse credidimus, quod & notis, & viribus ei maxime conuenire videatur. Honorius Bellus qui multos annos in Cretæ Cidonia ciuitate vixit honorabiliter, ac per honorificè ibi medicinam faciens, misit ad Carolum Clusium pro Syluestri satureia, siue thymbra eam plantam, quam nos superiore capite, pro tragorigano recipiendam esse, probare studuimus, eamque præsertim esse maius tragoriganum, sed certè ut ingenuè fatear, crediderim hanc nunc stirpem propositam esse legitimam syluestrem thymbram. Quo pacto enim nostrum maius tragoriganum thymbra esse poterit Dioscoridis? cum tragoriganum thymo neque magnitudine, neque folijs, neque floribus, neque sapore, & odore simile sit, quam similitudinem in-

quit thymbra[m] habere cum thymo oportere. Etenim tra-
gorigium thymo maius est, ipsoq. & non minus ramis du-
ris constat foliaq. longè maiora thymo habet, & non minus
dura, præterea non habet spicas florum plenas, vt expressit
Dioscorides de thymbra nãq. flores in ramulis per interualla
circum simul non spicæ modo, sed vt in marrubio cernimus.
Quibus nostrum tragorigium thymbra[m] Dioscoridis esse
quidem non poterit,

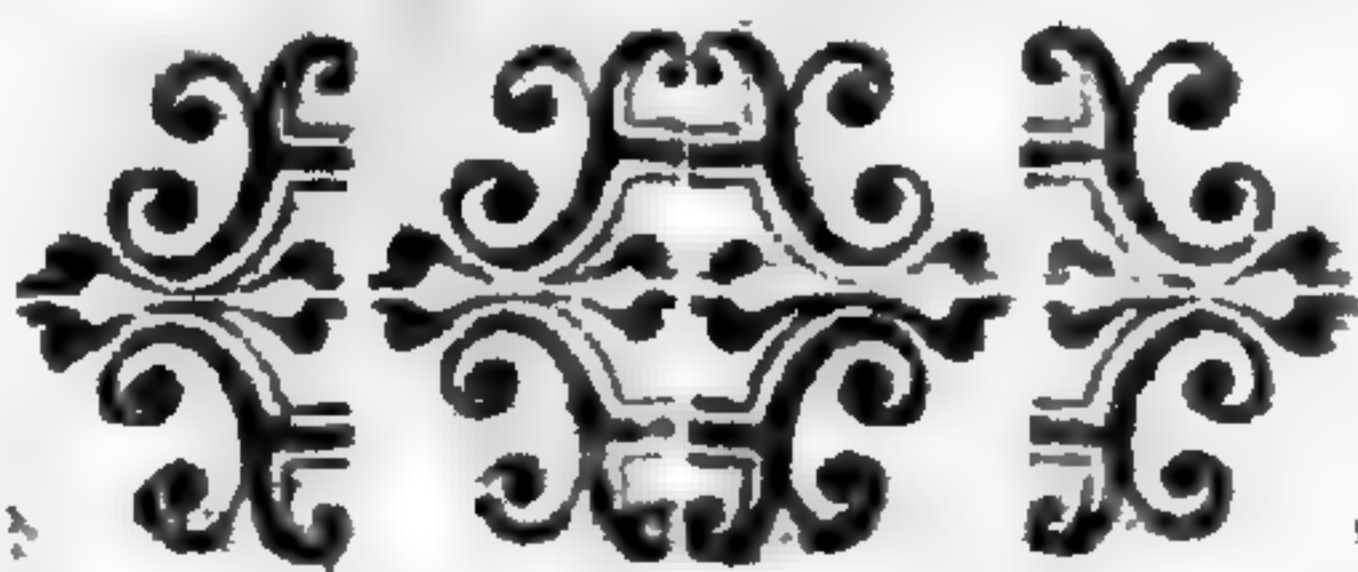
Stratiotes millefolia Cretica.

De Stratiote millefolia Cretica. Cap. XXXVIII.

Stratiotes millefolia in Creta Insula nascitur circa semitas multò differens ab ea, quam hactenus herbarij cognouerint. Frutex est cubitalis ferè altitudinis ab vna radice producens caules multos longos, rectos maiori ex parte obliquè sursum actos, rotundos lanugine candida, pubescentes cortice tenui exteriùs candido intus vna cū ligno fauescente folijs ordinatis spatijs, caulibus circum alternatim rariùs inhærentibus, longis vtinam foliolis, paruis, densis, vt in Acacia Aegiptiæ, positis, albicantibus, at minus quam tam in summitatibusq. ipsorum umbellæ anethi modo floribus candidis tanacetis proximis apparent. Caules verò ipsorum multi nondum adulti, vt floreat, sed instar germinum potius à medio vsq. ad extremum, eodem ordine quo folia inhærent ramis circum habent præter dicta folia longa, ex quorum radicibus producant ramulos tenues, breuiiores quàm ipsa folia sint, candidos, in extremo ferentes veluti germen candidum, tomentosum multis foliolis, quippe sex, septem uè breuib. crassis semperuiui minoris, seu vermicularis similibus germinis modo ab eodem ortu prodeuntibus simulq. stipatis, refertum. Hi verò surculi à medio vsq. in extremum dense ijs tomentosis germinibus vestiuntur quolibet germine ex ijs habente in exortu vnum vel duò folia longa ex ijs quæ in aliis caulibus cernuntur. Hanc sanè stirpem Græci omnes vocant stratiotem chiliophillam, proq. vero stratiote millefolia accipiunt, atq. ex vsu in medicina eam antiquorum esse legitimam putant præsertimq. cum istiuscæ plantæ notæ maximè conueniant cum ea, de qua Dioscorides ita scripsit. Stratiotes chiliophyllos exiguus frutex palmi altitudine aut amplius asurgit, folijs auicularum pennas imitantibus breui admodum dissectoq. foliorum exortu. Folia syluestre cuminum simulant, præsertim breuitate, atq. scabritie, breuiora, paulò densiore umbella, & pleniore, surculos in cacumine gerit exiguos & capitula in modum anethi, flores paruos, cãdidos. Nascitur in asperis

asperis agris præcipuè circa semitas. Eximii usus ad vlcera recētia, inueterataq. profluentem sanguinem & fistulas. Nō possum nō fateri ex hac Dioscoridis descriptione difficulter posse cognosci stratiotem chiliophyllum quò herbarum scriptores merito ambigunt de planta quæ pro stratiote militari sit recipienda. Dioscorides ne verbum quidem de totius plantæ tomentosa lanugine candida, foliorum cognitio admodum confusa videtur, Plinius suum millefolium esse vnicaulem statuit cum nostrum numerosos habeat; Dioscorides umbellarum capitula esse in modum aneti, cum longè maiora tanacetii similia videantur. Suspico ex iis textum Dioscoridis non esse sine vitio, ex quo istiusce plantæ merito cognitio reddita est confusa. Crediderim tamen hanc nostram plantam propositā esse legitimum stratiotem chiliophyllum, & quod Græci eā (vt etiam Honorius Bellus in epistolis ad C. Clusium scriptis non negat) *μυριόφυλλον* vocent, & quod hæc planta frutex sit, & quod folia auicularum pennas imitari videantur, neq. foliola figura à cumini syluestris abhorreant, sit umbellifera habeatque umbellas densas, & plenas, in ipsisq. flores cādidos, & eos usus in medendo, habeat, quos expressit Dioscorides ad vlcera ad fistulas; atq. ad sanguinis profluuium, tota planta argenteo colore spectatur, modicè adstringit, cum quadā amaritudine quo siccat, calefacit, detergit, adstringit, conglutinat vlcera, roboratq. Folia trita ad drachmam ex vino austero dantur vtilissime ad Cruentam expuitionem non minusq. etiam ad muliebrem profluuium atq. ad menses immoderatus profluentes. Idem potest succus foliorum in pessis inditus, atque epotus Gonorrhæam nō gallicam itidem sanat eodem modo epotus. Puluis foliorum aspersus & succus etiam illitus vulnera recentia conglutinat, & vlcibus antiquis vel etiam fistulosis remedio est, & hæc de Myriophyllo Cretico dicta sint.

Gaidaro thymum.

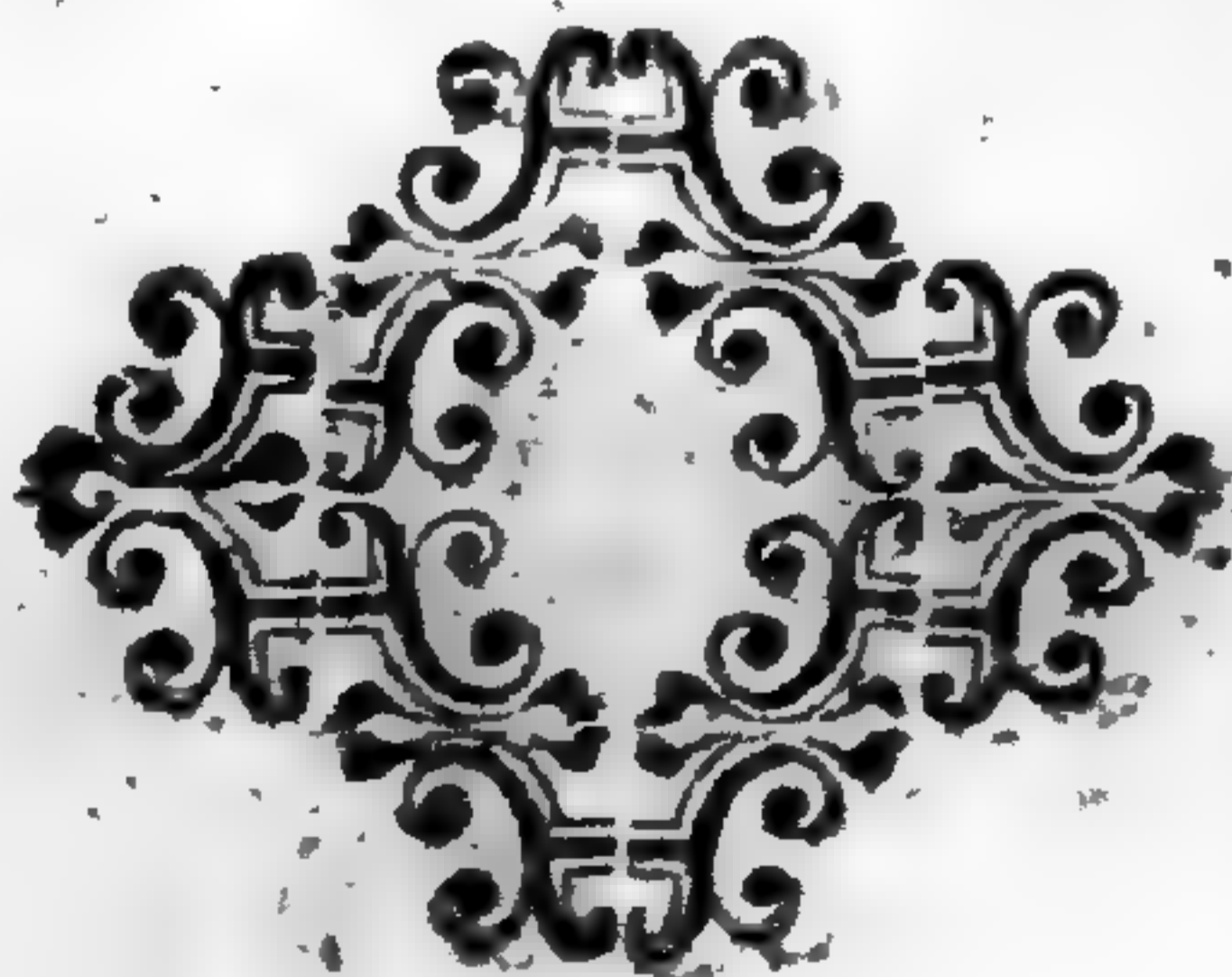

Noua

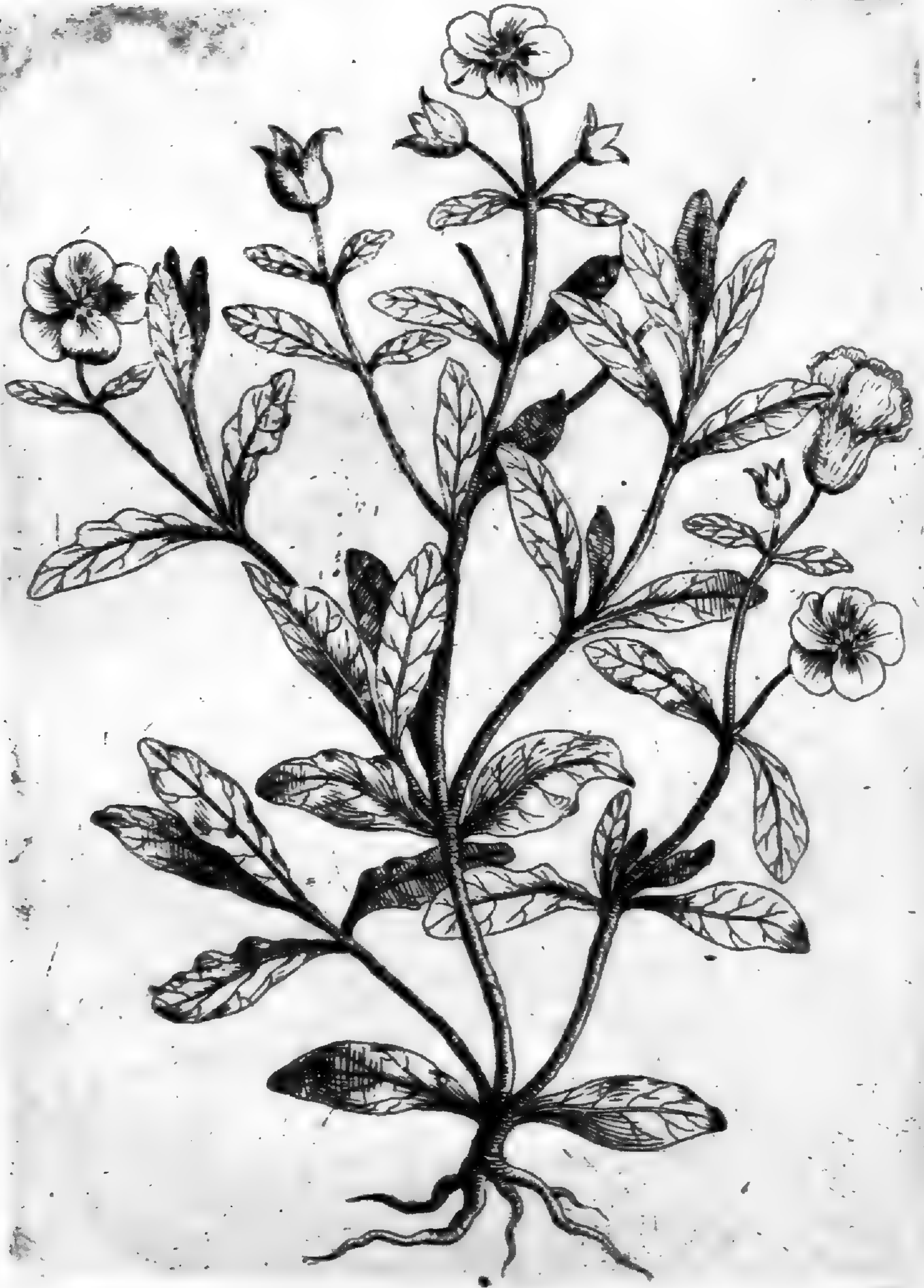
De Gaidaro Thymo. Cap. XXXIX.

Oua quoq. planta in Cretæ locis aridis nascitur quam Gaidarothymum Cretenses vocant id est asininum thymum, fortè quod eò pabulo asini delectentur, nihil enim cum thymo convenire videtur. Eruticat semicubitum alta in orbem terram versus diffusa multis spinis, horrida, folia habet non multa, longa, digiti minoris latitudine aliquantulum in extremo acuta, absq. petiolis ramis adhærentia, quæ vndique ramos inordinatim vestiunt qui quadranguli sunt cinerei coloris sicuti folia, ramuliq. vtrinque exeunt in spinas veluti parvas multasq. cruces facientes, quæ spinæ duræ sunt atq. acutæ. Flores ferè in ramorum summitatibus producit vtrinq. in ramis ex opposito vni, vel bini saluæ floribus, & colore & figura minores tamen & inodori, & insipidi sunt simul cum tota planta. Radice hæc planta nititur longa, lignosa, cuiusvis & odoris, & saporis experte. Hæc planta primum In Epist. Honorij Belli ad C. Clusium. descripta est à Bello, & postea à Clusio quam diligenter, cui placuit stachyn spinosam hanc plantam nominari, & cum cuius vis & odoris, & saporis sit expers non video, vt possit stachys, nisi eam stachyn, ex foliorum figura inodorâ & spinosam vocare voluerimus.

Ladanum Creticum.

In Creta

De Ladano Cretico. Cap. XL.

IN Creta Insula nascitur vbiq. locorum ferè cistus, ladani-ferus, ex quo Cretenses ladanum colligunt, tantoperè vsui, & medicinæ, & odoratorum suffituum cognitum. Hæc planta fruticat ab vna radice multis ramis, longis, lignosis, duris, ad cubitalem, ac etiam ampliorem altitudinem, cisti maris foliis, sed longioribus, saluix proximis, ramis æqualibus spaciis adhiærentibus, plerumq. ex opposito binis aut pluribus etiam ab vno exortu prodeuntibus, odoratis atq. per æstatem manibus, ex quodam lento humore, maxime adhiærentibus. Flores verò in cauliculorum cacumine exeunt purpurei, cisti floribus quàm similes, sed maiores tamen, à quibus siliquæ parvæ, rotundæ, oblongæ, inuolucro rotundo contentæ, colore nigrescentes, minuta semina nigra continentes. Tota planta est odorata, adstringens, cum humiditate viscidâ odoratâ, præsertim foliis inhærens verno tempore, ex quo patet Cretenses ex hac planta ladanum colligere. Non autem ex illa, quam Andreas Matthiolus, & alii pro ladano receperunt, quæ planta habet folia longa, tenuia, in acutum desinentia, foliis salicis quadantenus similia, cui etiam plantæ quodam anni tempore humorem lentum, odoratum, inhærere, multi ex recentioribus obseruasse tradiderunt. Nos verò complures plantas ex iis, quæ cisti ledi genere comprehendi herbarii voluerunt, in variis locis vidimus, cuiusvis viscidæ humiditatis prorsus expertes. Quo cognouimus eam plantam minimè esse cistum ledum Dioscoridis, at hanc nostram, quam descripsimus. Cuius opinionis fuisse quoque visus est Petrus Bellonius, qui cum in Cretâ Insulâ plantas perlustrasset fassus est ladanum non ex vulgari cisto-ledo, sed ex aliâ plantâ cisto nuncupatâ. Ita enim de ea scripsit: Non colligitur (ladanum) è ledo, vt veteres existimârunt, sed ex aliâ arbusculâ cisto nuncupatâ, cuius tanta est abundantia, vt eius regionis montes isto vestiantur. Natura ea est vt deflorentibus floribus vernis, abiectisq. hybernis foliis, nouis frondibus amisciatur

In 1. lib.
Irin. cb.
seru. c. 7.

ciatur quasi lanugine pubescentibus in proximam æstatem; quæ per Solis ætus viginolo quodã rore pinguescunt, quoque ardentiores sunt calores, tanto abundantior ille ros foliis innascitur. Quare colligimus plantam ex quo ladanum colligitur non esse cistum ledum, sed hanc quam descripsimus, quam multos annos Patavii in fictilibus conseruauimus, atque etiam nunc alimus. Quo tempore etiam in quo eam insulam perlustrauimus hanc ipsam stirpem ladanum esse à Creten-sibus accepimus, atque ab ea Indigenas ladanum colligere, Ad-dimus totam plantam esse odoratam, & post vernos calores humiditate illa viscida, odorataque refertissimam, demum cõ-firmari hanc nostram opinioem vel ex eo posse credidimus, quo aperte Dioscorides ubi expresserat cistum marem habe-re folia rotunda de cisto ledum ita subiunxerit, Est & alterum cisti genus, ledum à nonnullis appellatum frutex simili modo nascens longioribus foliis & nigrioribus, quæ verno tempore quiddam contrahunt pingue, quibus recentiorum nonnullos deceptos fuisse haud leuiter suspicatus sum; ex quo Dioscorides dixerit, ledum habere folia cisto longiora, sibi ipsis persuasum fuit eam plantam cisti ledi vocati ab ipsis esse cistum ledum. Qui sanè neque patum hallucinati fuerunt, quoniam ledum ab ipsis vocatum habet folia renuia, longa, nullatenus figura cum cisti foliis, quæ Dioscorides inquit esse rotunda cõ-uenientia, vnde Dioscoridem per cistum ledum intellexisse plantam credidimus in aliis à cisto differentem, quam quod habeat folia cisti, sed longiora quidem, quæ verno tempore humido pingui, odorato infarciuntur. Ex quibus ladanum colligunt. Nos cisti plantam ledum vidimus prope Clodiam ciuitatem in agro iuxta Brundulum, & foliis, & floribus purpureis totoque frutice simillimum hoc excepto quod nullo tempore ipsius folia habent pinguem, odoratamque humiditatem, modum quo Cretenfes ex hac planta colligunt ladanum inter pigmenta odoris causa maximè expetitum, & commendatũ, & Dioscorides docuit, & ex recentioribus Petrus Bellonius in primo libro suarum itinerarium obseruationum. Folia ledi efficaciter adstringunt, siccant, quo ad sanguinis profluuium & sputum cruentum, atque ad alias immoderatas fluxiones,

euacua-

euacuationesq. cohibendas maxime laudantur. Ladanum vero quod ex ea planta colligunt optimum est, odoratum, subviride, facile mollescens, pingue, quod arenas non collegit, nec squallore obsitum est, resinofum, natura ei spissandi ex Dioscorides calefaciendi, emolliendi; Galenus scribit hanc cisti plantam, à regione in qua nascitur eximiam, peculiaremque digerentem caliditatem nactam fuisse, ladanum vero calidum ad secundum ferè gradum esse, & habere paululum adstrictionis, esseque tenuis substantiæ moderate emolliens, ariterque digerens, & concoctorium. Defluentes capillos retinet, si cum vino illinatur cutis, aut simul cum mirra, & oleo myrtino, ex mulso dissolutum instillatur in aures ad tollendum acutum dolorem utilissime, idem facit, & cum rosaceo dissolutum, ex vino verò cicatrices emēdat. Suffitu in enixis secundas educit. Inditum autem pessis vteri duritiem emollit, aluum sistit cum vino antiquo epotum, & vrinam mouet, vsum non minus habet ad vnguenta odoratiora paranda.

Chamecistus .

De Chamæcisto. Cap. XLI.

Xiguè fruticat chamæcistus vocata planta elegantissima ab vna radice magna, in tres diuisa, longa, crassa in acutum desinenti, nullis ab ea pendentibus fibris, colore nigrescente, quæ radix si ad stirpem comparetur longè maxima videtur, Ab hac radice exeunt caules multi breues, qui in alios ramulos non diuiduntur, qui foliis cisti ledi longiusculis ferè crispis binis, vel quadrimis ab eodem exortu inuicem oppositis æquali intervallo positus vestiuntur, & in cacumine flores cisti, sed minores purpurescentes, à quibus parua silique oblongè nigrescentes, quæ minuta semina fuluescentia continent. Viribus atque vsibus ad cistum accedit, vnde refrigerant folia primo excessu, siccant secundo, adstringuntque efficaciter, quo ad quodcunq. profluuium vel sanguinis sit, vel excrementorum, foliorum decoctum, & etiam puluis tritus ex vino austero maxime commendatur.

Pseudocistus ledum.

De Pseudo cisto ledo. Cap. XLII.

Pro Pseudo cisto accepimus plantam, quæ ab vna radice longa crassaque mittit plures surculos rectos, rotundos, graciles, foliis fere ligustri, sed minoribus, longis, interuallis paucissimis, vestitos, qui vtrinq. inordinatim in plures paruos surculos diuiduntur, in quorum summitatibus flores cisti floribus, longè minores apparent, à quibus siliquæ, rotundæ, oblongæ, in acutum desinentes, nigrae minutum semen continentes. Tota planta inodora, & insipida est. An quicquam hæc planta cisti ledi habeat, non audeo affirmare.

Pseudo cistus ledum alter.

Pseudo

De Pseudo cistoledo altero. Cap. XLIII.

Seudoladanum etiam alterum Creticum delineatum hic damus, quod sanè herba est fruticosa ab vna radice parua, cauliculos plures, molles, obliquorū foliis myrti, sed minoribus, & mollibus, in nigrum albicantibus, vtrinq. binis, caulē certis interuallis ambientibus, à quibus foliis simul exeunt flores albicantes parui, à paruis petiolis pendentes, quibus succedunt folliculi parui, rotundi, in acutum desinentes, ciceris magnitudine, colore flauescentes, qui semina minuta continent, colore itidem flauescencia. Facultates atq. vsus nos planè latent.

ll

5

Hyoscyamus Aureus.

Nascitur

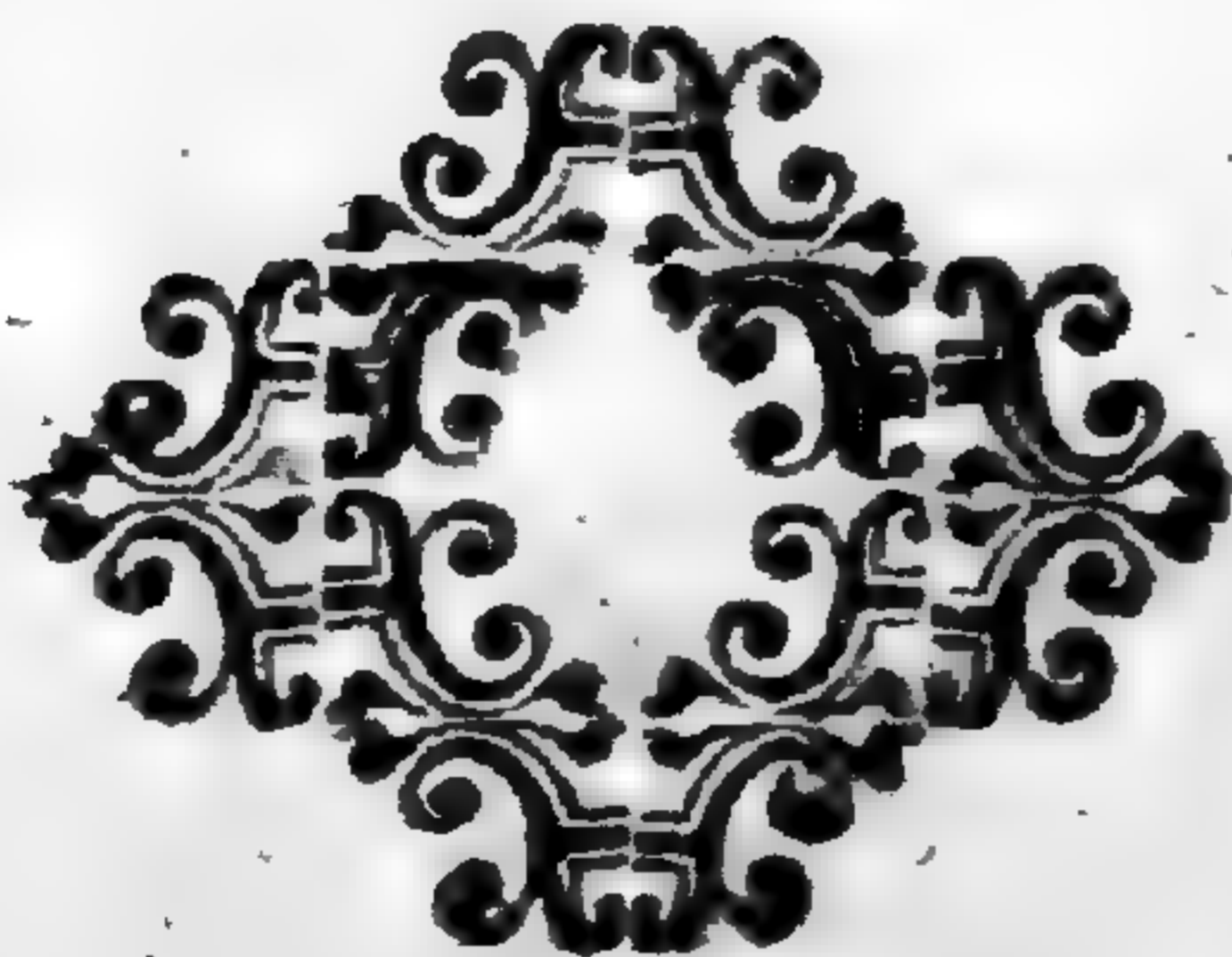
De Hyosciamo aureo. Cap. XLIV.

Ascitur in Creta Insula Hyosciami plāta, quæ pro-
 dicit ab vna radice multos caules longos, tenues,
 sursum oblique actos, quadam veluti lanugine
 obsitos, fragiles, herbaceos, quos folia non plura
 hederæ terrestris magnitudine, & figura quadam-
 tenus, ad hyosciami lutei cretici folia, inclinantia, molli velu-
 ti lanugine obducta, ambiunt. Flores verò & in caulibus, & in
 ipsorum cacumine prouocantur parui, aurei, ex paruis citi-
 nis, non duris, leucis luteis ferè similes, sed tamen maiori-
 bus quinque foliis impari magnitudine ex interna parte defi-
 cientibus, vnde ex ea parte quasi dehiscat. In medio autem flo-
 ris, scilicet umbilico, veluti oculus niger conspicietur, à quo
 quasi à centro ad circumferentiam quedam filamenta parua
 carnei ferè coloris diffunduntur. Flos haud congratum odo-
 rem respirat. His floribus succedunt parui citini herbacei co-
 loris, nigri hyosciami multò minores, non duri, semina minu-
 ta colore flavescentia, continentis. Radix est parua, longa,
 crassa, mollis ac tenera, planta est perennis. Hisce notis cui-
 bet innotescet aureus creticus hyosciamus. Dioscorides, tria
 hyosciami genera reperiri, tradidit, quippe nigrum, ex nigro
 seminis colore, quod tamquam venenum exitiale ad vsum
 medicinæ damnatur. Subflauum ex semine subflauo, quod
 etsi ipsum etiam ad vsum medicamentorum quadantenus
 damnatum sit, quia ambo insaniam, deuorata, excitant,
 & soporem; tamen albi hyosciami loco à pharmacopeis acci-
 pitur, quoniam album ferè vbique locorum hac nostra ætate
 desideratur. Quod etiam antiquis rarum medicamentum fuis-
 se ex Dioscoride intelligitur, cum dixerit suo tempore, pro al-
 bi hyosciami substituto fuisse in vso subflauum, vel subrubum
 vocatum. Nos vero de albo hyosciamo in altero libro age-
 mus accuratius. Verum enim vero aureo hyosciamo altera
 planta quæ fert flores luteos, etiam in Creta insula nascens, &
 semina flavescentia producat, succedit. Quarum duarum
 plantarum, semina flauo colore cernantur, & ea propter cum

errore pro albo hyoscjamo nostri pharmacopei iis feminibus
 utitur. Galenus de omnibus hyoscjamiis perbellè ita inquit,
 Hyoscjamus, cui semen nigrum est, insaniam ac soporem af-
 fert, sed is cui semen mediocriter flauum est, propinquam ei
 facultatem possidet. Verùm utriq. fugiendi sunt, vt inutiles,
 & venenosi, seu deleterij. Cœterum cuius semen ac flos candi-
 dus est ad sanationes vel maximè idoneus est, ex tertio quo-
 dammodo ordine refrigerantium. Porrò, flos eius quidem,
 cui semen est nigrum mediocriter purpureus est, eius vero,
 cui est subflauum leuiter mali colorem refert: ex iis cognosci-
 tur, Galenum hunc nostrum aureum Hyoscjamum latuisse,
 quoniam est & ipse producens semine flauescencia, id est, ex
 hyoscjami secundo genere, qui tamen fert florem aureum,
 sed tamen vt diximus vterque & aurei coloris, & ad luteum,
 seu mèlius, vt inquit Galenus ad mali colorem accedens vni-
 co genere ex feminibus comprehenditur, quippe subflauum,
 quod Dioscorides expressit, esse seminis subflauum, & floris lu-
 tei, ad luteum enim colorem & aureus, & mali ad colorem ac-
 cedens, accedit. Mirari vehementer non potui hanc plantam,
 quæ flores luteos, dilutos, siue albicantes habet viros complu-
 res, alioquin doctissimos pro albo hyoscjamo accepisse, (quæ
 Mattheolus pro albo hyoscjamo etiam pictam dedit) cum ex
 colore & seminis subflauum, & floris ad mali colorem inclinan-
 tis sit procul omni dubio Hyoscjamum subflauum. Albus in
 Aegypto nascitur qui verè in seminis floribusq. colore albicat,
 de quo nos in altero libro (Deo fauente) agemus. Sed ad au-
 reum Hyoscjamum Creticum redeo. Quam plantam esse
 subflauum Hyoscjamum, cum ex seminis colore subflauo, tū
 ex flore luteo audeo affirmare, tamen C. Clusius eam pro
 Hyoscjamo albo acceperit ex Iacobo plateu; Sed si vidisset se-
 minum colorem subflauum, in eam non venisset sententiam.
 Hyoscjamus, & niger, & flauus refrigerat quarto, excessu, sic-
 catq. vnde partes corporis immodicè refrigerando stupefacit,
 sensumq. adimit, ex quo narcoticum cum sit dolores acutos
 compescit. Antiquitas habuit in frequenti vsu succum albi
 Hyoscjami extractum, aut ex semine recenti, caulibus foliisque
 contulis, aut ex sicco semina aqua calida macerato & contu-
 so, ad

so, ad dolores acutos demulcendos, præsertimq. oculorum, unde colliria ex eo parabantur, & ad aurium itidem dolores acutos, qui vsus tamen horum medicamentorum sensum doloris adimētium, quæ narcotica græcis dicta sunt, optimis profectò medicis semper haud leuiter fuit suspectus. Etenim facultatem sentientem in corporibus diminuerè, numquam non damnosum est. Sed de albi Hyoscjami utilitatibus in altero libro accuratius.

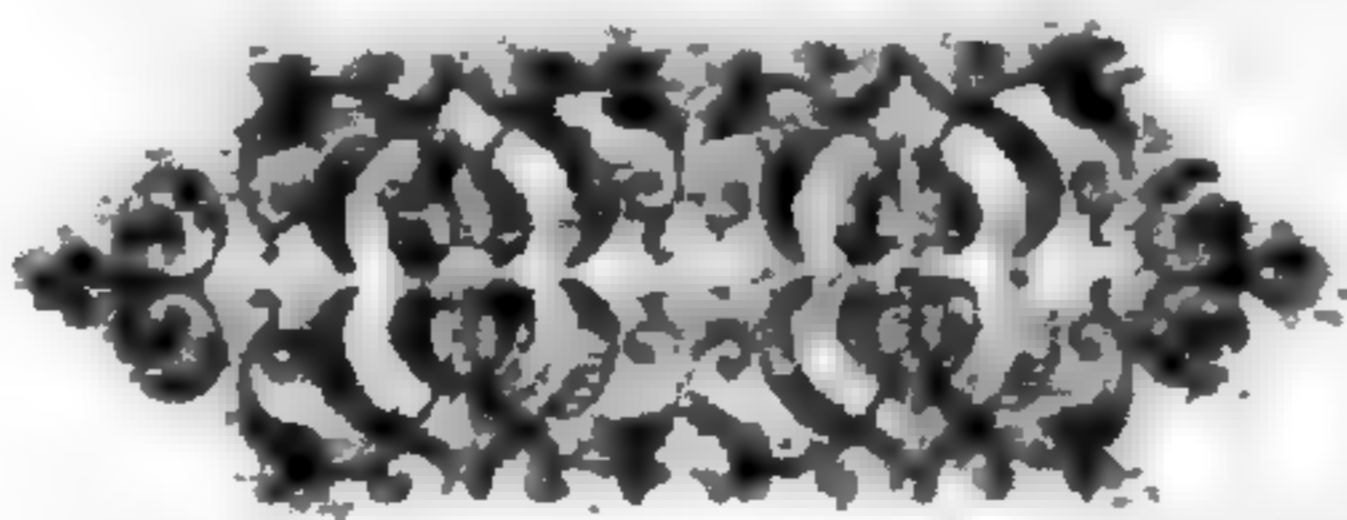

Planta

De Rosmarino Sticadis facie. Cap. XLV.

DLanta elegantissima mihi ex seminibus Creta mis-
 sis pro sticade nata est, quæ ab vna radice lignosa,
 tenui, in multas diuisa emittit caulem qui propè
 radicem in tres, aut plures furculos diuiditur lon-
 gos, sursum obliquè actos, vel geminos, aut tres
 etiam aliquando longos, rotundos, obliquè sursum actos, qui
 hinc inde inferius ramulis ex opposito positis ambiuntur, à
 quibus eodem modo alij furculi parui recti exeunt, superius
 vero caules primarij vtrinq. & ipsi, & furculis alijs veluti te-
 neris germinibus ex opposito ordinatim positis, & folijs ve-
 stiuntur, summitates enim folijs vestiuntur longis, tenuibus,
 in acutum desinentibus, furculis absq. petiolis inhærentibus,
 crebris vtrinq. ex opposito positis in obscurum albicantibus,
 odoratis, sticadis maxime similibus. Totaq. planta sticadi ita
 conspectui similis videtur, vt omnes sticadem esse dicerent.
 Flores vero in summitatibus inter folia emicant singuli ex fo-
 lijs singulis, exeuntes, parui, & magnitudine & figura, & colo-
 re floribus rorismarini coronarij similibus à suis petiolis pen-
 dentes, quibus deflorescētibus succedunt, singulis, techa par-
 ua rotunda, piperis magnitudine & minor etiam ex viridi co-
 lore albicans intus minuta semina continens. Tota hæc plan-
 ta obscurum respirat odorem foliorum sticadis proximum,
 sapore vero adstringit, aliquantum amarescens cum obscura
 caliditate; Vnde viribus accedit ad sticadem, sed longè ineffi-
 caciùs, quam sticas incidit, extenuat, detergitq. crassos humo-
 res, in roborando vero sticadis vim superat. Verum ipsius ad
 medicinam vsus, mihi planè sunt ignoti. Perpetua plan-
 ta est.

Arundo Graminea aculeata.

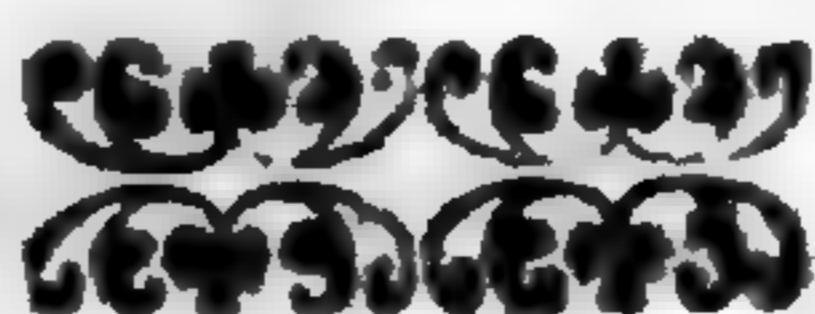

Arundo

De Arundine graminea aculeata. Cap. XLVI.

Rundo graminea aculeata nascitur in ea insula, præfertimq. in locis humidis supra terram serpens mire quidem longitudinis, vt longius quam quinque cubitibus serpat, multis ramis, calamos æmulantibus ab vna radice exeuntibus, digiti crassitie, rotundis, arundinaceis, geniculatis, inter quos medius cæteris tãquam caudex crassior est, & longior, qui hinc inde vtrinq. longis intervallis à singulis geniculis, caules producit longos, graciles, geniculatos, quorum maiores ex vna parte à singulis trinis geniculis cauliculos paruos graciles, quatuor numero, vel ad summum sex itidem prominent, qui à singulis geniculis folia vtrinq. exeunt, inferius lata, (qua latitudine vndiq. calamum à geniculo, ad geniculum vestiendo oculunt) & superius gracilia, parua, graminea, dura, spinarum modo in duos aculeos desinentia, ex quo hæc planta tota aculeis multis instar spinarum horret, Caules etiam alij omnes à radice profiientes eodem modo, & surculos producendo, & ad folia se habent, Plãta sterilis ex toto est, neq. florem, neq. fructum, neq. semina producens; Nititur breui radice, digiti pollicis crassitie, à qua pauculæ radiculæ itidem breues fibrosæ exeunt. Ad nos hanc plantam qui miserunt, ipsam arundinem repentem aculeatã, nominarunt. Verè profectò caules istius plantæ arundinacei, aut calamacei apparent, habentes à geniculis ad geniculos calamos, duos, potius ad arundinaceam substantiam, quam ad gramineam accedentes, Ex folijs vero magis ad gramen, quã ad arundinem hac plãta accedere videtur, atq. etiam viribus, quod ferè insipida sit, cum leuissima acrimonia, quo temperate frigida, et sicca primo gradù erit, essentiæ cuiusdam tenuitatis; At vsus sunt ignoti.

Thlaspi clipeatum arborescens Creticum.

Thaspi

De *Thlaspi Cretico arborecente, clipeato.*

Cap. XLVII.

Thlaspi plantam accepimus arborecentem, cubitalis altitudinis, ramulos multos à breui caudice digiti crassitie producentem longos, rotundos, lignosos, à quibus alii ramuli exeunt, qui in summitatibus utrinq. ex opposito flosculos paruos, albos habent, crebros, à quibus siliquæ parvæ oblongæ depressæ scutorum figura à suis pediculis paruis pendentes, semen intus continentes rotundum, depressum, acre, ramuli superius folia pauca habent longa incana, tenuia in extremis acuta, sed ramuli inferius ferunt surculos tenues, multos, ex quorum vna parte foliola oblonga, tenuia, densa, simul stipata, pendent, quæ incana sunt. Radice nititur hæc planta multiplici, tenui, lignosa, inutili, semina acria sunt, calida & sicca supra secundum excessum tenuis essentiæ, quæ epota urinam efficaciter mouent, vtilia sunt ad excrementa in pulmonibus expectoranda.

Verbascum saluifolium.

Nascitur

De Verbasulo saluifolio. Cap. XLVIII.

Ascitur planta pedalis altitudinis, ab radice ramo-
 sa, quippè ramos quatuor vel plures ferens qua-
 drangulos, duros, lignosos, rectos, incanos veluti
 albo tomento, obsitos, aspero, Qui vtrinq. ex op-
 posito ramulos producant tenues. Folia alba to-
 mentosa saluiae similia, sed minora in longum rotunda, ma-
 gnis intervallis trina simul ab eodem exortu prodeuntia sine
 petiolis, circa caulium summitates circum vestiunt ipsos per
 intervalla, flores multi in longis rectis tenuibus simul stipati
 vt in marrubio, aurei, saluiae floribus figura similes, à quibus
 succedunt semina oblonga, nigrescentia, radicem habet in plu-
 res, tenues longasq. & lignosas, diuisa. Tota hæc planta aspera
 lanugine candicat, sapore stiptico gustum inficit. Nos habe-
 mus stirpem bicubitalem, & ampliorem huic in omnibus si-
 milem, quam pro verbasulo syluestre, seu saluifolio in horto
 medico Patauino alimus, quadruplo hac nostra planta maio-
 rem. Quod vero hoc nostrum verbasulum non abhorreat à
 verbasulo syluestre Dioscoridis, quisq. intelliget, vbi memoria
 habuerit, quæ Dioscorides de eo verbasulo ita scripsit: Sylue-
 stre folia fert saluiae, altas virgas & lignosas, & circa eas ramu-
 los quales marrubium, flores luteos auri æmulos. Namq. no-
 strum verbasulum folia fert saluiae non dissimilia, & ramos
 altos lignosos floresq. luteos auri æmulos, sed vnum est apud
 Dioscoridē quod dubiū facit, quippe quod dixerit habere ra-
 mos circū virgas veluti marrubiū, at virgæ marrubij nullos ra-
 mulos ferunt, sed folia, quo Andreas lacuna ait, rectius in vete-
 ri codice Greco legi, folia saluiae similia, cum virgas in orbē
 habeat, vt marrubium, sed cum marrubium neq. folia circū
 virgas in orbem habeat, neq. hoc dixisse potuit Dioscorides;
 crediderim ego de florum paucis inuolucris forè intelligen-
 dum, cum & in marrubio, & in verbasulo syluestre circum vir-
 gas sint calices siue folliculi florum simul in orbem stipati,
 vnde postea expressit. De floribus esse luteos aureos Dioscori-
 des ait Flores aureos capillos tingere, atq. folia ambustis esse
 remedio, Galenus inquit: folia habere vim moderate dige-
 rendi, & siccandi.

In lib. 4.
 de mate-
 ria med.
 c. 105.

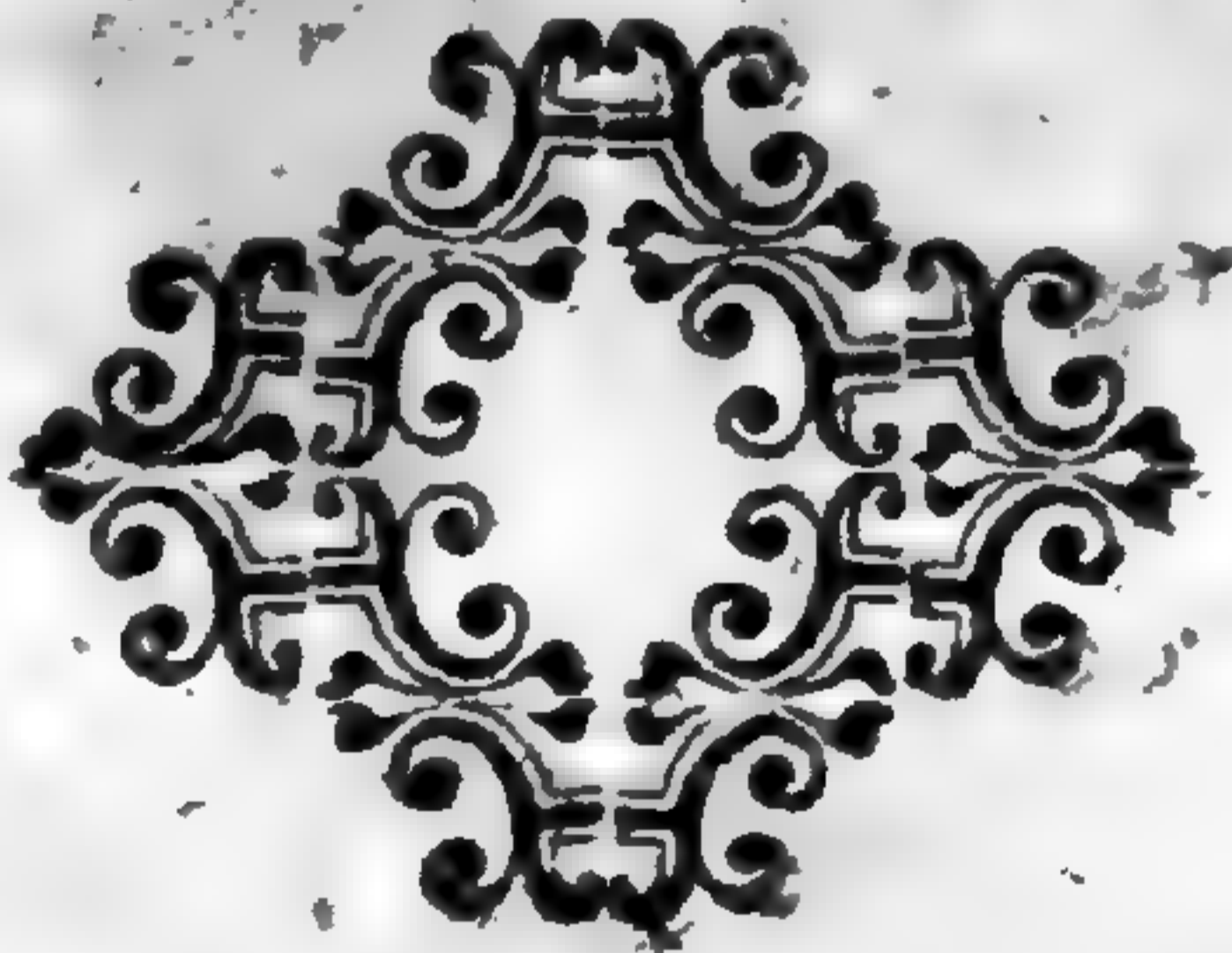
Rubea arborefcens.

Rubea

De Rubea arborefcense. Cap. XLVIII.

Rubea ad arboream accedens nascitur in Creta, non aspera, sed lenis quæ caudice constat breui, vt digitus, crasso, à quo multi exeunt rami recti, rotundi, lenes, per æqualia interualla folijs breuibus, rubiæ minoribus quinq. vel sex numero, stellarum modo circum positis lenibus, vestiti, à quorum cacumine à folijs exeunt duo vel tres surculi graciles in alios quoq. diuisi in quibus vtrinq. ex opposito flosculi parui albicantes cernuntur rubiæ non dissimilibus, quibus succedunt semina minutissima nigricantia. Radix parua oblonga crassa in radículas alias diuisa rubei coloris. Tota planta nihil asperitatis habet, amarescit radix cum quodam austero sapore, quò non dissimilis facultatis ab eritrodano iudicata est. Proindeq. habere facultatē purgatoriam, qua & iecur & lienem purgat multā crassamq. vrinam mouendo, menses quoq. cit, nec non ea ratione iuuat quoq. articulares morbos, præsertimque coxendicos dolores, atque non minus ictericos sanat.

Horminum Creticum.

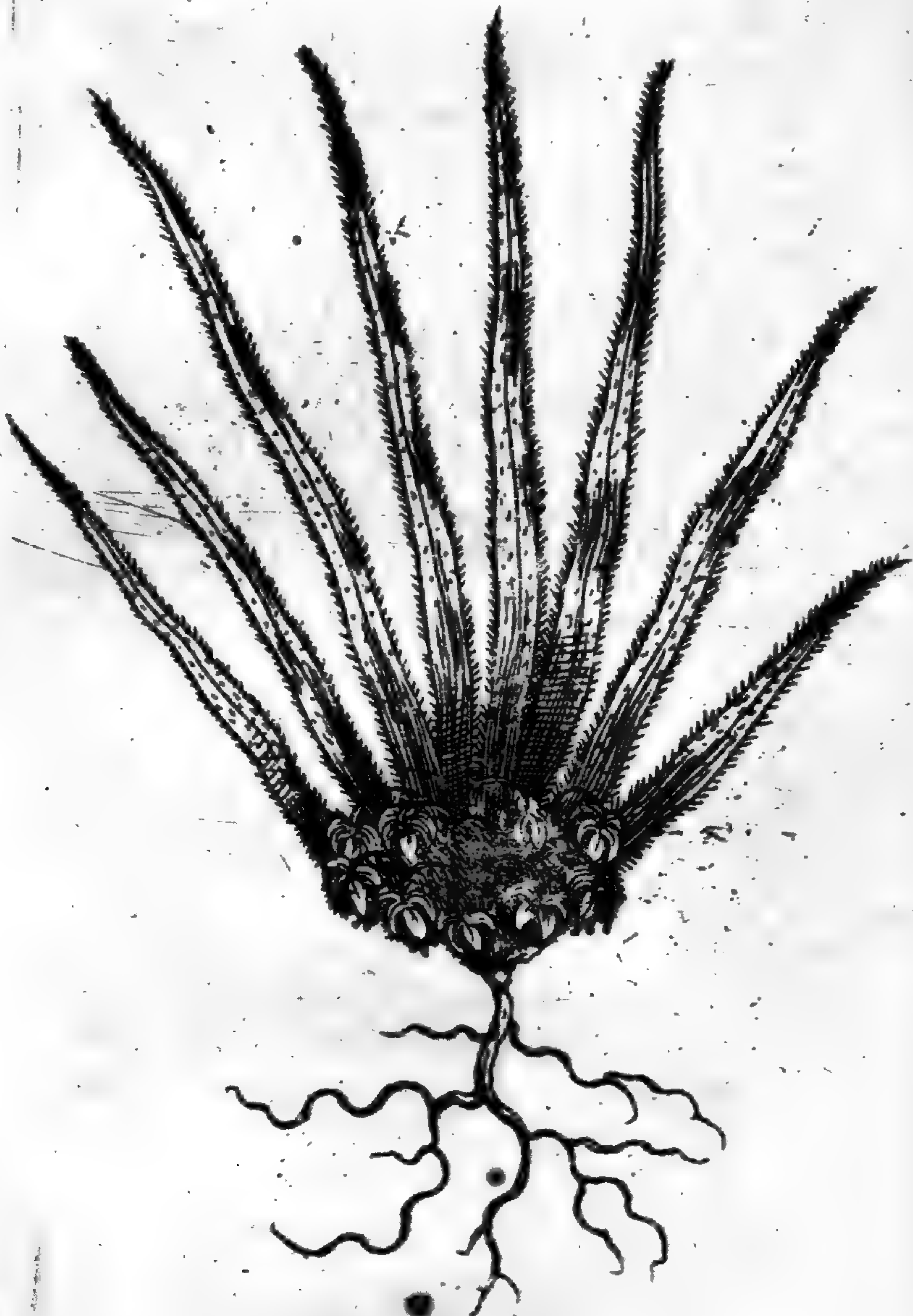

Hormi-

De Hormino Cretico. [Cap. L.

Horminum Creticum est planta, quæ folia fert complura humi procumbentia marrubio similia, sed tamen multo maiora, & longiora, nigrescētia, minus crenata quasi tomento quopiam obducta, caules producit rectos pedalis altitudinis & ampliores, multos, quadrangulos, nigricātes, subasperos, in quibus per intervalla vtrinq. folia apparent ex opposito absq. petiolis caulibus inhærentia. In ramorum siue caulium summitate quatuor aut sex primo foliola, parva oblonga, tenuia coloris violacei florum modo ab alijs folijs planè diuersa cernuntur, veluti elegantissimi flores violacei. Flores vero ex intervallis parui in caulibus verticillato ambitu vt in marrubio asperi, violacei dilutioris coloris, quibus succedunt semina nigra, parua, oblonga, minuta, in paruis longis folliculis deorsum inflexis. Radix parua tenuis, lignosaq. est, in alias radículas diuisa. Hanc plantam esse horminum satium Dioscoridis: Andreas Cesalpinus in libro 11. de plantis haud iniuria affirmavit cum in hac planta ne vel vna quidem nota desideretur, ad satium horminum constituendū. Dioscorides de istiusce plantæ vsibus ad medicinam, inquit semen tritum ex melle epotū venerem maxime stimulare, & ex melle itidem illitum purgare argema, & albugines oculorum. Ex aqua quoq. illitum tumores digerit, eodemq. semine detrito, & imposito extrahuntur aculei corporis partibus affixi, ad quem vsum magis quidem hormini syluestris herbam tusam, & appositam laudauit: Hæc planta est perennis, viuitq. nata ex seminibus etiam in Italia, sed hyeme, vehementer frigida exharrescit. Præterita enim hyeme, quæ diutius vehemēti frigore afflixit peregrinas plantas, innumeras in nostro Patauino horto hormini nostri interemit stirpes, quas tamen ex seminibus iterum restituumus.

Leontopodium.

Vere

De Leontopodio. Cap. L I.

Ere quidem leontopodium vt inquit Dioscorides, herbula pusilla est digitalis, foliola quinq. vel septem ferens ab radice exili longa, gracili, tenui, ter aut quatuor digitos longa, hirsuta, quæ iuxta radicem spisso flocco canescunt, & in acutissimum desinentia, Interfolia iuxta radicem aliquot capitula à suo cauliculo deorsum tortuose inflexa, in quibus flos niger, & postea succedit semen vsque adeo spissa lanugine inuolutum, vt vix erui queat. Sæpius ex Creta plantam siccam accepi, quæ postea ex semine nata nullis reclamantibus notis leontopodium refert. At vnum addendum videtur, quod de Catanãce expressit Dioscorides, scilicet hanc plantam arescentem in terra flecti & se contrahi ad speciem vnguium milui exanimati: quam plantam merito Bellus probat esse leontopodium, & non catanancem, cum hæc planta non habeat folia coronopi, neque semina orobi ferat, at potius psyllis. Verum crediderim ego fortassè leontopodiũ, & catanancem, aut eandem esse plantam, aut saltem specie non differræ, cum præsertim Dioscorides de vtraque locutus dixerit ad amatoria expeti.

Argentea.

Plantam

De Argentea. Cap. LII.

Lantam Creticam sine nomine accepimus, quam libenter argenteam ex colore argenteo, quo ipsa undique splendet, nominare libuit; Herba semicubitalis & amplior cernitur tota candido tomento molli obsita. Foliosa est multa scilicet folia proferens longa ab vna radice parua tenui & a caule longo, figura ad pastinacę hortensis quodam modo accedentia, sed longe minora, tota tomento albo molli & candido, obsita. Caulis a radice fertur semicubitalis quadrangulus rectus, totus candidus, intus habens medullam albam, mollem, leuem, non leuiter amaram. Iuxta verò & foliorum principium, & a caule cauliculi multi recti, quadranguli, qui in cacumine habent calyces rotundos latos flauescentes, paruis squammulis obsitos, cyanis similes, sed breuiiores, & crassiores, in quibus, flores similes cernuntur, aurei, qui in pappos postea resoluuntur. Planta tota amarescit cum aliquali stipticitate. Quidam, dixere habere vim purgatoriam, at de ipsius vsibus ad medicinam quicquam certi non habeo.

Leucoium luteum vtriculato semine.

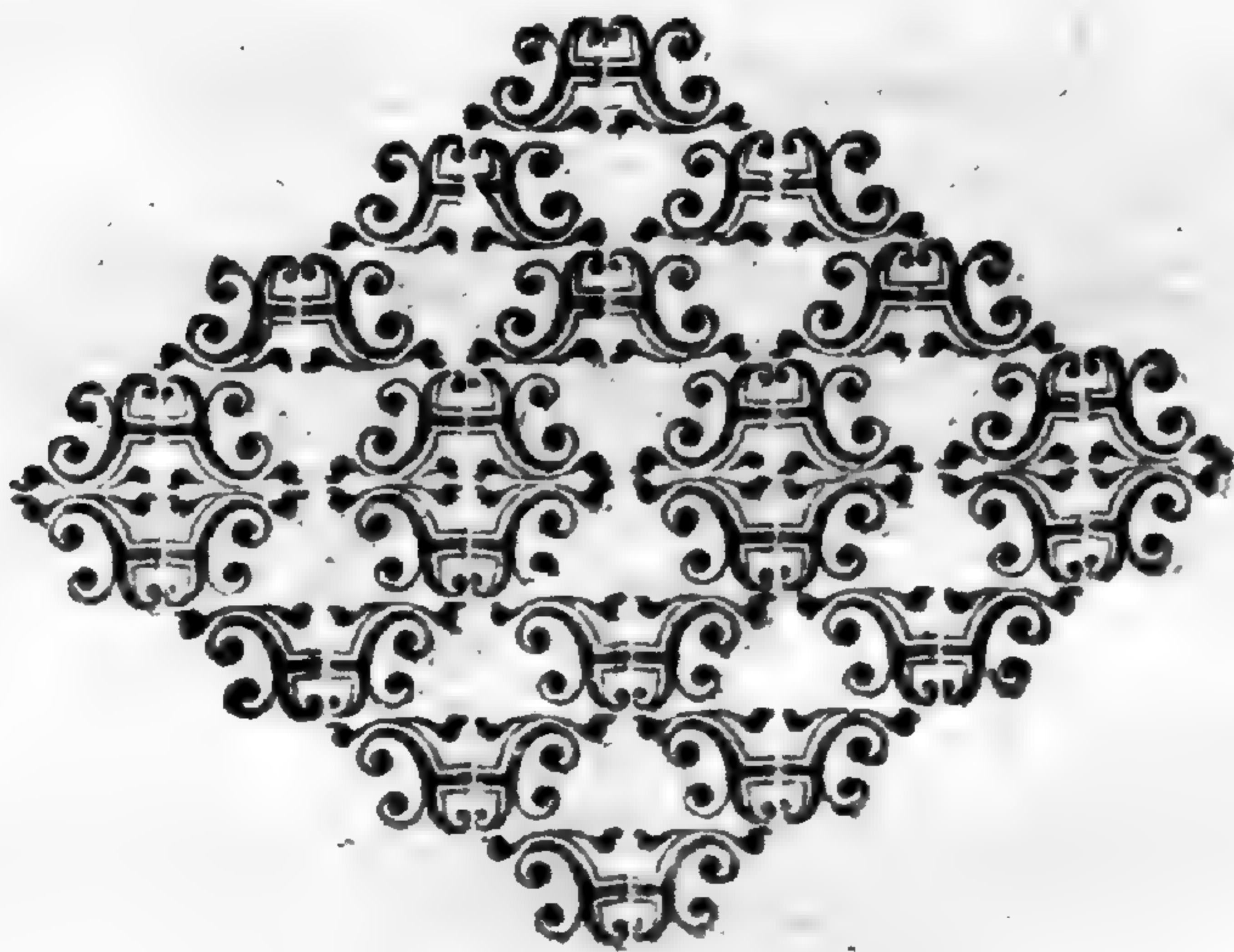

Leucoium

De Leucoio luteo, verriculato semine. Cap. LIII.

Eucoium luteum Creticum frutex est pedalis altitudinis ramulis multis ab radice tenui lignosa, in paruas radículas diuisa, exeuntibus, rotundis, albicantibus, asperis, in quibus folia multa circum ramulos densa, simulq. stipata, alba, leucoij vulgaris minora, in extremis latiora, asperis pilis obsita, dura, quæ in germinum fastigijs in orbem veluti aguntur. Ramuli in summitatibus, vt in nostris leucoijs flores producunt plures circum stipatos à suis longis pediculis pendentes, luteos quinquæ folios paruos, à quibus fiunt folliculi rotundi colore flauescentes semina suis loculamentis continentes, leucoijs similia, sed latiora tamen, albicantia. Planta non est annua.

Leucoium Ceruleum marinum.

Herbula

De Leucoio caeruleo marino. Cap. LIV.

Herbula perelegans viridis atq. mollis supra terram luxuriosè serpens, cauliculis multis, ab vna radice parua, tenui, exeuntibus oblique hinc inde humi procumbentibus, folijs leucoij lutei, sed mollibus atq. coloris herbacei in extremo latiusculis. Flores vero elegantes cærulei, inodori, plures, in caulium summitatibus cernuntur, leucoijs planè similes, tota enim planta elegantissimis floribus luxuriat, quibus succedunt siliquæ longæ leucoijs similes, semen nigrum minutissimum continentes. Hæc planta verno tempore incipit ex seminibus ferè subito nata florere, & flores perseverant per totam ferè æstatem, quoad planta exarescit. Annua enim est. Nullius vsus, quod sciam, ad Medicinam esse creditur.

Verbasculum Sylvestre Creticum.

Nomine

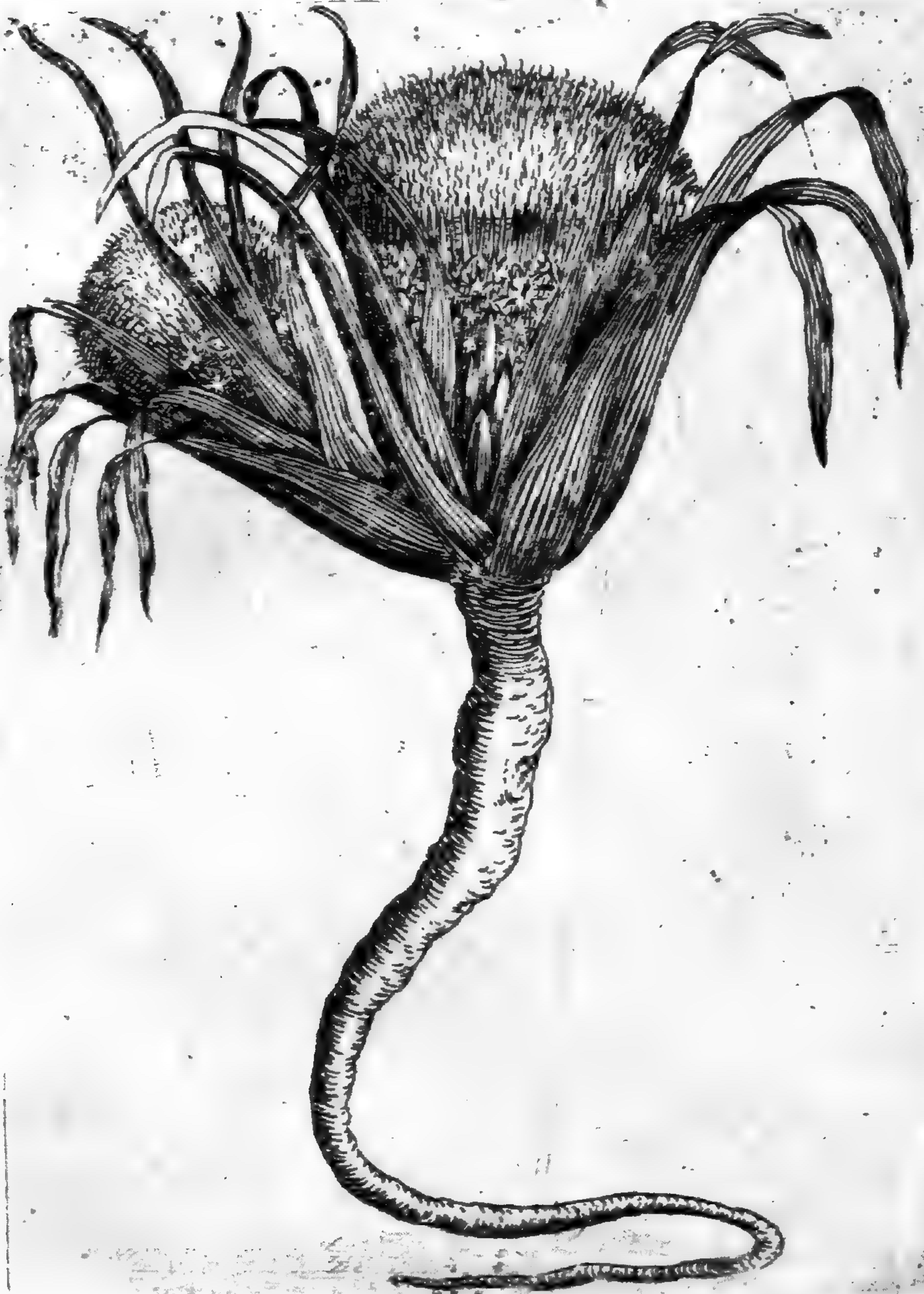
De Verbascula sylvestri Cretica. Cap. LV.

Nomine Arcturi ad me sæpius ex Creta insula
 missa est elegantissima planta herbacea, folijs
 verbasci sylvestris, sed nō ita albicantibus, mol-
 lioribus, lanugine alba obuolutis, caule vnico
 à radice, recto, longo, quandoque cubitali, qua-
 drato, gracili, exurgit multis pediculis paruis
 flores aureos, blattariæ nostrati similes, prædito, floribus suc-
 cedunt folliculi rotundi, parui, piperis magnitudine nigri, mi-
 nutissimum semen nigrum continentes, ex toto blattariæ si-
 miles. Quibus sanè non arcturus hæc planta erit, vt nos eodē
 mine accepimus, sed silvestris verbasci genus, quam plantam
 Plinius à Romanis Blattariam vocari tradidit, inquitq, esse plā-
 tam verbasco similem, folijs min⁹s albis præditam, floribus
 aureis. Quod verò ad blattarias vulgares, hæc planta referri
 possit, à ratione non abhorreere videtur, cum hæc sit verbasco
 similis, floresq, folliculos, atq, semina ita similia, vt eadem fe-
 rè esse videantur. Quo non rectè ab aliquibus arction, siue ar-
 cturum creditum fuisse, constabit. In Italia semina sata facile
 nascuntur, & planta etiam lætius viuit, modò ab hyemali fri-
 gore tueatur, Quibus verò viribus, vel vsibus ad medicinam
 prædita sit, nondum deprehensum à quoquam est. Eius singu-
 laris elegantia videtur solummodò in florum aureo splendo-
 re posita. Hanc Ioanes Pona, Veronensis, in simplicium me-
 dicamentorum studio maximè eruditus, ex Honorio Bello
 in suo Baldo accuratissimè descripsit, ipsiusq, & imaginem
 dedit, quæ aliquantulum differens à nostra visa est. Vnde for-
 tasse istiusce eiusdem plantæ varias differentias obseruari
 haud erit inconueniens.

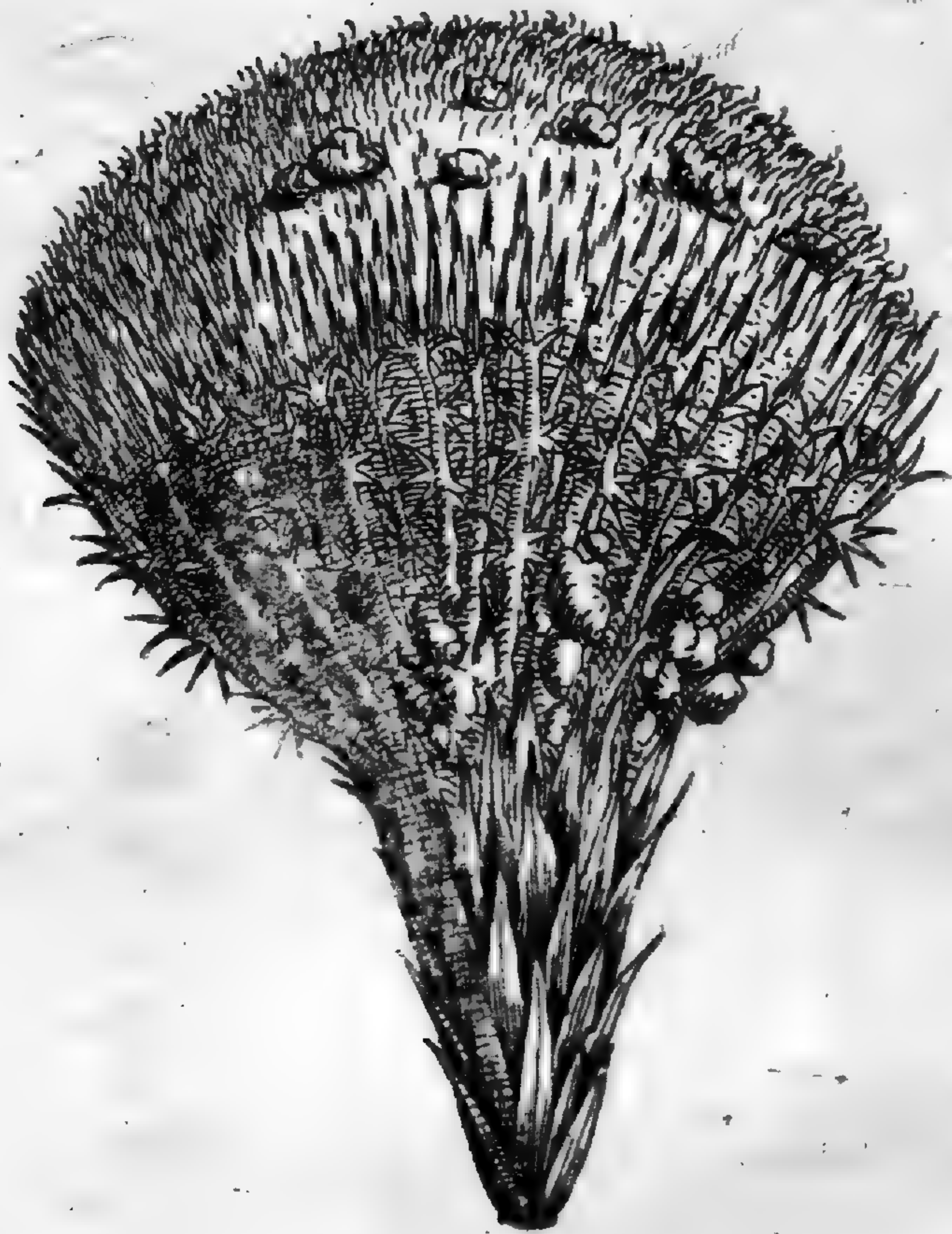
Carduspinea Teophrasti cum radice.

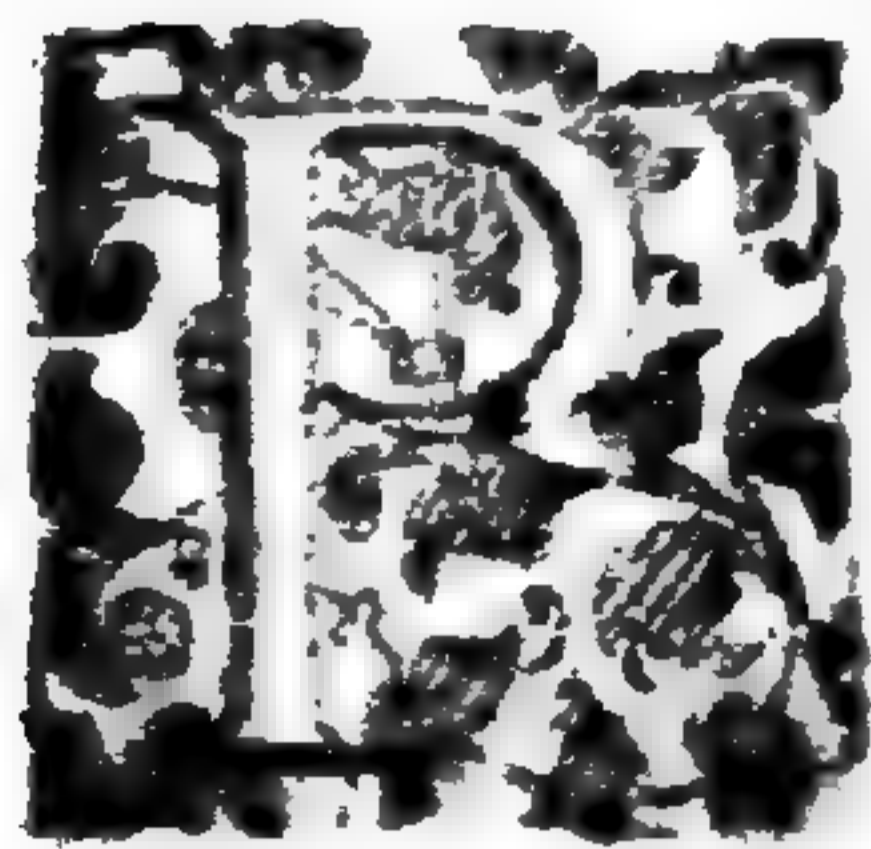
Cardai

Cardui pineæ Figura altera sine radice.

f

Plantam

De Carduo pinea Theophrasti. Cap. LV I.

Plantam integram ex Creta accepimus pro legitimo Chamæleone albo. Quæ ab unica radice exit, foliaq. numerosa producit, longa, multa, simul à radice prodeuntia, ut digitus lata in neruum acta, papyri seu cyperi folijs proxima, sed albidiora, duriora, latiora, & lenia, in quorū medio quasi obrutum caput acanaceum occulitur. spinis exterius longis, densis, in crucis modum actis, custoditum: intus verò lanuginem albam, densam, induratum, in quâ & exterius in eodem capita circa spinas gummi paruum colore fuluescens, mastichi simile, odoratum, & calidi gustus, inhærescens, cernitur. Radix vero crassa ut pollex, longa sensim ac sensim gracilescens in extremumq. in tenuissimam desinens exterius fuluescens in nigrum inclinans; intus alba, suaviter olens feruidi gustus carlinæ similis, ab eaq. differens remisso iucundioriq. odore. Hanc plantam video multis Chamæleonem album creditam fuisse, quo nomine etiam ipsam nos accepimus, quâ tamen opinionem numquam laudare potuimus eo vel vno argumento persuasi, quod hæc planta neutiquam chameleoni albo Dioscoridis cōueniat, cum præsertim chamæleon albus folia ferat sylibo similia, sed asperiora & acutiora, & caput spinosū cinnaræ modo radicēq. habeat quadantenus aroma, olentē, graui tamen odore & dulcē. Nostra vero planta folia habet multa ab radice longa, parum lata, æquali cortice ac leni prædita, nullis incisuris neq. acuta, nec aspera, sed lenia, & caput ferat uti dictum est, folijs fere latens, exterius magno studio spinis pulcherrimis, atq. longis foliolis, vestitum. Quod gummi producit non autem ex radice, ut de Chamæleone albo expressit Dioscorides, emanat, sed totum circa caput conerescit, scilicet circa spinulas, caput echinacēum, vestiētes atque in suprema parte alba, ut ita dicam, papposa semina continente. Adde huiusce plantæ gummi non constare vim mortiferam habere, uti constat de gummi chamæleonis, quod iam græci vocauerunt, quod exitiale venenum esse Dioscori-

des expressit. Huius plantę pro Chamęleonea multis creditę gūmi quod mastichę simulat, mulieres Creticas mastiches loco dentibus atterere, Petrus Bellonius est auctor, & Honorius Bellus persuasus hanc plantam esse album Chamęleonem in epistolis ad C. Clusium scriptis, recitat in Creta pueros hoc gummi ex echino legere & aliquantulum masticare, & postea digitis leuigare, & complanare, complicatumq. in vesiculę formam super alteram manum fortiter impellentes, edere. Hocq. esse ludigenus pueris Cydonijs familiare etiam tradidit. Quibus non leui profectò cōiectura, assequimur illud gūmi non habere facultatem venenatam, quod in ore libere & absq. vlla noxa, dentibus tractetur. Hinc etiam deprehenditur hoc gummi ab Ixia differre, quod circa radicę chamęleonis quę venenata est, colligi Dioscorides auctor sit. Quo etiam liquidò constabit hanc plantam non esse chamęleonem albū, vt falsò multis fuit persuasum, quę igitur planta erit ni chamęleo albus hęc sit: ea inquam vt credidimus de qua Theophrastus ita scribit, Cardus pinea haud multis prouenire in locis potest. Est ab radice foligera qua de medio seminalis acanus veluti malum extuberat folijs nimirum occultatus, Hic lacrymam iucundi saporis parte profert postrema, quam spinalem mastichen vocant. Nescio an melius hęc plāta à Theophrasto describi potuerit. Adde vt magis pateat hanc plantam non esse chamęleonē album, de hac planta ipsum Theophrastum, scribētem ne verbum quidē Ixia gummi fecisse. Aliqui crediderunt Ixiam gummi esse propriam nigri chamęleonis, & non albi, Neque est, vt putemus quod aliquibus visum sit hanc plantam Ixia, venenati gummi, plantam à Chamęleone distinctam, quoniam codex gręcus Theophrasti istiuscę plāte gummi scilicet cardui pineę Ixinen habeat, ex quo aliqui hoc nomine decepti existimarunt esse Ixiam de qua Dioscorides in sexto libro de materia medica inter uenena comprehēsa egit. Namq. si cardus pinea Ixia esset procul dubio haberet vim venenatam, cuius quidem expertera esse, nuperrimē satis aperte deprehendi, ostendimus. Neque esse potest quod per cardum pineam, chamęleonem albū vt perperam (quia Gręcis codex Theophrasti *Ἰξίμυ* habet.) Dalecampio fuit

In lib. 6.
de histo.
plā. v. 4.

persuasum, Theophrastus intelligi voluerit. Nūquam enim plantam aliquam bis Theophrastus describere consuevit, et enim si hic Chamæleonem album descripsit, & de ipso egit, quamobrem iterū pottea, quippe in libro nono historiae plantarum accuratissimè scripsit? cur & hic solummodo de albo meminit & non de nigro vt fecit in posteriori libro? omnes quidem consueuerunt de albo & de nigro chamæleone simul agere, quare hic nō de Chamæleone albo, sed de alio carduo, quem Cardum pineam Theodorus Gaza est interpretatus. Certè vt etiam de Chamæleone albo dicam suspicor absq. dubio Petrum Bellonium, (qui dixit se vidisse iuxta Idam montem in Creta verum Chamæleonem & album, & nigrum, albumq. habere radicem humanæ coxæ crassitie, atq. apud nos nusquam hosce veros Chamæleones nasci, solummodoq. in Creta insula) deceptum fuisse, qui aliam profectò plantā pro albo Chamæleone viderit; Ad nos Ioseph Aromatarius Asiensis iuuenis doctissimus ex asso monte missit ni fallimur legitimum Chamæleonem album Dioscoridis descriptioni planè conuenientem; quo cognouimus non differre album Chamæleonem, à nigro, nisi coloris foliorum differētia, quoniam albus folia alba, & niger, nigra habeat, vnde vulgare Carlinam ex foliorum nigro colore, nigrum esse Chamæleonem non dubitamus. Quod cum sit verum, cur & Bellonius & Bellus, plantam cardum pineam à Gaza vocatam, quod nonnullas chamæleonis notas habeat, credidisse esse legitimum Chamæleonem album, quæ planta tamen folia non habet sylibi, sed potius papyri, aut caricis, non aspera, non acuta, sed lenia, nullis spinis crenata: neque circa radicem lachrymā fert, vt de Chamæleone expressit Dioscorides, sed in capite, & hæc de carduo pinea dicta sufficiant.

Echium Creticum.

R

Pro

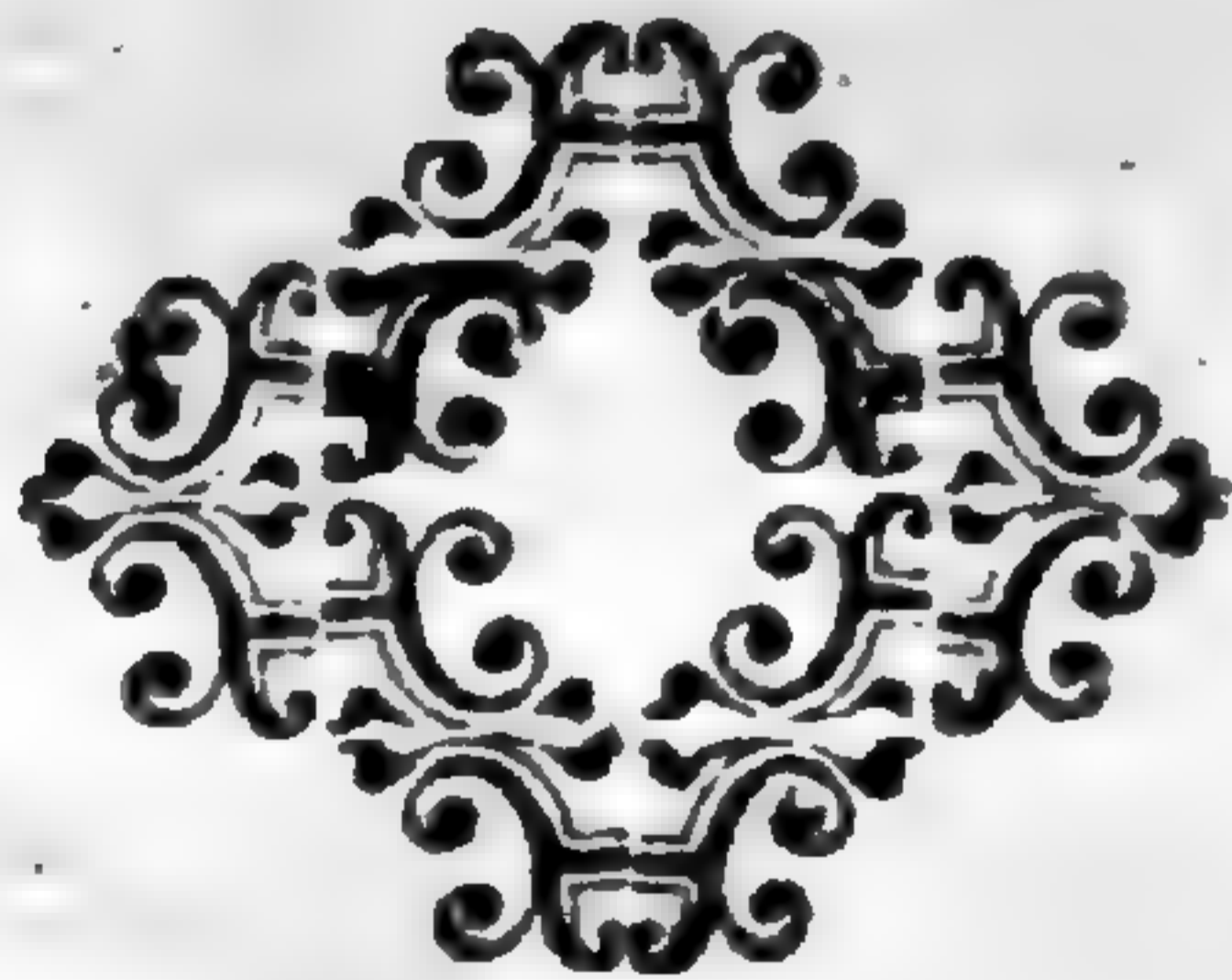
De Echio Cretico. Cap. LVII.

Ero Echio ex Creta accepimus semina parua, rotū-
 da in longum albicantia tritici magnitudine, figu-
 ram vero vsq. adeo serpentis viperei capitis præ-
 sefererat, vt merito capita tot viperarum nobis
 visa fuerint. Semina hæc terræ commissa sicuti feliciter, nata,
 fuerunt, ita ex ipsis quæ nata sunt plantæ, difficillimè à nobis
 conseruari potuerunt, vnicam tamen plantam per annum in
 horto habuimus, ex qua eius imaginè delineatam hic damus.
 Hæc planta fert ab radice complura folia oblonga, tenuia in
 acutum desinentia albicantia, quadantenus ad anchusam ac-
 cedentia, sed longe minora, crassa pilis veluti spinis tenuibus
 aspera atq. horrens. Cauliculos è medio foliorum producit
 palmum vix altos, rotundos, asperos, pilis tenuibus, durisq. ob-
 sitos, in his parua foliola, longa aspera paucissima sine petiolis
 cernuntur itidem albicantia non vtrinq. sed ex vno latere in-
 ordinatim longo interuallo posita. In summis vero cauliculis
 flores multi sparsim in suis asperis calycibus paruis oblō-
 gis quasi corymbos seu umbellam facientibus, exeunt lutei
 anchusæ similibus. Quibus succedunt semina parua albicantia
 figura capita serpentum æmulantia. Radix parua lignosa, sub-
 est & nigra, in paruas radículas diuisa, hæc est planta quæ pro
 Echio ex Creta accepimus. De qua aliqui dubitauerunt an verū
 echium sit, quod flores istius plantæ neq. sint purpurei, neq.
 secundum folia nascantur, nec minus folia subrubra sint, &
 non ex vtroq. latere vt expressit Dioscorides posita. Verum
 enim vero est etiam quæ & Dioscorides & alij de hac planta
 scripserunt nos accuratius considerauerimus, nostram plantā
 echium esse ex semine, & alijs confirmabimus Dioscorides
 enim ita habet: Echium habet folia oblonga, aspera, aliquan-
 tum tenuia, anchusæ proxima, minora tamen, subrubra, &
 pingua, spinulas tenues incumbentes, quæ etiam folia exa-
 sperant: Cauliculos tenues multos, & ab his vtrinq. foliola mi-
 nuta, expansa, nigra, in summo caule proportionem minora.
 Flores iuxta folia purpureos in quibus semina capiti vipera-
 rum.

rum similia insunt, Radix digito minor est & subnigra. Plinius tamen de hac planta (eam Alcibiadium vocans forte ab inventore Alcibiadio ut Nicander auctor est) inquit Alcibiadium qualis esset herba apud auctores non reperi sed radicem eius & folia trita ad serpentis morsus imponi & bibi iubent. In li. 17.
cap. 5.

Postea vero eius iterum meminit duobus signis eam nobis monstrando, inquit autem. Item altera quæ lanugine distinguitur spinosa cui & capitula viperæ similia sunt, nos vero inter alias notas vnam præcipuè magnificimus, quippe quod habeat semina in quibus serpentum capita vere quidem, & apertissime, impressa videntur, quare huic signo maxime fidere voluimus, quo natura hominibus voluit præmonstrare, quantum ea planta valeret aduersus serpentum morsus, vnde mirum non est si ut Dioscorides atq. alij tradiderunt, semina trita epota ex vino, vel ex aceto nedum preseruent à viperarum morsibus & aliorum serpentum, sed quinimmo etiam de morsis ab ijs presentaneo sit auxilio. Succus etiam foliorum, & semina trita morsibus imposita idem præstant efficaciter. In li. 25.
cap. 9.

Nardus Montana Cretica.

Plantam

De Nardo montana Cretica. Cap. LVIII.

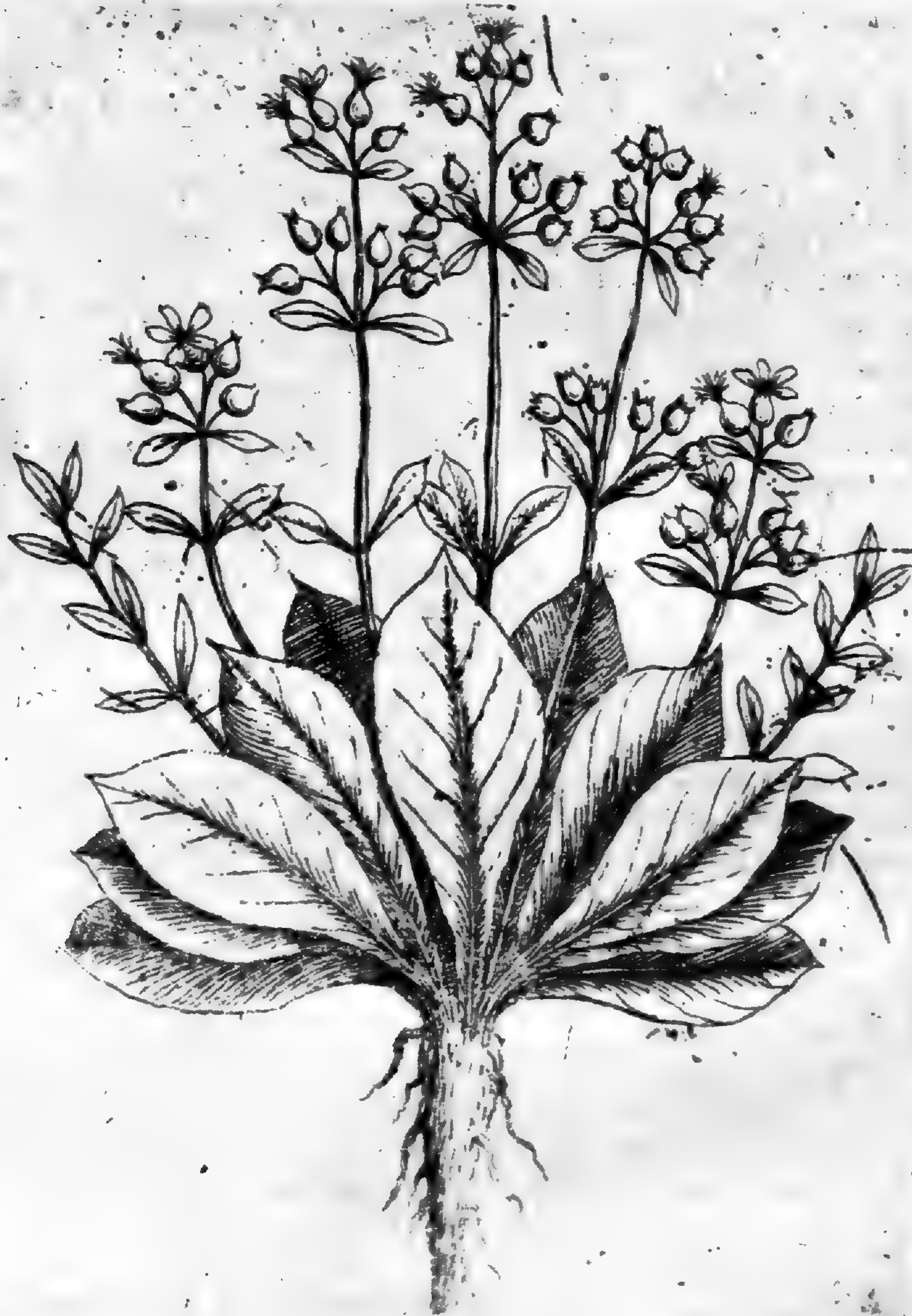

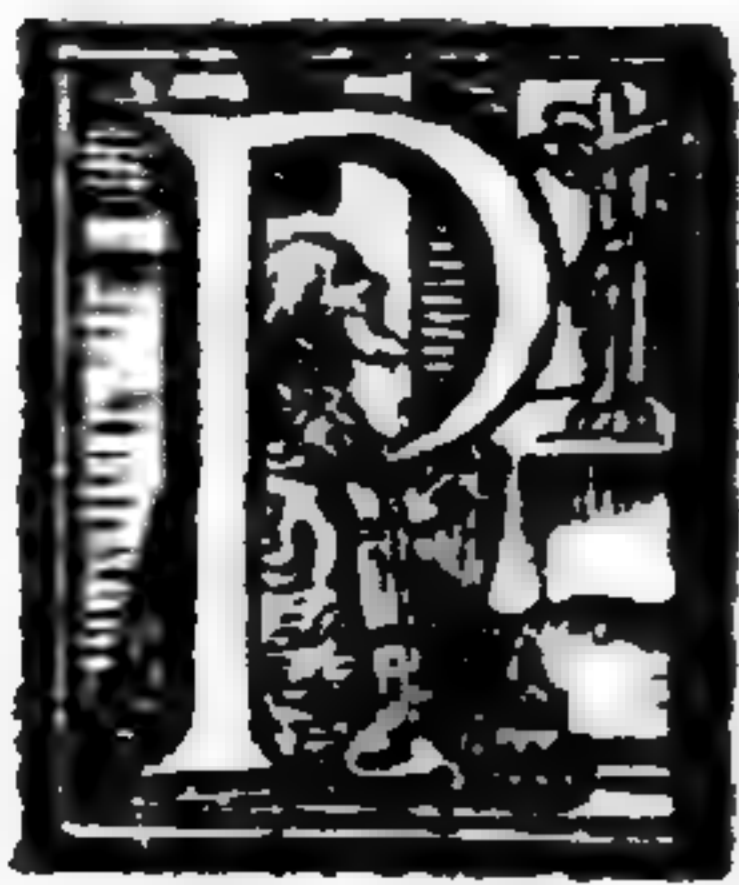
Lantam in Cretæ locis humentibus nascentē her-
 baceam pro Valeriana accepimus, quæ foliosa est
 ab radiceq. fert quatuor aut quinq. folia rotūda,
 viridia, mollia, intus veluti cavitationem habentia
 magnitudine ac ferè etiam figura foliorum a lari
 à suis longis pediculis pendentia, quarum quædam posterius
 nata vtrinq. veluti auriculas habent, Inter quæ caulis fertur
 longus, rectus, rotundus, cauus, valerianæ quam similimus,
 qui in summitate bis vel ter vtrinque ex opposito habet fo-
 lia alia alterius formæ quippe valerianæ vel eryngij simi-
 lia mollia primo quæ in caule spectantur, & post hæc alia eo-
 dem modo visuntur adhuc à proximis planè dissimilia, quan-
 do hæc longa sint tenuia vtrinq. in acutum desinentia, salicis
 folijs proxima & hæc sunt iuxta umbellarum exortum, quæ
 suis pediculis primo iuxta alarum cauum feruntur, & postea
 in cacumine fiunt amplæ, latæ, floribus cãdidis valerianæ om-
 nino similes atq. etiam seminibus. Flores verò suauiter olent.
 Hæc planta est donata binis radicibus oblongis, nigris, odora-
 tis, nardum redolentibus, è quibus fibrosæ radiculæ pendent.
 Pro nardo montana sed Cretica quod à nostrate nardo mō-
 tana differat, hanc plantam esse accipiendam haud dubita-
 mus, præsertim ex radice nigra in binas diuisa nardum maxi-
 me redolente, ac vel etiam ex folijs eryngij non dissimilibus,
 non duris, sed mollibus, cum præsertim ijs notis nardū mon-
 tanam expresserit etiam Dioscorides. Neq. est quod in textu
 Dioscoridis legatur, neq. caulem, neq. fructum, neque flores
 ferre, quando superius hæc meminerit, cum dixerit, ipsum
 nasci caule & folijs eryngio similibus, minoribus, minimè ta-
 men spinosis, asperisque. Non enim viri eruditissimi in codice
 Græco legunt, ὅτι δὲ κατὰ τὸν, ἢ τὸν κατὰ τὸν, ἢ τὸν ἀπὸ τῶν, sed
 εὐμπερῶν, idest, neq. caulis, neque fructus, neque flores fert, sed
 εὐμπερῶν, idest, confert quasi dixerit, quod radix sola vsum ha-
 bet ad medicinam, propterea neq. caulem, neq. fructum, neq.
 flores quicquam conferre, quia hæc omnia sint inutilia, sola
 enim

enim radix quæ sit admodum odorata vsui est ad medicinam. Hanc plantam etiam Ioannes Pona vir in simplicium medicamentorum cognitione maximè eruditus, amicusq. admodum mihi familiaris, & pluribus nominibus obseruandus in suo Baldo accuratè descripsit. Radix calida est primo excessu, & sicca ferè ad secūdum, habet minorem adstrictionem quàm habeat nardus indica mixtam habet essentiã & calida oriri substantia, & amara non multa qua crassos humores, per os assūpta incidit extenuat atque detergit, ex substantia terrena itidē astringente quamquam minus Indica & Celtria astringat. Unde moderata astrictio plurimum facit, vt efficacius acris, & amara substantia extenuet crassos humores, & eosdem, & viscidos detergat. Quo mirum non est, si ad viscera obstructa plurimum faciat, purgat enim per vrinam, & ob id ictericis remedio est.

Viscaria maxima Cretica.

De Viscaria maxima Cretica. Cap. LIX.

DLanta viscosissima nascitur in Creta insula in cuius ramulis ferè semper bestiolarum insidentes deprehensæ cernuntur, atq. ita tenax eiusce plantæ, ramorum viscida illa humiditas ut aliquando vel etiam parvæ aviculæ multum deprehensæ detineantur. Hæc planta ad lycnides sylvestres fortassè accedere videbitur. Planta est foliosa, etenim ab radice longa crassitie pollicari alba, sensim ac sensim gracilescente, dura & carnosâ fert folia innumera ferè inferius gracilia, superius lata, in acutum desinentia, crassa, dura, alba, densissimè simul stipata, auriculæ vrsi luteo flore admodum similia, interque exeunt ramuli numero plerumq. decem, & plures etiam semicubitum, longi, graciles, rotundi, rarè geniculati, albicâtes, humiditate admodum viscida, obsiti, à quorum singulis geniculis, bina folia utrinq. ex opposito posita, exeunt, parva, oblonga, tenuia, aliorum foliorum figura. In summis vero caulibus, ramulisuè iuxta geniculos ferunt ex opposito ut folia duo surculos qui in cacumine tres aut quatuor, aut ad plus quinque flores, muscipulæ vulgaris per similes, feruntq. primo flores in cacumine suis pediculis pendentes, & inferius ex duobus ramulorum aut ad plus ex tribus geniculis itidem ex binis ramulis in suis parvis petiolis flores producant, adeò ut ramulorum summitates floribus multis scateant, à quibus succedunt vascula parva rotunda, in acutum desinentia, os exiguum denticulatumq. habentia, planè vulgaris polemonii proxima, intus semina minuta nigra, ut in ocymoide apparent, continentia. Hanc plantam ad sylvestres lycnides referendam esse facile credidimus Ferrandus Imperatus vir doctissimus, & in rerum naturalium studio celeberrimus vocabat hanc plantam viscariam auriculæ vrsi folio, neq. immerito cum ferat folia ut diximus, & magnitudine, & figura, & duritie, crassitieq. & colore quam similia. Joseph de casa bona aliam viscariam hoc nomine vocasse visus est, ut C. Clusius in suis postremis plantarum, rariorum observationibus tradidit; namq. scribit ex
 semini-

seminibus à Iosepho de casa bona horti Pisani præfecto ex Creta acceptis sibi natam plantam vidisse, quam lycnidē syluestrem lati foliam nominavit, Cuius iconem etiam à Iacobo Plateu accepit. Diximus hanc viscaria aliam esse à nostra proposita & merito ni fallimur, cum ea planta cuius imaginem Clusius dedit maximè differat à nostra, quod nimirum sit unicaulis, & hæc multicaulis, caulisq. eius sit tres cubitos longus, & ramosus, & nostræ viscariæ caules vix cubitum atollantur, nullosque ramos circum ferant, iis exceptis in quibus flores producuntur, amplius illius folia pauca sunt, & radix fibrosa, primulæ veris persimilis, & nostræ folia innumera ferè sunt, simul densissime stipata, & radix crassa, & longa, minime fibrosa, quare hæc planta à nobis proposita ab ea quam Clusius dedit longè diuersa apparet. Fortasse, si lycnis Coronaria credita, sit vera antiquorum, hæc nostra non abhorrebit à syluestri, & eo magis quod referant qui ad nos miserunt, radicem, & semina purgare per aluum flauam bilem, & ictis à scorpionibus auxilio esse. Nos verò quicquam certi de istiusce plantæ viribus, & vsibus experti sumus, Radix insipida cum tota planta, atq. inodora.

Anchusa humilis.

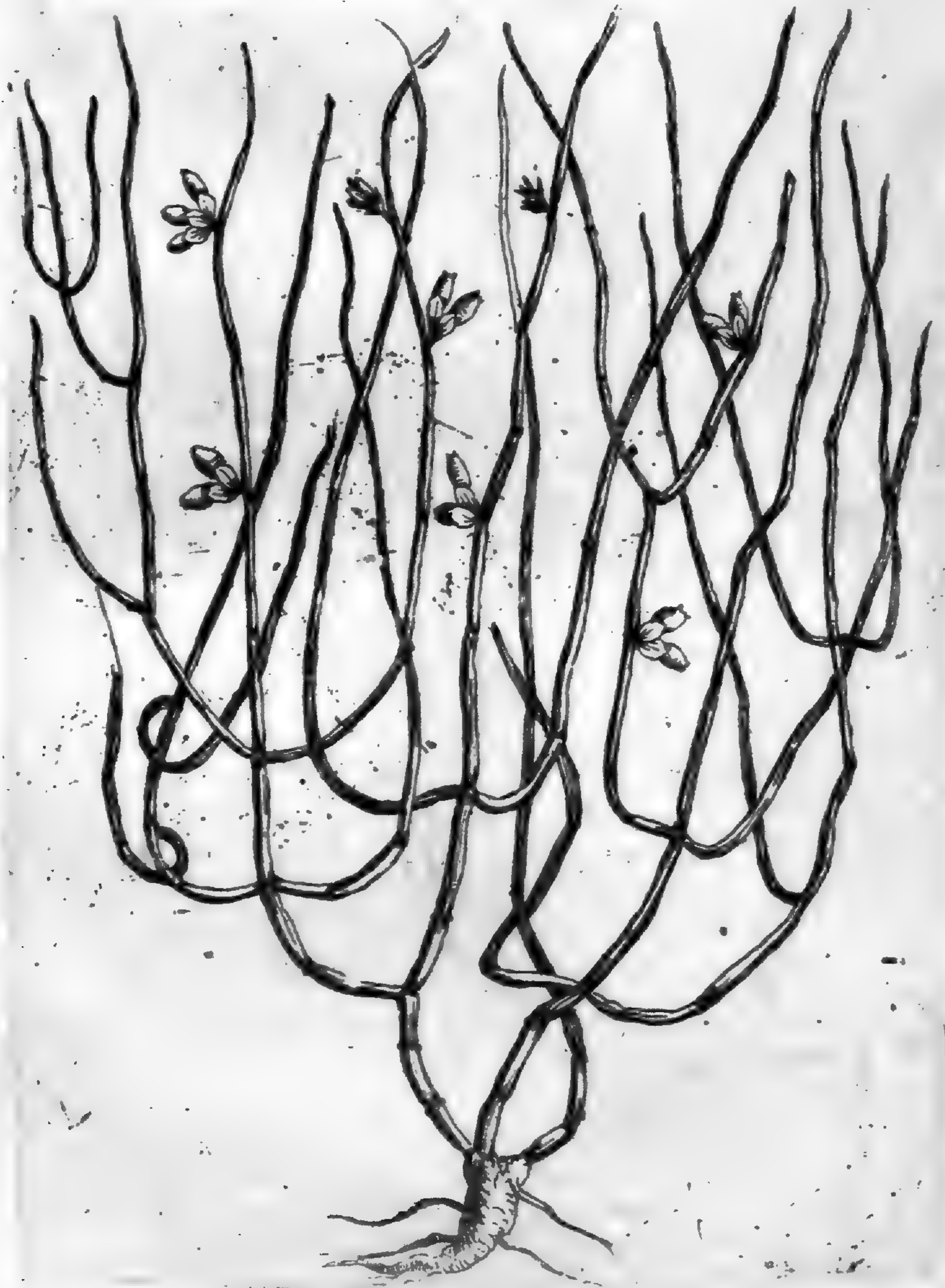
Anchusa

De Anchusa humili. Cap. LX.

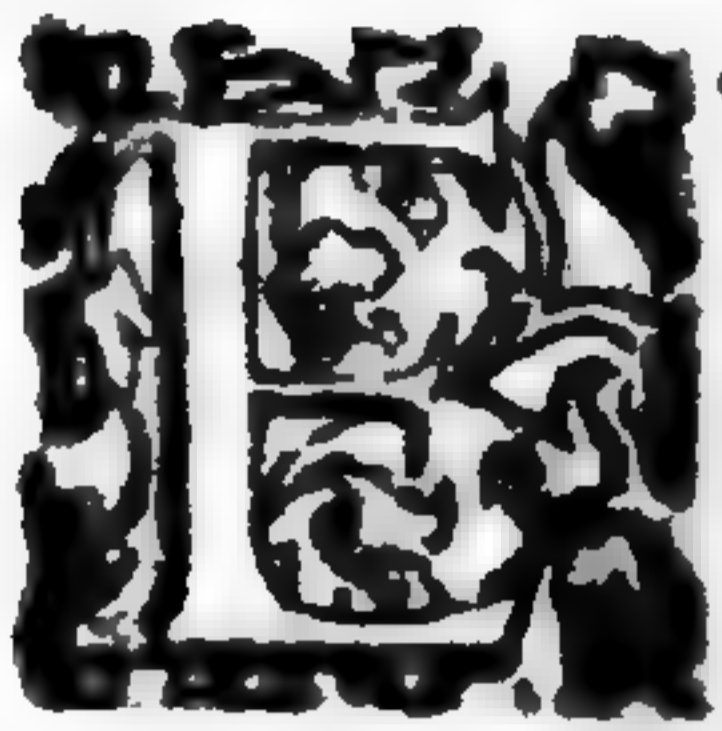
Anchusa humilis elegantissima in locis montosis & siluis Cretæ insulæ nascitur, quæ ab vna radice (longa pollicari crassitie, in extremum sensim ac sensim gracilescente rubescente colore, magnitudine, & figura radici cardui pineæ maximè simili, in terram oblique acta) plures furculos semidigito longos producit vtrinque folijs longis albis anchusæ proximis, sed minoribus densissime vndiq. vestitos, atq. in summitate ipsorum flores rubri ad purpureum inclinantes in suis paruis calycibus spectantur anchusæ maioribus, figura coluteæ vesicariæ à quibus semina producantur, testis paruis oblongis asperis albicantibus. Radix tempore æstatis succo rubro turget, quæ manus rubro colore inficit. Ab ijs gentibus multis laudibus concelebratur ad serpentum morsus ac non minusquam Echio, ad id & radicem, & folia, & semina ex vino assumpta efficaciter præstare.

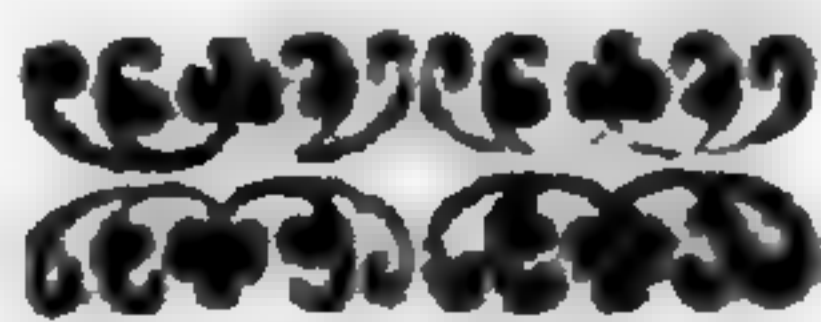
PROSPERI ALPINI
Equisetum Montanum Creticum.

Equiseti

De Equiseto montano Cretico. Cap. LXI.

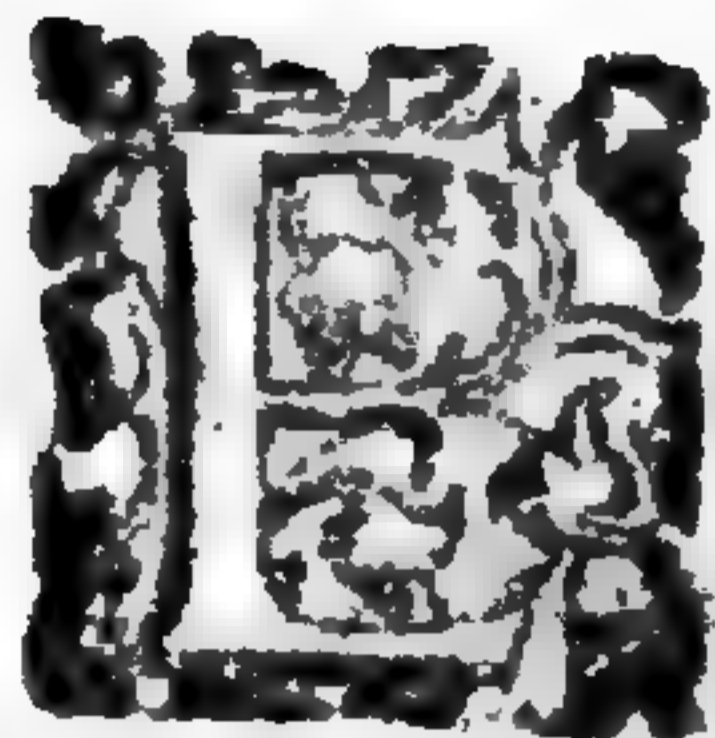
Equiseti planta nascitur in montanis Cretæ, quæ quarto equiseto Mattheoli est maxime similis, in hoc ab ea differēs, quod Creticum equisetum flores ferat circum virgarū geniculos atq. in parvis siliquis semina minuta habeat. Hęc planta fert ab radice duos vel tres caules longos, graciles, geniculatos, nigricantes sursum obliquè actos, quorum profecto caulium quilibet, & infernè, & supernè vtrinq. ex opposito alias virgas profert eisdem similes, à quorum geniculis flosculi apparēt, à quibus techæ parvæ rotundæ, oblōgę, rubescentes, in acutum definentes, succedunt, semina minuta continentes, Radix parva est, longa, in duas diuisa, tenuis, aliquibus fibris ab ea pendentibus, tota planta sapore est stiptica planè inodora cū leui amaritudine, nonnulli putant esse equisetum quartum Mattheoli, quando cum equiseto quarto quam maxime conueniat, differt nihilominus, & flore, & fructū. Quoniam illud Mattheoli sterile est nec florem, nec fructum ferens, omnes indigenæ herba vtūtur (quod frigida sit, sicca, & maxime adstringens cum leui amaritudine) ad quodcumq. profluuium vel sanguinis vel excrementorum cohibendum. Iis qui per tussim ex pectore & ex stomacho etiam vomitū sanguinem excernunt, aut succum ex vino aut aqua ad duo cochlearia exhibent. Ad fluorem sanguinis ex naribus, in nares ipsas succum immittunt, ad menstruum profluuium, sic ad vteri profluuium succum ex pessa indunt. Quò efficacissime cohibent minusq. etiam ad idem atq. ad dysenteriam succum per os vtilissimè exhibent; sunt qui aquam stillatitiam per os ad vntias quatuor pro vlceribus renum, atque vesicæ, summo cum iuuamento exhibent.

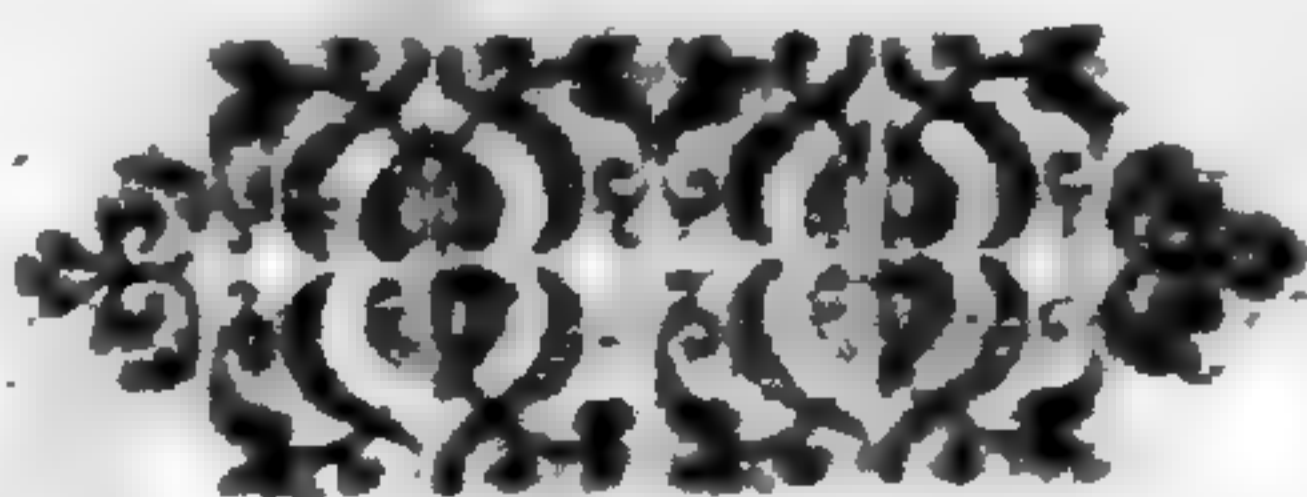
Marrubium nigrum Creticum.

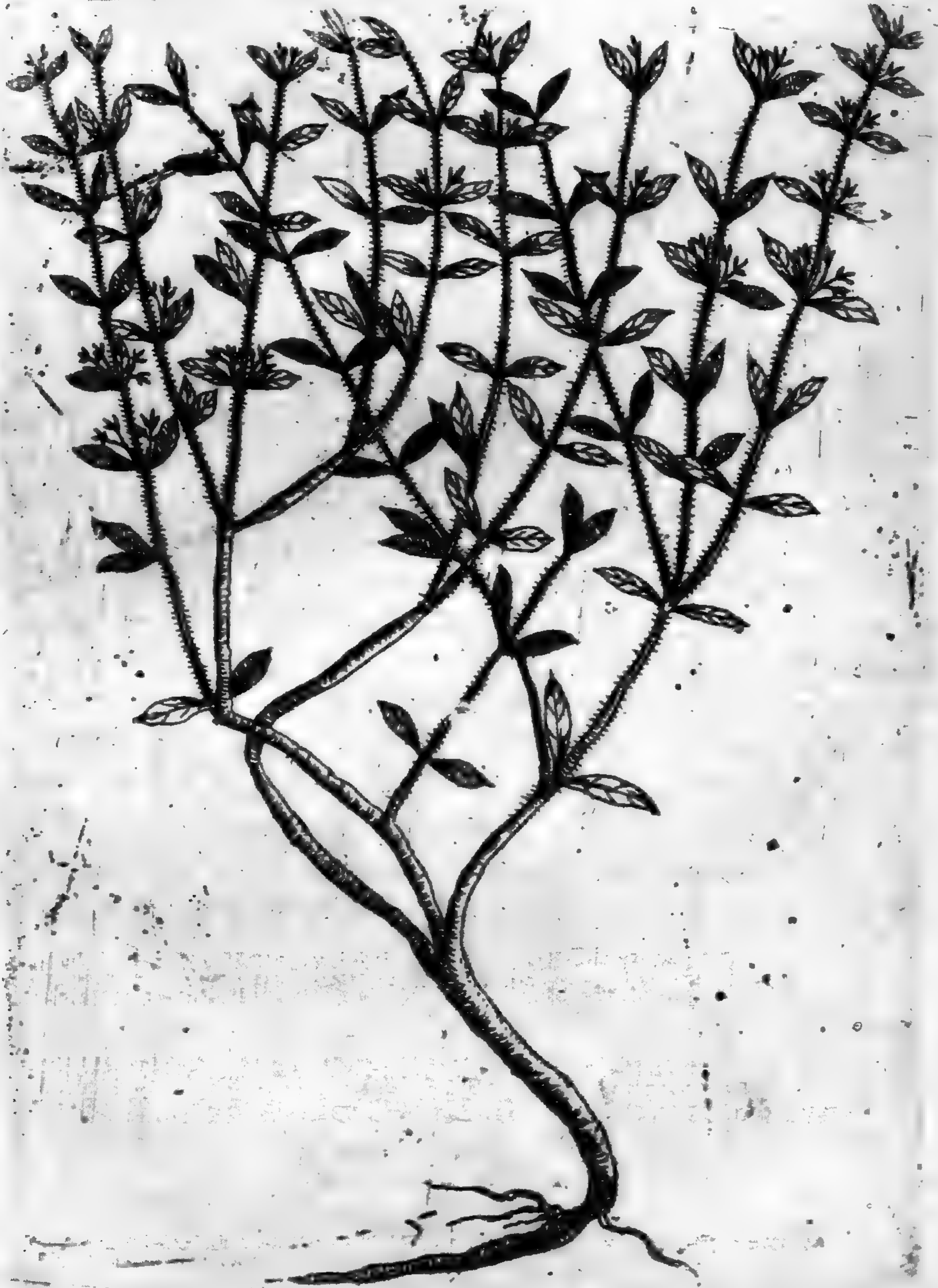
Elegans

De Marrubio nigro Cretico. Cap. LXII.

Legans ad nos ex Cræta insula delata est plāta mar-
 rubij nigri nomine vocata. Quæ ab radicibus mul-
 tis primulæ similibus folia complura profert ob-
 longa in extremis acuta, paruis iuis pediculis sur-
 sum in orbem acta, nigra, & nigra lanugine obsi-
 ta, marrubij albi, folijs, maiora, longiora, & latiora, magnitudi-
 ne, & figura ad apiaſtri ferè folia accedentia, E quibus sanè
 duos vel plures caules producit longos, rectos, quadrangulos,
 nigros, per intervalla geniculatos, in quibus à singulis genicu-
 lis exeunt circum ipsos ex opposito folia complura, numero
 ferè septena, ac plura etiam oblonga, prioribus similia, sed lon-
 ge minora, multum nigricantia, quæ circum ramum veluti in
 orbem aguntur, in caulium summitatibus flores vtrinq. vir-
 gas ambiunt, non dissimiles à marrubij floribus itidem nigri-
 cantes. Tota planta colore nigricat, vt de industria ab aliquo
 videatur eo colore infecta. Fortasè ex hoc colore aliquis cre-
 det hanc plantam esse legitimum marrubium nigrum anti-
 quorum. At ingenuè dicam hanc plantam nobis prorsus no-
 uam videri ab omni marrubio distinctam, quippè, & à nigro
 ballote vocato, & ab albo, tum quod neq. hæc planta in folijs,
 neq. in floribus, neq. in foliorum, florumq. positù, neq. in hoc
 quod ipsa sit expers & saporis & odoris, vnde & nos quicquã
 de ipsius viribus, atq. vsibus ad medicinam certi habere po-
 tuimus.

Saxiphraga.

Nascitur

De Saxiphraga. Cap. LXIII.

Ascitur, & inibi in asperis, & saxosis in saxorumq;
 rimis, planta, quæ ab vna radice lōga, tenui, in gra-
 cilitatem desinente, paucis fibris à parte superiori
 pendentibus, ramum siue caulem fert, qui paulo
 supra radicem in tres vel plures diuiditur non re-
 ctè, sed oblique actos, albicantes, rotundos, lignosos, qui & ip-
 si in alios complures ramulos diuiduntur rotundos, graciles
 rectos, qui per intervalla vtrinq. ex opposito habent foliola
 parua, oblonga ad extrema in acutum desinentia, fragorigani
 & magnitudine proxima, atq. inter folia fert hæc planta, flo-
 sculos paruos capillaceos albicantes. Tota planta est inodora,
 atq. insipida ferè, quam indigenæ putant esse saxiphragam
 Dioscoridis, tum quod sit frutex surculosus in petris & aspe-
 ris locis nascens, tum multo plus quod calculos in renibus va-
 lenter comminuat, atq. expellat, Radix istiusce plantæ ad-
 drachmam ex vino, aut aqua epota, tum etiam quoniã planta
 epithymo non sit dissimilis etenim non minus frequentius
 epithymum circum fragoriganum quam circa ipsum thy-
 mum nasci in Creta insula visitur. Neq. enim nos multum
 laboramus, an in græcis codicibus legendum sit τῶν σαξίφραγῶν,
 an τῶν θυμῶν, aut neutrum legendum sit vt multis scriptoribus
 visum est. Satis esse duximus vt saxiphragam hanc plantã no-
 minauerimus, quæ vi præcipua valcat ad comminuendos cal-
 culos, & in renibus, & in vesica etiam, illosq. præsertim, qui
 nondum ad lapideam duritiem coaluerunt, experientia co-
 gnitum est, radicem tenuissimè tritam, & ex vino albo tenui,
 aut ex aqua anonidis maxime valere, vt in renibus, atq. in ve-
 sica calculos comminuat, atq. expellat. Quò indignum mihi
 visum non est, antiquorum saxiphragam eam diceremus.

Polium Gnaphaloides.

In mā.

N maritimis Cretæ insule copiosissime prouenit plāta, quam ad nos pro polio marino amici demiserunt fortasse à quadam similitudine ad polij folia, atq. ad odorē, & saporē, cuius quidem flores istiusce plantæ haud omnino vidētur expertes. Tota plāta tomentosa est cādi-da atq. maxime mollis, Fruticat ab vna radice longa, tenui, demittēte ramum obliquē actum folijs paruis figura polii maioris, nō dissimilibus præsertimq. per exterius polii modo crenatis totis mollibus, candidis, tomentosiss, simulq. ad eō stipatis, vt ipsū caulē occulāt, ex hoc ramo oblique posito, complures exeunt caules recti, longi, rotundi, candidi molles, hinc inde per interualla foliolis referti paruis, oblongis inferius latis absq. pediculo ramis inhærentibus, in acutū desinentibus per exterius modice crenatis ex toto tomentosiss candidis mollibusq. inter quorundam foliorum alas, exeunt germi longi, graciles, tomentosi, densis foliolis oblongis stipati. In summitatibus vero caules diuiduntur in plures cauliculos subtiles, rectos, in quibus flores, vmbellarū modo, lutei, suis paruis calycibus rotundis, contenti, qui in pappos euadunt, inter quos sunt semina parua, tenuia, flauescencia, molliaq. Radix est tenuis, longa, lignosa, & dura. Hæc q. est istiusce plantæ delineatio. Qua constabit non esse Gnaphalium Clusii, quod offendit in Valentini regni maritimis atq. in littore maris iuxta Monspellium, tum quia folia illiusce plantæ figura, quippe quod myrti folijs magnitudine, & figura sint similia, maxime differant, neq. pilis infecta sunt, sed tota tomentosa apparent, præterea, neq. quicquā odoris, & saporis ad polium accedentis, flores gnaphalii sapiunt. Quare alia hæc nostra erit planta non parum ad polium & gnaphalium accedens. vnde nos polium gnaphaloide ipsam lubentius nominauimus; polium gnaphaloide inquam, quod foliorum figura, & sapore amaro, & acri polium maxime representet, gnaphaloide vero, quod folia tomentosa sint, & pro tomento, gnaphaloide vero quod folia tomentosa sint, & pro tomento vsurpari possint flores & cymæ supra secundum excessum calidi sunt, & sicci primo, vnde decoctum obstructos maxime iuuat, & ad urinā, mensq. mouendos, efficax est.

In lib. 3.
obser. ca.
26.

Santulina flore amplo.

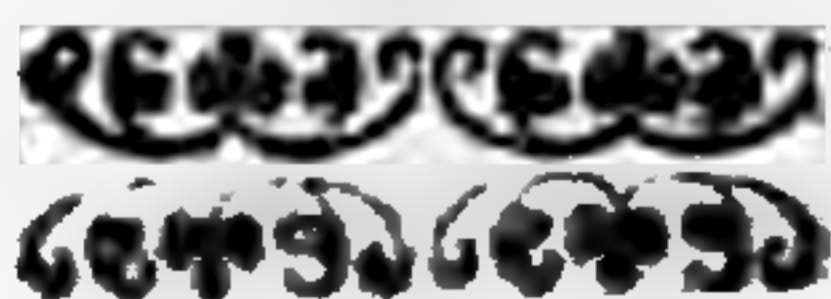

Planta

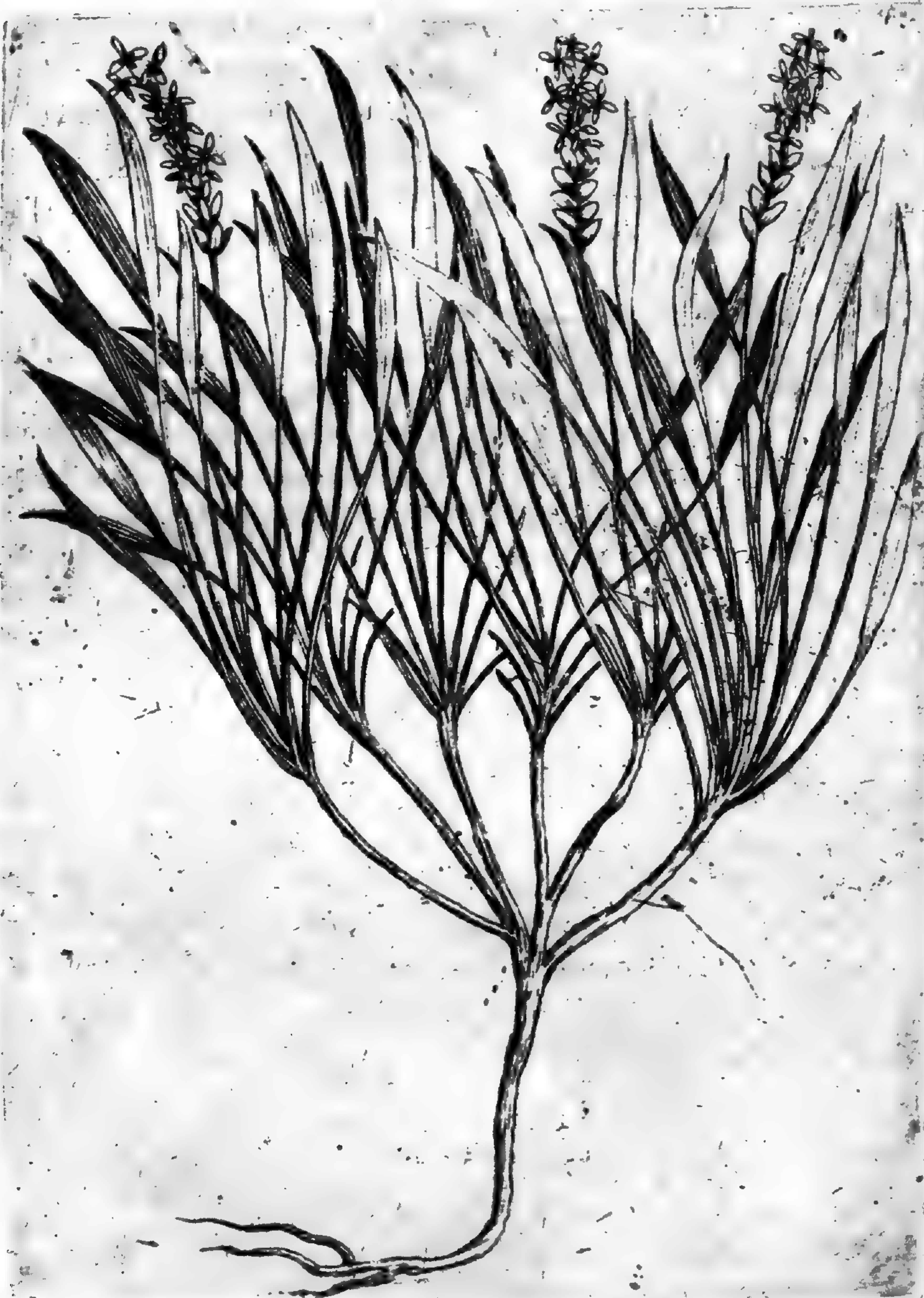
De Santulina flore amplo. Cap. LXV.

Planta conspectu tenera mollis ac delicata tota candida nascitur in montanis illiusce insulæ arborescentis figura, folijs parvis oblongis multis simul stipatis circum ambientibus ramulos & spissitudine occultantibus candidis abrotoni sceminae adprimè similibus, non tamen per exterius serratis. Hæc planta ab vna radice longa, crassa, tenera, caulem rectum, rotundum, digiti crassitie, album ex quo virgæ exeunt rectæ, graciles, complures, in cacumine in surculos duos, vel tres diuisæ, habentes flores santulinæ, sed quadruplo maiores, ad calendulæ vulgaris magnitudinem, atq. aureū colorem maximè accedentes, quibus succedunt semina minuta, oblonga, soncæ proxima. Nusquam hæc planta vel odorem spirat, vel linguam amaro sapore multum inficit, amariscula enim, vt vix percipi queat, apparet. Ad me hæc planta nomine santulinæ montanæ Creticæ olim delata est, quæ eos, qui sic ipsam nominarunt neutiquam defraudare volens, eodem nomine hic eius imaginem delineatam dedi. Tametsi, vt dictum est parum amaroris habeat, siccat, parum calfaciens cum leui adstrictione. Quibus mirum quidem non est, si multum apud mōtanos homines, apud quos hæc planta nascitur, vsum ~~herba~~ habeat, & ad vermes in pueris interimendos per os assumpta, aut eius succus vel decoctum ad ictericos, & obstructos, & ad mouendam vrinam efficax sit. sordida quoque vlcera, succo illita, aut puluere aspersa, relatione accepimus.

Holosteum.

Hicda-

De Holosteo. Cap. LXVI.

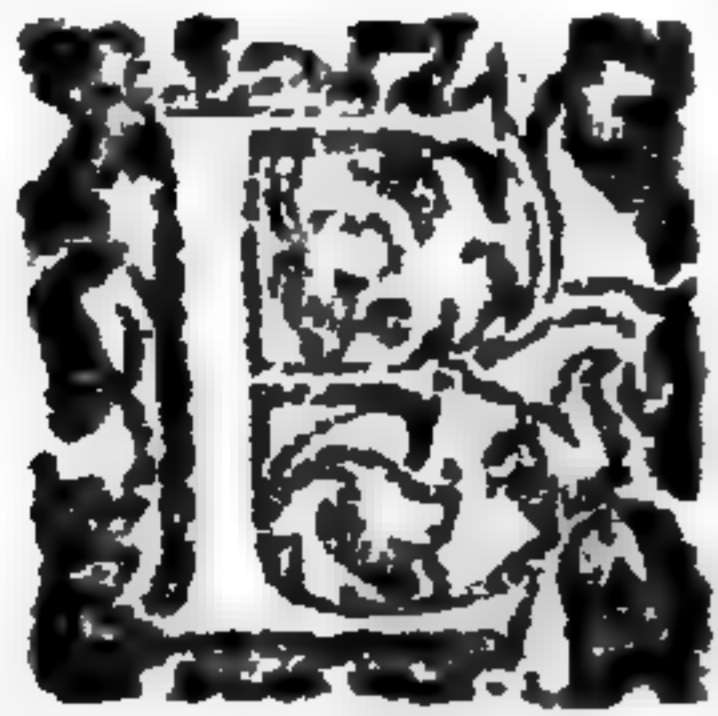
Hic damus plantam, quæ antiquorum holosteum merito credita est, nascentem in iisdem locis, Fruticat palmari altitudine ab vna radice longa, tenui, alba, multis ramis, qui parum supra radicem, producunt folia multa, longa, in cuspidem desinentia, tenuia, & subtilia, per inferius, & iuxta summities parum lata, ad similitudinem plantaginis tenuifoliae, recta, mollia, & alba, inter quæ exeunt cauliculi recti, rotundi, graciles, ferentes in cacumine spicas cum suis floribus albicantibus, coronopi proximis. Tota planta est foliosa albicat, incana, tactui maxime mollis sentitur, parum adstringit, & radicem habet albam tenuemq. Quibus quidem non videtur abhorre à legitimo Holosteio Dioscoridis de quo idem ita scripsit: Holosteum quadrantalibus herbula est humi repens, folijs viticulisq. coronopo, aut gramine proximis, In li. 4. de materia med. c. 13. gustu adstringentibus, radice alba præ tenui usque in capillamenti speciem, longitudine quatuor digitorum. Nos non dubitamus hanc plantam esse holosteum, atq. etiam quod tota mollis est, An. verò C. Clusius eandem viderit, ignoro, quod hac nostra planta folia longè plura ferat, magisq. foliata videatur, quàm sit Salmaticense holosteum, ab eo descriptum, foliaq. In lib. 5. rar. plant. cap. 15. nostri, longiora sint, neq. humi strata. Neque negandum videtur propius magis eam ad hanc nostram, quam alias accedere. Leuiter refrigerat, siccat magis, & adstringit, vnde plures vsus ad medicinam habuit, quippe ad vulnera conglutinanda. In qua re adeo efficax deprehensa est, vt ruptos epota maxime iuuat, & quandoq. sanat, & hic fuit (auctore Dioscoride) eius vsus præcipuus, apud antiquitatem ita celebratus, vt carnes dissectas, cum hac herbula percoctas, simul coalescere deprehensum fuerit.

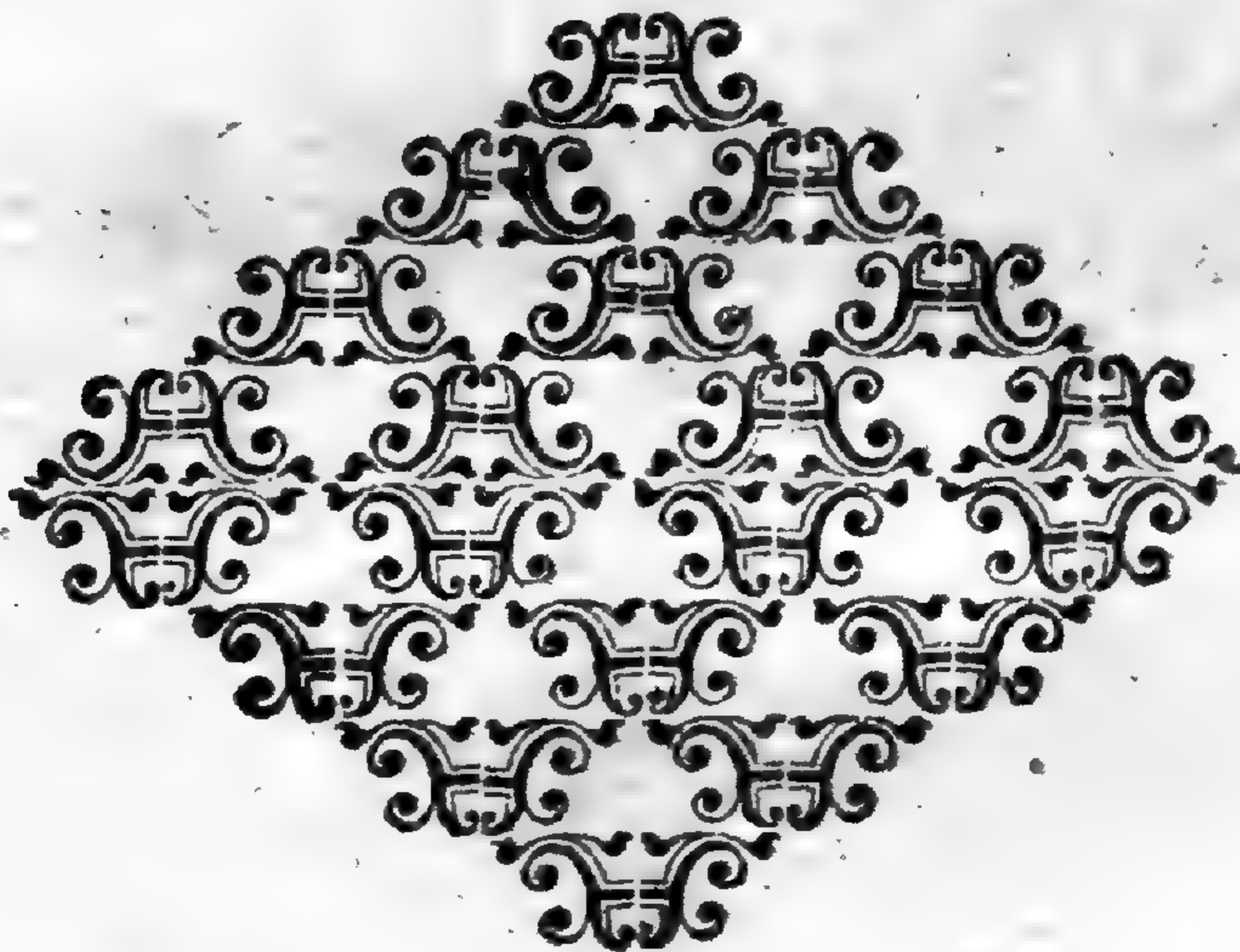
Eryngium trifolium.

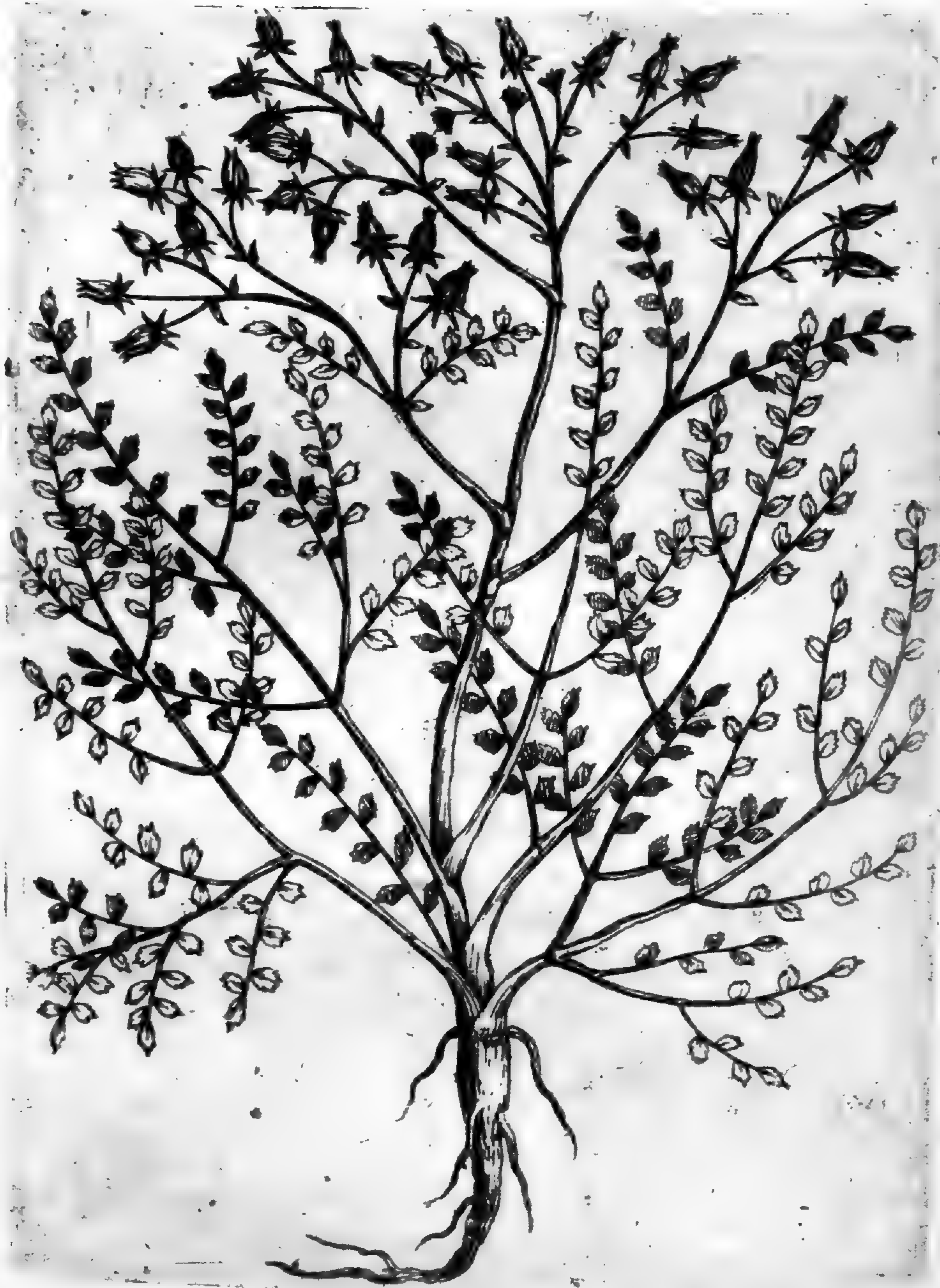
Eryngij

De Eryngio trifolio. Cap. LXVII.

Ryngij planta itidem in asperis nascitur, prorsus stirpium studiosis noua, nusquam aliàs visa, cubitalis, & foliosa est ab radice, fertq; folia complura, longa, tenuia, visu holostei folijs maximè similia, duriora tamen. Quorum quædam in summitate tria folia habent oblonga. E medio verò foliorum exit caulis vnus, rectus, rotundus, gracilis, hinc inde folijs trifolij per interualla constans, in summitate verò caulis duo, aut plures flores lati, rotundi, purpurei, foliolis oblongis circumdati, eryngij montani floribus proximi, à quibus semina itidem similia lata, longa, tenuia fiunt. Radix est breuis, crassa, rapunculo similis, odorata atq. aromatica. Vsum habet ad mouendum vrinam, & ad Venerem augendam radicem tam crudam, quam coctam esitant.

Daucus stellatus.

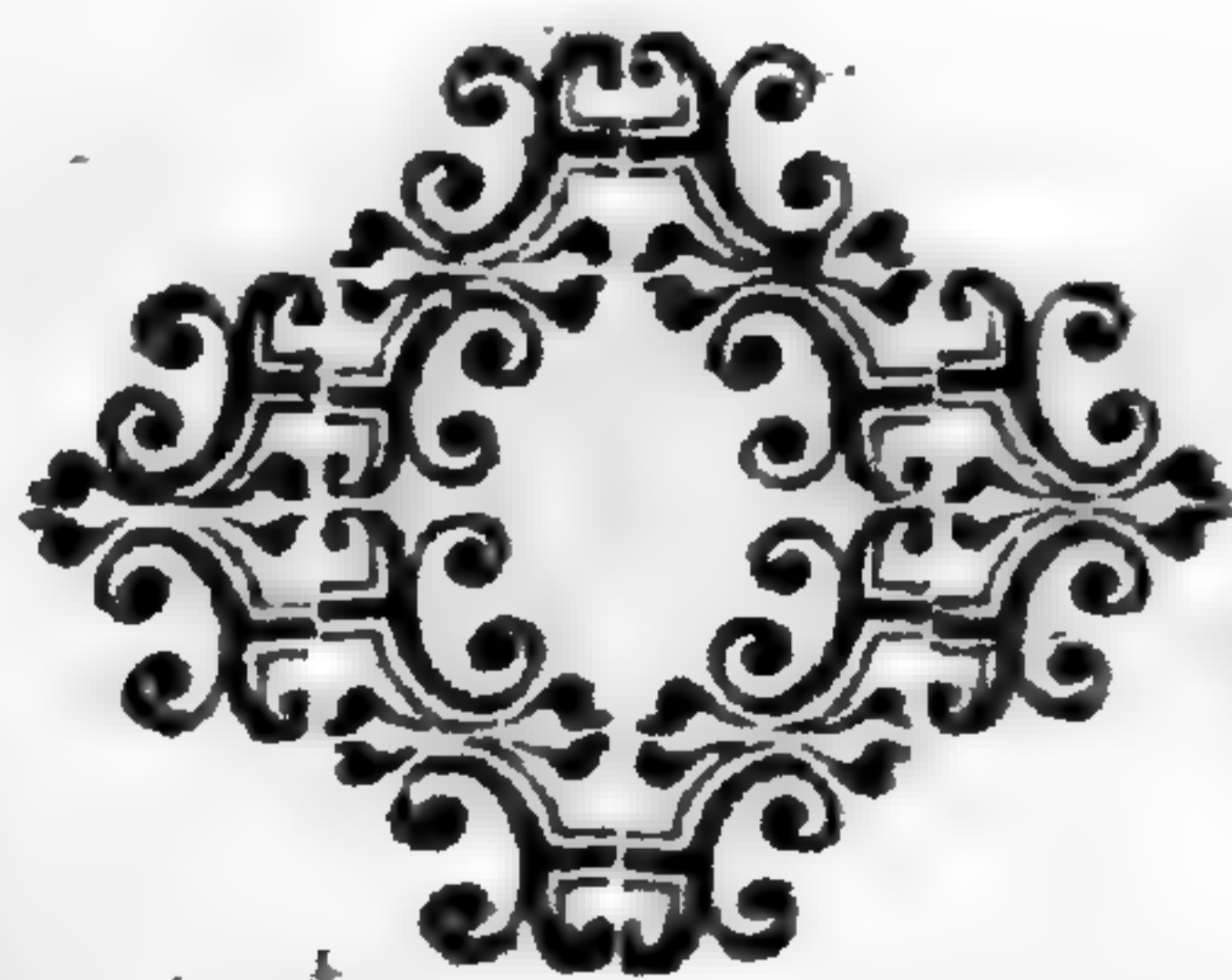

Nascitur

De Dauco stellato. Cap. LXVIII.

Ascitur & planta fruticosa cubitalis longitudi-
 nis, magnæq. latitudinis, odorata, & aromatica,
 unicaulis, sed propè radicem foliosa. Folia verò
 & suis caulibus petroselino quàm proxima ap-
 parent. Ramuli enim, & illius diuisionis sunt,
 utrinq. folia parua ad petroselini foliola acce-
 dentia, daucum creticum ferè redolentia, linguamq. excalfa-
 cientia, habentes, inter quæ exit caulis rectus rotundus hinc
 inde ramificatus eadem folia ferens, in ramulorum vero cacu-
 mine flosculi lutei umbellatim ferè producuntur, à quibus
 fiunt fructus parui, oblongi, inferius lati, & habentes, quinque
 spinas, paruas, stellarum modo flauescens bases, fructuum
 circumdantes, à quibus sursum quædam parua fibre, quippe
 quinque, vel sex veluti in conum desinentes procedunt. Fru-
 ctus hi mirabili profectò artificio à natura elaborati vidētur,
 sunt odorati, atq. aromatici. Radix longa crassa, carnosâ, pe-
 troselini, aut pastinacæ similis, odorata, atq. aromatica, qua in-
 digenæ vescuntur, & cruda, & cocta in acetarijs. Tota planta
 calida est, & sicca ferè ad secundum ordinem excalfacientium,
 tenuis substantiæ. Inter alios vsus ad medicinam, præcipuum
 habet radix ad mouendam urinam, & menses. Cruda radix
 esitata, maximè facit ad venerem excitandam, augendamq.

Anthyllis.

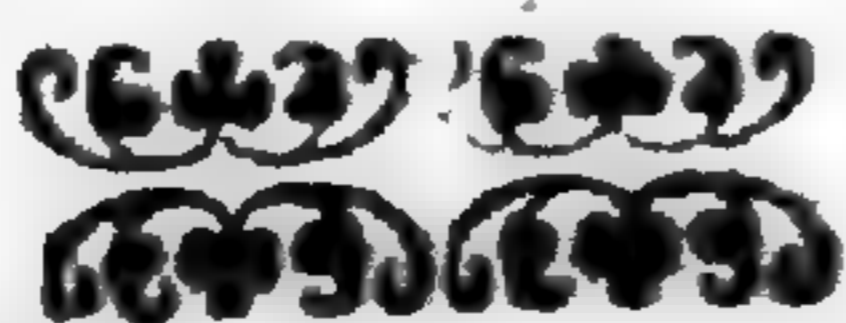
Veram

De Anthyllide. Cap. LXIX.

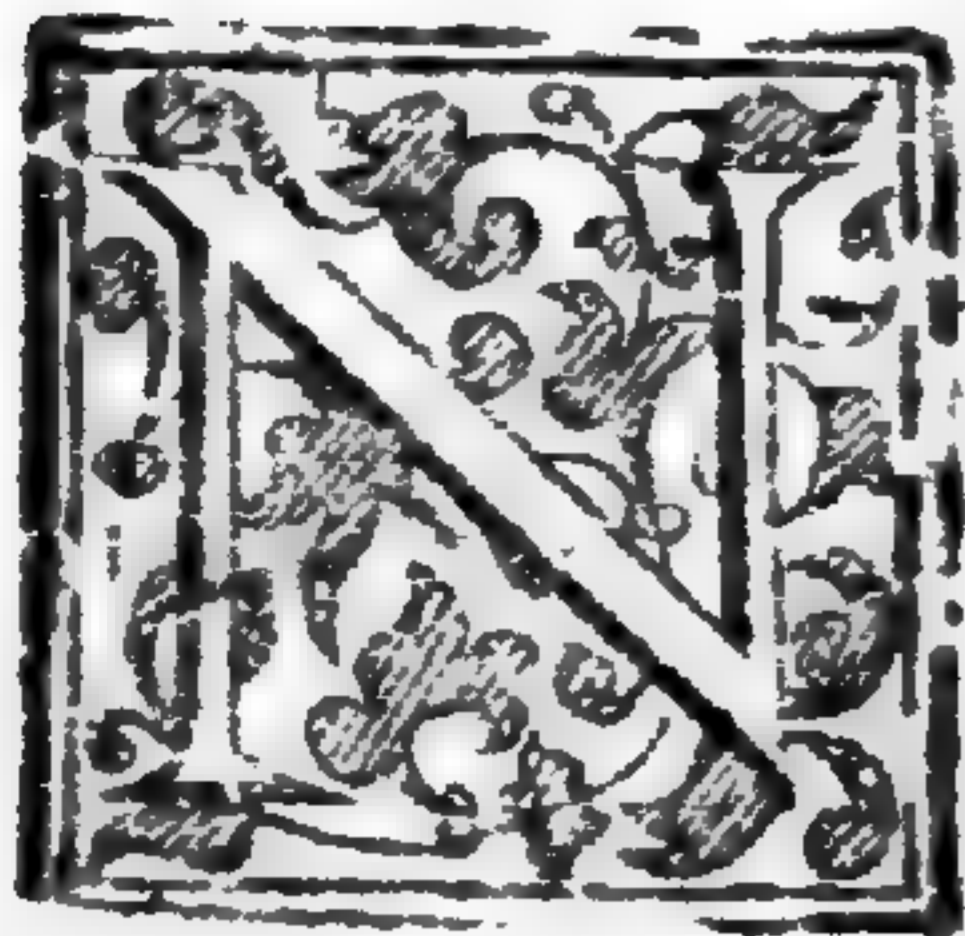
Eram ni fallor anthyllidem in ijs locis maritimis copiosius nascentem accepimus, quæ exigua herbula est, palmū alta, fruticosa valde. Namq. ab radice plures caules fert, numero ad minus quinque lōgi, graciles, rotundi, albicantes à quibus hinc inde breuibus interval-
 lis exeunt surculi multi tenues atq. breues folijs multis par-
 uissimis, lentis magnitudine, & figura vndiq. circum itipati,
 qui & ipsorum multitudine, & folijs multis ipsos circumdā-
 tibus frutex densus admodum apparet, & in orbem etiā
 actus, in surculorum verò cacumine flosculi parui exeunt,
 quibus prosemibus succedunt fructus parui oblongi rotū-
 di, scilicet tritici ferè magnitudine, & figura. Tota planta albi-
 cat, & salsum saporem sapit. Radix vero longa, tenuis, genicu-
 lata, alba cernitur, eodem falso sapore gustum inficiens. Qui-
 bus notis hanc plantam à vera anthyllide Dioscoridis non ab-
 horrere existimauimus, neque immerito, cum de ea Diosco-
 rides ita scripserit: Quædam enim lenti simillima folijs molli-
 bus, rectis ramulis palmi altitudine, radice parua tenui. Nasci-
 tur in salis terris, & à sole illustratis, non in fulso gustū. Quis
 ex ijs dubitabit, nostram hanc plantam esse anthyllidem pri-
 mam Dioscoridis, cum & ipsa sit palmum ferè alta, habeat fo-
 lia lenti quam similia, & rectos ramulos, radicemq. paruam
 tenuem, & gustū falso, & nascatur in Cretæ locis maritimis
 salis. Modice siccat cum leui adstrictione, & calore vnde vul-
 nera sanat, sed eius decoctum datur etiam ad vrinę difficulta-
 tem, atq. ad renes detergendos. Mihi vero minimè notum est,
 an ex ipsa vsta fiant cineres vtilis ad vitra conflanda, quales ex
 altera quam Arabes Kali vocant, in Aegypto vsta fieri solent.

In lib. 3.
 de mate-
 ria medi.
 cap. 154.

Carduus Eryngioides capite spinoso.

Nascitur;

De Carduo Eryngioides capite spinoso. Cap. LXX.

Ascitur, & mihi cardui genus quoddam quod habet folia eryngij, sed mollia tamen, cau lēq. fert ab vna radice rectum, cubitalis, ac amplioris etiam altitudinis, in quo folia prædicta raris interuallis posita, cernuntur. In summitate verò duo vel tria capita profert magna, rotūda, cactis longè minora squammis pulcherrimis circum extrema crenatis, obsita inter quas spinæ multæ exeunt stellarum modo acutæ albicantes, & duræ flores vero quadantenus cyanis similes purpurascens exeunt, à quibus semina cactis similia sed minora exeunt, flavescentia, tota planta sed maxime capita colore flavescent. Radix crassa, carnosa qua indigenæ libentissime, & crudâ, & coctâ vescuntur, libidinisq. esse excitamentum affirmant.

Cyanustomentosus.

Plantâ

De Cyano tomentoso. Cap. LXXI.

Lanta est surculosa, ferēs ab radice surculos plures, longos, graciles, rotundos, oblique actos sursum, lanugine candida obsitos, cubitales, & ampliores etiam, molles, foliis hinc inde vestitos longis, tenuibus, per exterius ferratis, in acutum desinentibus, candidis, tomentosis, cyani foliis, figura similibus, sed multò minoribus. Surculi in cacumine habent flores purpurascens, cyanis similes, suis parvis calycibus, & exterius squammis obsitis, contentos. Radix tenuis in multas diuisa, lignosa.

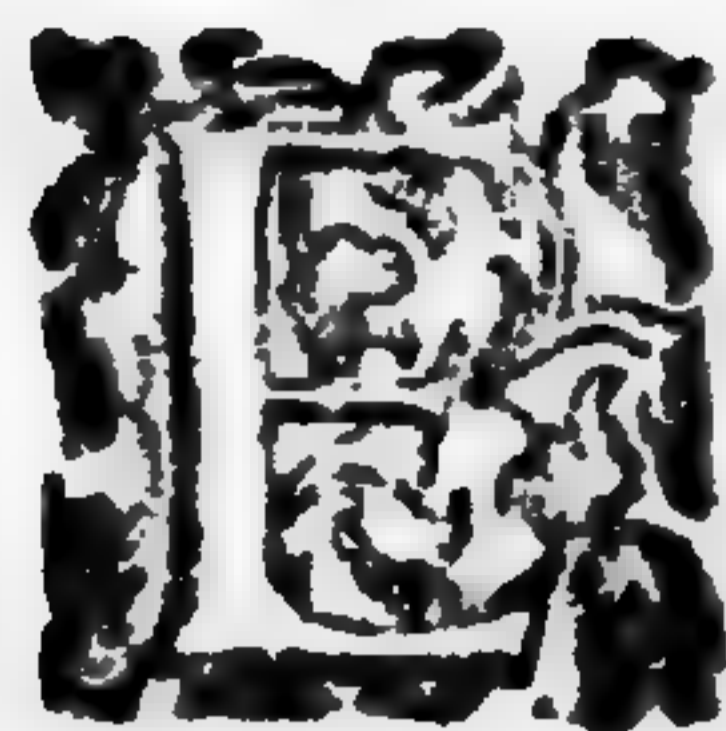

Cyanus Spinofus.

Est, &

De Cyano spinoso. Cap. LXXII.

Et, & alter cyanus spinosus nascens in multis Cre-
tæ locis asperis, squalidisque. satis elegans planta to-
ta candida, palmaris altitudinis, perennis, quæ ab
vna radice longa aliquatenus crassa. caulem fert,
alios cauliculos producentem, qui in longas acu-
tasque. spinas desinunt, iuxta quas flores paruos, colore carneos
habet, cyanis similes, sed multo minores. Folia ad radicem
multa fert, figura vulgaris scabiolæ, sed minora, totaque. candi-
da. Ita natura stirpium varietate luxuriat. Hanc plantam hor-
tus medicus nunc alit.

Melanthium odoratum.

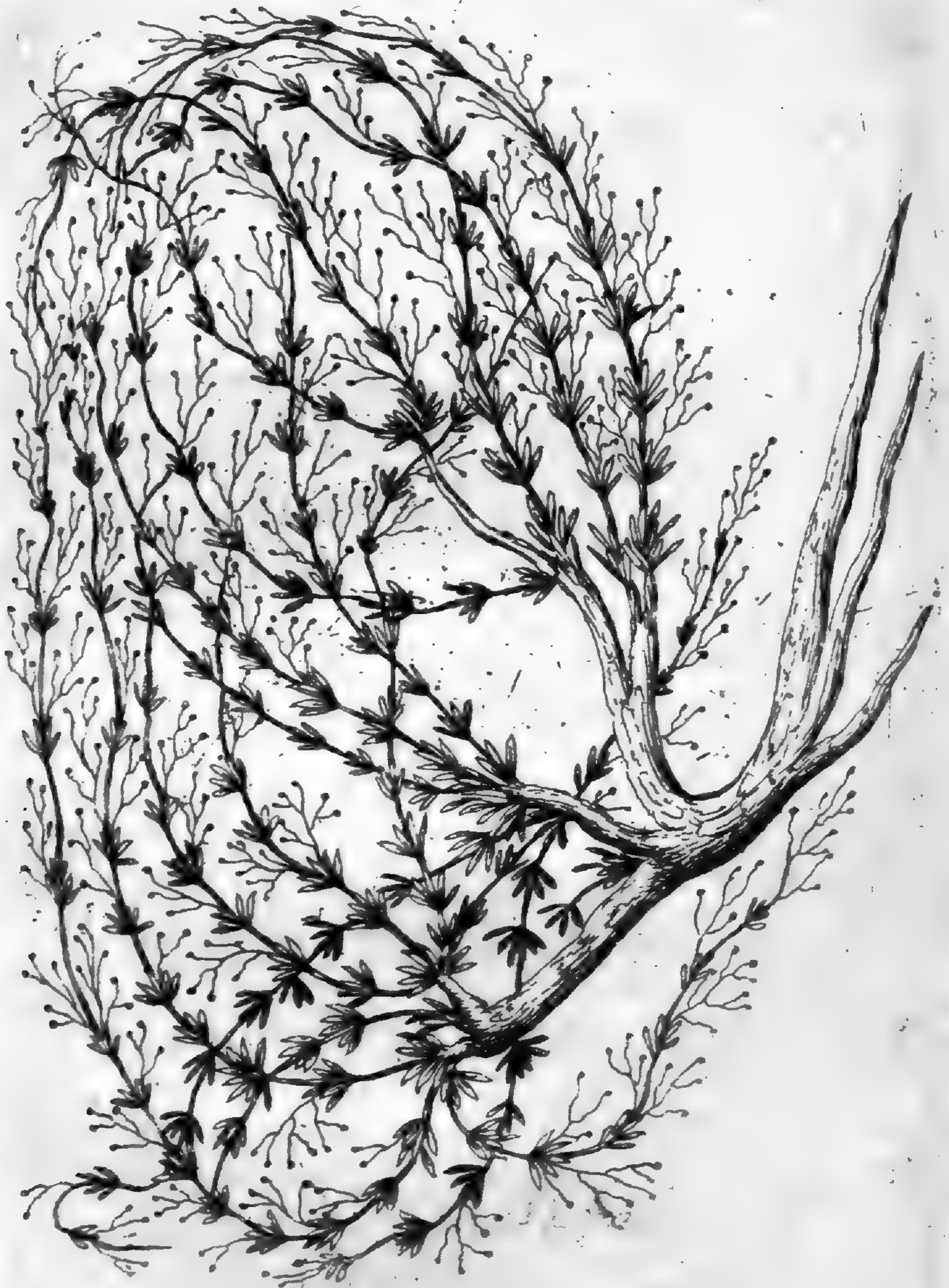
Mirabilis

De quodam Melanthio odorato. Cap. LXXIII.

Irabilis Melanthii planta Cretica cognita est, quæ ab radice parua, tenui, fibris tenuibus multis prædita, cauliculos plures producit, graciles, teneros, rotundos, palmum altos, foliis lini ex opposito vestitos, in caulium summitatibus flores fert cæruleos papaueris similes, à quibus filiquis quinque partitis, semina nigra, minuta, odorata, continentur. At in cauliculis etiam alia semina minuta, rotunda, racemorum modo albicantia, pendent. Quibus hanc plantam naturæ summoperè curæ fuisse cōstabit, quod eam, ne deficeret duplici seminis genere donauit.

Gallium Montanum Creticum.

Abundat

De Galio Montano Cretico. Cap. LXXIV.

Bundat Creta insula quodam galio elegantissimo in montanis, quæ planta parua est, cauliculos supra terram ferens, ab radice enim crassa tres vel quatuor ramos producit digiti minoris crassitie, & tenuiori etiam, rotundos, duros, lignosos, albicantes, ex quibus singulis complures furculi tenuissimi, rotundi foliis veluti thymi vestiti exeunt, in florculos paruos definentes, racematim coherentes, à quibus fiunt minutissima semina nigra. Nititur verò hæc planta radice longa, crassa, lignosa, in tres alias diuisa, Hæc planta etsi galium sit, nullis reclamantibus notis, tamen vulgari longe est minus, & gracilius, & quasi furculis supra terram serpentibus, ramis verò ac radicibus maioribus, durioribusq. quam vulgaris constat. Pastores vt audio coaguli vice, eoad lac coagulandum familiarius yti solent, quod id quam nostrate efficacius præstat, quod eo longè siccius, & calidius, & non expers alicuius facultatis adstrictoriæ, siccat enim supra secundum excessum parum calidæ facultatis, & adstringentis habet. Vnde merito nedum flores sed et radix profluum sanguinis sistit, daturq. idcirco sanguinem quomodolibet reiicientibus, dysentericis, ac vteri fluxionibus. Flores igni ambullis vtiliter illinuntur, & aliqui affirmant, radicem venerem, concitare, si per os assumatur.

Spica Trifolia.

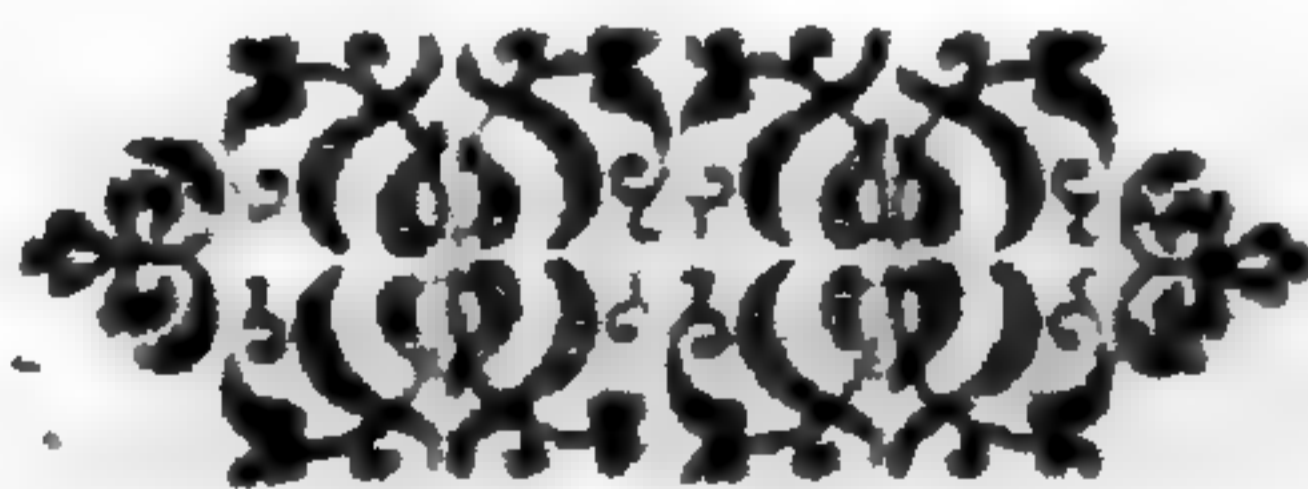

Mirabilis

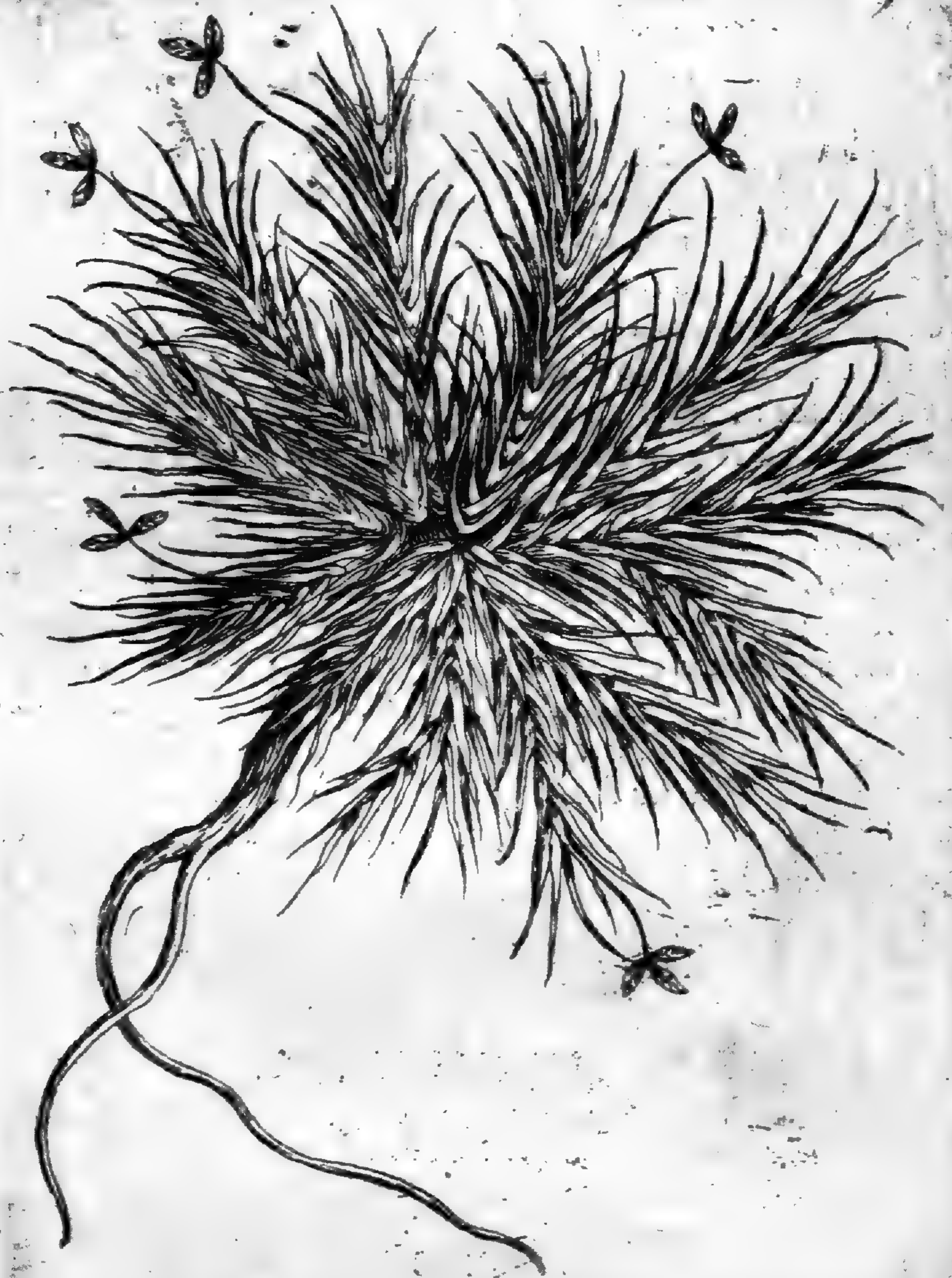
De Spicâ trifolia. Cap. LXXV.

Irabilis quidem est natura, quæ innumera ferè, & in plantis mirabilia facit, neq. vero inter plantas admirabiles presens, quam natã in Creta insula proponimus, planta minus admirationis habere videtur, cum non vna quidem, sed duæ diuersi generis plantæ simul esse videantur, prima est planta festu-

cacea, spicis multis ramorum instar ab radice exeuntibus, colore subrufo flores oblongos magnitudine atq. figura hyacinti floribus similes, albos interseptos, ferentibus, dum recentes sunt suaviter olentes, à quibus fiunt semina alba, rotunda, paruissima, ab radice vero ex spicarum festucis capillamenta cuscutæ similia subtiliora tamen albicantiaq. ita innumera ferè exeunt, spicas ex toto occultentia, desinentiaq. in folia parua, elegatissimi trifolij pratensis folijs, similia, minora tamen, & exterius per pulchrè crenata, tota hæc planta lata est in orbem veluti acta exterius trifolium simulât, & interius nimirũ in parte conuexa ad terram spectante festucacea planta tota esse videtur, & florescens multam elegantiam præferre videtur. Spica siccantè facultate prædita est, cum obscura caliditate. Quos verò vsus ad medicinam habeat nondum intelligere potuimus.

Spicæ trifoliæ altera figura.

Spica trifolia altera est. Cap. LXXVI.

Amus hic alteram iconem spicæ trifoliæ, aspectu diuersam à iam descripta, quamuis sit eadem cū prima; vt studiosi videant diuersitatem, & varietatem, sic in plantis, quemadmodum, & in aliis rebus naturalibus. Hæc foliolis, est donata, vt altera similiter, verum sunt hæc paucissima, quemadmodum illa innumera, est tota festucacea, vt ex præfenti iconc apparebit.

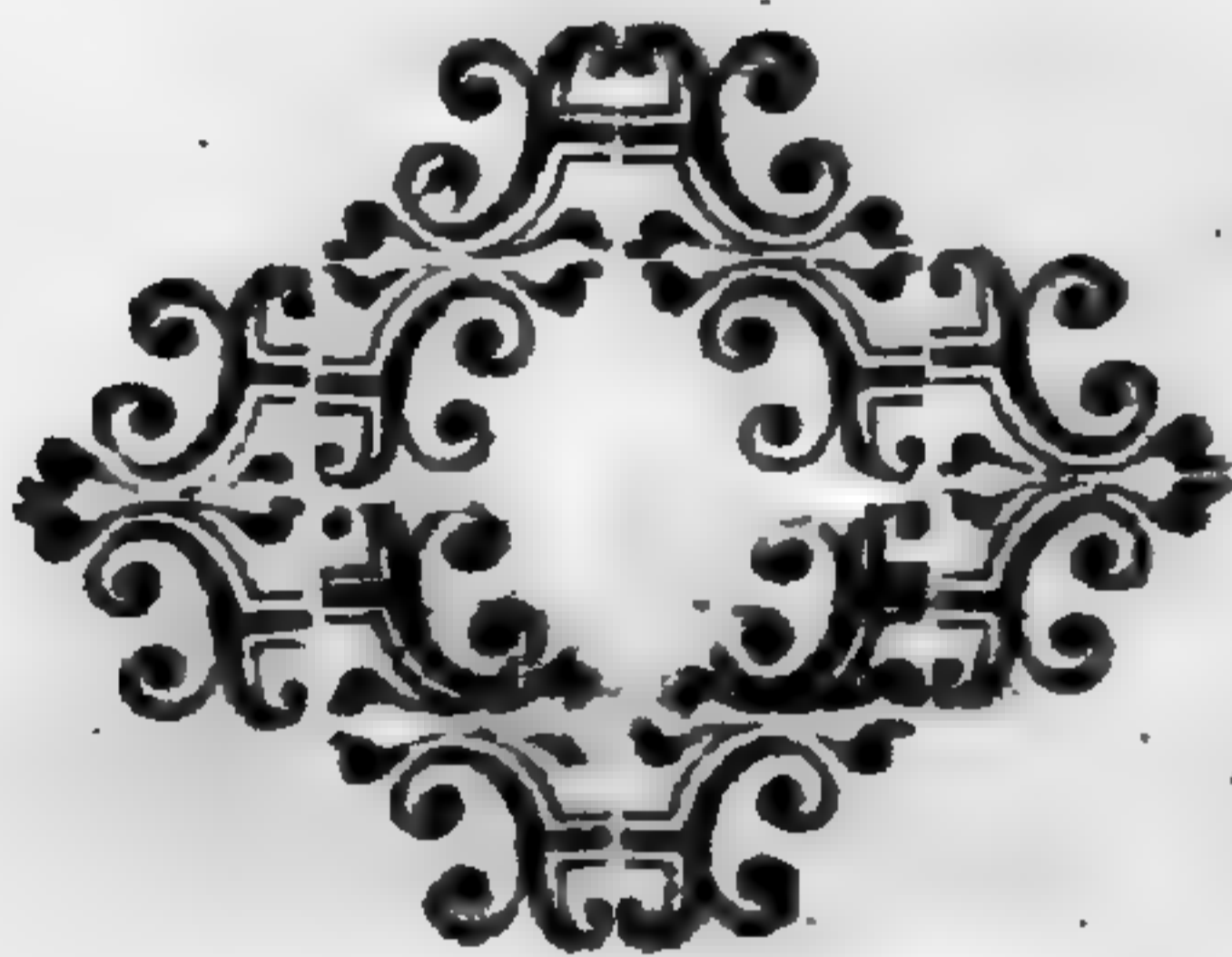
Asciroides.

Plantam

De Ascyroide. Cap. LXXVII.

Plantam flore elegantissimo ex Cretæ seminibus delatis atq. terræ commissis, inatam vidimus, vnicum caulem rectum palmari altitudine gracilem rotundum folijs multis ab radice longis latiusculis viridibus ad ascjri folia quadantenus accedentibus, in summitate caulis fert tres aut quatuor flores veluti in ascyro, sed quadruplo maiores aurei coloris quibus deflorescentibus semen nigrum succedit. Anno secundo, in quo exauit, ferebat ex imo caule plures alios ramulos, sed tunc ex largis pluuijs hæc planta corrupta interijt.

Cnicus singularis.

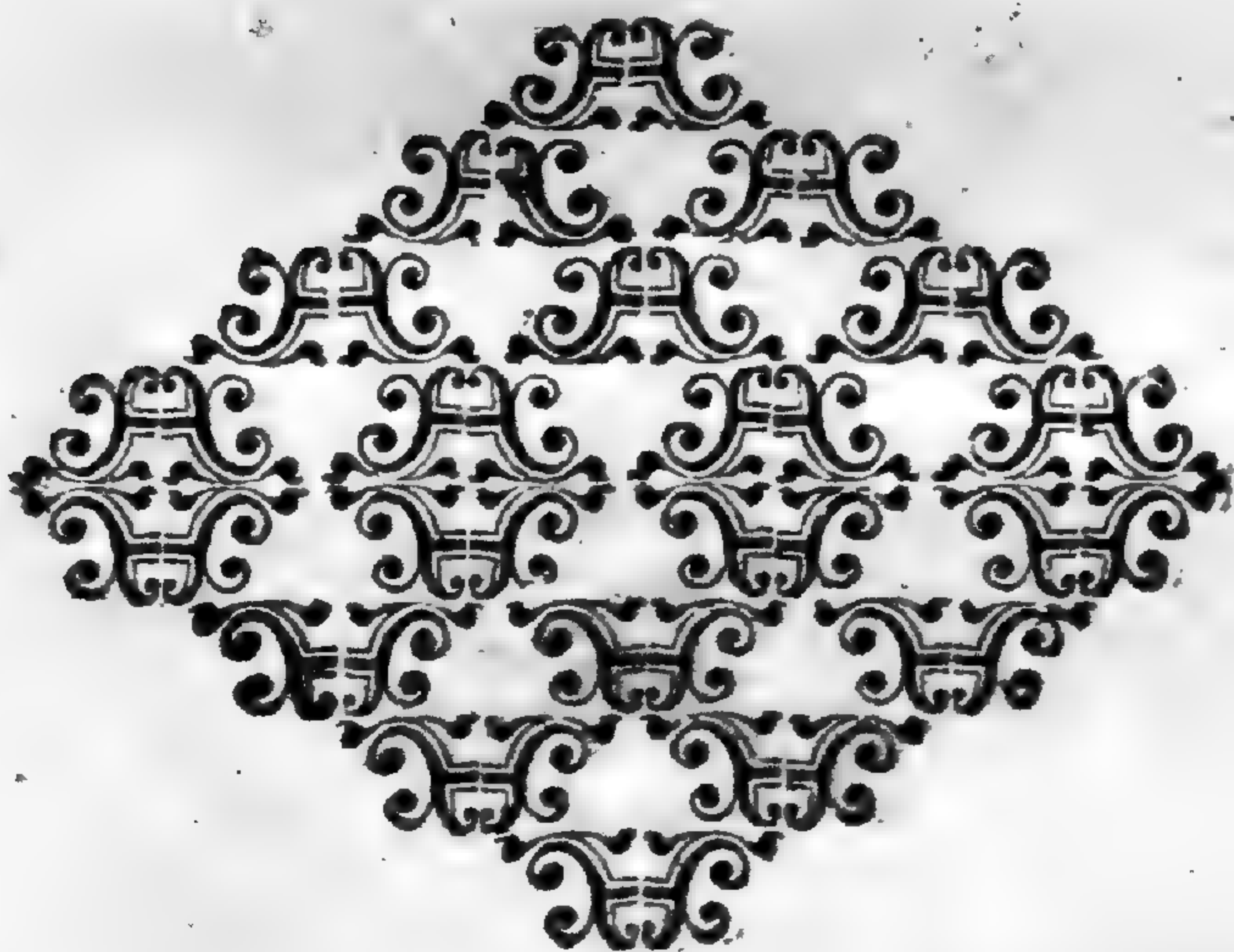

Cnicus

De Cnico singulari. Cap. LXXVIII.

Nicus singularis nascitur in Cretæ locis, vnicū caulem ab radice producens, rectum, rotundum, semicubitalem hinc inde, folijs longis in acutum desinentibus vndique crenatis, & spinosis, vestitum, in cuius summitate caput extat inter folia spinosa cōseptum attractilis magnitudine, in quo exeunt capillamenta densa crocei coloris simul stipata florem constituentia, in quibus semina alba Centaurei maioris similia continentur: Radix verò est crassa longa ad rapunculi radicem accedens, nigricans. Seminibus vtuntur montani purgationis gratia.

Finis Libri Primi.

PRO-

PROSPERI ALPINI

De aliquibus Plantis Exoticis .

LIBER SECVNDVS.

De quibus plantis agendum in secundo libro.

Caput Primum.

Osteaquam superiori libro exoticas plātas eas, quas ex Creta insula varijs temporibus accepimus, cōplexi sumus ; reliquum est vt presentem etiam librum scribamus de alijs peregrinis ex varijs orbis terræ partibus ad nos delatis, neq. tamen ommittemus plantas nō pocas, quas etiam ex Creta insula speramus in hoc libro recensere deq. ipsis agere. Inter quas complures erunt in Aegypto nascentes de quibus hic dedita opera libenter, atque accuratius quam in historia rerum in Aegypto obseruatarum in qua de ijs veluti per transcursum scripsimus, fecerimus, scribere debemus. Inter quas præcipuum locum habebunt ligustri nigri planta, Bisantio ad nos viuens delata, Datura Alexandrina flore pleno, à vulgari rotūda admodum differens, Conuoluulus Arabicus, Rhaponticum ex Thraciæ monte, Rhodope, aduectum, Hyoscjamus albus Aegyptius, Cassabel Danirà, cuius ramos plures Oriētis medici pro calamo aromatico antiquorum receperunt, ab el Mosch Hippomaratron, spheroccephalum, brassica spinosa, echioides, scabiosa centauroides, sideritis sambuci folio, dens leonis Anglicus, & aliæ eiusmodi complures, quas, suis locis, dabimus.

Ligustrum nigrum.

Bisantio

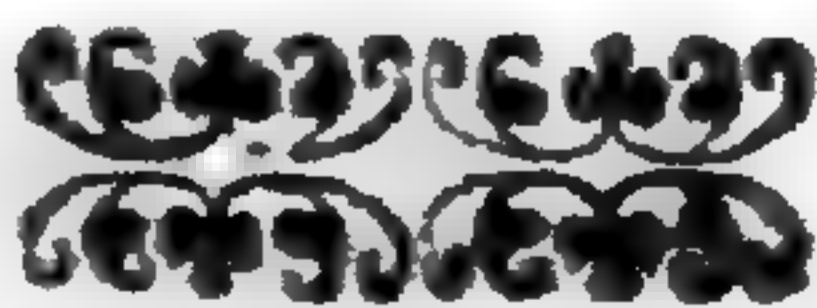
De Ligustro nigro. Cap. II.

Bstantio plantam fruticosam arborecentemq. accepimus ligustro Italico maxime similem, hæc ab radice producit multos caules graciles, rotundos, rectos, tricubitales, & ampliores, duros, lignosos, cortice viridi, in nigrum inclinante, vestitos. Folia vero habent complura a radice, ad cacumina vsq. ex opposito leguminis modo posita, ex viridi nigrescentia, in caulium summitatibus omnino vulgaris ligustri similia, à summitatibus vero descendendo trifolia primo cernuntur cytisi folijs longis non dissimilia, mox quinque folia, & prope radicem quinque folia itidem, etsi spectentur tamen extremum folium exterius aliquantulum crenatum non ligustro, sed potius Chethmiæ folio simile. In caulium itidem cacumine flores muscosi, racemosi visuntur ligustri non dissimiles, sed longe maiores cyanei coloris nigrescentis odorati, planè flores syringæ cæruleæ magnitudine, figura, colore, atq. odore æmulantes, quibus succedunt folliculi parui, oblongi, nigricantes, semina minuta nigra continentes. Radice nititur hæc plāta magna, lignosa, in plures diuisa. Nobis libuit hanc ipsam stirpem nigrum ligusticum nominare quod ligustro maxime sit similis, & quod tota planta colore nigrescat præsertimq. floribus, & saporem sapiat ligustri; Quo haud dissimilibus viribus etiam præditam esse credidimus. Tria vero cognita hæcenus fuerunt ligustri genera, primum Italicum vulgare omnibus notum, alterum Aegyptium, quod Cypriū etiam appellatum est, & ab Aegyptijs el hanne, atq. demum nigrum à nobis ex nigro colore præsertim florum vocatum Bisantinum, quam plātam acceptam ferimus liberalitati munificentiaq. Hieronimi Capelli qui cum ibi oratorem pro Serenissima Veneta Republica ad Turcarum Imperatorē ageret, hanc Venetias misit, de quo fortassè Columella meminit cum dixerit: & nigro permixta ligustro, balsama cum casia nectens. Primum vero genus ligustri ubiq. locorum in Italia circa sæpes prouenit. Alterum in Aegypto, Syria atq. Cypro,

de qua planta, & in libro de plantis Aegypti, & in historia Aegyptiaca satis superq; egimus. Foliorumq; puluerem apud eas gentes archenda vocari diximus, quo quidem Indigenæ luteo colore tingunt equorum caudas, & mulierum manus, atque pedes, vnguesq; maxime. Dioscorides Italicum ligustrum descripsisse visus est, & cum Aegyptio confundisse, cum ita de hoc scripserit. **Cyprum** Romani, ligustrum dicunt; oleæ familia folia per virgas profert, latiora tamen mollioraq; & magis herbaceo colore. Flores habet cādidos, muscosos, & odoratos. Fructum fert nigrum sambuco similem. Atq; hisce verbis nullis reclamantibus notis nostrum vulgare ligustrum, & foliorum magnitudine, figura, colore, floribus, candidis, muscosis atq; fructibus sambuci similibus. Confundisse verò visus itidem est Italicum cum Aegyptio inquiēs, Probatissimū nascitur in Aiscalone Iudææ, & in canope Aegypti. Italicum ligustrum in Aegypto non nascitur neque in Iudea vt sciā. **Cypriū** enim siue Aegyptium ligustrum rara planta est solummodo in Aegypto, Iudea, Syria atq; Cypro nascens nullis Europæ locis concessa, quæ flores non candidos sed cineritios producit, neq; baccas, vt vulgare, nigras itidem habet, sed paruos folliculos rotundos paruis rucis similes, semina minuta nigra continētes, vel melius coriandri fructibus similes, quod perbelle, & Plinius ita expressit dicens: Sed semina coriandris familia, foliaq; ziziphi, & flores non candidi, sed cinereo colore infecti. Ex hoc paratur oleum cyprinum vocatum odoris suauitate valens. Nostrum verò nigrum vocatum, vt audiui in Thraciæ locis nascitur. Nos viribus proximè ad Italicū accedere iudicauimus. Quos vero particulares vsus habeat nondum deprehendere quiuimus.

In lib. 1.
de mate.
med. ca.
107.

Datura Contarena.

Ramum

De Datura Contarena. Cap. III.

RAmum cuius hic imaginem damus, plantæ, quæ vulgus stramonium vocat, accepimus daturæ Alexandrinæ nomine à Nicolao Contareno Patricio Veneto Illustrissimo in plantarum cognitione maximè erudito, cuius rami plantam alit in suo Horto rariorum stirpium instructissimo. Planta est vegeta, vnicaulis tricubitalis altitudinis, & amplioris etiam, arborecens, caulibus rotundis, crassis, colore violaceo in nigrum splendescente, quæ folia fert stramonii rotundi similia, oblonga, in acutum desinentia, longis pediculis pendentia, maiora circum crenata, minora vero circum nullis crenis referta ad lauri folia figura inclinantia coloris violacei nigrescentis, Flores autem inter alarum sinus producit longis pediculis annexos, longos, magnos in latum campanæ modo desinentes, triplici foliorum ordine præditos, primus sex septemue habet folia longa, lata, in acutum desinentia, exterius violaceo per ameno colore infecta, intus candida, secundus sex aut quinque atq. postremus in medio positus eodem ferè, & numero, & figura itidem habet, eodem etiam colore extimo violaceo, atque interno candido, quibus flos efficitur pulcherrimus, visui iucundissimus, odorem etiam suauem respirans, à quibus nuces rotundæ pro fructu succedunt cortice spinoso semina candida in fructu mali granati modo simul stipata albicantia primo aspectu citri semina quadantenus imitantia, triangula, quadrangulaq. figura, radice nititur longa, crassa, rubescente, odore ad opium inclinante. Hæcque est delineatio, quibus constat esse plantam vulgo stramoniam vocatam, sed ab ea differens ramorum colore violaceo, & flore pleno violacei, & candidi coloris, cū vulgaris stramoniam caules albos habeat, flores, simplicis, candidique coloris. Verum enimvero ex his constabit hanc plantam æquè atq. albam stramoniam esse legitimam nucem mettellam Arabum, præsertimque Auicennæ qui de hac ipsa plāta ita inquit: Nux methel quid est? est venenum, & est stupefactiva, similis nuci super quam

quam sunt spinæ grossæ, breues, & est similis nuci vomicæ, & eius semen est simile semine citri. Vnde haud dubium est, stramoniam rotundam esse nucem methellam Auicennæ, sed quid dicemus de Stramonia longa? quam Turcæ, & Persæ Tatulam appellant, & alii Daturam. An, & ipsa erit nucis methellæ genere comprehendenda? Certe quidem videtur, cum ex facultate stupefactiua quæ per os assumpta faciat, vt Auicenna expressit magnam ebrietatem atque subet. Nos cum in Aegypto moraremur audiuius à medicis Arabibus atque Aegyptiis latrones istiusce stramonix (vulgo longæ vocatæ) seminibus tritis longè familiarius vti ad mercatores ebrios reddendos vt commode ipsorum merces depreçdari queant, præsertimque eundo in comitatibus, (quas Arabes Carauanas appellât) commodam occasionem expilandi mercatores nanciscuntur. Etenim mercatoribus seipsum consociant fingentes iter cum ipsis in Carauana facturos, simulq. comedentes, iis bellaria nuce methella infecta obferunt quibus esitatis in ebrietatem, & in sônum profundissimum delabuntur quod plerumq. non nisi triduo excitantur, interimq. ipsi raras merces, aurum, argentumq. expilant. Quare ex hac facultate ebrietatem cum stupefactione cerebri, & profundum somnum inducente nō abhorrebit datura à natura nucis methellæ, addimus notas eiusdem plantæ singulares ex florum præsertim figura, & odore depromptas nec non ex fructu spinoso, atq. ex seminibus rotundis lentis magnitudine, & figura quæ meritò Serapio ex Hæse medico, mādragore seminibus similia esse, fecisse visus est, à quibus solo nigro colore distinguuntur. Quibus fortasse dicendum erit Auicennam per nucem methellam intellexisse stramoniam rotundam, cum eius semina citri seminibus similia fecerit, & Serapionem longum, qui eius semina magnitudine, & figura mandragoræ seminibus itidem similia fecerit. Nulli dubium videtur hæc duas plantas esse congere, & pro nuce methella vtramq. posse usurpari quippe stramoniam, & rotundam, & longam. Hanc doctissimus Fabius Columna merito solanū maniacum, & Dioscoridis, & Theophrasti esse credidit. Neque in ea re (vt opinor) deceptus est,

cum

cum omnes notę solani maniaci cum hac planta conuenire videātur, neq. etiam absurdum erit credere vna cum Anguil-
lata esse Hippomanem Crateuæ cum Theocriti scholiastes
de ipso scriplerit, Crateuas Hippomanes plantam esse dicit,
quę fructum habet cucumeris syluestris modo, spinosum. Se-
mina atq. radix istiusce plantæ est frigida, & sicca supra tertiū
ordinem, cuius profectò obolus inducit ebrietatem cum pro-
fundo somno, & drachmę pondere epotum interimit. Semi-
na vero longi stramonii ad semidrachmam deuorata, obser-
uatum est facere mētis alignationem cum somno profundo.
Nos hanc plantam in horto aluimus anno MDCXIII. &
eius flores pulcherrimi certe sunt, & quod pleni sunt, & quod
exterius venustissimo violaceo colore, interius candido ocu-
los oblectent, & suauis odore olfactum inficiant, quam plātam
Daturam Contarenam vocare, ex auctore primo istiusce stir-
pis, libenter audiuius.

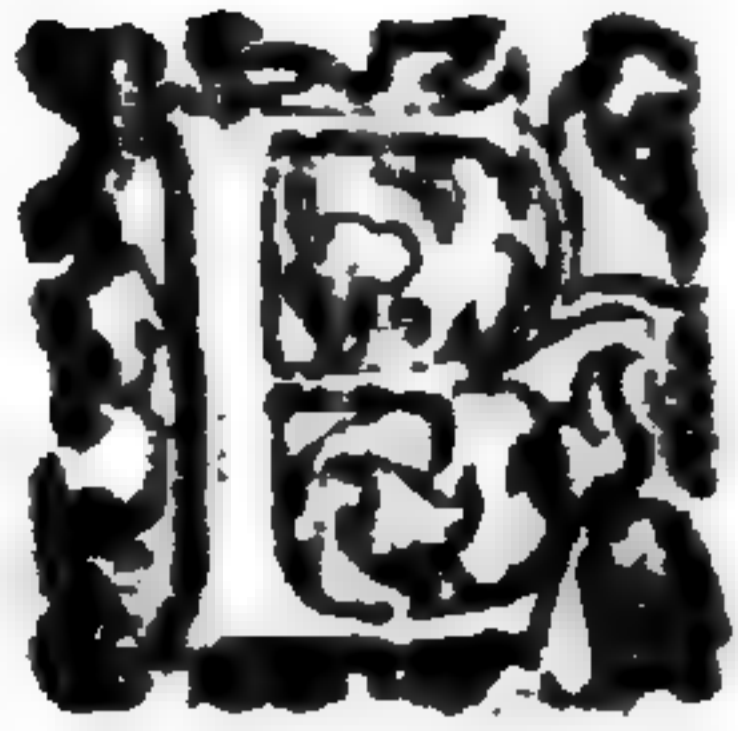
Convolvulus Arabicus.

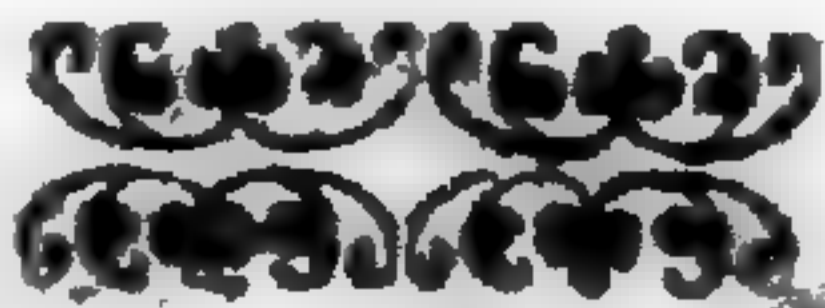
Liber Secundus.

Aa

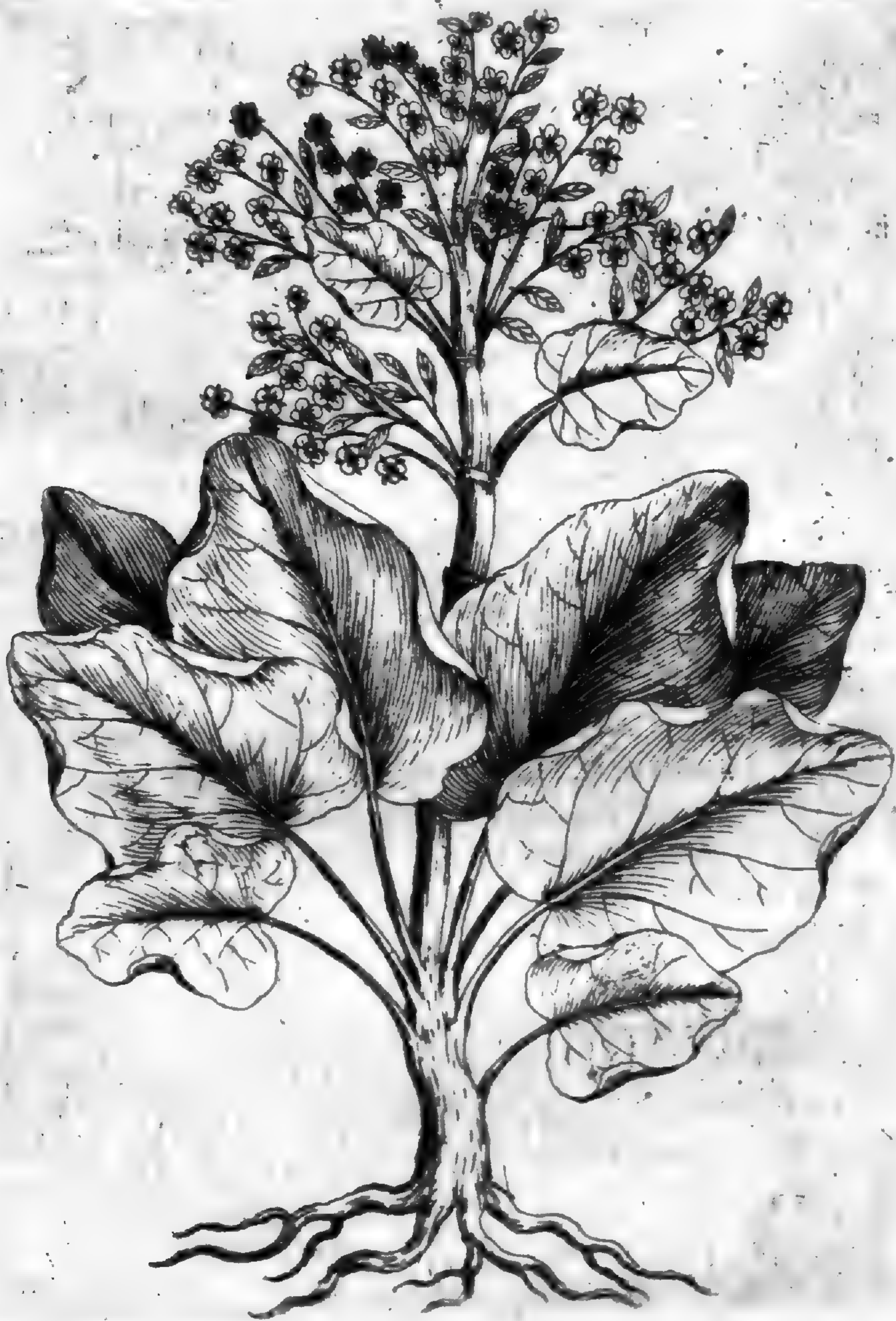
Ex Aegy-

De Conuoluulo Arabico. Cap. IIII.

X Aegypto semina quædam parua, rotunda, magnitudine, & figura orobum imitantia, albican-
 tia cum leui quadam tomentosa lanugine nomi-
 ne conuoluuli Arabici accepimus, ex quibus plan-
 tam sæpius natam vidimus viticulosam, quæ circa
 perticas maxime in altum luxuriat, in immensam enim altitu-
 dinem ascendit, virorem oculis iucundissimum præferens.
 Folia habet viticis septena simul coniuncta, momordicæ folia
 quadantenus simulantia longis pediculis pendentia. Fert ab
 radice caulem, (& quandoque plures assurgunt, præsertim au-
 tumno, quo tempore maxime luxuriat, floribusq. ferè inu-
 meris redditur oculis spectatissima.) longum obliquè sursum
 actum, ex quo alii cauliculi exeunt in quorum cymis flores
 cernuntur quasi vmbellas efformantes, qui sunt simul plures
 plerumq. septem & nouem ac vel etiam plures volubilis ma-
 ioris similes, sed vinosi sunt coloris, nihilq. odoris respirantes.
 Radicibus multis nititur, longis, albis, & annuam esse mihi
 persuadeo. Elegantissima planta est, in pergulis amænissimū
 prospectum faciens. Sæpe apud me, & in fictilibus, & in terra
 viuens per bellè floruit, numquam verò semen aliquod pro-
 duxit. In morbido solo ita luxuriat, vt vel etiam vnica planta
 suis cauliculis per terram serpentibus maximam vel etiam
 aream occupet, in quibus etiam serpilli modo radices in ter-
 ram demittit, et eò modo seipsam multiplicat mirum in mo-
 dum, sed hoc apud nos autumnno facit, post quem statim tota
 frigore exarescit. Nullos vsus istius plantæ audiui.

Rhaponticum.

De Rhapontico. Cap. V.

DE Rhapontico, etsi proximis annis accuratissime in schola Patauina egerimus (quæ disputatio etiam à Petro Bertelli bibliopola typis fuit anno præterito euulgata) nos hoc loco etiam agere statuimus, sed tamen vt hætenus fecimus, compendiosa tractatione. Præsertimq; cum noster hortus medicus etiam hucusq. habeat, & alat legitimam plantam Rhapontici ex Thraciæ monte Rhodope ad nos delatam. Nascitur enim spontè ibi in quadam planitie in qua lacus extat, à quo Hebrus fluuius originem habet, Nascitur etiam, vt à quibusdam nostra ætate deprehensum est, in multis Scythiæ locis. Planta est lapatorum genere comprehensa pulcherrima tamen, quãdam veluti maiestatem foliorum amplitudine, præferens. Hæc igitur ab radice folia fert multa, longis pediculis sursum acta ampla, quadantenus ad magnæ lapæ, figura inclinantia, maiora tamen, & latiora, quæ id proprii habent, vt in circumferentia quibusdam miris circum uolutionibus agantur, quibus quasdam magnas cavitates præferre videntur. Colore vero viridi in nigrum inclinante spectantur, neque terræ procumbunt, at sursum in aerem suis pediculis longis, crassis, latis, intus, cauis, exterius conuexis, striatisque in orbem expanduntur. Inodora sunt, sapore vero subacido haud iniucundo linguam afficiunt. Fert vero è medio foliorum caulem, vt semel in hac planta obseruare potuimus vnicum, cubitalem, ac ampliolem etiam, folijs concolorem quadantenus ad rubrum inclinantem, rotundum, crassum, cauum, striatum, geniculatumque, à cuius geniculis surculi recti exeunt duo, vel tres vtrinque ex opposito, simul cum vnico foliolo qui in plures alios diuiduntur, flosculis albis muscosis, sambuci floribus similibus, racematim vndique congestis, præditi, non iniucundè olentes, sapore subacido, & gustui non ingrato. Iis semina parua succedunt, triangula figura, paruis folliculis membranaceis contenta, nigra, hyp-
pola.

polapathi seminibus planè similia. Planta nititur radicibus multis ab vno, vel à multis germinibus proficiscentibus, longis, rotundis, centaurei maioris figura similibus, sed minoribus tamen: statim è terra erutis ex toto ruffis nigrescentibus, sed postea siccatae radices exterius nigrescunt, & interius ruffo colore cernuntur, à germine verò radices numero tres vel quatuor obliquè per terram aguntur, hæ statim effosæ sine vlllo odore sunt, substantiam raram, laxam, leuem, ruffamque habentes, quæ commanducata croci colore tingit, & si plusculum in ore dentibus agitetur, glutinis modo lentescit, subcalidumque, non expertem alicuius amaritudinis saporem gustui inducens. Hæcquæ est istiuscæ nobilis plantæ delineatio in planta quam alimus in horto medico semel obseruata. Fortasse ætate in aliquibus, aliquatenus ipsam mutari, estimare non erit absurdum. Post triennium solummodo caulescit, floret atque semina producit. Amat solùm opacum, eius situs vitalis est, vt Septentrionem spectet, orienteque Sole gaudet. An verò hæc planta sit legitimum rheum antiquorum æstimanda, etiam in presentia est cognoscendum; In discursu de Napontico euulgato demonstrauius, primum istiuscæ plantæ radicem respondere omnibus notis rheum antiquorum, præsertimque Dioscoridis, cum illiuscæ notas recensendo dixerit: Radix nigra, centaureo magno similis, sed minor, ac intus rubicundior laxa seu fungola, aliquantum leuis sine odore: Optimum habetur quod teredines non sensit, si gustatum cum remissa adstrictione lentescat manducatumque colorem reddat pallidum aut quoddam modo ad crocum inclinantem, quæ singulæ notæ (ne vel vna desiderata) in radicibus nostræ plântæ cum obseruentur (quippe cum radix sit centaureo magno similis, minor tamen, exterius nigra, interius ruffa, quæ in ore agitata tingit pallido colore ad crocum inclinante, atque etiam cum leui adstrictione lentescit, sitq. ipsius substantia leuis, rara, laxa, fungosa, cum remissa adstrictione lentescens, sine odore) quis quæso negabit esse legitimum rheum antiquorum? Arabes huic radici inesse saporem amarum dixerunt, Galenus verò ait, quod si plusculum mandatur, subacrem saporem edere. Veritas est, vt

In li. 3. de
materia
med. c. 7.

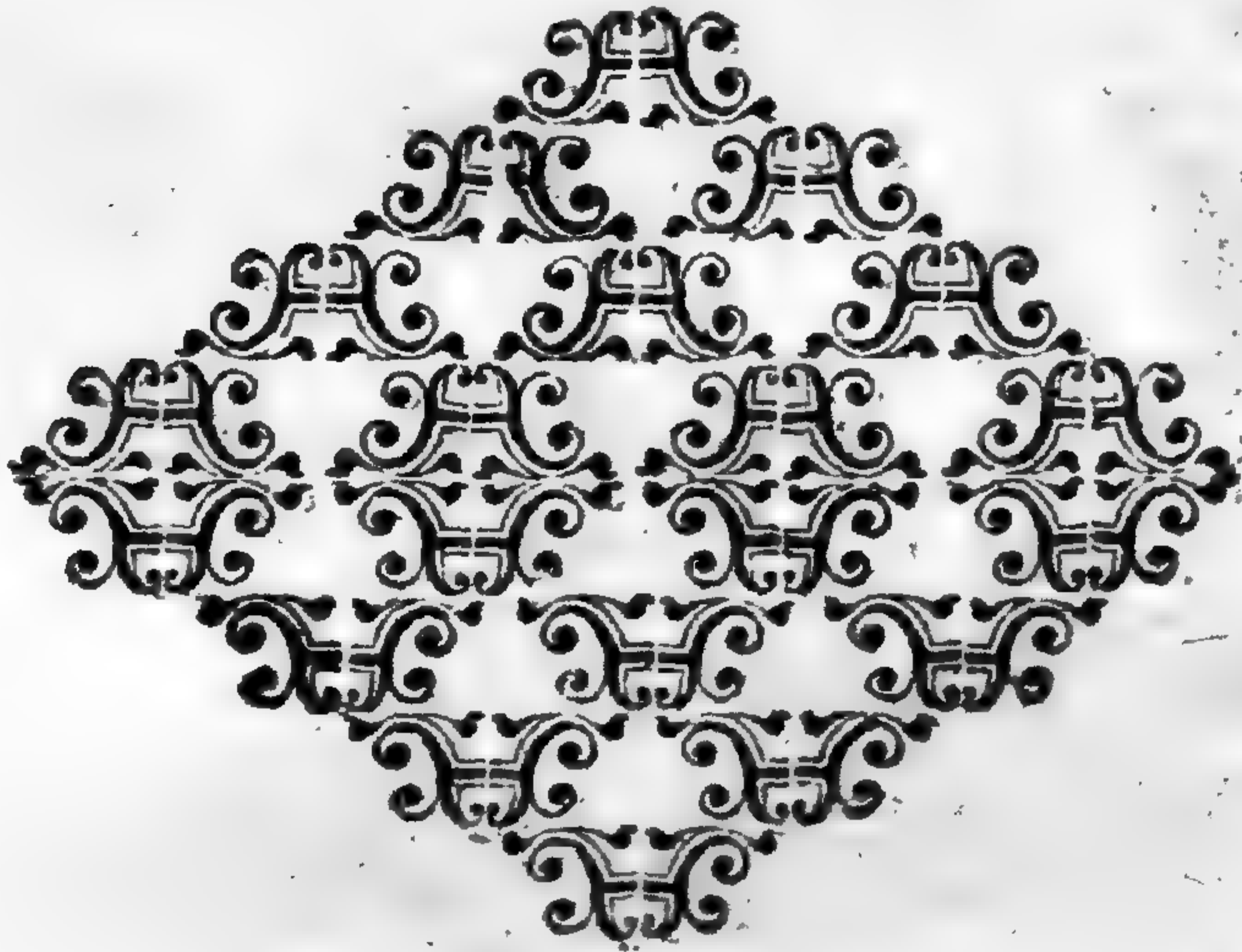
In li. 1. de
antid. c. 14

Capitulum
de rheo.

est, ut nos obseruauimus, rheum habere subcalidum saporem cum leuissima amaritudine, vel esse cum leui ex-calfactione subamarum. Itaque cum radix nostrae plantae omnibus ijs notis respondeat, verum esse rheum antiquorum non erit dubitandum, atque etiam non minus istiusce radicis plantam itidem rhei plantam esse. De radice Galenus in primo de antidotis non rectè sensisse visus est, qui voluerit rheum notis à Dioscoride traditis praeditum, quippe quod radicis substantiam habet leuem, laxam, raram, remisseque adstringentem, esse adulteratum, legitimumque esse oportere densum graue, valde adstringens, quod fillum esse, vel ipsemet, etiam sensisse visus est, in libro octauo simplicium, quo loco ipse falsus est, optimum rheum necessariò habere substantiam raram, laxam, leuem, modicèque adstringentem. Atqui volunt hanc difficultatem accuratius cognoscere, & complura alia de hac planta, legant disputationem nostram de rhapontico euulgatam, in qua omnia ad cognitionem rhei pertinentia diligentissimè fuere considerata. Liquidò igitur ex ijs cuique nostrum constabit, plantam propositam esse legitimum rheum antiquorum, atque alia coniectura etiam, quod hæc planta ad lapathum accedat, (lapathi enim genere hanc stirpem comprehendendi, nemo qui ipsam sedulo obseruauerit, contendet.) Quam sane coniecturam expressisse visus est Ioannes Tzetzes Hesiodi commentator, cum dixerit, lapathi radicem olim rheum à veteribus fuisse vocatam, atque hæc de planta rhapontici sufficiant. Radix perpetuo singulares vsus habuit in medicina, mistam enim habet tum temperaturam, tum facultatem, habet enim quiddam terrestre frigidum, cuius inditio, est adstrictio, & adiuncta est quaedam illi caliditas: si plusculum mandatur, subacre persentitur, quin etiam aereæ cuiusdam substantiæ subtilis, est particeps, quod indicat tum laxitas, cum leuitas: Quibus profectò non tantum conuulsis, sed, & ruptis, & orthopnoicis, hæc radix prodest, sic quoque, & liuentia, & lychenas ex aceto sanat, & ad sanguinem expuentes, & ad caliacos atque dysentericos conferat. Hi

sunt

sunt vsus ex Galeno traditi. Quibus addidit Dioscorides alios non minoris momenti, quippè radicem dari per os ad magnos dolores inflationesque, & ad lienosos, hepaticos, coxendicosque dolores, ad singultus, ad febres periodicas, atque ad morsus venenatos. Aliqui experientia cognouerunt radici istiusce plantæ inesse facultatem etiam purgatoriam, sed minorem quam in Rhabarbaro.

Hyoscyamus albus Aegyptius.

De Hyoscjamo albo Aegyptio. Cap. VI.

Vas plantas Hyoscjami in Aegypto vidimus, vnam annuam, alteramq. perennem. Hęc album hyoscjamum, quod semina alba producat, representat, cuius quidem seminibus Aegyptij vtuntur ad medicinæ vsum. Illa verò secundum hyoscjami genus seminis flauelcentis, quam plantam affabrè delineatam dedit C. Clusius in rariorum plantarum suis obseruationibus. Hęc duas plantas spontè nascētes olim vidimus in Aegypto, iuxta tres illas pyramides, de quibus nos in Historiâ Aegyptiacâ scripsimus. Albus vero hyoscjampus fruticat ab vna radice plerumq. vnico caule semicubitali, aut aliquādo pluribus rectis, rotundis, gracilibus, folijs oblongis, latis in acutum desinentibus, albo tomento veluti obductis, ijs folijs similibus, quæ in summis caulibus lutei hyoscjami cernuntur, vestitis. A primis verò caulibus plures alij cauliculi exeunt, ijsdem foliolis, & floribus præditi, summitates autem caulium habent flores hinc inde vtrinq. positos, ex suis cytinis exeuntes, amplos, exterius albicantes, atq. intus quasi de industria versicolores, vt in floribus albi digitalis visitur, à floribus in cytinis semina minuta alba succedunt, quibus Aegyptij ad medicinam tutò vti solent. Radix verò non dissimilis videtur lutei hyoscjami, in plures diuisa, carnosâ est, & albicat. Atq. hic est hyoscjampus albus Aegyptiorum, cuius quidem semina alba apud nos maxime desiderantur. Perperam horum loco nostri pharmacopei substituunt semina hyoscjami lutei, quæ flauelcunt colore vulgusq. hanc plantam falsò hyoscjamum album appellat. Vtilissimus est albi hyoscjami succus ad tussim, ex acti vel salsa capitis destillatione, phthisis prænuntiam. Ad eandem tussim molestissimam Aegyptij cū eunt dormitum assumunt cochlearis mensurâ, semina tenuissimè trita cum pari quantitate sacchari puluerizati, plurimum enim iuuant humoris acrimoniam, & saluginem hebetando, atque somnum inducendo. Mulieres etiam ea detrita sumunt, itidem ex saccharo, ad mensum abundantiam.

Cassab. - Adhucina, Scal.
 Notis in Garz.
 1. Arom. 32.

Cassabel-Darrigà.
 Calony Aromatis.

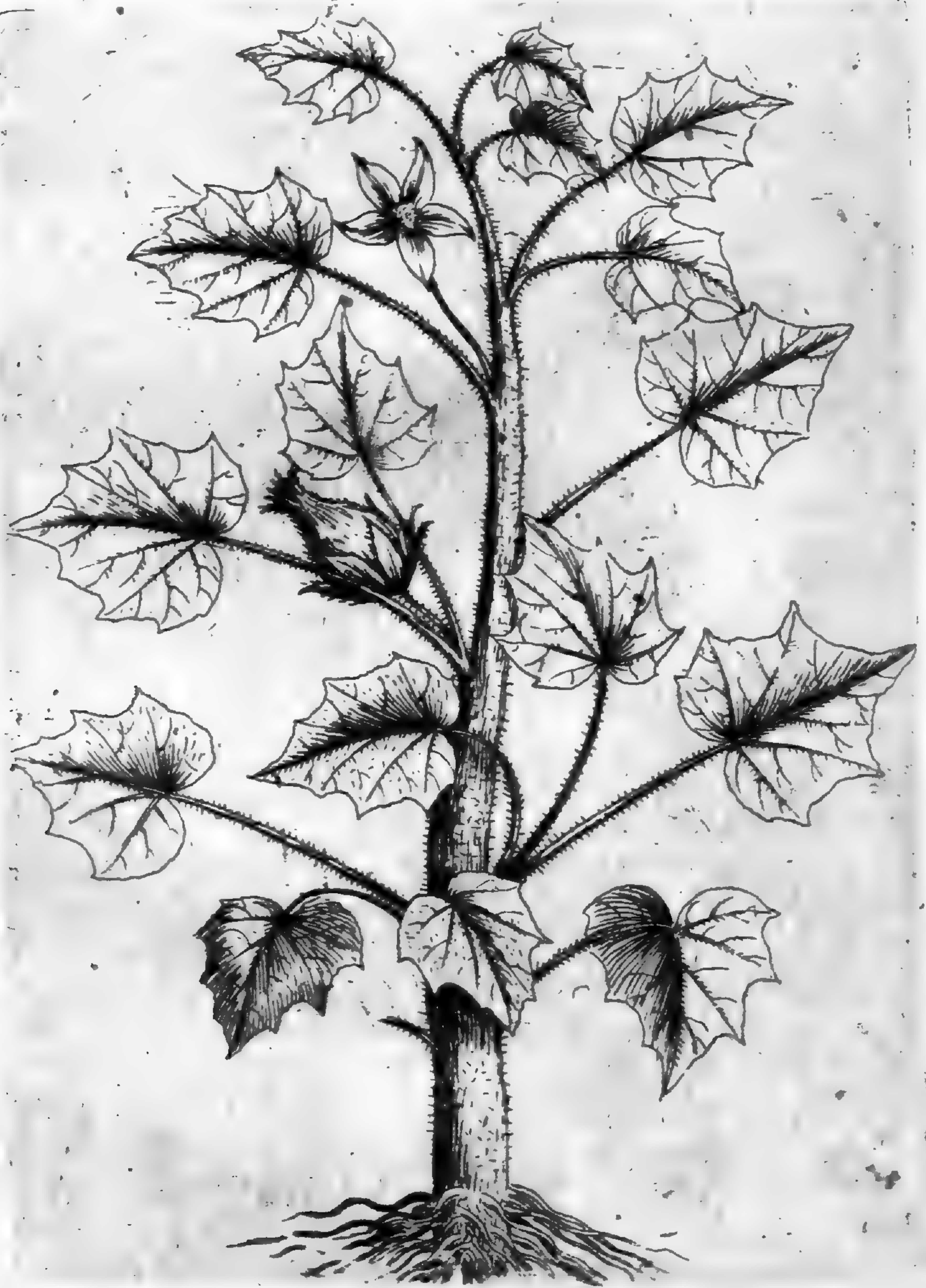
Nascitur

De Cassabel darrirâ. Cap. VII.

Ascitur hæc planta, vt relatione accepimus, in Aegypti locis humidis, et si nos eo tempore, quo in ea prouincia morati sumus, planè latuerit, non minus etiã in Iudæa iuxta lacum Genesareticũ vocatũ, & in Syriæ multis locis. Semicubitalis, & amplior frutex est, ferè ab radice caule longũ, geniculatum, ferè ex toto rotundũ, cauũ, intus habentem medullam albã, vt sambucus, colore fuluescentẽ, & eoq. ex opposito ramuli exeunt recti, geniculati, è quibus geniculis in cauliculo vtrinq. duo ramuli exeunt, subtiles flores ferentes, magnitudine, & figura florum in lutea lysimachia, quibus succedũt parui folliculi, oblongi in acutũ desinẽtes, nigri, semen nigrum, & minutũ continent, folia verò bina in singulis caulium geniculis, vtrinq. ex opposito posita, cernũtur, oblonga, lata, inferius in acutum desinentia, sine petiolis adhærentia, cernuntur lysimachia foliis similia, sed minora tamẽ. Radix est crassa, longa, in acutũ terminans. Hæc planta videtur similis ex toto luteæ lysimachia. Caules istius plantæ crassiores non superant crassitiem digiti minoris, intusq. cavitatem plenã habent medulla alba, vt in sambuco, quibus caulibus siccis medulla ipsorũ plurimum siccata, vt calami caui euadunt, fuluescunt colore, sũt geniculati, facile franguntur, intusque habent medullarem substantiam albã, quæ in ore agitata lentescit, inodori sunt, vel exigui admodũ, neque ingrati, præsertim radix, lignum cũ aliquãta acrimonia est amatũ. Quibus notis ex toto caules ij crassiores cũ conueniant cum calamo aromatico, à Dioscoride descripto, haud iniuria omnes Aegyptij, & Arabes is caulibus, calamis ferè ex toto similibus, pro calamo aromatico vsi sunt, ac vel etiã nunc vtuntur. Hosq. calamos appellant Cassabel darrirâ, vbiq. locorũ in medicis officinis venales reperiuntur. Nos in Italia, Germania, Gallia, & in aliis prouinciis non paucis medicorum, & pharmacopæorum secuti, mordicus tenent, hos caules esse legitimũ calamum, ad medicinę vsum recipiendum, de quò cum accuratè scripserimus in quinto libro de medicina Aegyptiorum, ultimo edito, nihil aliud hic dicemus.

Mosch, idest, Bammia Muschiata.

Bammia

De Mosch, idest, Bammia Moschatâ. Cap. VIII.

Bammia similem plantam Aegyptij Mosch appellarunt, & ipsius semen Abelmosch, quasi dixerint stirpem cuius semen moschum Orientalē redolet, ab odoreq. moschi nomen inibi inuenit, quod nimirum ipsius semina moschum prestantissimū colore, sapore, atq. omniū maximè odore æmulētur, Arabes idcirco moschum oriētalem ipsis seminibus familiaris ita adulterare solēt, vt vix à peritis adulterium cognoscatur, quod tamen tempus postea detegit, quando non diū hūc prestantem seruet odorem, etenim in adulterato suavis ille odor breui tempore exhalat, & resoluitur. Hæc planta assurgit vnico caule, recto, rotundo, canis pilis albicante vndiq. obfuso, qui caulis æquis intervallis ab eodem exortu duo simul folia producit, alterum magnum, paruumque alterum lōgis petiolis sursum acta, & folia, & caules omnes vndiq. pilis albicantibus asperisq. referti sunt. Folia vero, & magnitudine, & figura ad staphisagrię folia maxime accedunt, neq. à bammie folijs sunt dissimilia, hoc excepto, quod ijs longe maiora cernuntur. Flores etiam bammie ferè similes apparent inter alarum sinus cum suis petiolis exeuntes à quibus fiunt folliculi rotundi nigrescentes, semina nigra, parua, lunari figura ex toto ferè similia, abutili vulgaris seminibus, sapore subamarefcētia, & odore moschi prestantissimi; Tota planta calida est ad primum ferè excessum cum humiditate emplastrica altheæ non dissimilis. Quibus folia, & radix emolliunt, laxant, digerunt, suppurant, scilicet ex aqua decocta atq. emplastri modo apposita, semina calidiora sunt, non sine siccandi facultate, ex quibus detritis fiūt pessus ad mulieres apnæa vexatas, suffitusque non minus ad menses interceptos reuocandos. Semina detrita ad drachmam dantur vtilissime ex aqua calefacta ad frigidos cordis affectus, maximeque ad ipsius palpitationem tollendam.

Hippomarathrum spherocepalum.

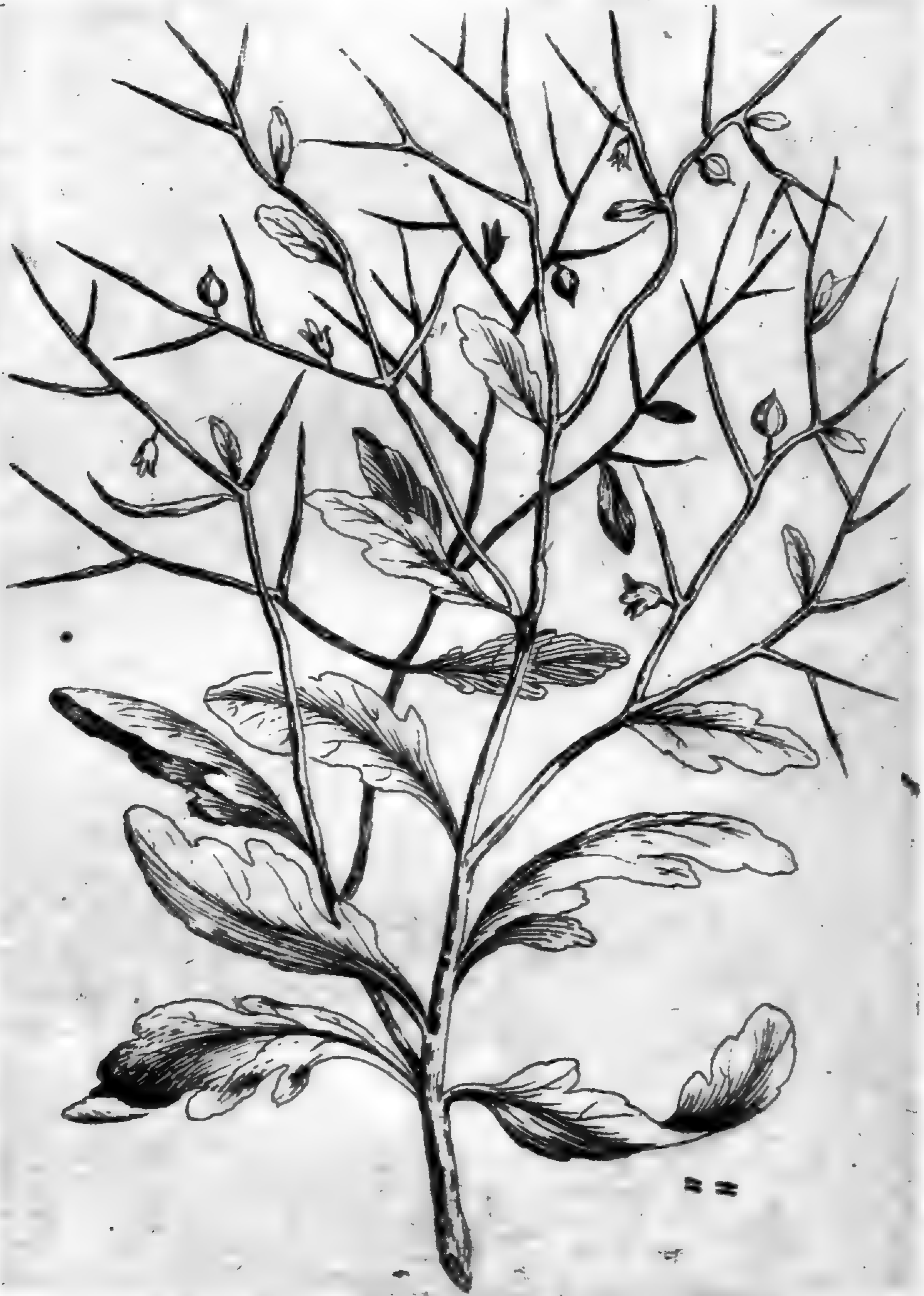
Planta

De Hippomaratro spheracephalo. Cap. IX.

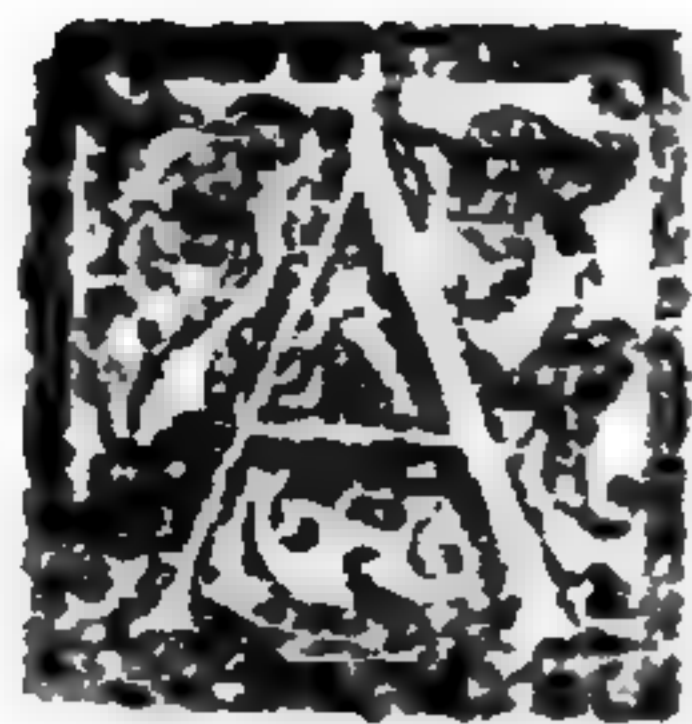
Planta ex seminibus ab Aegypto acceptis nobis nata est ferulacea, & umbellifera caulem ferens tricubitalem, ac ampliolem, rotundum, geniculatum, crassitie pollicari, & maiori etiam herbacei seu feniculi colore, oblique ex geniculis sursum actum in singulis geniculis singulos alios cauliculos oblique exeuntes, producentem, in quorum cacumine corymbaceæ umbellæ cernuntur in orbem actæ, à quibus flosculi elegantes emicant violacei coloris, qui mutantur in semina parua longa, tenuia, angulosa, feniculi seminibus proxima, non parum ex valido odore foetentia. Tota planta folijs constat foeniculaeis compluribus ab vna radice proficiscentibus, eo ordine positis, vt singuli ternis ramulis digerantur. Quo sanè ordine positis esse obseruantur, à singulis caulium geniculis exeuntia, licet longè minora existant, Radix vero longa est, alba, carnosa, non dissimilis à foeniculi radice. Ex tota planta emanat odor, & validus, & ingratus maximèq. ex seminibus, ex quo capiti dolor, si multum olfecerimus, inducit. Semina etiam non carent quadam excoactione, stirps perennis quoad semina producat est, quippè triennio, quibus mature factis, marcescit. Floret in æstate, & semina maturat mense Nouembri. Nos hanc plantam (cum plurimum accedere ad foeniculum viderimus, atq. ipso esse longè maiorem, ferretq. semina foeniculi, nō cachryfera) Hippomaratum alterum semine non cachryfero, & spherocéphalū ex umbellis in orbem versis, nominauimus. Differt tamen ab Hippomaratro cachryfero semine, & quod eò longè amplior sit, caulesq. & longiores, & crassiores ferat, & umbellas colore violaceas in perfectum veluti orbem seu rotæ modo digestas, cum Hippomaratum luteas umbellas habeat, & semina cachrys similia producat. Quales vsus hæc planta habet prorsus me ignorare fateor. Nunc alitur in nostro medico viridario, vel etiam frigus hyemale spernens.

Brassica Spinosa.

Alias

De Brassica spinosa. Cap. X.

Lias, cum in Aegypto essem, credidi brassicam spinosam vsq. ex Aethiopiâ delatam fuisse; sed cū à quodam stirpium studioso audiuerim sponte natam, & in Aegypto, & Iudæa, & in Syria conspectam fuisse, in eâ veni sententiam, istanc plantam Aegypti, & conterminarum prouinciarum, esse propriâ. Hæc, dum viridis est, decoctâ ex aqua Indigenæ comedūt. Mihi etiam posteaquam ex Aegypto patriæ restitutus Venetiis ad medicinam faciendam commorabar, ex seminibus ab Aegypto procuratis hæc planta, & nasci, & feliciter aucta est, atque eousq. etiam, vt flores produxerit, fructus verò perficere non potuit. Hæc planta crescit cubitali altitudine, & ampliori etiam multis ramis ab vna radice fruticans, longis, rotundis, mollibus, brassicæ colore crassis, & firmis, à quibus innumeri alij cauliculi exeunt, in alios ramulos, plures angulos ferè facientes, diuisi, in cauliculorum summitatibus fiunt plures tenues albæ spinæ acutæ, iuxta quas flosculi fiunt hyacinti floribus similes in rubrum albicantes, quorum vnus solum in ramo singulo visitur, à quibus fiunt fructus rotundi parui, ciceris fructuum magnitudine in acutum desinentes, qui dū recentes sunt, gustui non videntur iniucundi, sed siccati lignosam duritiem, & duram contrahunt; intus colore albicant, & exterius flauescunt colore. Hæc planta est foliacea, vt brassica, multa folia ferens ab radice, & a caulibus, longa, crassa, brassicæ folijs similia, quæ dum viridia sunt videntur similis ferè saporis, & gustus esse. Folia, vt dictum est, dum virescunt, decocta ex aqua, aut iure gallinaceo ferculi modo comedunt, atq. etiâ non minus cruda itidem folia cum sale. Mihi ignotum, est, an apud ipsos alios vsus habuerit.

Sideritis Sambuci folio.

Ex Angliā.

De Sideriti Sambuci folio. Cap. XI.

FX Anglia plantā sideritis nomine sambuci folio accepimus, nobis ex seminibus delatis feliciter narā. Quæ planta multis caulibus tricubitalibus ac aliquando etiam amplioribus, rectis, quadrangulis, cauis, geniculatis à quorum geniculis utrinq. folium exit, atq. inter eius sinum ramuli circum caulis genicula producantur, in quorum cacumine flores fiunt purpurei, seu rufi, magnitudine, & figura quadantenus similes floribus rubri digitalis, qui circum caulem vndiq. coronæ imperialis modo à suis petiolis deorsum amæno prospectu pendere visuntur. Ab his succedunt folliculi parui, rotundi, nigri, in acutum desinentes, vulgaris scrophulariæ proximi, semina, nigra, minuta continent. Folia ab vna radice complura, magna, viridia, magnitudine, figura, colore, atq. foetore sambuci folia æmulantia exeunt. Totā planta foetet vt sambucus. Radicibus vero nititur multis ab vno germine proficiscētibus, crassis, carnosiss, mollibus, fragilibus, oblongis, eodem odore foetentibus. Viuit hæc planta libentius in locis vmbrosis & humidis, argerimè in siccis, & squallidis multumq. à Sole illustratis: Verumtamen ingentia frigora hyemis nō patitur. In multis istiusce stirpis elegantia apparet, sed præsertim in florum pulcherrimo prospectu. Nascitur facile in Italiæ etiam solo humecto, & pingui, folia primum ferens lata, & in summitate rotunda, quæ postea utrinq. ex ala in alia folia diuiduntur, sambuci modo, quæ demum perfecte auctæ prorsus fere sambuci folijs apparent, dico prima folia ab radice exeuntia. Viuit biennio, quæ, perfectis seminibus exarescit. Videtur ex foetido odore, ex foliorum colore ex viridi nigrescente, sapore, & gustu quibus vulgaris nostra scrophularia prædita est, etiam viribus cum eadem planta conuenire. Attamen quicquam certi de ipsius viribus, & vsibus ad medicinam haud experti sumus.

Scabiosa Centauroides.

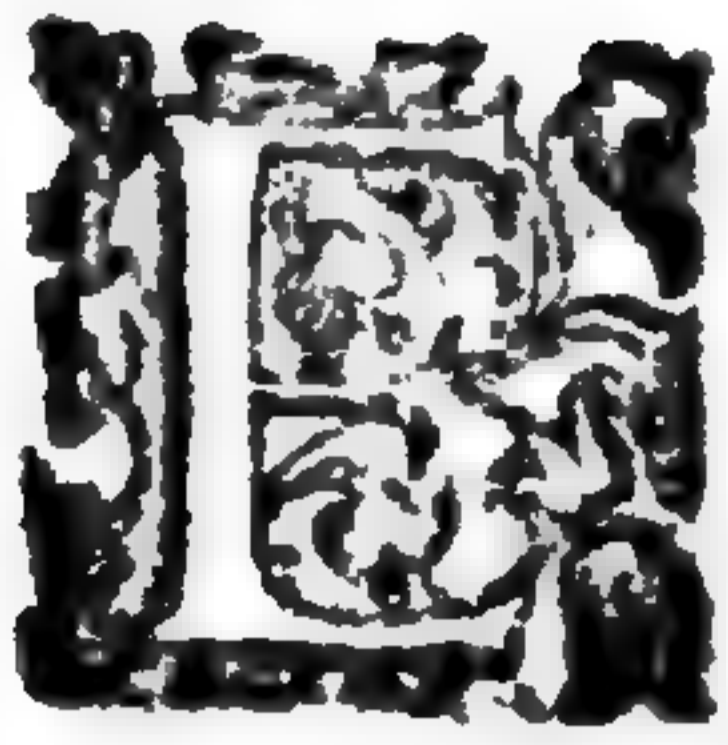
Plantam

De Scabiosa Centauroide. Cap. XII.

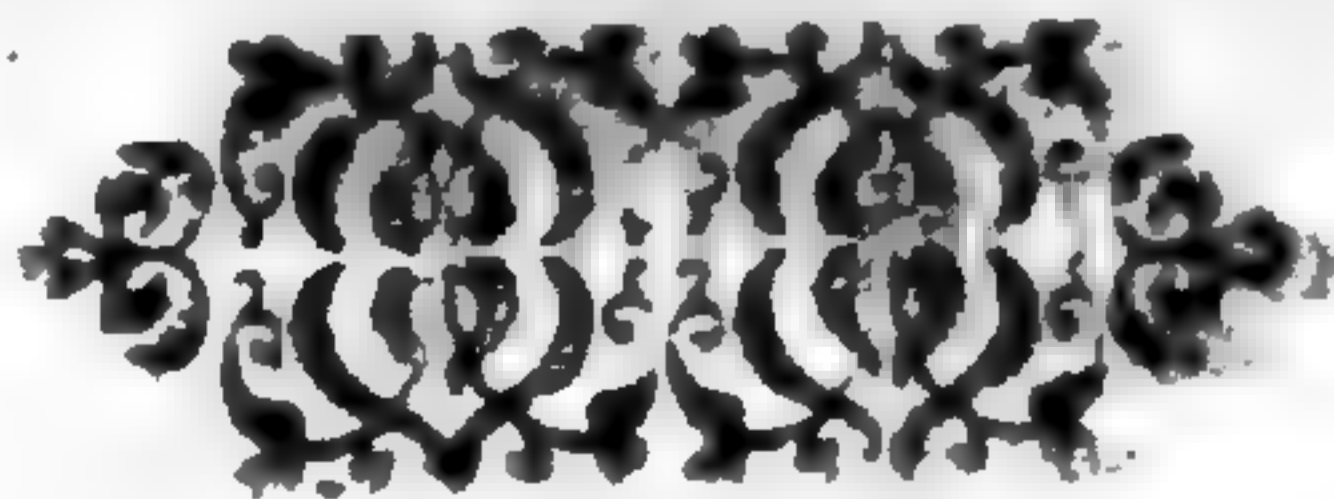

PLantam olim Neapoli à Ferrando Imperato viro in simplicium medicamentorum cognitione doctissimo amicoq. plurimum obseruando ex seminibus nobis natam pro centaurei maioris specie accepimus, quippe quod folijs centaureo maiori sit admodum similis. Hæc igitur ab radice foliosa cernitur, habet enim folia à radice multa, magna, nigricantia, centaurei maioris maximè similia, adeo ex ijs ab omnibus centaureū maius primo anno fuerit iudicata. Verum anno secundo in quo caulescitur fert caules per medium foliorum plures, nudos, subtiles, rotundos, ferè iunceos, rectos, bicubitales ac ampliores etiam, qui in cacumine habent capita rotunda scabiosæ capitibus similima, & floribus qui lutei sunt, & seminibus etiã non minus quæ sunt longa, & nigra. Nititur hæc planta radicibus, multis, longis, gracilibus, ab vno principio procedentibus. Hæc à nobis fuit inter scabiosas reposita, & meritò, ex capitibus, floribus, atq. seminibus, ipsam verò nominauimus scabiosam centauroidem, quod folijs maxime, vt dictum, est, ad plantam maioris centaurei accedat. Semina intensè amarelscunt ex quo amarore recentiorum plures facultates non parum calfactorias in suis scabiosis cognouerunt. Quod nimirum calfaciant, siccentq. non leuiter, humoresq. crassos comminuant, ac detergant. Quò etiam viscera obstructa maximè aperiant. Vnde nonnulli exhibent decoctum ex seminibus, ac vel etiam ex radicibus in aqua paratum, & ad luem gallicã, & ad scabiem tollendam. Aliqui eximiè commendarunt faccum, vel ex folijs, vel ex radicibus expressum, aut decoctum aut radicis, vel seminum puluerem cū modico theriacæ antiquæ, ad pestiferas febres largo sudore finiendas. Quibus quidem viribus, & nostram Centauroidem cum eodem modo amarelscat, haud carere, credimus. Viuit hæc stirps in Italia, hyemalia frigora spermens, estque perennis.

Linaria semper virens .*Ex orientis*

De Linaria semper virente. Cap. XIII.

X orientis locis ex seminibus nobis natam plantam accepimus perpetuo virentē, & per æstatem totā florētē, quibus botanicæ cognitionis studiosis elegantissima planta visa est. Hæc fruticat caulibus multis bicubitalibus ac amplioribus etiam re-ctis, rotundis, colore in coeruleum nigricantibus, folijs vtrim-que ex opposito longis, tenuibus ad linum accedentibus, vestitis, quibus libuit nobis linariam istanc plantam nominari. Foliosa ab radice, est, & multum fruticosa. Caules in cymis spicæ modo flores producunt coeruleos paruos, elegantes, os-veluti ranæ æmulantes, à fronte latiusculi clausiq. cum cauda tenui inflexa, vt in consolida regali à quibus semina fiunt nigra, rotunda, minutissima, paruis folliculis, rotundis, nigrican-tibus contenta, radicibus verò nititur multis, lōgis, tenuibus, albicantibus, ab vno principio procedentibus. Hanc stirpem sibi plures persuaserunt esse legitimam osyridem antiquorū de qua Dioscorides ita habet: Osyris frutex est niger, ramulos ferens tenue s lentos fractuq. contumaces, & in ijs folia qua-terna, quina, senauè, ceu lini nigra in initio deinde colore mu-tato rubescencia, decoctum eius iuuat arquatos. Quæ planta in horto medico lata, nedum rectè vixit, at ita luxuriat atque ipsam sobole auget, vt vix modo quin totum occupet, extirpa-ri queat, suisq. seminibus perennis redditur. Amara, est, ad-pri-meq. utilis ad tollendas à visceribus obstructiones. Vnde mirū non est, si eius decoctum sanet ictericos, & vrinam efficaciter moueat, ex quo à multis etiam vrinaria dicta est.

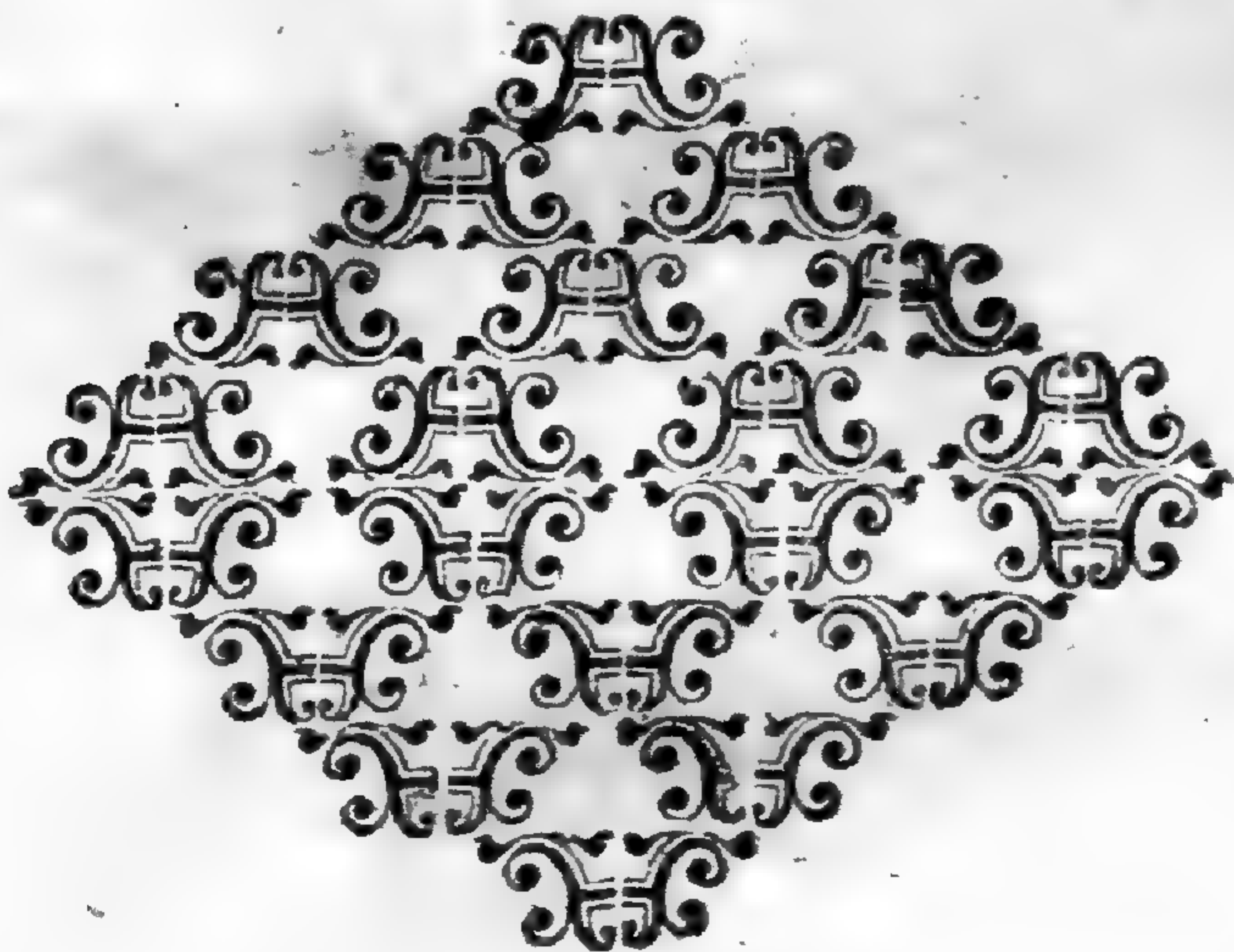
Borago echinoides.

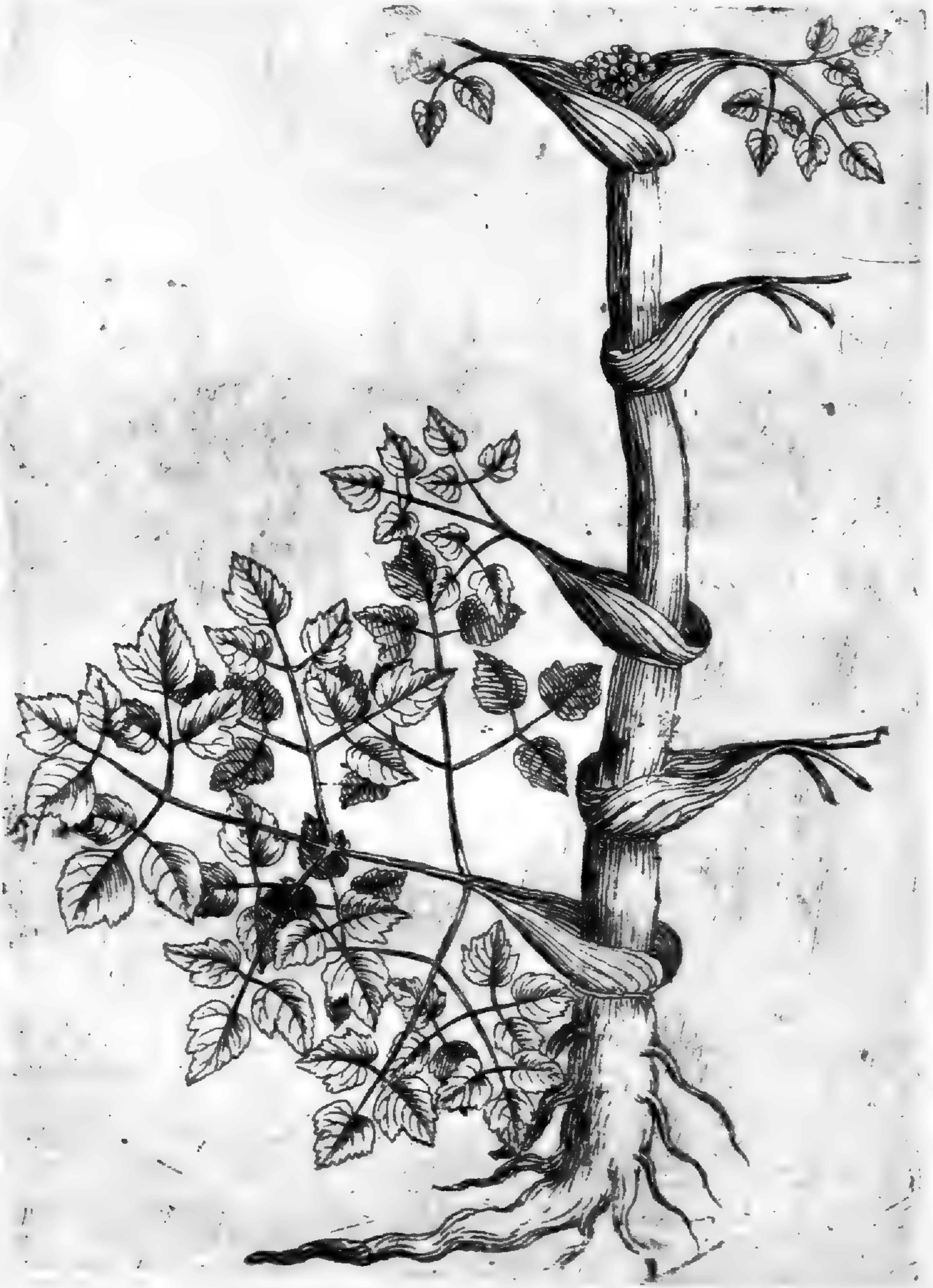
Olin:

De Boragine Echioide. Cap. XIV.

Lim ex Gallia semina accepi, ex quibus mihi tūc nata est planta herbacea, maximè, & in foliis, & in floribus, & in aliis ferè omnibus cum vulgari nostrā boragine conueniens, semina verò, etsi etiam colore, & magnitudine similia videntur, tamen in hoc differunt, quod in ipsis figura capitis serpentis obseruetur, qua ad echium etiam accedit. Vndè non ~~haud~~ iniuria fortassè hanc plantā boraginem echioidem nominauimus. Viuit hæc planta libentius in locis humidis, & opacis, ex perpetuisq. est, folia sapore dulcia, vt borago ferè sentiuntur, vnde haud dissimilem etiam viribus à boragine eam iudicandam putamus. Verumtamen fatemur nondum experientiā aliquos ipsius vsus deprehendisse.

Lascepitium.

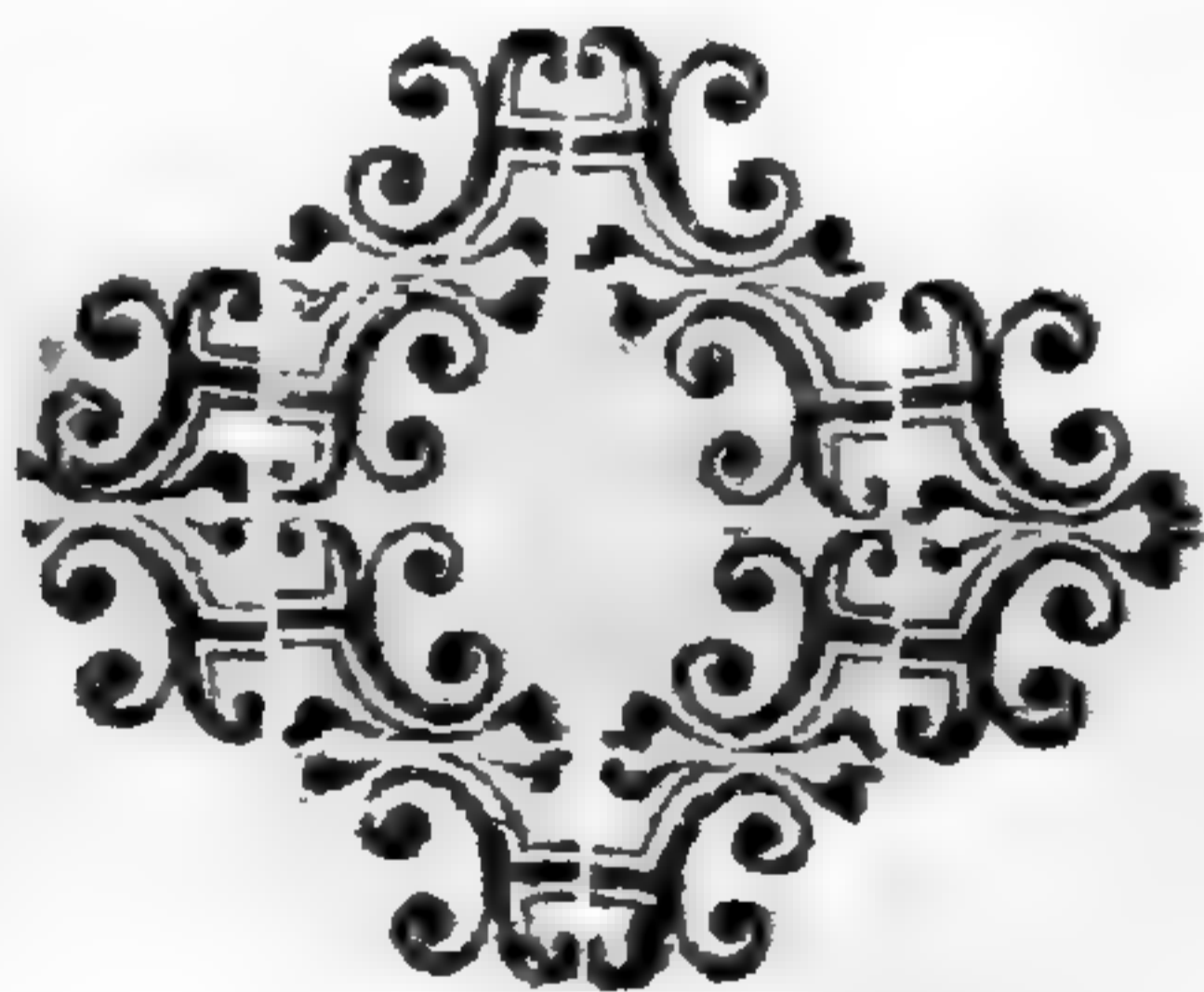
Plantam

De Laserpitio. Cap. XV.

Lantam in horto medico alimus, quam primò vi-
 dimus Patauij in Morto Bembò vocato, quo tem-
 pore illiusce horti curam habebat Horatius Bem-
 bus, cuius Patavinus, in herbarum studio ad primò
 versatus, & postea in horto Perillustrium Mussa-
 torum, stirpibus rarioribus maximè conspicuo. In quo horto
 cū mense Iulio eā plantā conspexerimus caule procero, longi-
 tudine triū cubitorū, recto, cauo, brachij crassitie, magnitudi-
 neq; lōgitudineq; ferulæ cauli simile, quin etiā & eodem colo-
 re infecto, ita vt videretur in omnibus ei quā similitimus, &
 foliosus ab radice, foliaq; selini; folis similia fert, etiā folia tyl-
 uestris Angelicæ æmulantia, licet maiora essent, atq; ipsius ra-
 dicem brachiali crassitie, & longitudine præditam obseruaue-
 rimus. Istiusceq; plantæ caulis, antequam in ipso umbella eru-
 perit, brachialis crassitie esset, atq; in cacumine veluti conum
 habere viderimus, & tunc temporis magnitudine, & figurā
 caulem laserpitii, qui in antiquis Iouis Amonis numisma-
 tibus impressus cernitur, prorsus æmulari videretur. Ferreq;
 hunc caulem in umbellā semen latum, foliaceum, & particu-
 latum, vt de laserpitio expressit Theopraustus, quale est atripli-
 cis hortensis postea viderimus, atq; etiam (quod laserpitii pro-
 prium esse videbatur) per æstatem, quo tempore casu eam plā-
 tam offendi, & caulis, & radix copiosius lacteum succū odo-
 ratum fundere vidissemus, sponteq; ex caule, ramis, & radice,
 copiosum emanaret (quod lac primum colore verè lacteo cer-
 nebatur, posteaq; collectum, & aliquandiu seruatum, colore
 fuluescebat, & est odoratum, alicuius excalesfactionis non ex-
 pers) Tunc quippè ex iis signis obseruatis, eam plantam Laserpitium esse Theoprausti, Dioscoridis, & Plinii facile animadu-
 timus, quod certè si Theoprausto, Dioscoridi atq; Plinio (qui
 soli ex veteribus laserpitii plantam descripserunt) credendum
 sit, à ratione non abhorrebit, vt omnibus persuadeatur, verū
 eam plantam esse laserpitium, neque immerito ita nos ipsam
 plātam nominasse, cum præsertim eorum veterum testimo-

nio constet, olim laserpitium fuisse plantam ferulaceam, caulemque habuisse longitudine, & crassitie, ut ferula, in cuius cacumine producebatur semen latum, & foliaceum, qualis in hortensi a triplice (auctore Theophrasto) visitur, foliaque habuisse itidem apii foliis similia, & radicem crassam, ex qua, & ex caule erumperet succus lacteus, odoratus. Quæ singula cum in nostra planta rectè animadvertantur, mirum haud erit, si nos ipsam plantam laserpitium vocauerimus. An verò Cyrenaicum sit, non audemus affirmare, at fortassè, quod vel in Syria, vel Armenia, vel in Media olim nascebatur. Nos in apertione horti medicianis præteritis de hac planta discursum accuratissimum habuimus. Tota planta calida est, ut ex odore grato, & ex acri sapore coniicitur, sed tamen non hætenus experientia cognouimus, quos usus ad medicinam habeat; singulis tribus annis caulescit, & semina producit, quibus maturatis planta emarcescit. Hanc plantam primo ex seminibus ex Thracia delatis nobis natam fuisse, quæ in solo Patauino libenter viuit, & in Sole, & in umbra.

Lotus Ægyptia :

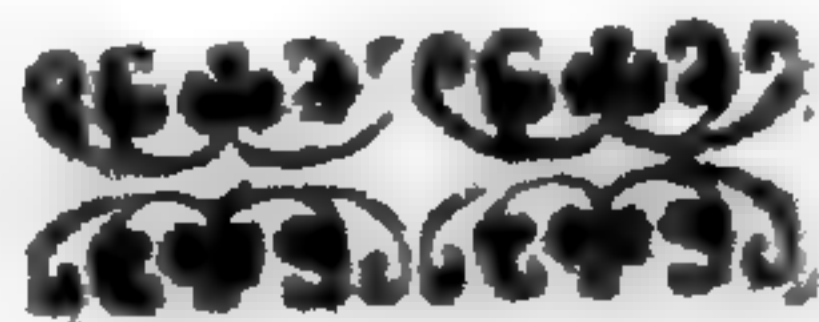
Tametsi

De Loto Aegyptiâ Cap. XVI.

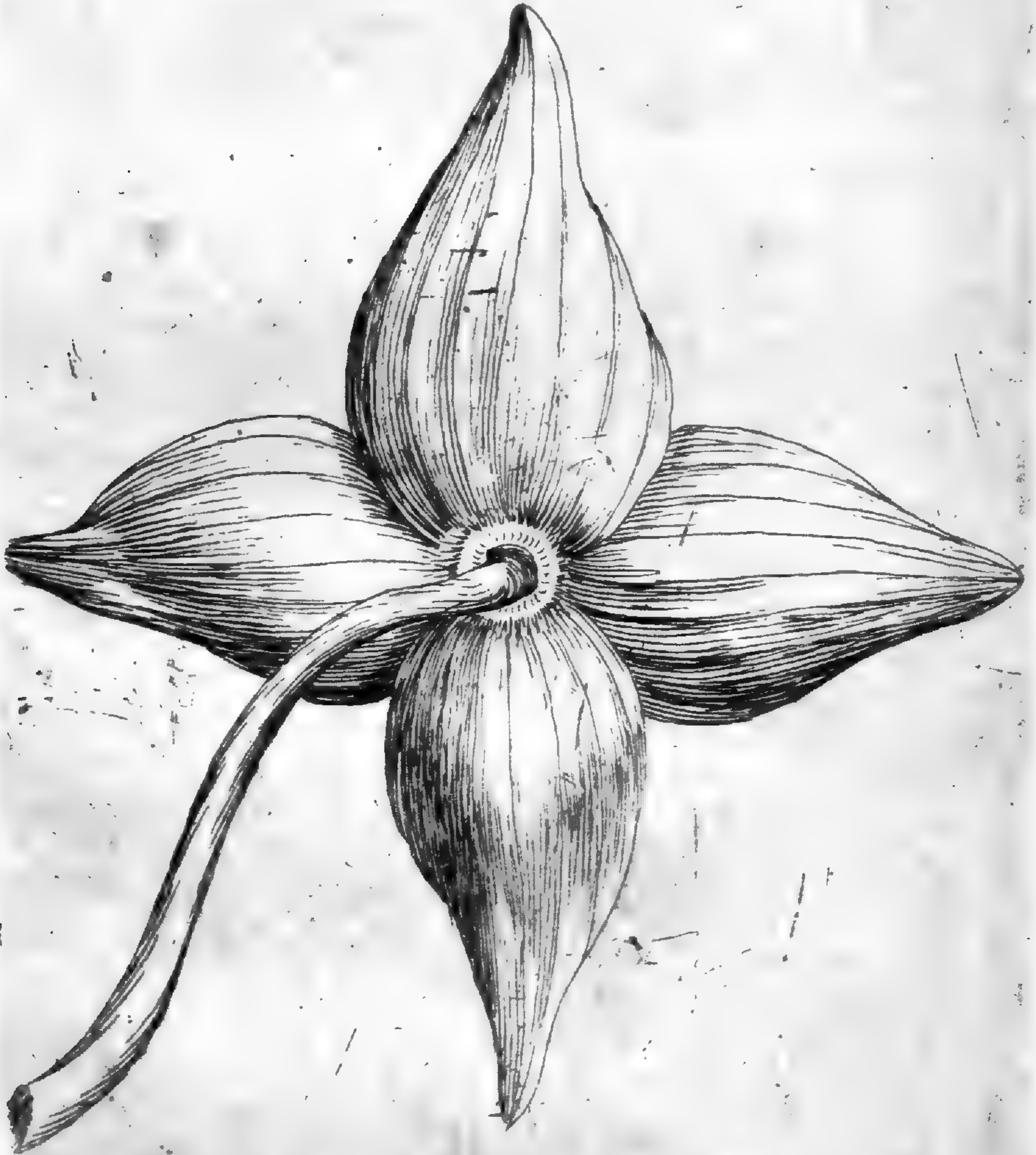
LAmetsi in nostra historia Aegyptiaca satis superq. & de loto Aegyptia seu Nilotica, & de colocassia egerimus nihilominus placuit nobis, vt denuò de eadē planta ea occasione ageretur, quod **Mattæus Carbonus** (multos ab hinc annos in Aegypto **Moratus**, medicus Venetæ nationis percelebris, quiq. in ea prouincia Medicinam apud Turcas proceres, & apud alias gentes faciendo, præsertimq; ad persanandam nationem Venetam, magnam, & laudem, & famam, assecutus est) à me rogatus magna inibi vsus diligentia, nullis laboribus periculisq. parcens, rādem Niloticam lotum haud procul à ciuitate Cayri, in quibusdam locis aqua **Nili** fluminis, estate de more solito, aucti, inundatis, ac veluti lacunis effectis (quos lacus **Birchas** Aegyptii vocāt) offendit, ac natus est, vsq. adeo copiosam, vt folia aquæ supernatantia istiusce plantæ vndiq. aquam lacuum occultarēt, audiuitq. propè **Rossetum** (Aegyptii **Rassit** appellant) in similibus lacunis aquæ copiosæ lotum prouenire. Huius plātæ florem cum suo caule vocant **Arais el Nil** folium cum itidem caule siue pediculo **Biselnil**, atq. radicem **Biarum**, quo nomine etiam magnus **Abimbetar** suo æuo radicem ab indigenis vocatam fuisse in libro de plantis Aegyptiis scriptum reliquit. Hac inquam occasione (quod ad me medicus hic illustris, & plantas loti cum floribus, fructibus, caulibus, foliis atq. radicibus miserit, & accuratam descriptionem totius huius stirpis, & singularum omnium partium accuratissime inibi cū aliis, quos secum duxerat **Mauris** factam mihi per litteras significauerit) iterum hic de eadem planta summa voluptate agendum non immeritò institui, vt ipsius veritas mortalibus tandem certa, claraq. eluceat, atq. etiam non minus, vt studiosi rei botanicæ cessent amplius de Nilotica loto quicquam dubitare. Id proprii hæc planta habere videtur quod pertinet ad ipsius magnitudinem, vt **Carbonus** oculata fide vidit, quipè ipsam crescere in aqua lacustri vsq. ad aquæ superficiem adeo vt quanta sit in lacuna altitudo aquæ, tanta itidem istius

In cap. de
Bisaim.

ſce plantæ eſſe videatur. Namq. ſi aqua (exempli gratia) ſit hominis altitudinis, eadem magnitudine lotus itidem deprehendatur. Vnde conſtat, hanc ſtirpem vbique locorum equalem altitudinem non habere, proprietateſq. eſt vt in aqua ſolūmodo viuat ad eius ſolummodo ſuperficiem aſcendens, floresq. numquam intra aquam aperiēs, ſed ſupra ſuperficiem aquæ. Neque deprehenſum eſt ab ipſo, atq. ab iis, quos ſecum habuit Mauris, vt flos, & caput ſupra aquæ ſuperficiem multū aſcendat, vt Theophrastus, & Plinius locuti de mirabili iſtiuſce plantæ ad Solem conuerſione affirmarunt. At de hac loti proprietate paulò poſt aliquid dicemus, ſed ad plantæ deſcriptionem redeo. Primum diximus tantam eſſe iſtius plantæ altitudinem quanta eſt aquæ à fundo uſq. in ſuperficiem, at neceſſe eſt tamen plantæ flores, & capita ſupra aquæ ſuperficiē aliquantum emergere, ſi vera eſt eius ſolaris conuerſio, magnoperè ab antiquis concelebrata. Foliis uero hæc planta cōſtat multis, numeroſis, colore atq. figura albæ nymphæe floribus proximis, vnde nos cum Aegypti loca perlustraremus hanc plantam in lacubus ſæpius uisam pro nymphæa mitum haud eſt, ſi ea ſimilitudine decepti acceperimus, negligenterque, vt nunc fatemur, eam neglexerimus. Habent ſingula hæc folia ſuos caules aut pediculos ab radice exeuntes, vt in Nymphæa alba. At nedum folia Nymphæe ſimilia habet, ſed quin etiam capita, & radicem, eiq. Nymphæe habenti radicem rotundam, quam radicem loti corſiam in noſtra Hiſtoria Aegyptiaca uocauimus quam ab hinc plures annos in Margeræ lacunis propè Venetias poſitis inuenimus, & eruiſus erutamque depinximus. Itaq. loti flores ſimiles ſunt albis Nymphæe floribus, & magnitudine, & figura, & foliorum colore, atque etiam quod ſinguli ſingulos caules uirides rotundos habeāt, in quorum cacumine poſiti ſunt flores quam ſimilimi albis Nymphæe floribus, magni, candidi, aliquantulum odoris læuiſſimi ad violæ odorem inclinantis, reſpirantes.

Loti Ægyptiæ quatuor prima folia, florem totum
claudentia.

FLos vero, vt particularia attingam, quatuor primum foliis oblongis, latis, magnitudine florum lili, & figura, exterius circum clauditur, quæ exterius viridi colore in nigrum inclinante spectantur, habentque exterius signa siue lineas quinque, vel sex, vel septem, ad plus per longum discurrentes, Intus verò hæc folia lenia sunt, candidaq. vt lac absque vilo signo, vel macula. Quæ quatuor folia hæc quidem, & magnitudine, & figura exterius cernuntur.

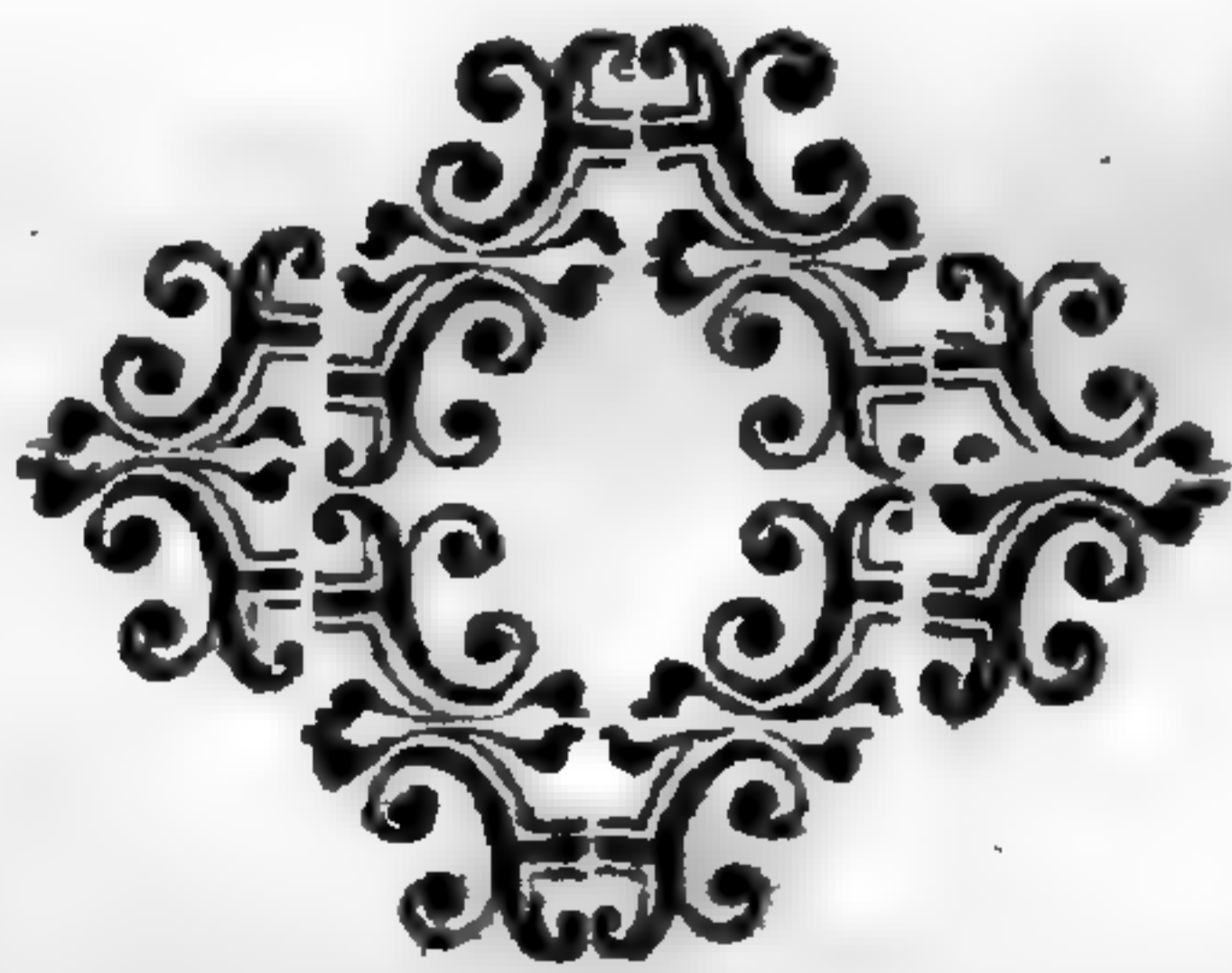

Flos Loti Ægyptiæ medijs foliolis arcuum modo inflexis.

His qua-

His quatuor foliis apertis alia folia numero ferè duodecim sed paulò minora succedunt, quæ vt in Nymphææ flore excluduntur exterius, intusq. ex toto candida absq. vlllo signo vel macula, atq. hic est secundus foliorum ordo. Tertio succedunt alia folia numero ferè viginti quinque ad quadragena, quæ longa, & acuta in trianguli modum, scilicet quæ à principio vsq. ad medietatem candidant, & à medietate in extremitatem, vsq. luteo colore cernuntur, per longum linea tenui recta discurrente. Sunt & alia in flore folia oblonga tenuia in obtusum angulum desinentia colore luteo, quarum quædam maiora, quartum ordinem, & quædam minora, quintū in flore ordinē facientia obseruantur, atq. in medio quædam alia folia parvissima ac veluti capillamēta crassa sursum quodam tempore intorta, veluti intro arcus modo inflexa, & incuruata, cumq. flores propè sunt vt folia abicere incipiant, quippè flore declinare incipiente, in medio tamquam centrum positū adnascitur parvus globulus durus, piperis nigri magnitudine, & colore ex quo augetēte fit magnum caput, femina continens. Huiusmodiq. est loti flos, in quo post aliquod temporis intervallum folia primo lutea defluunt, reliquis flarescentibus, atq. paulò post itidem decidentibus. Inter folia verò omnia sola quatuor externa persistunt, vsq. ad fructus seu capitis perfectionem. Flos verò quando habet interna foliola sursum arcuum modo incuruata, inflexa, est istiusmodi figura.

Flos Loti Ægyptiæ folijs expansis ad naturalem fere
magnitudinem.

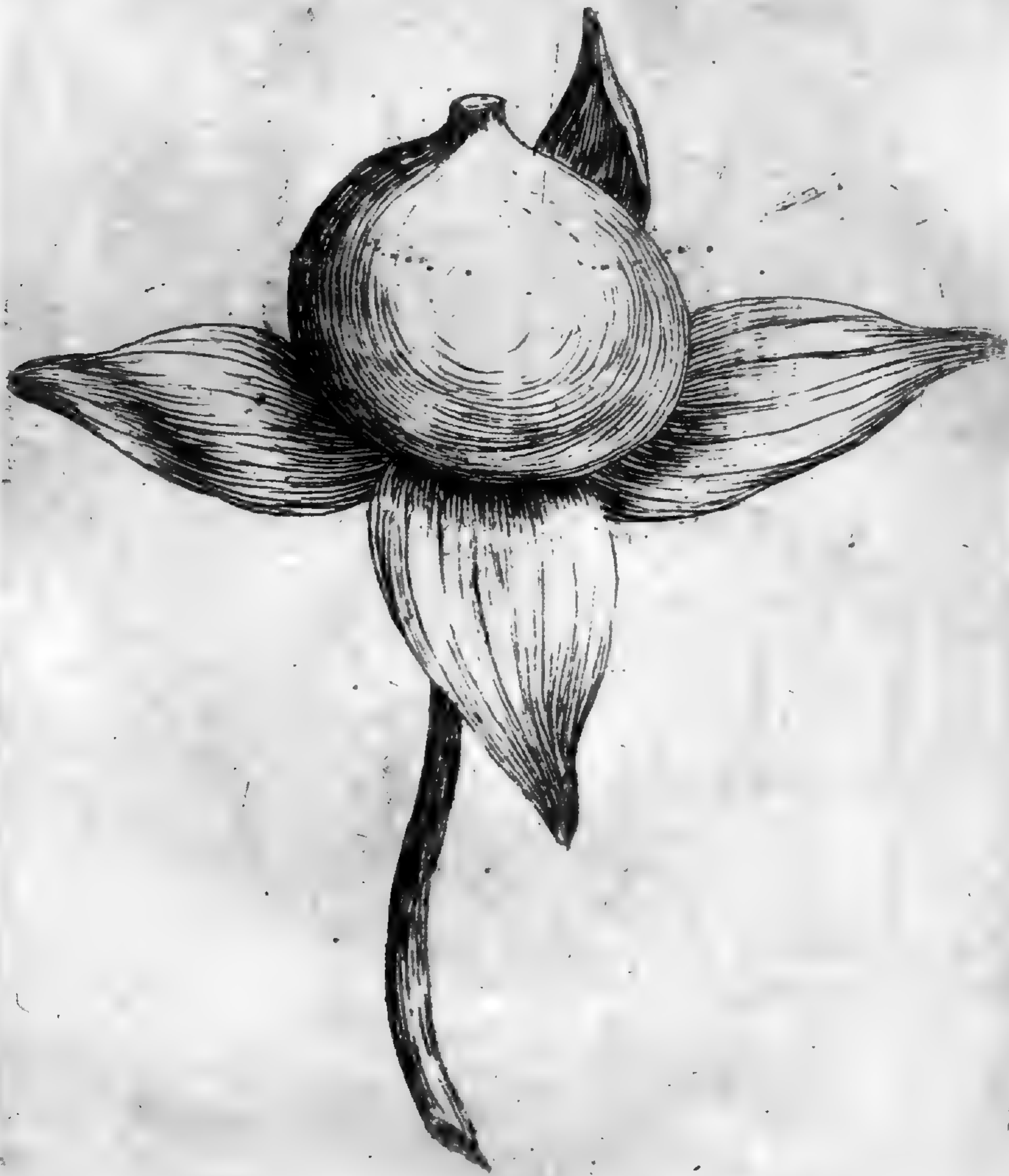

Flos ve-

Flos vero, & magnitudine, & figura naturalem imitatus
eum omnibus folijs cuiusq; ordinis apertis expansisque
erit, cuiusmodi hic pictum damus.

Loti Ægyptiæ caput, in quo semina continentur.

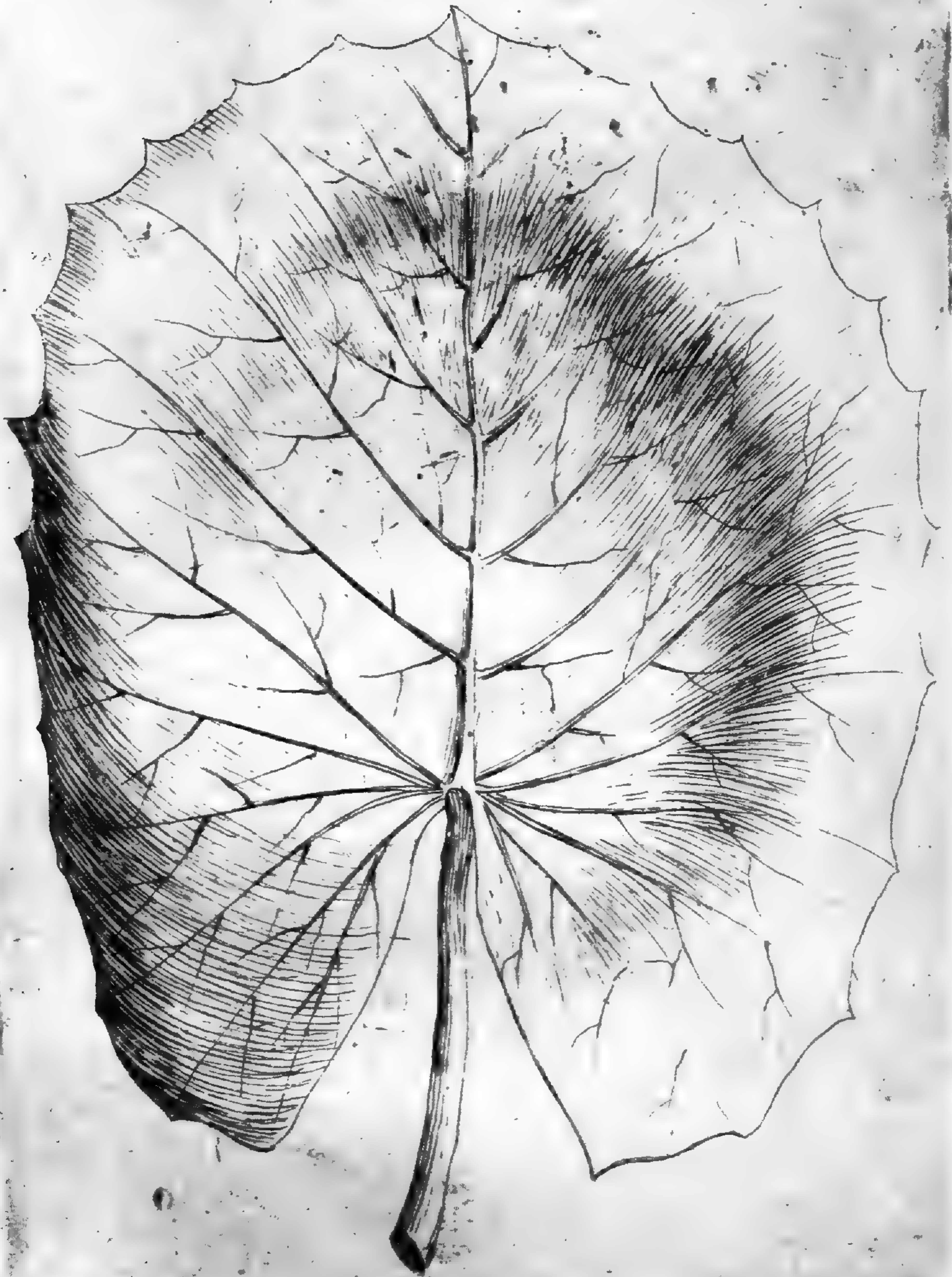

Floribus

FLoribus succedunt capita rotunda, mespilo magno, magnoque frusui albæ Nymphææ similia, cortice viridi contexta, intus veluti longos, paruosque folliculos habentia, quæ semen continent minutum, brassicæ semini simile, Caulis seu pediculi, tum florum, tum foliorum sunt longi, crassi, ut minimus digitus, rotundi, caui, ut in alba Nymphæa cernuntur, pediculi florum ferè decem numero ab radice exsunt, totidemque, & foliorum.

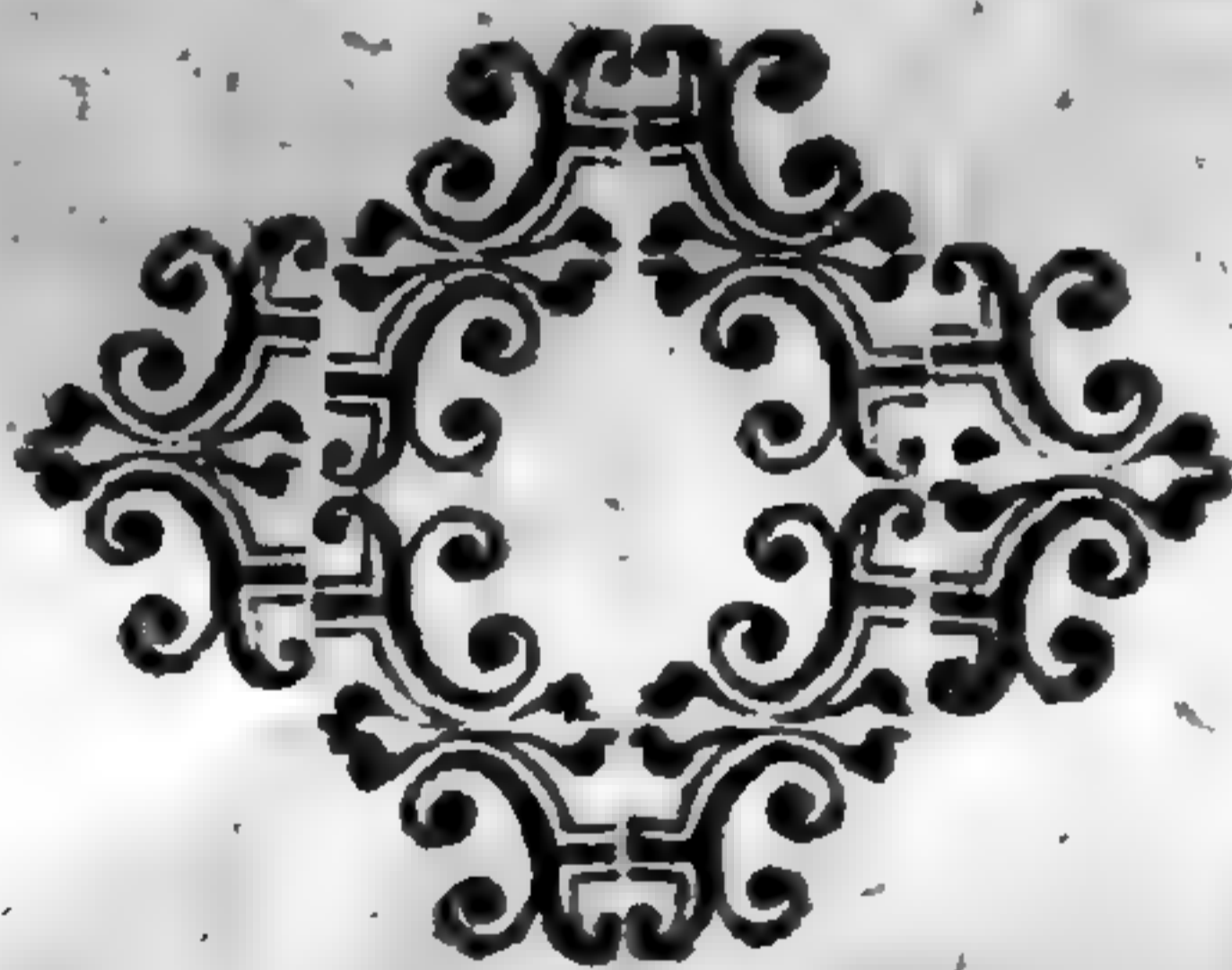

Loti Ægyptiæ folium integrum.

Folia

Folia verò magnitudine, & figura Nymphaeae albæ folia æmulari videntur, vndiq. crenata sunt, atq. etiam loti folia pluribus lineis vario modo per folii superficiem veluti nervulis discurrentibus infecta observantur. Colore virescunt in obscurum inclinante, non dissimili à Nymphaeae foliorum colore, ita enim abundant lacus quidam, (sed potius loca quaedam campestria, quæ vt lacunæ per æstatem ab aqua Nili fluminis aucti inundata aliquandiu manent) loti plantis, vt tota aquæ superficies foliis contacta, occultetur, viroreque eò amarissimo vndiq. oculi gaudeant. Plantaque hæc vivens supra terram cernitur, quoad totam aquam terra fuerit absorpta, atque siccata, quod fieri solet Nouembriø mense, quo tempore loti plantæ sub terra occultantur, marcescentibus tum foliis, tum floribus, tum fructibus, cum totis suis plantis, quò constat, Lotum esse annuam plantam. Hic damus folium ex maioribus affabrè ex viuo delineatum.

Loti Aegyptiae Radix.

Tametsi

Radix verò cui tota hæc planta nititur rotunda in oblongum magnitudine atq. figura, vt pyrus parua, exterius nigra, intus flauescens, pulpa sanè carnosà, & dura, gustu adstringens, & subdulcis. Prorsus verò aucta non superat magnitudinem magni oui gallinacei. Indigenæ ex iure coctam libèter comedunt, videtur cocta intus colore, oui rubrum imitari. Ab hac radice crassa, & carnosà, innumera ferè fibrosæ tenues, colore albicantes procedunt. Atq. hæc est Araisel Nil à Marteo Carbono descripta. Quam plantam esse lotum Dioscoridis, & Theoprausti non videtur dubitandum, cum omnes notas hæc stirps habere videatur, quas Theopraustus Loto Niloticæ tribuisse visus est, cum de ea ita scripserit: Lotus Aegyptia in planis parte maximà prouenit, cum rura inundantur. Huius plantæ caulis similis fabæ, & fructus eodem modo, verum minores, gracilioresq. Nascitur fructus in capite modo quo in faba. Flores candidis liliis foliorum angustia proximi multi ac densi promiscui exeunt, Sole occidente se comprimunt, caputq. integunt, ad ortum aperiantur, & super aquã assurgunt, idq. faciunt dum caput perficiatur, floresq. defluant. Capitis magnitudo, quanta papaueris maximi, & percingitur incisuris, non alio modo quam papauer, nisi quod in his fructus frequentior habetur, qui milio non ab similis est. In Euphrate caput, floresq. mergi referunt, atq. descendere vsq. in medias noctes tantumq. abire in altum, vt ne demissa quidè manu capere sit, diluculo deinde redire, & ad diem magis Sole oriente iam extra vndas emergere, floremq. patefcere, quo patefacto amplius insurgere, vt planè ab aqua absit altè. Aegyptii capita ipsa acerius putrefaciunt, cumque tegumenta putruerunt; in flumine lauando separant fructum, & siccantes, pinsentesq. panem faciunt, eoq. cibo vtuntur. Radix Loti cortisium appellata rotunda est cotonei mali amplitudine. Cortice nigro, quali nux castanea tegitur, corpus internum candidum, elixum, assumq. in specimen albuminis vertitur, gratū cibis, mādatur etiam crudum, sed gratius decoctum seu aqua. Atq. hæc Theopraustus de Loto Aegyptia. Quibus cōstat Lotum plantam nasci in planis Aegypti, aqua per astatem inundatis; Huiusmodiq. plantam flores ferre albos liliis proximos, à

In lib. 4.
de histor.
plant. ca.
10.

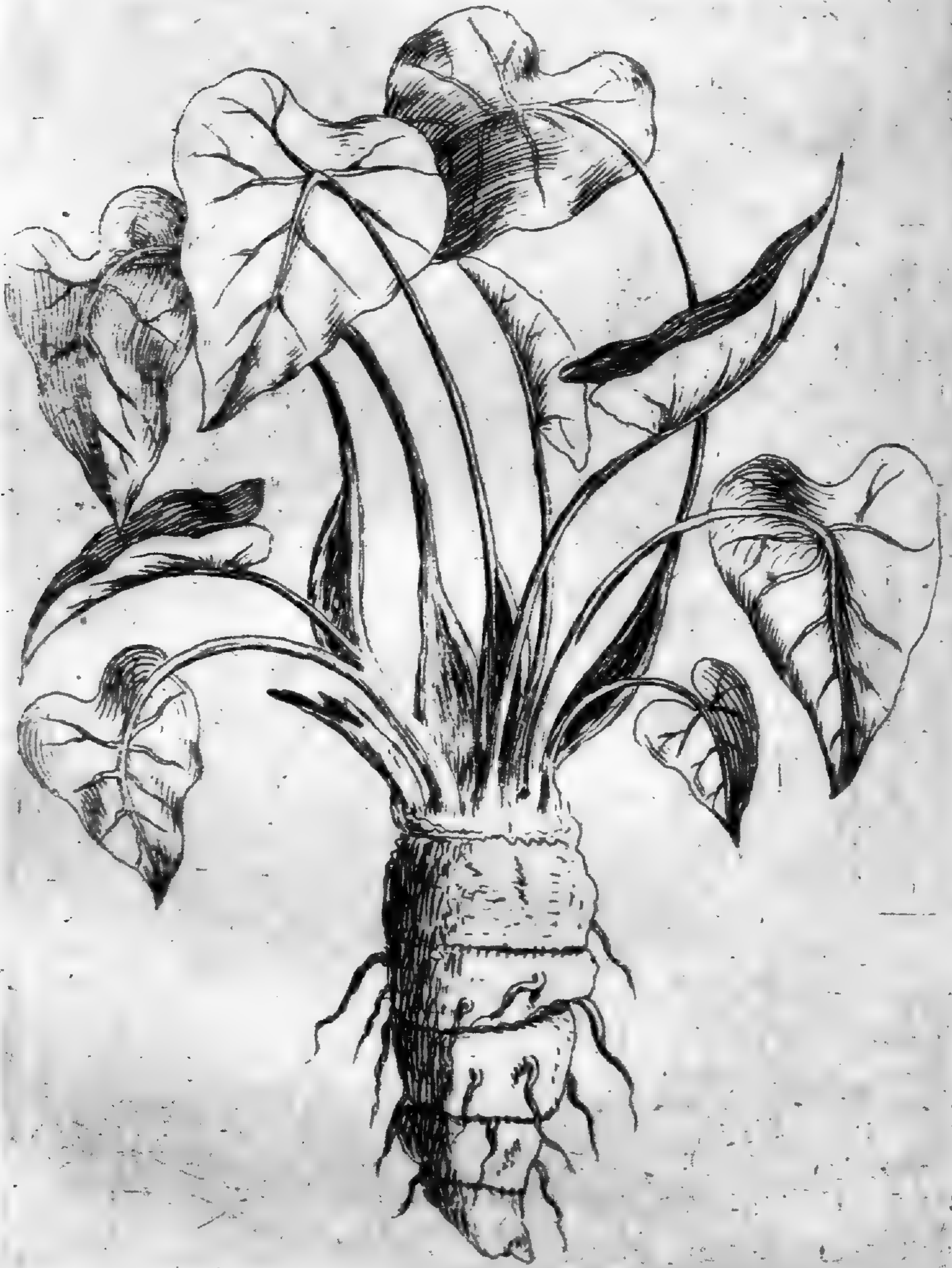
quibus fiunt capita vt papaueris capita magna, plena semini-
 bus, milio haud ab similibus, & radix est rotunda, exterius ni-
 gra, intus candida, cotonei mali amplitudine. Quod hæc plan-
 ta sit illa (quam hac nostra ætate vocant Arais el Nil omnes
 Aegyptij, quo nomine propriè magis loquendo intelligunt
 florem cum suo pediculo, veluti foliū vocant itidem Bileuil,
 & ab el Nil caput, & radicem Biarū) Nulli profectò dubiū de-
 bebit, cum flores ferat candidos liliis similes à quibus capita
 producuntur, quanta sunt papaueris magna, quæ semen con-
 tinent milio simile, cum hæc planta habeat radicem rotundā,
 cortice nigro, & intus colore flavescat, sitq. & cruda, & cocta,
 edulis, & præsertim cum Abimbetar medicus Aegyptius in
 capite de Loto, (quam plantam vocat Bisim) dixerit radicem
 esculentam Biarum ab Aegyptijs fuisse nominatam, quo no-
 mine huius temporis Aegyptij itidem hanc radicem intelli-
 gunt. Vnum est, quod notatu dignū esse videtur apud Theo-
 phrastum legi de radice, amplitudine mali cotonei, eam fuisse.
 Dioscorides ex Theoprasto dixit, similitudine mali Cotonei,
 neutrum verum esse deprehensum est, siquidem radix potius
 est pyriformis, & magnitudine ouum gallinaceum magnum
 non excedit. Libèter crediderim Theoprastrum, pro Loti cor-
 sia radice, colocassie rotundæ radicem, cognouisse, quæ verè,
 & amplitudine, & figura rotunda malum cotoneum æmula-
 tur. Accedit etiam quod addidit, intus esse candidam, cum lo-
 ti radix exterius sit nigra, & intus flauæ coloris, vndè meritò
 decocta colore oui luteum æmulari, vel etiam Dioscorides
 expressit. Quibus quidem colligo Arais el Nil Aegyptiorum
 esse legitimum lotum Niliacum Theoprastrum, & Dioscoridis.
 Nos verò priusquam hanc plantam vidissemus, suspicati fui-
 mus esse Nymphææ speciem, ex ea etiam famosa illiusce plā-
 tæ conuersione ad Solem (de qua abūdè scripsimus in nostra
 Historia Aegyptiaca, cum in Margheræ lacunis in Nymphæa
 alba eam conuersionem fieri sedulò obseruauerimus, & etiā
 inibi inuenimus, nymphæam albam radice rotunda, quam
 eiusdē ferè gustus esse deprehendimus, cuius est Arais el Nil
 quæ est Lotus Nilotica. Mirum certè est cur veteres Lotum
 nymphææ similem non fecerint, & foliis, & caulibus, & flori-
 bus

bus, & capitibus, ac vel etiam radice rotundæ nymphææ, cum folia similia, & figura, & magnitudine sint, licet aliquantum minora sint, & vndiq. serrata, & habentia longè plures nervos paruos per longum, & latū folij discurrentes, quid de floribus? an non ex toto similes sunt, an non habent etiam in medio foliola, longa, tenuia, sursum obliquè inuërta, quæ Dioscorides de Nymphæa locutus, Crocum appellauit, caules ijdem prorsus longi, rotundi, caui, & colore viridi in nigrum inclinante. Quid de capitibus an non, & figura, & magnitudine, & colore, ea quæ in nymphæa sunt, æmulantur? in semine aliquantum differunt, quoniam nymphææ capita habent femina longè maiora, non tamen nigra, vt Dioscorides meminit. Radix verò nymphææ albæ à nobis in Margherè lacunis effossa rotunda haud absimili a loti corsia nobis visa est. Cuius imaginem, & totius plantæ dedimus in historia Aegyptiaca, Addo radicem nymphææ loti corsie habere eundem gustum, quæ Arais el Nil habere me obseruauisse scio. Vnde mirū nō est, si Theophrastus in libro nono de Hist. plantarum scripserit: Nymphææ radix dulcis est, quæ nasci in lacustribus solet, vt Orchomeniēsi agro, & Marathone, & in Creta Insula. Bœoti Madoniam hanc appellant, fructumq. mandunt, gerit folia super aquam ampla, trita imposita plagæ sanguinem sistere traditur, utilis & ad difficultates intestinorum pota, Non dissimile traditum fuit à Plinio de lotometra, quæ fit ex loto sata ex cuius semine simili milio fiunt panes in Aegypto, à pastoribus maxime aqua vel lacte subacti. Negatur quicquam illo pane salubrius esse, aut leuius dum caleat, refrigeratus difficilius coquitur, fitq. ponderosus. Hunc panem vsū ad medicinā cum nymphæa conuenire vel etiam hisce verbis nobis tradidit, dicens: Constat eos qui illo viuunt, nec dysenteria, nec tenesmo, neque alijs morbis ventris infestari. Quare ex ijs nos haud male fecisse putamus cum Arais el Nil esse lotum Niloticam Theopraisti, & Dioscoridis affirmauerimus, atq. nō minus hanc plantam inter nymphæas albas esse comprehendendam, & hic, & alibi demonstrauerimus.

In ca. 13.

In li. 27.
Hist. natur. c. 21.

Colocassia macrorhiza, idest, longæ Radicis.

De Colocassia macrorhiza minore, idest, longè radicis.

Cap. XVII.

Vm Loti plāta ex Aegypto accepimus etiam colocassiam mactorizam alteram, ab ea, quæ, & in libro de plantis Aegypti, & in historia Aegyptiaca proximè euulganda delineauimus haud parum differentem, illa enim quasi per terram repens longè crassior, & carnosior visa est. Hæc verò colocassia macroriza planta est, & in toto, & in partibus longè minor. Folia siquidem longè minora cernuntur, tenuiora, & magis in acutum desinentia colorisque virescentis dilutioris. Pediculi itidem sunt longè subtiliores, gustus valdè acrioris, acutiorisq. Radix verò longè gracilior, exterius obscurior, intus non ita alba, vt altera longa visitur, saporis itidem acrioris, per rectum autem in terra manere videtur, seu iacet, vt betæ radix. Numquam in ea regione visum est hanc plantam caulescere, neque florem neq. fructum ferre. Neque hæc colocassia species inibi est multum frequens, neque minus in vsu est apud eas gentes familiarius cuiusmodi est altera macroriza maior, quæ etiam gustui ex vire elixa est suauior, & ea Aegyptij vescuntur frequentius, In magna enim copia inibi nascitur, decocta sanè dulcis redditur, omnemq. in coctura acutum, & acrem saporem ammittit. Itali etiam ibi viuentes magna voluptate, & cocta, scilicet, & elixa, & in sartagine frixa, vescuntur. Insuauioris gustus est macroriza minor, & durioris substantiæ. Est tamen hæc cæteris aliis colocassijs, medicamentosior. Decocta enim stomachum iuuat, appetentiam concitat, atq. efficacius vrinam mouet. Sed quædam me ad istiusce stirpis cognitionem illustrandam non pigebit, & repetere, & accuratius considerare, & primum quid faba illa Aegyptia apud veteres fuerit, an nunc alicubi viuens reperiatur, an sit colocassia, vel ab ipsa specie distinguatur, quidque & ipsa colocassia dicatur, & si ad Argenus eam referre debeamus, non minusque etiam si eam Plinius solus (qui Aron Aegyptium

colocassia, q. rad.
 (betæ radice, circa
 vrbis conuulsio,
 aut et passy p.
 by. Salma. in
 sed. f. 9. 11. a.

ptium meminerit) per Ari descriptionem intelligi voluerit. Hæc à nobis in presentia sunt cognoscenda constat vero (ut rem ipsam aggrediamur) olim fabam Aegyptiam fuisse fabam nascentem copiosius in palustribus, & stagnantibus Aegypti aquis, ac non minus etiam in multis lacubus, in Syria Cilicia, ac vel etiam (auctore Theopraſto) circa Toranam agri Chalcidici in quodam laco, huius autem folia fuisse ampla pilei Theſſalici magnitudine, magnum ſcapum, flore duplo maiore, quam papaveris, colore roſeo ſaturo: Caulemque quatuor cubitibus longum digiti craſſitie, mollem abſq. geniculis. Radicem verò iſtiusce plantæ fuiſſe arundine craſſiorem, acculeatam, quæ cocta, & cruda illis gentibus gratiſſimus cibus fuit, ſcilicet elixa, & aſſa, quæque fuerat ſtomacho utilis multum nutriebat, tardique (quod aſtringens eſſet) tranſitus. Quam radicem, ut Atſheneus eſt auctor, Alexandrinos, & Cyprios Colocaſſion, & Colocaſſiam olim vocaſſe, conſtat. Hiſq. notis faba Aegyptia fuit olim ab antiquis expreſſa. Hæc an nunc alicubi viuat dubium maximè eſt, quando in Aegypto nuſquam hætenus planta inuenta cognitaq. ſit illis notis prædita, maximèque quæ thyrfum illum longiſſimum maximumque ferat cum eo amplo flore, & fabis illis pro fructu, quæ flori ſuccedant, exculentis, de quibus aperte meminerunt Theopraſtus, Dioſcorides, Phylarchus, & quod edules eſſent, & quod, & in humido, & ſicco ſolo quondam ab antiquis ſererentur, non in Aegypto duntaxat, ſed in multis alijs locis, Nicander de ijs in Georgicis, ita habet.

Aegyptiam tu fabam ſerito, ut poſt metas

E floribus coronam texas: de lapſu

Maturo fructu cibaria prænſuris

Pueris, & iam pridem cupientibus in manum des

Ego quidem radicem elixam in epulas promo

Oſtendunt ſanè Aegyptij incolæ in lacubus, aquisque paluſtribus naſci plantam radice præditam longa, craſſa, carnoſa, geniculata, craſſi harundini maximè ſimili, guſtù acri adſtrinque eſculenta, atque in victù eodem uſus apud Aegyptios præbente, quos fabæ Aegyptiæ radicem olim habuiſſe, cõſtat, quam

quam nunc omnes colocassiam appellant. Quo nomine vocatam quoq. fuisse olim à multis fabæ Aegyptiæ radicem, scilicet à Dioscoride, qui dixit fabæ Aegyptiæ radicem à Cypris Colocassiam vocari, & Atheneus ex Nicandro, qui scripsit: eam radicem Alexandrinos colocassiam appellasse. Plinius verò scribit, In Aegypto nobilissima est colocassia, quam Cynamum aliqui vocant, quo fit ne Aegyptiæ fabæ plantã à Theophrasto, & alijs, cum caule, flore, & fructibus descriptam, planè (quod nusquam in Aegypto ea nascatur) ubique locorum perisse fateantur, dubitant potius ea de faba Aegyptia (quod scilicet caulem ferat, florem, & pro fructu fabas edules) veteres cum errore, aliorum relatione deceptos posteritati tradidisse. Vnde ij idcirco fuere haud iniuria suspicati fabam Aegyptiam esse colocassiam Aegyptiam Macrorizam à nobis vocatam, idest longæ radicis, præsertimq. cum ea radix sit harundine crassior, eiusdem coloris, exterius quippè nigricantis, intus albi, saporis acris, adstringentisq. quæ decocta redditur gustui iucundissima quamobrem illis gentibus in cibo est familiarissima, eosdemque vsus habet, & ad cibum apud Aegypti incolas, & ad medicamenta, quos Aegyptiæ fabæ radicem olim ex antiquis habuisse constat, Addunt folia nostræ colocassie notis omnino convenire cum fabæ Aegyptiæ folijs, & amplitudine, & figura, eamque, & propriam, & singularem notam habent, quæ folijs fabæ ab antiquis expressam fuisse visa est. Maximè verò ab vno Strabone ita de ea dicente: Delectantur autem in Thalamegis nauibus densissima fabera, & eorum folijs inumbrati, quæ adeò magna sunt, vt poculorum, & catinorum vsus præbeant, habent enim concavitatem ad id idoneam, vt ebantur iis ad pocula. Hoc singulare in folijs vulgatæ nostræ Colocassie recognouimus quum aquam multam ex pluvia in eam foliorum cavitatem delapsam multos dies conseruatam, quam quisque commodè ebibere potuerit, sæpius viderimus. Hinc ue fortasse est, quod multi ex antiquis, cum de faba Aegyptia egerint (quod scirent ipsam, & colocassiam vnam eandemque esse stirpem) ne verbum quidem de Colocassia, vt Theophrastus, & Dioscorides fecerunt: Idem ex Diodoro

In lib. 7. de ipsa phistarū.

In Geographia lib. 17.

In l. li. de fabulosis antiquo- rum gestis.

Columella
 in lib.
 8. cap. 15.
 Paladius
 de hortis
 in mente
 Febrar.

Siculo comprehenditur, qui duas duntaxat stirpes Aegyptiis familiares expressit, scilicet lotum Niloticam, atque fabam Aegyptiam, ne verbum quidem de colocassia locutus. Eodem modo plures ex antiquis qui de Colocassia egerunt minimè fabam meminertunt. Cuiusmodi ex latinis fuerunt Columella, & Paladius. Vtrique scripserunt de colocassia ne verbum quidem de faba Aegyptia facientes, Idem fecerunt, & ex Arabibus Auicenna, & Serapio, qui de Chulcastia solummodo scripserunt. Abimbetar vero medicus Aegyptius, visus, est voluisse colocassiam esse quæ habet radicem rotundam, præsertimque ad malum aurantium inclinantem. Qui tamen non negavit fabæ Aegyptiæ quam crassiorem radice harundinis fecerat sua ætate vocare colocassiam. Addunt ad eam sententiam confirmandam complures ex antiquis scripsisse fabæ Aegyptiæ radicem Colocassiam appellari. Huiusmodi fuerunt ex Græcis Dioscorides, Diphilus, Siphnius, atque Nicander, ut Athenæus est auctor. Hoc maius expressisse visus est, cum dixerit:

Colocassiorum fabas decorticavit, & incidit: Plinius etiam ut nuper etiam meminimus fassus est colocassiam, cynamum, id est fabam fuisse vocatam, quare nobis quidem visum est colocassiam macrorizam, esse fabam Aegyptiam antiquorum, cuius opinionis fuerunt viri doctissimi. Hermodolus Barbarus in suis corollariis ad Dioscoridis libros, M. Virgilius, & Aloysius Anguillara, & alii viri vndeunque celeberrimi, quorum opinioni libenter nos subscripsimus. Sed quid ad Nicandrum qui expressit fabam Aegyptiam ferre caulem maximum, scapum magnum, floremque roseum, magnum, & fabas esculentas? Suspiciatur antiquos falsa relatione deceptos hæc posteritati tradidisse; fortassèque caulem, scapum, florem, atque fructum Aegyptiæ fabæ, qui fuerat loti Nilotici attribuisse, cuius radix esculenta in cibis apud eas Aegypti gentes in delitiis, est habita, Quare colligimus colocassiam macrorizam maiorem ex iis, haud indigne viris maximè eruditissimam, & creditam fuisse esse fabam Aegyptiam antiquo-

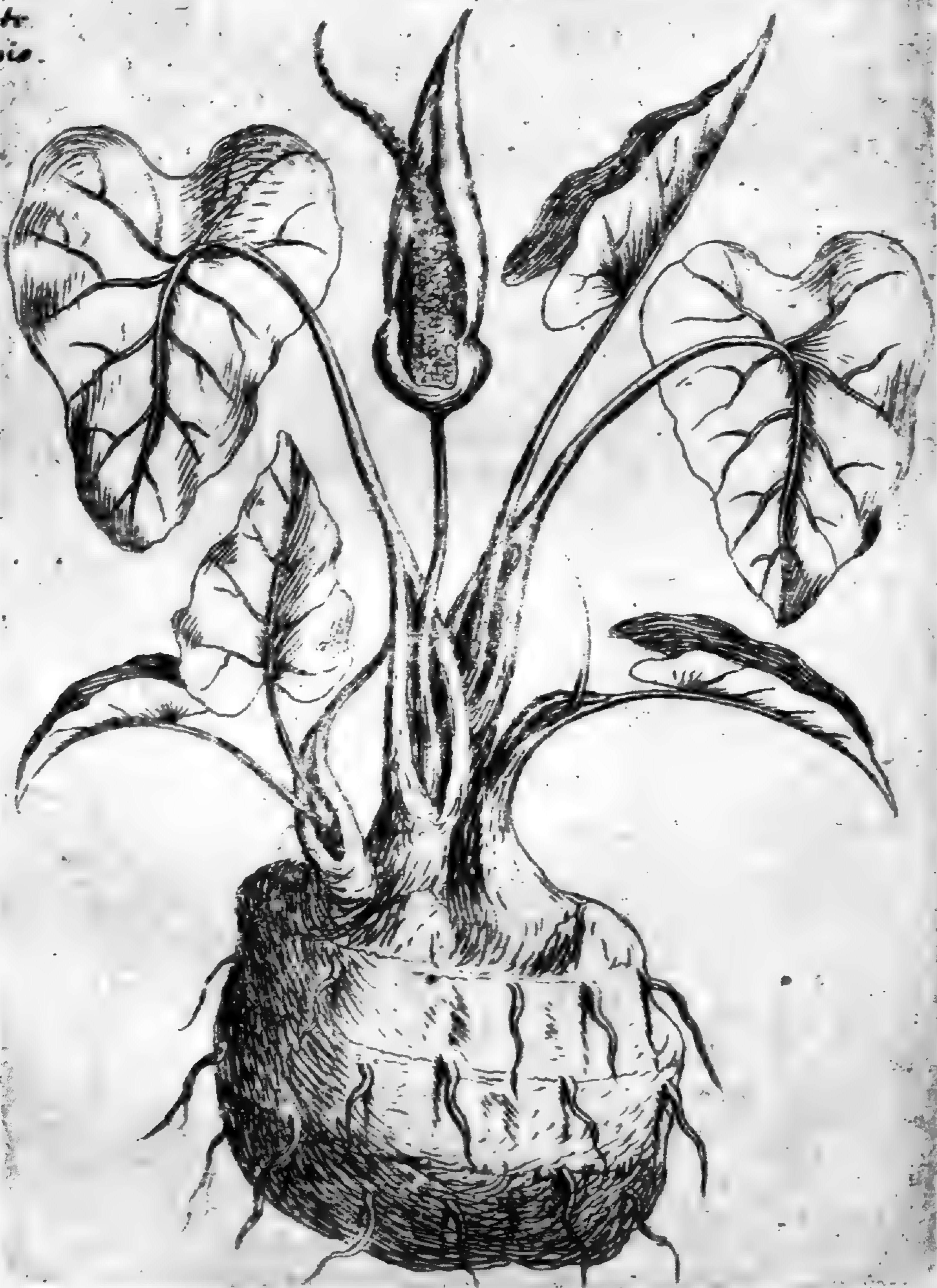
rum

rum, eoque vel maxime illo argumento, quod illa fabæ Aegyptiæ planta olim tam abundantius proueniens in aquis palustribus, & lacubus Aegypti foliorum, caulium, florum magnitudine, fabis esculentis radiceque itidem olim apud omnes incolas, esse in delitiis habita, nullo Aegyptio non cognita, nusquam hac nostra ætate in tota Aegypti prouincia nascatur, atque à nullis cognoscatur. In Historia Aegypti dedimus iconem colocassie macrorizæ maioris per terram harundinis radicis modo serpentis. Nunc alterius non serpentis, sed rectè in terra actæ imaginem itidem damus.

Colocassia Strōgylořiza, idest, rotundæ radicis.

Multis floribus
pingit Columna,
R. ar. plant. parte
albã, pithisio.

De Colocassia Strōgylořiza, idest, rotunda & radicis. Cap. XVIII.

Resenti hoc anno MDCXII. ex Aegypto varias radices colocassiarum accepimus viuentes, quasdam longas, de quibus proxime nunc egimus: quasdam rotundas, in quibus duas differentias obseruauimus, s. quasdam illarum magnū malum cotoneum rotundum æmulantes, quales accepi ex Antonio Antonini, qui multos annos, & Chirurgiam, & pharmacopoliā in Aegypto fecerat, quiq. proximè Venetias, ex Alexandria Aegypti venerat, hæ radices germinant vt omnes alię bulbosæ faciunt in apicis radicis medio: exterius rubescūt, intus candicant, gustū acres cū adstrictione obseruātur. Post aliquot menses alias, & longas, & rotundas, accepimus ex Cairo Aegypti à Mattheo Carbono philosopho, & medico illustri abhinc multos annos, vt superius quoq. dictū est, in Aegypto medicinæ faciendæ causa, morato, amico plurimi obseruando. De lōgis satis superq. diximus, rotundæ in hoc à prioribus differre visæ sunt quod prioribus lōgę maiores in latitudine quadatenus fuerūt, & veluti cōpresse, & late, quę id proprii habēt, vt nō omnes in apicis radicis medio germinent at circū circa in apice, nihil germinis in apicis medio producētēs, In colore, gustuq. aliis similes visæ sunt, sed agē dicamus, quæ de his sitū digna existimauimus, & primo quod quędā illarū in hortulo nostro floruerit, atq. postea an hæc colocassia Aron Aegyptiū sit æstimāda: de qua re tamen si sciā me abūdē satis disputasse in nostra historia Aegyptiaca, in presentia maiori veritatis argumēto (quod hęc plātā floruisse viderimus) rursus accuratiorē sermonē habere instituimus, & in hoc sensu nō dubitabimus septies vel etiā repetita fastidiū studiosis nullū allatura, quod id à nobis fiat veritatis dūtaxat indagandæ studio, neq. immerito sanē, cū haud nondum earū stirpium Aegyptiarū cognitio planē nobis innotuerit, sed ad rē venio. Hoc anno inquam MDCXII. circa mediū Iulii mensis radix colocassię rotunda, ex iis, quæ germināt in apicis medio, quā præterito anno acceperā ex Alexādia Aegypti ab Antonio Antonino, quæ erat
ampli-

amplitudine mali cotonei, in secretiori meo hortulo terræ,
 mense Apr. cōsita, nō sine maxima, & mei, & aliorū multorū
 admiratione vnicū florē produxit ex cauliculo rotūdo per pe-
 diculi vnus folij maioris fissuram exeunte, figura, & magni-
 tudine Ari flori, quam similitimum, palmarem lōgitudine in
 cauliculo cum flore non excedente. Primum cauliculus exijt
 rectus, rotundus, asparagi crassitie, cum folijs istiusce plantæ
 concolor, in cuius apice vagina seu inuolucrum longum, ari
 inuolucris similitimum cernebatur minus quam in Aroadmo
 dum in subtile desinens vndiq. clausum coloris aurei, cui vi-
 ride fit permixtum. Quod biduo sese per longum explicuit,
 floremque Ari modo exclusit digiti minoris longitudine,
 macropiperis crassitie, colore candido, ac veluti serpentis
 caudam quasi serpentis linguam foris ex ore exertam, si-
 mulantem, & post triduum inuolucrum cum flore ferè to-
 tum emarcuit, (quod non sine, multa molestia tuli) for-
 sitan ab immodica irrigatione. Hoc igitur inquam anno in
 nostro hortulo colocasia rotunda floruit, & non sine multa
 studiosorum, & admiratione, ac ferè non paruo stupore, quos
 prius nō latuerat, vllam colocasiarum, vel in Aegypto, vel in
 Creta, vel in Cypro, cum flore visam vnumquam fuisse. In Ae-
 gypto, (vt alias quoq. dixi) mihi conscius sum, numquam co-
 locasiarum aliquam, caulem, vel florem prōplisse Aegyptio-
 rum vni formi testimonio longa experientia deprehensum
 esse constare; Iacobus Mannus medicus Salodiensis qui ante
 me multos annos in ea prouincia magna cum laude ad Ve-
 netam nationem Illustrissimam sanandam, medicinam fecit,
 amicus mihi familiaris, sæpius quam sanctè iuravit se num-
 quam, etsi magno studio perquisierit, potuisse aliquem florē
 in colocasijs videre, & multò minus aliquem Aegyptium au-
 dire, qui fortè florentem quampiam ex colocasijs viderit. Pe-
 trus Bellonius Cenomanus olim simplicium medicamento-
 rum indagator solertissimus expressit, in suis itinerarijs obser-
 uationibus pluries ex Aegyptijs cum rogasset, vt ipsi ostende-
 rent colocasiarum flores, & fructus, fuisse maxime derisum,
 quasi rem ridiculam petijset, qui ingenuè faterentur in eo so-
 lo numquam vidisse flores in illis plantis, neq. ab aliquo intel-
 lexisse

lexisse eas plantas flores prompsisse, neq. vllos fructus: His vero testimonijs persuasus, numquam ante hanc diem mihi potui persuadere, multo minus in alijs locis colocassijs alienigenis, vniquam in ipsis plantis flores conspectos fuisse, neq. in alieno solo floruisse. Quis quæso me de hac re fortiter reprehēdet? quippè quod mordicus negauerim in Italiâ colocassias quasdam flores aliquando promere potuisse, si verum sit, in Aegypto solo, illis patrio, numquam floruisse? Nunc verò ingenuè fateor, me falsò id credidisse, cum in meo horto vna, vt dixi, ex colocassijs macrorizis hoc anno viuēs vnicum florem protulerit, quem florem viderunt plures rei Botanicae studiosi, cum Patavini, tum aliarum nationum, primi fuerunt Germani tres, scilicet Henricus de Plettemberg Luonius, Iacobus-Vvolfgangus, Pömerus Norimbergensis, & Ioannes-Henricus Kirchbergerus Norimbergensis, vnus ex doctissimis meis auditoribus, ex Patavinis verò qui multâ cum voluptate hunc florem diligenter conspexerunt, fuit Paulus Gualdus Vincentinus Patavinæ Diœcesis Episcopi Vicarius admodum illustris, generisq. nobilitate, & proprijs virtutibus inter nobilissimos præfides plurimi æstimatus, simul cum admodum Reuerendo Presbytero Laurentio Pignoria, morū suavitate, & reconditarum litterarum studijs, editisq. doctissimis scriptis apud Gymnasijs Patavini, & professores, & studiosos maxime celebris, cum multum itidem Reuerendo presbytero Martino Sandelli, D. Martini Patavii præfide, viro in bonarum litterarum studijs exercitatissimo, Quid amplius dicam? nōnè ferè innumeri medicinae studiosi ipsum sæpius, & videre & revidere, voluerūt? Supposita verò hac veritate, s. quod aliquando visum sit, colocassiarum quasdam floruisse (quod & Ferrandus Imperatus, & Fabius Columna, viri in naturæ cognitione eminētissimi, annis proximis me per litteras certum fecerūt, quippè non semel Neapoli aliquas ex colocassijs flores prompsisse) duo nunc cognoscenda proponimus: Vnum quamobrem, quædam colocassiarum in Italia aliquando floruerint, & in Aegypto, Creta Insula, & Cypro, locis ijs plantis patrijs, numquam. Alterum, an colocassia rotunda, quæ florē fert, quod multis viris de plantarum studio bene meritis vi-

sum est, Aron dici debeat, aut possit. Quod ad primum pertinet, scilicet cur sit, quod stirpes in Italia ipsis peregrina aliquādo floruerint, numquam vero in Aegypti solo natio ac proprio. Hoc aliquibus referendum placuit, in earum radicum stirpium pro fertili satū desectionem: Aegyptii enim quotannis vt eas multiplicent in parua frustula radices antiquas secant, & iis radicum frustulis veluti paruis terra confitis bulbis, eas stirpes conferunt, & hoc satū colocassiarum abundantiam, sibi Incolæ, quotannis comparant. Quò fit vt radices colocassiarum quotannis culturæ causa in partes recidantur, atque ex iis nulla perenniter viuat, atq. idcirco ab ipsis florum, & fructuum omnem fecunditatem tolli. Quod tamē ob eam causam fieri multi haud iniuria negant, cum multæ ex iis stirpibus sint, quarum radices satū causa non secantur, quippè syluestres perenniter viuentes, quas tamē omnes steriles fuisse in eo solo constat. Nos vero istiusce varii euentus causam referendam putamus, in Aegyptium solum in quo ex stirpes viuunt pinguiissimum, aqua Nili fluminis, omnium aquarum optima abunde irriguum, atq. humens. In quo solo maxime hæ stirpes luxuriant, plurimumq. & in foliis, & in radicibus augentur, indèq. radices maximè multiplicant, vt ob hanc causam, & floribus, & fructibus steriles reddantur; Non secus quam fiat in omnibus plantis bulbosis maximeq. in narcyfis, hyacinthis, bulbis eryophoris, bulbosisq. iridibus, & aliis similibus. De quibus è topiariis quotannis obseruatur, quæ ex iis plurimum in radicibus augentur, atq. eas multiplicant in terra, minus florum, vel nullos ferre: Vnde fit, quod qui ex bulbosis plantis plures flores videre cupiunt, bulbos singulo triennio (quo tempore plurimum in radicibus multiplicant) à terra eruunt, quos denuò in terra macra, cretosa, & mala conferentes florum abundantiam sibi comparant, quoniam in macro, & sicco solo neq. in radicibus multum augentur, neq. eas multum multiplicant, vnde stirpium humor prolificus sursum in caules abundantius ex radicibus fertur, ad flores producendos. Idem etiam euenire colocassiarum bulbosis radicibus credendum videtur, quia in Aegyptio solo natio pinguiissimo, optimo, maxime Nili aqua irrigato (quod Aegyptij

ita procurant ad augendas colocassiarum radices, & ad eadem, quæstus causa, multiplicandas) consiti ipsarum bulbi, plurimum aucti, plura eademq. amplissima folia cum maximis suis pediculis suppetunt, atq. ab ipsis radices fiunt maximæ, crassissimæq. & in numero plurimum multiplicantes, In quibus, (quod in ipsis nutriendis, augendis, & multiplicandis ferè ex toto humor alimentalis absumatur) mirum non est, si floribus fructibusq. sterilecant In solo verò Italiae illis peregrino, minusq. congruo, & pingui, cum ea stirpes nedum in folijs, & radicibus multum non augeantur, at quinimmo plurimum decrescant, minoresq. radices, numeroq. pauciores ex ea incongrua terra reddantur, mirum non est, si (humido alimentali partes superiores petente aliquando flores progignerint. Itaq. in radicibus colocassiarum amplis, crassis, & multum ab eo fecundissimo solo enutritis, quæ ad nos ex Aegypti, aut ex Cretæ, aut Cyprî aquis stagnantibus erutæ, deferuntur, oppositum fieri obseruamus scilicet, vt dictum etiam est, easdem radices magnas, crassissimasq. in Italico solo consitas, viuentesq. multum decrescere, parumq. vel nihil hasce radices multiplicari. Quò mirari meritò non oporteat si aliqua ipsarum fecundior in partibus supra radices positis effecta, vita sit aliquando florem atque fructum protulisse. Radix autem quæ in meo horto hoc anno vnicum florem tulit, proximo anno ad me delata, erat magna, rotunda, vt maximum malum cotoneum cernebatur. Hæc cum multis alijs radicibus, in horto posita, citò germinauit, multaque folia & ampla produxit, Hyeme verò ineunte, ex terra eruta, perlota, à terraque deterfa, & Sole per aliquot dies probe siccata, per totam hyemem in meo cubiculo lignea pyxide clausa, conseruata est, quæ è terra eruta longè minor, quàm fuerat posita euaserat, nihilumque multiplicauerat. Hanc vere incipiente, scilicet mense Aprili, anni presentis, in eadem terra posita, tardius, quam fecerit anno præterito, germinauit, vixque folia tria, neque ampla promptit, tardiusque etiam aucta. Ex fissura verò vnius pediculi foliorum inferius, cauliculum exclusit semipalmo altum, rotundum, crassitie calami gallinacei

atque cum foliis concolorem, cumq. cæteris notis nuper expressis. Aliæ colocastiarum radices eodem tempore, quo ea, terræ consitæ, folia longè plura, atq. ampliora produxerunt unde nullum forsitan ob id florem itidem protulerunt. Nos digna relatione certi facti sumus. Ex colocastis tantummodo strogylorizis quasdam in Italia flores edidisse, aliquando unū interdum duos, & nonnumquam etiam tres, ex ipsis verò fructus ut fit in Aro in pistillo rotundo productos numquā perfectam maturitatem accepisse. His præmissis unum superest cognoscendum (de qua re alias ob ter accuratius plura animadvertimus) scilicet an colocastia sit Arum Aegyptium. Quod verò ex antiquorum lectione possit cognosci puto esse difficillimum. Si quidem nulli ex veteribus Arum Aegyptiorum meminerint, vno Plinio excepto qui de ipso ita scripsit: Est inter genera bulborum, & quod in Aegypto Aron vocāt, scillæ proximum amplitudine, foliis lapathi, caule recto duū cubitorum, baculi crassitudine, radice mollioris naturæ, quæ edatur, & cruda. Mirum est, ex quo veterum scriptorum, hanc Ari descriptionem, Plinius fuerit mutuatus. Non ex aliquo Græcorum cum nemo illorum Aron Aegyptium meminerit, non inquam, Theophrastus, non Herodotus, non Dioscorides, non alius ex Græcorum schola. Nisi quis putet Galenū istanc plantam fortè nobis indicasse, cum de Aro in libro secundo de alimentorum facultatibus hæc scripserit: Ad Cyrenem autem planta hæc à nostrate est diuersa, nam in illis locis Arum minimè est medicamentosum, & acre, ut rapis etiam sit utilius. Idcirco hanc quoq. radicem in Italiam aduehunt, ut quæ longiori tempore imputris, & sine germine possit perdurare. Hæc Galenus: ex quibus liquidò constare visum est, Arum, non Aegyptium, sed Cyrenaicum nobis Galenum expressisse. Non tamen negandum duxerim, nos posse exinde suspicari, huiusmodi Arum, quod sit vulgaris Colocastia, quæ fabam Aegyptiam esse haud iniuria multis creditum est, eaque præsertim coniectura, quoniam fateatur, hanc radicem nihil medicamentosi habere, & in cibo esse rapis utiliore, atq. etiam quia de ea dixerit: idcirco hanc quoq. radicem in Italiam aduehunt, ut quæ longiori tempore imputris, & sine

germine

In H. 24.
cap. 16.

In c. 63.

germine possit perdurare. Notæ profectò illius Cyrenensis Ari eadem videntur cum notis colocasiæ. Etenim ne vel colocasiæ radix rapis gustûs suauitate in victû cedit. Rapis enim longe acrior est, parum acrimoniâ à vulgari Aro differens, sed elixata, vt rapa dulcescit, acrimoniâq. exuitur, quæ etiam id habet amplius, quod imputris, & sine germine possit longiori tempore perdurare. Indeque fit, vt ex Aegypto, & Creta Insula & Cypro suis natalibus, & in Italiam, & in alias longinquas, exterasq. nationes incorrupta, & sine germine conuehatur. Cuiusmodi radices fuerunt, quas anno proximo accepimus ex Aegypto, quæ integræ, imputres, sine vilo germine ad nos peruenerunt. Verum enim verò, licet Galenus eò modo suû Cyrenaicum Arum ita expresserit; tamen non necessariò inde colligi potest, arum illud colocasiæm (strōgy'otizam esse: at potius credendum videtur, illum descripsisse Arum specie distinctum à Colocasia, vnum idem specie, cum eo, quod Dioscorides, & Theophrastus nobis descripsisse visi sunt, quodq. in Græcia, Asia, & in Italia spontè nascitur, à Cyrenaico solūmodo differens quia est admodum acris, & medicamentosû, idcirco minimè esse esculentum, & in cibo vtile, vt Cyrenaicum, ex illius soli proprietate dulce, esculentumq. redditum cuius vis acrimoniæ expertem substantiam nactum, vt esû ipsis rapis, (decoctum tamen, non crudum, cum multum habeat acrimoniæ) sit vtilius. Non enim ibi Galenus totam Ari illius Cyrenensis plantam cum singulis suis partibus, delineauit. Quare Plinius eam Ari Aegyptii descriptionem ex Galeno mutuari non potuit. Multò verò minus ex Theopraсто, & Dioscoride, qui Arum meminerunt medicamentosum, in Græcia, in Asia, & in Italia spontè nascens. Ex antiquorū itaq. lectione, non video, quomodo possimus, quid sit Arum Aegyptium cognoscere, quinimò antiqui scriptores de omnibus radicibus esculentis, quæ fuere Aegyptijs ad cibum familiares, adeo confusi, & discordes fuerunt, vt vix quicquam certi à nobis sciri queat. Etenim quidam illorum duo solummodo radicum bulbosarum esculentarum genera illis gentibus olim familiaria fuisse, posteritati tradiderunt, vt pote Lotum Niloticam, Aegyptiamue vocatam, atq. fabam Aegyptiam.

Hæc duas stirpium radices solummodo Aegyptijs notas
 fuisse, scripserunt, Herodotus, Diodorus Siculus, Theopra-
 stus, atq. Dioscorides, Plinius. Arum Aegyptium addidit, ex
 latinis etiam Columella, & Palladius colocassiam tamquam
 stirpem Aegyptiam adiunxerunt. Neq. concordēs etiam fue-
 runt in harum stirpium partium descriptione: De loto Theo-
 phrastus eius radicem, & rotundam esse statuit, & mali coto-
 nei amplitudine eam cōspici. Quod falsum esse, olim in Aegy-
 pto animaduertimus, quando, (vt alias quoq. de loto Aegy-
 pto scribentes, notauimus) Planta Arais el Nil ab Aegyptijs
 vocata, sit legitima nullo Aegyptio reclamante, lotus Nilo-
 tica antiquorum, quæ tamen fert radicem, & magnitudi-
 ne, & figura, nuci iuglandi omnino similem, aut pruno
 oblongo. Quid amplius? nonne vniformiter Theophrastus,
 Dioscorides, Nicander, & Plinius caulem fabæ Aegyptiæ;
 dupla papaueris amplitudine, florem papaueris itidem am-
 pliorem roseum, atque fabas esculentas, vt etiam dictam
 à nobis est, tribuerunt? de quibus superius satis dubitani-
 mus, cum nusquam in ea prouincia in aliquibus plantis
 maximi ij caules, flores, atque fabæ illæ esculentæ repe-
 riantur, neque ab aliquo Aegyptio cognoscantur. Neque
 aliquis nobis obijciat, dicens: Andreae Matthiolo eam plan-
 tam non fuisse ignotam, cuius delineatam imaginem no-
 bis in suis ad Dioscoridem commentarijs doctissimis dedit.
 Ego, etsi numquam de Matthioli ingenuitate dubitauerim;
 tamen dubius sum, quod & in Historia Aegyptiaca dixi, ne
 fuerit à suo Busbecke deceptus, qui fictæ stirpis imaginem (de-
 ueniam mihi) ab eo receperit; ego spero breui tempore de
 ista planta adhuc firmiorem notitiam me assecuturum iri.
 Atq. etiam ex eo fabæ Aegyptiæ icone magis dubitavi, quod
 eam viderim spinis carentem: de quibus Theophrastus inquit:
 Radix enim valida est, nec procul harundinum stirpibus, ve-
 rum spinis subhorrens, quam obrem Crocodilus eam refugit,
 ne occurrens oculo offendatur, quoniam acutè non videt. Sed
 quid de Plinio dicemus? qui singula, sed cum errore, ex Theo-
 phraστο mutuatus est? Cum errore (inquam) dico, quod scri-
 pserit, fabam Aegyptiam nasci in Aegypto spinoso caule, qua
 de

In lib. 4.
 hist. plar.
 cap. 10.

In li. 18.
 cap. 12.

de causa Crocodili oculis timentes refugiunt, sed quid de colocassia? cum ipsam cyamū, id est, fabam appellari tradiderit? fateaturq. habere thyrsum, caulemq. coctum esse araneosum in mandendo. Quibus sanè ita cognitis auderem affirmare veteres hos scriptores numquam prædictas plantas viuentes cōspexisse. Restat vt presentem disputationem absoluaamus, quædā de colocassiiis rotundis considerare, quippè quid sint, quōtuplicis differentiæ, atque an rotunda Arum dici queat. Colocassias vero dictum est esse stirpes in aquis palustribus, & lacuosis sponte nascentes folijs amplitudine, & figura, ad personatiæ maioris, vt etiam Plinius expressit, radicibusq. crassis, carnosis, bulbōsisq. quæ decoctæ apud Aegyptios ad cibum in delitijs sunt. Hæ verò figura differunt, quoniam quædam mactrorizæ id est longæ radicis, sunt de quibus proximo capite diximus; quædam strogylorizæ, quarum aliquæ, in apicis radicis medio, germinant, atq. hæ profectò sunt, quæ aliquando florent. Altera est ex strogylorixis quæ longè maior est, quam maximum cotoneum sit, sed breuior magis in seipsam compressa; quæ non in medio apicis extremi, sed circum apicem germina producit, vnde pars in apice media germinibus vacua est. An colocassia rotunda specie differens sit, à mactroriza, quam credidimus esse fabam Aegyptiam antiquorum. Palladius fortassè visus est pro colocassia, radicem strogylorizam esse intelligendam, cum in eius satù dixerit, bulbos esse conferendos, quo nomine rotunda radix exprimi videtur, cū bulbi omnes strogylorizi sint. De hac colocassia ipsa ita scripsit: Hoc mense colocassia bulbos ponemus. Amant humidum locum, pinguem, maximè irriguum, circa fontes lætantur, & riuos, nec de soli qualitate curant, si perpetuò foueantur humore. Frondere propè semper possunt, si tamquam citreta tegumentis defendantur à frigore. Dubitandum videtur, an strogyloriza colocassia specie differat à mactroriza, ego quidem puto eo modo solum, quo rapum strogylorizum differens videtur à mactrorizo, quippè ambas esse colocassiam, conuenireq. simul in foliorum, & amplitudine, & figura, non minusq. etiam in radicum sapore, & gustu, & qualitate ipsa medicamentosa, sed tamen nondum est depre-

In li. 20.
cap. 15.

De præce
ptis rei ru
sticæ sic.
24.

deprehenſum, macrorizam colocasſiam alicubi florem protuliſſe. Quibus colligo, colocasſiam ſtrōgylotizam, ideſt, rotundæ radicis, ſpecie non differre, à macroriza, ideſt, longè radicis: Vtramqueq; eodem, & ad medicinam, & ad cibum uſus habere, coctasq; in cibo rapis meritò eſſe utilioreſ: Demū colocasſiam rotundam quā antenus cum Aro conuenire, nō negamus, cum habeat folia ſimilia, radices, & flores, eodem modo, atq; in piſtillo fructus producat quam ſimiles, nihilominus non concedam, ex hac ſimilitudine Colocasſiam Arū eſſe, quinimo ſpecie ab ipſo differre, longè plures ſunt differentie, quibus ab Aro interſtinguitur colocasſia, quā ſit cum ipſo ſimilitudo, ſi de folijs loquamur. Ari folia, aliā magnitudine, & aliā figura cernuntur, maculoſaq; omnia ſunt; colocasſiæ verò longè maiora latiora, & longiora, abſq; vllis maculis infecta apparent. Ari quoq; flos ſimilis colocasſiæ flori, ſed differt, quod colocasſius flos tenuitate plus ad ariſari florem conuenit, atq; in figura. Ab Ari vero, & ariſari flore colore candido differt, fructuſq; etiam non illius colore facit. Ari vulgaris radices quod ſint paruiffimæ nullam cum colocasſiæ radicibus habeant conuenientiam. Eſt verò Ari mōtani, de quo poſtea ſcribemus, radix ad modum ſimilis, ſed id proprij habet, in quo à radicibus colocasſiæ differens eſt, quod diū eruta è terra, non ſeruatur viuens, neq; germinet, vt radix colocasſiæ extra terram eruta, ſed tempore ſiccatur, exareſcit, nullis prius germinibus productis. Sed quid de Aro magno Andreae Ceſalpini ſponte in Sicilia aquis proueniente, quā plantam ait vulgo colocasſiam vocari, dicemus? An erit colocasſia Aegyptia? nequaquam; cum habeat folia maculata, erit vero Arum eſculentum; cum ſit innocentis guſtus, & forteſſe erit Arum Theophrasti de quo in libro ſeptimo de hiſtoria plantarum, dixit: Habere folium cum latitudine cauum, & cucumeraceum, & in libro ſeptimo de hiſtoria plantarum itidem ſcripſit: Ari quoq; radix cibo idonea eſt, & folia eiſmodi decocta in aceto mandi nimirum poſſunt, tuauis profectò. & ad fracta utilis eſt. Hæc vt incrementum capiant, cum folijs luxuriatur, quemadmodum ampla ſparguntur folia defleſcentes ipſas circum obruere ſolent, quo planta non in germina

Cap. 13.

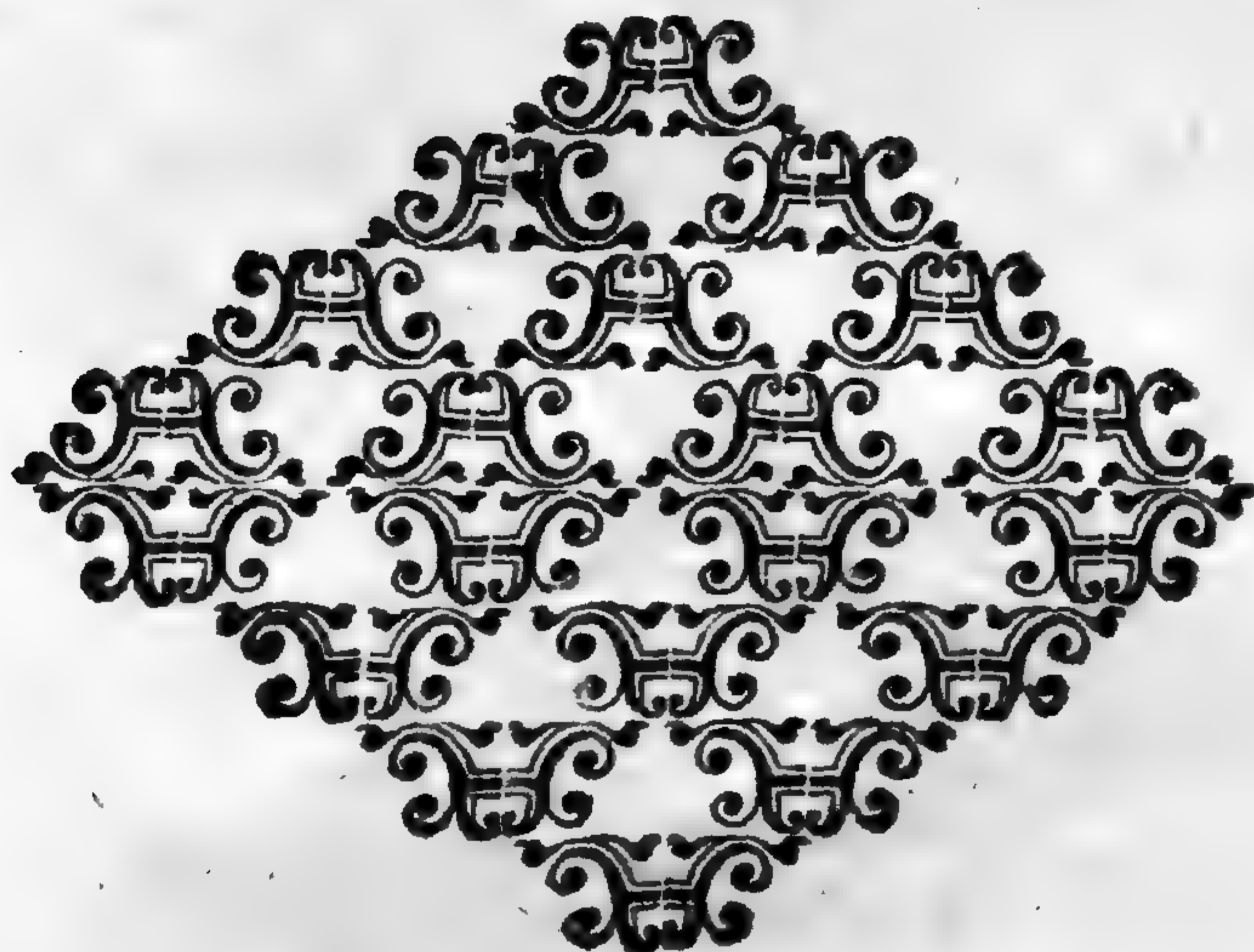
Cap. 11.

mina excreſcat, ſed totum alimentum in ſuum attrahat caput, quod vel in bulbis nonnulli incomponendo facere aſſolent: ſed quid tandem de differentia colocaffiæ ab Aro ex ipſius viribus, & eſculenta facultate dicemus. Radix colocaffiæ dulcis eſt cum acrimonia, qua decocta ex toto exuitur, atque non leui adſtrictione: de qua idcirco Abimbetar medicus Aegyptius dixit Radicem colocaffiæ decoctam omnem acrimoniam dimittere, reddique cum adſtrictione viſcidam, indeque eſſe quod ea ſit craſſi nutrimenti, & tardè concoquatur, ſtomachoque grauem moleſtiam inducere, neque eſt quod aliquis dicat Dioſcoridem, vel etiam de Aro dixiſſe Radicem eius decoctam cum minus acris ſit edi, quod, & nos fatemur, ſed ea tota acrimonia, vt colocaffiæ radix non exuitur, ſed acris remanet poſt cocturam etiam, proinde comeditur ſane acris, & medicamentosa, vt rectè Galenus de hoc eodem Aro ſenſit, vnde merito dixit habere facultatem incidentem, extenuantem, atque detergentem, quod proſus, opponitur facultati colocaffiæ, quæ eſt dulcis adſtringens infarciens, & obſtruens, Galenus de Aro in libro ſexto ſimplicium ſcribens dixit: illius radices habere facultatem detergentem mediocriterque incidentem craſſitiam humorum, Quod verò etiam ex Dioſcoride cognoſcatur, radicem Ari decoctam eſſe calidam, incidentem, & detergentem, neque pro alimento edi, ſed pro medicamento, ex eo liquidò apparet quod Dioſcorides ſubiunxerit, Ari radicem, ſemen, & folia dracunculi vires habere, cuius quidem nemo inficias ibit, eſſe multum acres, & calidas. Quare ex facultate etiam colligimus colocaffiæ radicem eſſe diuerſam ab ari radice. Hanc eſſe detergentem, & illam infarcientem. Quomodo itaque ex ſtirpes, quarum vires diuerſæ contrariæque exiſtunt, non differunt ſpecie? Neque eſt inferendum, colocaffia Aro eſt ſimilis ergo ſpecie Ari comprehenditur, Rheum eſt ſimile rhabarbaro, non tamen vt nos in tractatù de Rhapontico oſtendimus vtriuſque radicis planta vna eademque eſt. Florem fert ariſaro longè quam Aro ſimiliorem folia magis

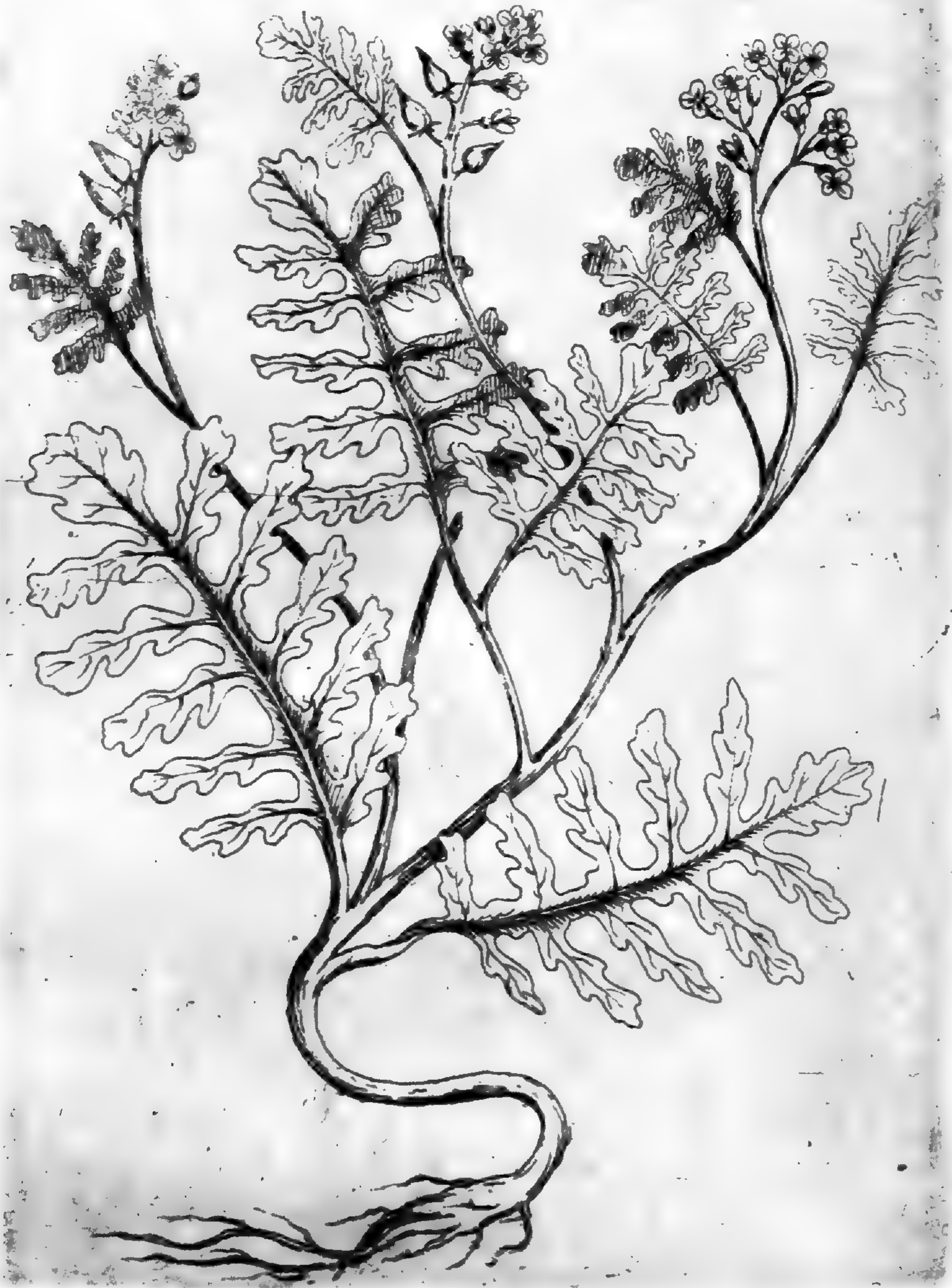
ad

ad perforatiam, vel ad petasitem; radicem vero vulgari Aro prorsus dissimilem habet, similem vero Aro nostro Montano. Sed facultate omnibus Aris dissimilem, vel melius dicam contrariam, cum eæ omnes admodum acres sint, ita ut ne vel etiam coctura acrimonia exuantur, unde medicamentosæ detergentes, omnes comprehendantur, colocassia vero, quod coctura omnem acrimoniam dimittant, redduntur omnino alimentales crassæque substantiæ atque viscidæ, facultatisque ad id infarcentis, & obstruentis, quod itaque colocassia ab Aro specie distincta sit, mirum haud est si nulli veterum scriptorum colocassiam arum vocarint, excepto Plinio qui de colocassia, & faba Aegyptia omnia ex antiquis, magna tamen confusione accepit, ut ei nulla fides sit adhibenda, idem & nos suspicamur ipsum in Ari Aegyptij descriptione itidem fuisse: Visum enim nobis est, quod & M. Virgilius antea nimis adverterat, Plinium illis verbis dracunculum, & non Arum Aegyptium ex Dioscoride, qui scripsit maiorem dracunculum habere folia ruminis, id est lapati, radicem grandem, rotundam, habereque caulem rectum bicubitalem baculi crassitudine. Quis non suspicabitur Plinium sua illa descriptione Ari Aegyptij ex Dioscoride non colocassiam Aegypti, sed maiorem dracunculum delineasse? præsertimque cum dicat habere caulem bicubitalem, rectum baculi crassitudine, qui est dracunculi maioris, non colocassiae caulis, cum illa caulem dracunculalem ferat minimèque bicubitalem. Colligamus itaque colocassiam non esse Arum, sed cum ea planta quandam habere similitudinem, qua tamen non impediens, colocassia erit planta ab aro specie distincta, si enim arum fuisset ex veteribus, plures ipsam aron vocassent, neque spurij Dioscoridis nominibus prorsus fidendum etsi apud ipsum legatur, Arum Cyprijs dictum fuisse colocassiam, cum nusquam alibi, vel apud ipsum vel apud alios id habeatur. Quod ad colocassiae facultates attinet ex iis quæ nuper dicta a nobis sunt constabit ipsam calidam primo excessu leuiterque siccam esse, adstringere, infarcire meatus, eisdemque obstrere, Serapio ex Aben Mesuai hanc

hanc radicem humiditatis pinguis non esse expertem statuit,
qua augeat semen atque Aegyptij ob id affirmant decoctam
mouere libidinem, & hæc de colocassijs.

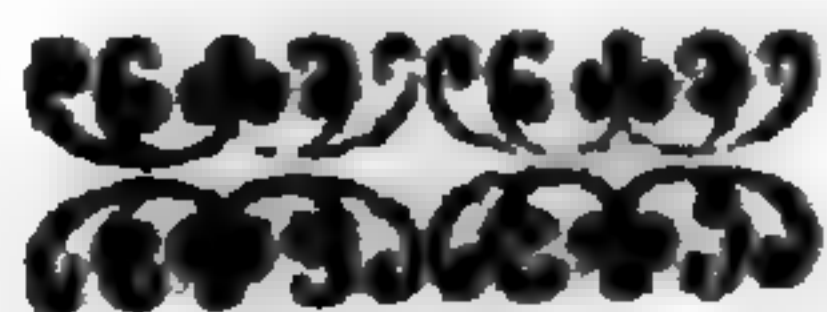
Sinapi Marinum Ægyptium,

Plantam

De Sinapi marino Aegyptio. Cap. XIX.

PLantam nobis ex feminibus ex Aegypto delatis natam in horto habuimus, quæ ex una radice longa, gracili, lignosa, alba, caule unico, vel duplici, assurgit, rotundo, rubescente, pingui macropiperis crassitie obliquè sursum, & non rectè in aere acto, qui hinc inde inæqualibus interuallis fert alios cauliculos in apice habentes flores caruleos, vt in Leucoijs paruos à quibus deflorescentibus succedunt siliquæ paruæ, tenues, oblongæ, in acutum desinentes quæ habent minuta semina rotunda, gustui accerrima ad rutæ odorem inclinantia, folia hæc planta habet pauca longa & lata vtrinque foliolis oblongis ordinatis quinis, sectionis, aut cinerariæ modo crenatis crassis, pinguibus, & succosis erucæ colore & quandoque rubescentibus, tota hæc planta valde acris est, & ad erucæ odorem aliquantenus inclinare videtur. Similis nobis visa est erucæ marinæ Myconi, sed tamen ea non est, quoniam habet folia maiora, & nihil in gustu amaritudinis præbeant, sed solum acrimoniam, quæ non rutæ esse videtur sed sinapi, & cum ceteræ notæ à sinapi siluestri non abhorreant sinapi marinum esse idcirco credidimus. Neque chaKile etiam Serapionis esse poterit, cum non habeat saporem salsum similem nitro, qualem saporem chaKilè habere, ex Abice Serapio expressit. Calida hæc planta & sicca tertij ordinis ex valida acrimonia meritò esse videtur, omniumque maxime semina, quo ob id erunt efficacissima trita, & ex vino epota ad mouendam vrinam, quod nimirum crassos humores incidant, extenuant. Audio etiam dari aquam stillatitiam ex tota planta prolecta ad mouendam vrinam, darique etiam ad flatulentos dolores quamcumque partem corporis diu vexantes, nonnulli folia, & germina, in acetarijs edunt, atque etiam decocta ad frigidum stomachum roborandum.

Marum Ægyptiorum.**Nascitur**

De Maris Aegyptiorum. Cap. XX.

Nascitur in Aegypti locis siccis, & squallidis iuxta ædificiorum rudera planta quædam odorata, quæ caulem vnum ab radice promit cubitalem, & ampliore etiam geniculatum colore albicantem, ex geniculis vtriusque folio, longo, crasso, hormino sylvestri, & magnitudine, & figura proximo, inodoro, ac ferè insipidi saporis siccantis cum quadam leui adstrictione, & lanugine alba adeo vt ex singulis geniculis duo folia cernantur æquè ex opposito posita, & hoc obseruatur in parte inferiori ipsius caulis, in parte verò superiori scilicet, à medio caulis supra vtriusque ex geniculis exeunt vna cum folijs ramuli graciles, breues, quadrati, qui vtriusque in geniculis ferunt flores albi, sclareæ seu herbæ Sancti Ioannis floribus quam similimi, qui vnà cum suis foliolis grauem odorem præualidum, respirant, non tamen ingratum, quibus succedunt in suis paruis tectis oblongis semina parua, rotunda, brassicæ seminibus similia, acutum odorem respirantia. Cauliculorum omnium cymæ cum folijs, floribus, & cauliculis sunt admodum odoratæ. In vmbra siccata seruatur ad vsum vestium, illis enim insertæ ipsas tuentur à teredinibus atque odorem gratum inducunt. Siccati verò ij cauliculi validum odorem in suauiore mutant. Vnde flores & semina calefacientis sunt facultatis, digerentis, & resoluentis, vsumque folia sed præcipuè cymarum, ad dolores frigidos, & flatulentos ex vino decocta, atque dolenti parti apposita, mirificum præstant; Item foliorum succus ex aceto, & melle ad panas ex facie delendas præstat.

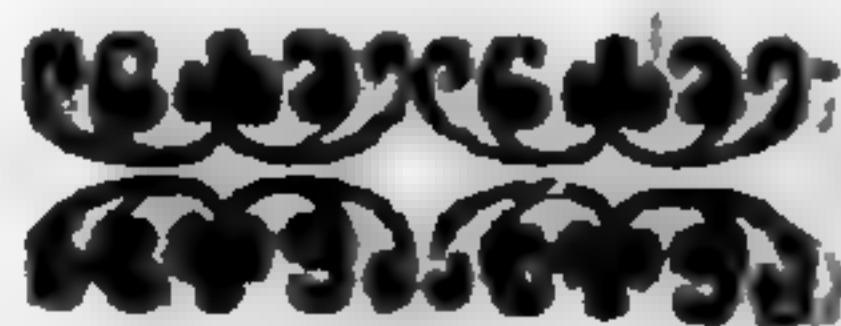
Cardu minim.

Ex semi-

De Carduo minimo. Cap. XXX.

HX seminibus etiam nobis nata est, quã pro Carduo minimo, ex Creta insula accepimus, & carduo esculento, namq. calyces echinati, nondum dehiscen-tes teneros, & dulces, ea gens cum sale, & pipere avidissimè comedunt, inquitq. non segniter venerem excitare elegantissima quidem planta est, quæ ab vna radice lōga, tenui ad palmarem magnitudinem assurgit folijs longis, oliuaceis attractilis similibus, sed minoribus, & mollioribus, spinulis tamen armatis, caulibus vero multis obliquè exeun- tibus, quorum quilibet vtrinque duos surculos, sed inæquali interuallo ex caule exeuntes habet, in quorum medio calyx, echinu suè breui pediculo cæteris maior, attractilis echino nō maior exterius spinulis multis numero plerumq. tresdecim tenuissimis per longum ipsum calycem vestientibus, arma- tus, tantoq. artificio ijs spinulis tenuissimis reticulæ modo à natura elaboratis, vt vix aurifex peritissimus id opus facere po- tuisset. Hic echinatus chalyx suo breui pediculo inhæret, cum tribus foliolis oblongis, oliuaceis spinulis armatis ferè stellæ modo actis, singuli vero alij cauliculi in apice ferunt eosdem calyces spinosos, sed illo qui in medio ipsorum fit, minores. Qui omnes inhærent surculis, ceu suis pediculis à caulibus exeun- tibus, sed calix in medio illorum qui fit, breuiori longe pedi- culo inhæret, quam in vtrimque positus. Calyces vero dehi- scētes florem paruum, qui numquam latè dehiscit attracti- lis modo proferunt cæruleum, qui semina producit iu pappo parua, alba, suis staminibus mollibus inhærentia, vt in attra- ctili, quæ calycibus latè dehiscētibz in aere euolant. Sunt dulces vti sunt omnes calyces, qui immaturi esui sunt acce- ptissimi. Nulli vsus ad medicinam hætenus nobis inno- tuerunt.

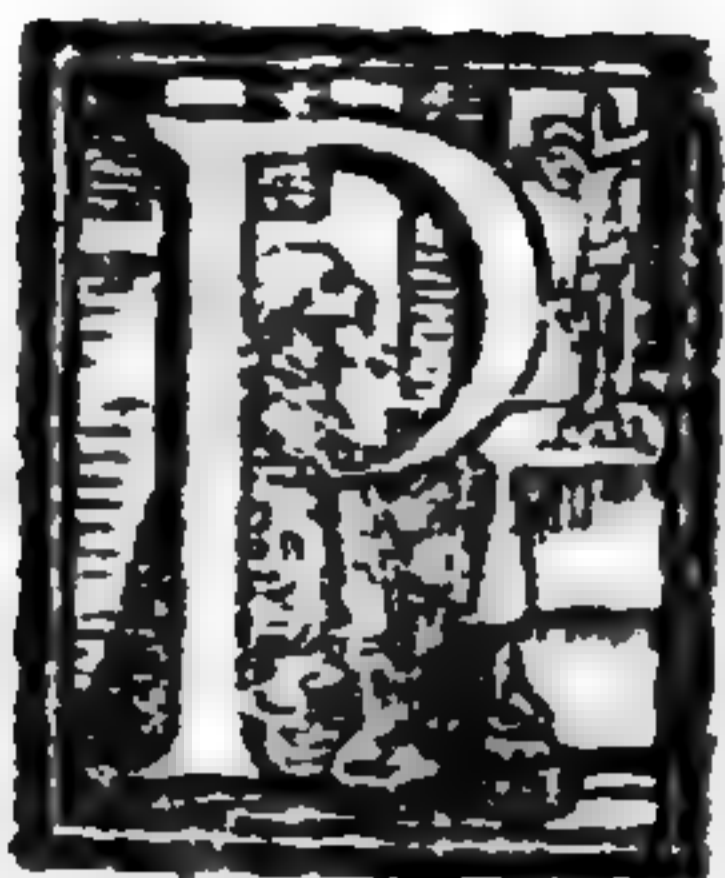

Hyssopus Græcorum, tempore hyemali.

Plantam

De Hyssopo Grecorum. Cap. XXI.

Plantam nobilissimam sæpè habuimus Creticam, ex seminibus in horto nobis natam, cubitalis ferè magnitudinis, origano oniti quam similem, & floribus, & folijs, & umbellis corymborum modo iunctis, quæ ab origano odore suauiori, & validiori distinguebatur adeò, vt si quis digitos duntaxat olfaciat, qui plantam tetigerint validiorem odorem sentiat, quam si origanum olfecerint. Hæc planta fruticat ab vna radice multis surculis, ab vna radice vel ab vnico caule exeuntibus, non ex toto rectis, at oblique actis, folijs origani heracleotici sed candidioribus, & odoratioribus, & in caulium cacuminibus umbellæ corymborum modo in rotæ modum cernuntur flosculis albis quales in origano onite apparent à quibus semen minutum nigrescens fit. Tota planta est eximie odorata, & gustui cum valida acrimonia acceptissima, totaq. albicat cum leui lanugine, atq. hisce notis hæc planta in æstate nobis innotescit, Ineunte autem hyeme ferè ex toto faciem mutare videtur. Namq. ab vna radice plures cauliculi assurgunt sursum obliquè luxuriantes folijs pulegij vtrinq. binis ex opposito positis, densius ab imo caule ad summitatem vsq. caulem vestientibus: caulibusq. rotundis leuiter lanuginosis, albicantibusq. inuolidioris odoris quam in æstate. Hanc plantam origano oniti adprime similem, esse legitimum Hyssopum visum est. Distinguitur ab origanis odore, vt etiam dictum est, & suauiori, & validiori. Habet folia in magnitudine heracleotici origani folijs respondètia, & in figura, & colore albidiorè, & umbellis onitis. Quibus notis Dioscorides suum hyssopum expressisse visus est. An verò hæc planta sit ea quæ Lobelius, & Pena viri eruditissimi pro genuino Dioscoridis Hyssopo proposuerunt, non parum dubito, quod planta mihi videatur procerior, atq. etiã quod, (vt Lobelius, & Pena dixerunt) flosculos purpureos proferat, & nostros candidos. Addimus hoc Hyssopi nomine eam plantam ex Creta Insula ab amicis accepimus; quod verò ad istiusce stirpis, & vires, &

Hysopus Græcorum, tempore hyemali.

vſus, ijs.

vsus, ijs quæ de hac planta veteres Græci tradiderunt, nihil addendum credidimus. Vehementer calfacit, & siccatur, tenuioris est essentiæ, incidit, extenuatque humores crassos, eosdemq. detergit, vnde eius decoctum pectoris pulmonumq. vitijs maximè auxilio est. Ad splenis tumores, emplastrum ex folijs Hissopi, sicubus, & nitro, maximè proficit, atque ad hydropem ventri appositum foliorum; decoctum liuorem sub oculis in mulieribus, si eo, pars liuore affecta foueatur, digerit. Ad venena frigida est maximi iuuamenti, & foliorum decoctum, & folia etiam per os assumpta. Indigenæ eorum locorum, in quibus Hyssopus abundat, vescuntur familiariter folijs tenerrimis cum sale ad excitandam appetentiam.

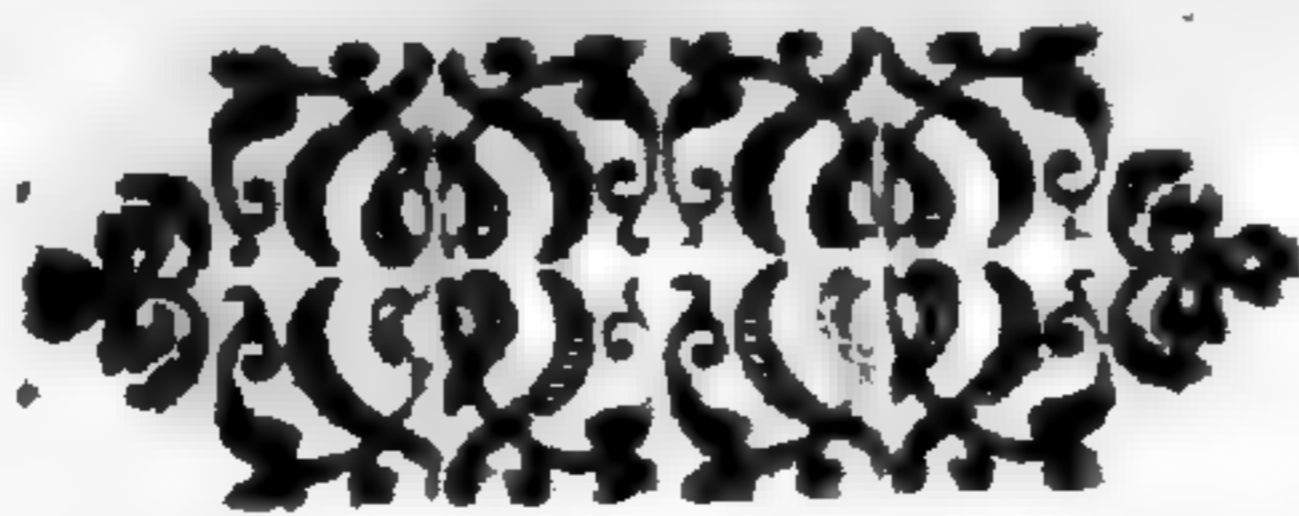

Nigella alba, flore simplici.

Prouenic

De Nigellâ albâ simplici flore. Cap. XXIII.

Rouenit in Creta Insula nigellæ planta annua quæ ab vnica radícula tenui, longa, in tenuitatem acutam desinente, lutei coloris vnico asurgit caule in alios paruos diuiso obliquè luxuriante, gracili, tenui, folijs non ad nigellæ vulgaris, sed potius ad senetionis modum sed vtrimque magis incisus longis, & latis singulisq. ad singuli ramuli principium, floribus albis, vulgaris nigellæ quam similibus, à quibus semina nigra suauiter olentia succedunt, folliculis hyosciami cytiniis proximis in quinq. costas angulis, longis, tenuibusq. diuisis, contenta, semina in vsu sunt ad medicinam, calida, & sicca sunt tertij ordinis, amara incidentia crassos humores, & viscidos detergentia, vnde illorum seminum decoctum efficax est ad tollendas viscerum obstructions, præsertimq. si ex aceto coquantur, atq. exinde mirum haud est, si vsum habuerunt semper singularem ad febres phlegmaticas, & melancolicas, scilicet ad quotidianas, & quartanas. Vim quoq. habent singularem ad mouendam vrinam impeditam ab humoribus crassis, & lentis, atque etiam ad menses suppressos à crassitie & lentore sanguinis crassi, & viscidi, ex aceto, & melle vsum non spernendum habent semina trita ad cutis infectiones ad maculas, & sordities in ea delendas. Venenis aduersantur, & demorsis à feris venenatis auxilio sunt, Ascarides interimunt, & per os assumpta, & exterius vmbilico emplastri modo apposita.

Ranunculus Creticus, echinatus, latifolius.

De Ranunculo *Gesico, echinato, latifolio.* Cap. XXIV.

HAnc plantam sic delineatam acceptam refero, Nicolai Contareni patritij Veneti Illustrissimi, liberalitati, cuius imaginem hic damus. Plāta est, quæ ab vna radice in multas fibrosas diuisa fruticat multis caulibus rectis rotundis, virentibus, folijs nudis, qui in plures alios ramulos diuiduntur, in quorum summitatibus parui flosculi lutei, à quibus semina succedunt veluti in echinis paruis asperisq. contenta. Tota planta raris folijs constat, longis pediculis, & caulibus exeuntibus, inhærentibus ranunculi latifolij similibus, sed non ita laciniatis, & dissectis. Radix crassa est in capite, quæ finditur in innumeras radículas, fibrosas, longas, tenues, primulæ veris radicibus, proximas. Tota planta est gustui accerrima sed omniū maximè radix, quæ si aliquandiū cuti inhæreat, eam inflammat, & exulcerat, vnde intelligitur hanc plantam, esse inurentis facultatis non minus, quam nostrum batrachium, idest ranunculus, cuius radicibus contusis. vtuntur medici ad sua maledicta vesicantia cōcitanda. Qua ratione solent istiusce præsertim radices contusæ coxendicum cuti adhiberi, ad tollendum scilicet coxendicum dolorem. Folia contusa atq. ipsorum contusorum, in mortario expressum succum singulare medicamentum ad scabiem & ad similes alias cutis infectiones esse, si eò cutis sæpè in die illinatur, certa experientia deprehensum est.

Clinopodium Creticum.

De Clinopodio Cretico. Cap. XXV.

Clanta itidē ex Creticis seminibus nobis nata est quæ ab radice sex, septēuē, aut pluribus, aut paucioribus cauliculis dodrantalibus, vestitur rectis, rotundis, gracilibus, foliolis serpilli, & magnitudine, & figura, & ordine similibus, æqualibus, parvissimisq. spacijs binis ex opposito ipsos cauliculos densè vestiētibus, inter foliola verò & caulem exeunt bini aut tripi flosculi vinacei coloris, à quibus semina minutissima fiunt. Tota planta respirat odorē serpilli, sed suauiore, gustum exalfaciens. Radix est longa, gracilis, lignosa, sine odore, & sapore. Folia sunt duplo minora, quam in eius imagine, quam hic damus cernantur. Qui ad nos istiusce plantę semina miserunt nomine saxiphragiæ eam plantam vocarunt, quod nimirum hæc planta eximijs viribus ad calculos in renibus, & in vesica comminucendos, prædicetur. Nobis verò visum est Clinopodij antiquorum notis satis conuenire. Cum de Clinopodio Dioscorides scripserit: Clinopodium frutex folijs serpillo similis, surculosus, duum dodrantum altitudine, nascitur in petrosis. Flores marrubij modo ex interuallis distincti speciem lecti pedum præbent. Quibus quidem hanc nostram plantam maximè accedere ad Clinopodium existimauimus, ea præsertim similitudine ad serpilli folia, maximè persuasi, si enim flores serpilli modo haberet, serperetq. per terram, vt serpillus serpilli speciem illam plantã fecissemus. Hæc planta maximè similis videtur cum saxiphraga à nobis in primo libro descripta, præsertimq. in folijs, & floribus, nihilominus illa neq. alicuius odoris est particeps, nec est surculosa, & humilis, vt nostrum vocatum Clinopodium. Ex odore, & sapore, calidæ siccantisq. facultatis esse, haud dubium nobis est, & saltem supra primum excessum, cum tenuitate ipsius substantiæ, leuique adstrictione, vnde ad calculosos, & ad similes alios affectus non ineptæ utilitatis esse credidimus, verè tamen ipsius vsus ad medicinam nõdum deprehendimus.

In lib. 7.
de materia
med.
cap. 91.

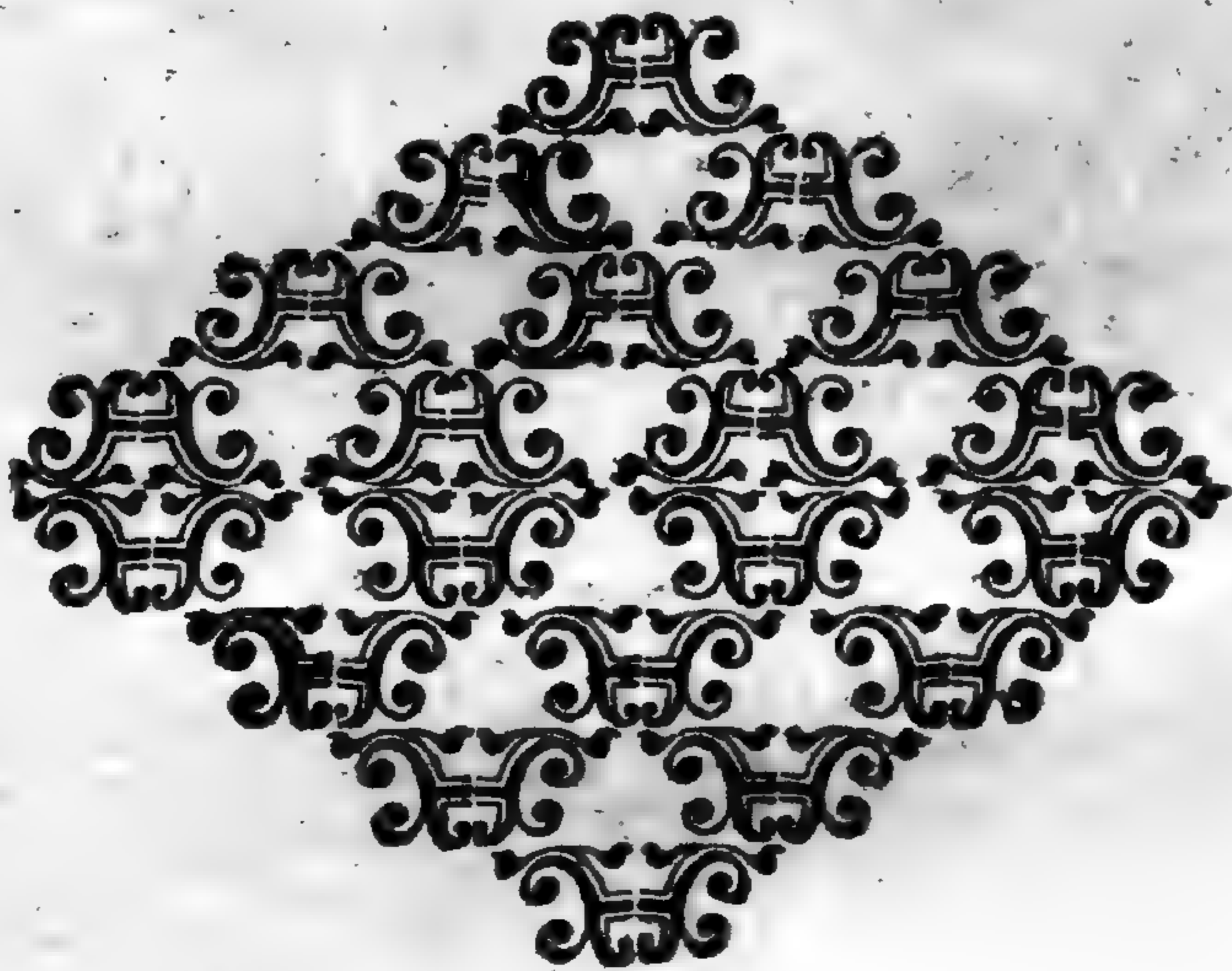
Rubia Argentea.

Surculo.

De Rubiâ argenteâ Creticâ. Cap. XXVI.

Surculosam, Clinopodij prædicti modo, ex Creticis seminibus natam, per elegantem, per exiguam plantam in horto habuimus, totam a spectu argenteam, ab vna radice parua longâ, tenui, exili, multos surculos rectos, graciles, semidrodântalis altitudinis, producētem folijs rubiæ syluestris mollibus, paruis, oblongis, argenteis, lenibus simul ab eodem exortu quatuor ex opposito æqualibus interuallis densè stellarum modo, surculos conuestientibus, Inter quæ Clinopodij Cretici modo pauci exilesque flosculi flauescētes cernuntur. Tota planta est inodora gustu adstringens. Quo haud iniuria audiuius, eam plantam tritam ex vino dari vtilissimè ad quodcumque profluum, & sanguinis, & excrementorum cohibendum.

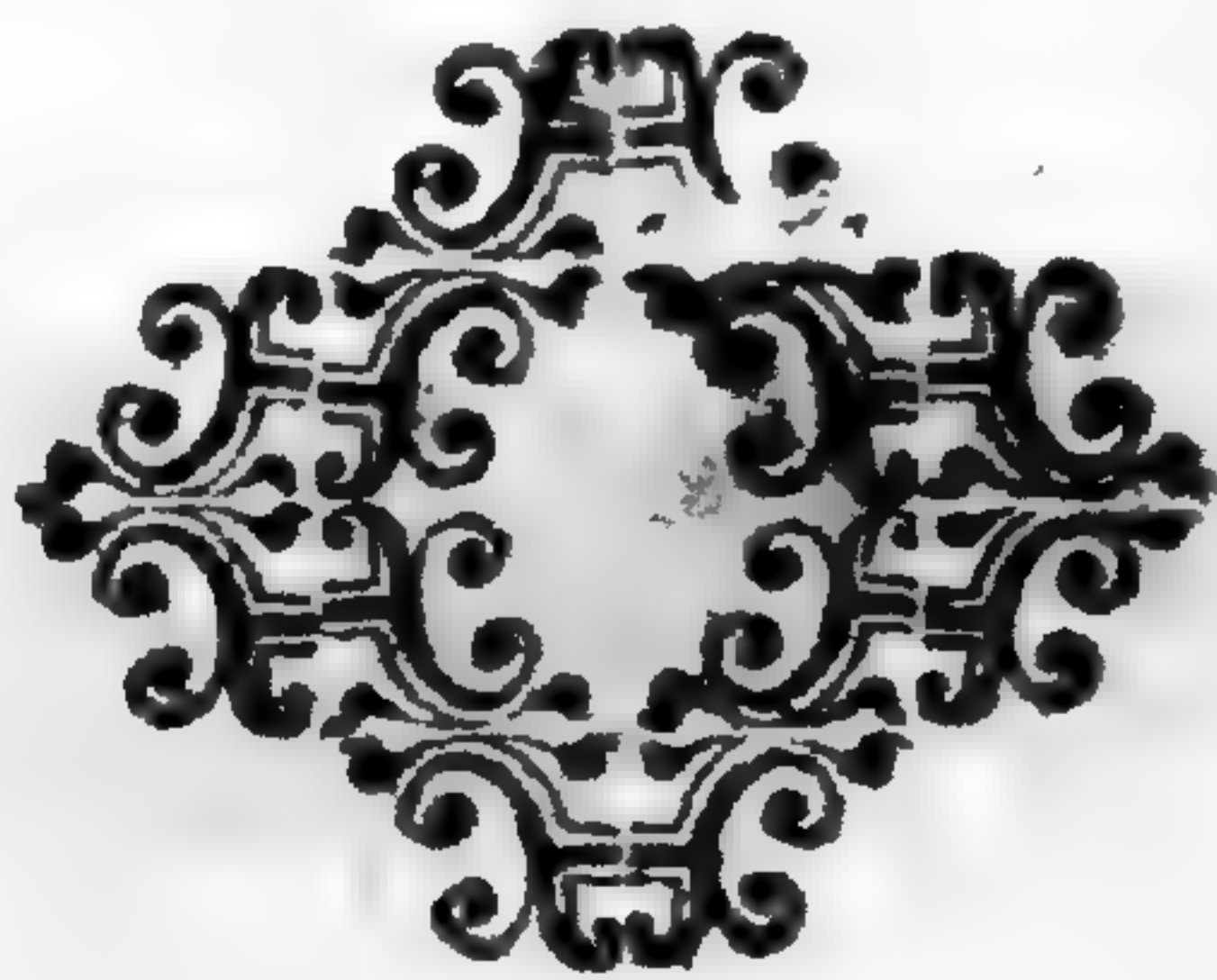
PROSPERI ALPINI
Trifolium corniculatum Creticum.

Ex Cre-

De trifolio corniculato Cretico .Cap. XXVII.

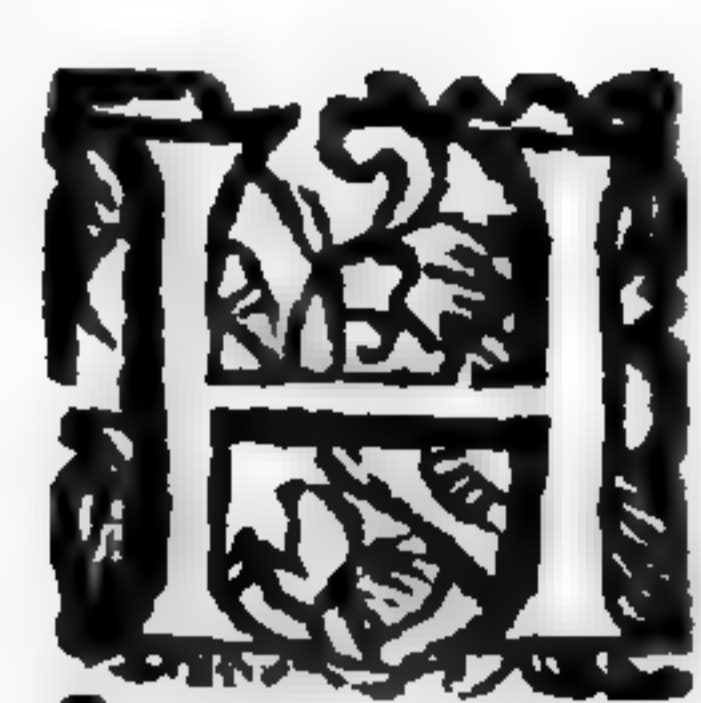
FX Creticis itidem seminibus nomine corniculati trifolij habuimus plantam habentem cauliculos plures, longos, graciles, humi stratos, folijs trifolij seu citisi in extremo latioribus, flore cicerculæ, sed longè minore, luteo, in ramulorum cacumine vnico apparente, cui succedit siliqua rotunda macropiperis crassitie in obliquum acta, quæ continet semina quatuor, aut quinque parua rotunda flauescencia. Siliquæ sunt dulces, pisibus gustui non dissimiles, vnde mirum non sit, virentes eas esse esculentas, & summoperè illis crudis pucros vesci. Si verum tamen sit, vt nos credimus, hanc plantam esse *σπαγγύμη* Creticam Honorij Belli à doctissimo Ioanne Pona amico plurimi obseruando in diligentissima stirpium in celebri Monte Baldo nascentium Historia perbellè descripta. Quam sanè eandem planè esse affirmare, auderem, modo siliquæ in Hierazuni imagine non lata, sed rotundæ & in obliquum circuli modo actæ cernerentur, quales nos ex Creta accepimus, & plantæ nobis in horto natæ protulerunt. Istius plantæ à nobis imaginem delineatam hic damus, quam Trifolium Corniculatū Creticum appellauimus, ad differentiam Italici trifolij Corniculati. De istius plantæ viribus, atque vsibus ad medicinam, quicquam certi, haud deprehendimus.

Trifolium

Trifolium falcatum.

De Trifolio *falcato*. Cap. XXVIII.

Hic plantæ trifolii Corniculari alteram trifolii itidem falcati plantam ex seminibus Creticis, nobis natam proponimus, quam statim natam credidimus esse trifolium vesicarium à nobis etiam describendum, sed postea visis, & caulibus, & foliis, floribus atque fructibus aliam ab ea esse, & multum diuersam esse deprehendimus. Hæc planta est admodum in radice foliosa, sed folia humi procumbunt, quæ trifolii magni folia imitantur oblonga in extremis lata, & rotunda, aspera, in albo nigrescentia quæ circa exortum habent alia foliola parua trifolii modo. Fert ex radice inter folia surculos, plures, graciles, longos, humi stratos, obliquè actos, foliis inferius. quinis, superius verò ad flores trinis singulis florum cauliculis inhærentibus. Flosculi verò in summis cauliculis fiunt trifolio falcato similes, lutei coloris à quibus succedunt tres vel quatuor siliquæ foliaceæ, paruæ in rotundum falcis modo actæ exterius circinata, unguis humani rotundi magnitudine simul coniunctæ, siue vnum eundemque exortum habentes. Nititur hæc planta radicibus paruis, tenuibus: Aliqui dixerunt quosdam pharmacopeos vti floribus, & seminibus pro Meliloto, cuius verò facultatis sit, & quos vsus habeat hæc planta mihi nondum compertum est. Accipitò ergò studiosè Lector à nobis, quæ nos scire itidem potuimus. Numquam vsus stirpium experientia deprehensos, cognitosque omittemus, & in quibus nulli fuisse cogniti, nihil de iis dicemus, vt studiosi illis, quos expressos fecimus, planè fidere queant.

Melilotus quædam Croatica.

Prouenic

Nobis itidē ex Cretico semine meliloti nomine accepto planta trifoliacea nata est, quæ à radice gracili, longa, tenui, lignosa, in aliquot radículas diuisa fert cauliculos longos, graciles, foliis viridibus, trifolii Corniculati Cretici similibus sed in longius porrectis, vestitos, terræ stratos ac veluti luxuriantes in quorū summitatibus fiunt bini flores lutei trifolio falcato magnitudine & figura, similes, odorati, à quibus bini corniculi recti succedunt flavescentes semina parua, minuta, rotūda, flaua continentes, gustui primò subdulces, mox cum modico calore modice adstringentes: Quibus quidem notis nonnullis creditum est hanc plantam melilotum esse, arque vires meliloti habere: Præsertimque quod Serapio ex sacho Eben Amxo scripserit: Alchimelech est herba quæ habet folia rotunda viridia, & ramuli eius sunt subtiles multum & folia rara, & fructus habens vaginas subtiles, rotundas, sicut virgæ puerorum paruulorum, & sunt in eis grana pauca, glauci coloris, rotunda minora. Dubium quidem non est, nostræ plantæ hæc notas meliloti haud parum conuenire, quod si vires etiam ex Galeno meliloti perspectas habuerimus, scilicet esse mixtæ facultatis, sed in eo copiosiore esse calidam substantiam, quam frigidam, habereque leuem adstrictionē. Quæ vires in seminibus istiuscæ plantæ propositæ facile deprehendi possunt cum semina leuiter adstringant & gustū primo subdulcia appareant, & mox cū manifesto aliquo sensū caliditatis. Ni verò hæc planta erit legitimus melilotus antiquorum poterunt tamen securius ad vsum medicinæ medici istiuscæ plantæ seminibus vti. Calida certè est sed moderatè quidem cum adstrictione, seminum facultas exindeque digerens & resoluens. Vnde digerendo emollit decoctum ex seminibus paratum. Maxime commendatur ad oculorum inflammationem si eò oculi foueantur, ad aurium quoque dolorem, & inflammationem, ad dolorem ventris, stomachi, & aliarum partium decoctum spongia susceptum mirificè iuuat. Emplastrum ex seminum farina ex aqua paratum partes induratas emollit, idcircoq. tumores duros digerit, & emollit.

In libro
de simplici
cib. c. 18.

Trifolium Vesicarium.

De Trifolio Vesicario. Cap. XXX.

Ahinc multos annos nobis ex seminibus nata est planta humi late procumbens, foliis trifolio falcato usque adeo similis, ut vix ab ea primis diebus, quoad scilicet caulescat, distinguatur, in radice enim foliosa est late foliis viridibus humistrata, ferè foliorum magnitudine & figura non differens, hoc excepto, quod in hac folia albicant cum leui quadam lanugine, tresque ut plurimum, ex radice, quæ longa est, gracilis, exeunt cauliculi inæqualiter obliquè acti, rotundi, foliati hinc inde folium trifoliatum, cuius medium longum, latum in rotundum declinans, cum duobus folijs parvis, & aliquando quatuor vtriusque in folii pediculo positis, & simul cum folio trifolio, exit pediculus parvus habens in cacumine tres quatuor, vel quinque, & quãdoque etiam sex vesiculas, oblongas, parvas in extremis ad acutum desinentes, in extremo tamquam in calice flosculos carnei coloris, proferentes, à quibus intus eas vesiculas, producuntur vnum vel duo, vel ad plus tria grana rotunda, parua, simul coniuncta tamquam folliculi rotundi, intus duo, vel tria semina, sænugræci seminibus similia, eiusdem ferè gustus cum quadam leui caliditate: Germina viridia, & folia sapiunt saporem frigidum, subacidum, vnde hanc plantam inclinare ad frigidam qualitatem, & semina ad calidam liquidò constabit. Ferrãdus Imperatus semina istiuscè plantæ nomine trifolii vesicarii olim ad me misit, ea liberalitate, qua mihi longè plura alia cõmunicauit. Ideo nomen à tanto viro impositum, & confirmare huic plantæ, & sequi placuit.

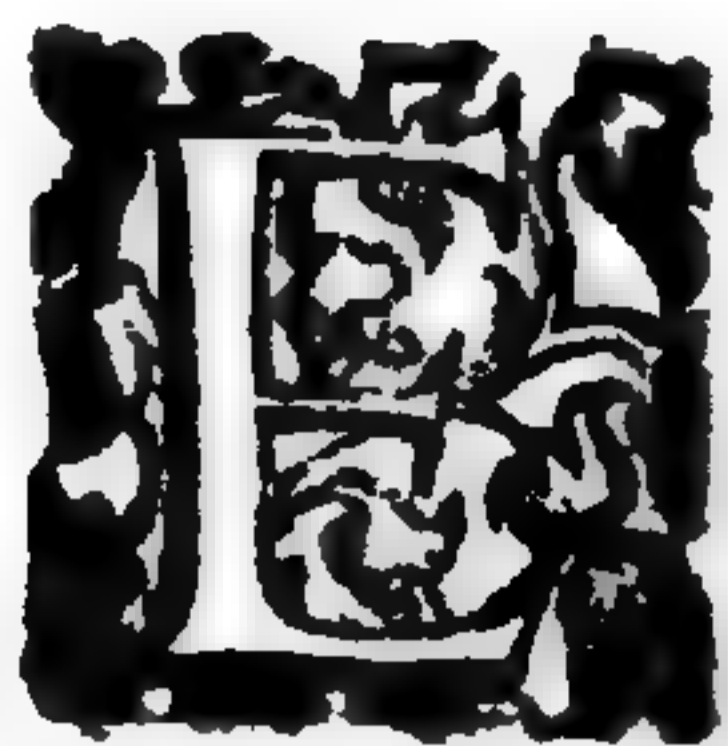

Scorzonera Illyrica.

Ex Illiri-

De Scorzonera Illyrica. Cap. XXXI.

EX Illyria Dominicus Rizotomus detulit ad me plures plantas scorzonerae admodum diuersas, ab ijs, quæ hæcenus nobis innotuerunt. Siquidem planta hæc est admodum foliosa adeò vt ad radicem habeat complura folia in aliquibus numero quinquaginta, & in aliquibus, vel etiam centum vsq. palmaris altitudinis quam hispanicæ tenuiora, trinerua, ab radice inter folia exeunt cauliculi plures numero ferè viginti folijs quadantenus longiores, tenues, graciles, recti, in quorum summitatibus flores aurei præ elegantes inodori satis hispanicæ scorzonerae similes, & calycibus præsertim quibus succedunt semina parua, oblonga, tenuia, albicantia tritico similia, quæ mature facta cum suis pappis albis in aerem volant, quod est naturæ artificium vt ex seipsis serrantur. Planta radice nititur longa, in aliquibus, brachiali, vel etiam crassitie visitur, exterius nigra, lacteo succo turgens, interius alba gustu dulcis, & suavis. Differt hæc planta ab alijs scorzoneris tum in folijs numerosioribus, minoribus, & tenuioribus atq. in radice crassiori, & nigricante. Hęc inquam, & ipsa Dragopogi est species, & ijsdem viribus præstat, videtur radix tēperatè calida & sicca, sed putant omnes ferè habere eandem vim aduersus morsus viperarum, atq. aliorum serpentum perinde atq. Hispanica, & in febribus malignis, & pestilentibus nonnulli vtuntur aqua stillaticia, eam in potu exhibentes, & ad vermes in pueris. Sed dicam ingenuè me sæpè in febribus malignis ægrotis sine villo vtilitatis fructu, dedisse. Vnde ego semper credidi solam scorzoneram, hispanicam ex proprietate illius foli, in quo primò inuenta est, & viuit nancisci eam facultatem alexiteriam, quæ ijs auxilio est qui ab ijs serpentibus demorsi sunt, & non in quibusuis alijs locis natis. Quare cum errore medici plures & aqua stillaticia, & radicis vsu affectant in febribus pestilētibus, & in demorsis à serpētibus venenatis, cū omnes alię scorzonere sint expertes facultatis alexiterię, & alexipharmacæ.

Ebenus Cretica.

Crescit

De Ebena Cretica. Cap. XXXII.

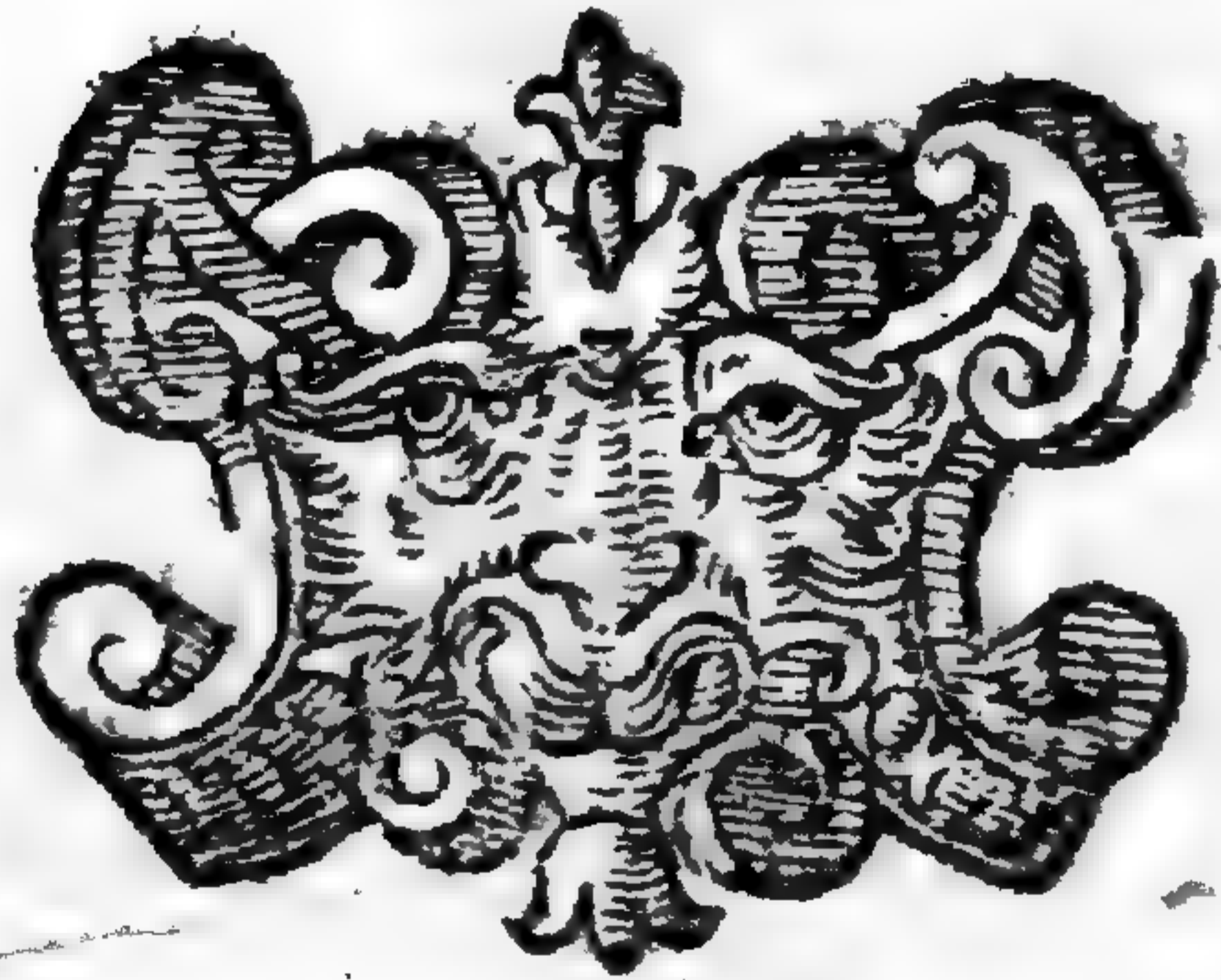

Rescit in Cretæ insule multis locis montanis siccis & asperis arbuscula fruticosa elegantissima tota argentea, folijs & floribus cytiso similis. In qua ab radice stipes assurgit rectus, tricubitalis, & amplior, argentei coloris, à quo plures rami exeunt sursum ex obliquo in rectum acti, folijs cytisi sed longioribus, & tenuioribus in acutū desinētibus, trinis simul iunctis, totis cādidis. In sūmitate verò cauliū flos visitur, rotūdus flori pratensis trifolij figura, & magnitudine quā similis, coloris purpurei, & in aliquibus carnei ex multis flosculis, cytisi florum gemulis, congestus, qui circumquaq. intermixtos habet quosdam villos albos tenuissimos veluti sericeos, quorum mixtione ex rubro colore flos redditur longè visui elegantior. Radix istius plantæ est longa, gracilis, lignosa, nigra, bifida. Hæc planta fuit descripta ex Honorio Bello, à doctissimo Ioanne Pona, mihi amicitia vinctulo coniunctissimo, in suo Baldo. Tametsi ego plantis exoticis Creticis primum librum dederim, nihilominus eo libro absoluto, nō omittendas alias Creticas plantas, quæ postea mihi innotuerūt, optimū duxi, quarū numero presens hæc descripta inter elegantiores, & nobiliores comprehendenda, mihi visa est, de qua egi, posteaquam, & planta, quā in fictili plures annos seruavi hoc anno eleganter floruit, & siccatam integram stirpem, nomine Ebena Cretica ab amico ex Creta accepi. Hanc cytisum esse, vt Bellus existimauit, ex Dioscoride, non videtur posse affirmari qui expressit cytisi folia habere fanugræci, aut loti trifolia, sed nostri ebena folia cum fanugræco nullam similitudinem habent cū ea lata sint & hæc tenuia in acutum desinentia, addo Dioscoridem subjunxisse Cytisi folia trita erucam olere, & gustata recens cicer sapere. Quo odore, & gustu cum hæc nostra planta planè careat, quis quæso poterit affirmare cytisum esse? Non negamus tamen in multis cum Cytiso conuenire, quippè in fruticosa figura, in foliorum numero, & quadantenus figura, & si sint tenuiora, acutiora atq. minorā, in flosculis quibus magnus flos

flos rotundus congeritur, & in ligni materia dura, intus nigro colore infecta. Quo vero hanc stirpiam genere quis comprehendet, Crediderim ego ipsam ab Ebena fruticosa Theophrasti non abhorrere, cum ligni materia dura, & nigra fit atque Cyciso sit similis de qua stirpe Theophrastus inquit nasci in Grecia, & esse fruticosam Cytisi modo, & de Cytiso etiam tradidit; esse Ebena similem, & fruticosam ut Cytisus & habere medullam spissam & nigram ut Ebenus, quare hæc planta vel erit Ebenus vilior, quæ nascitur in Græcia, vel Cytisus Theophrasti Ebena similis. Non patitur nostrum hyemale frigus, sed in Hypocauftis hyemali tempore commodè conseruatur. Nihil virium istius plantæ, & vsuum ad medicinam certi deprehensum est.

In lib. 4.
de histor.
plât. c. 5.

In lib. 9.
de histor.
plât. c. 5.

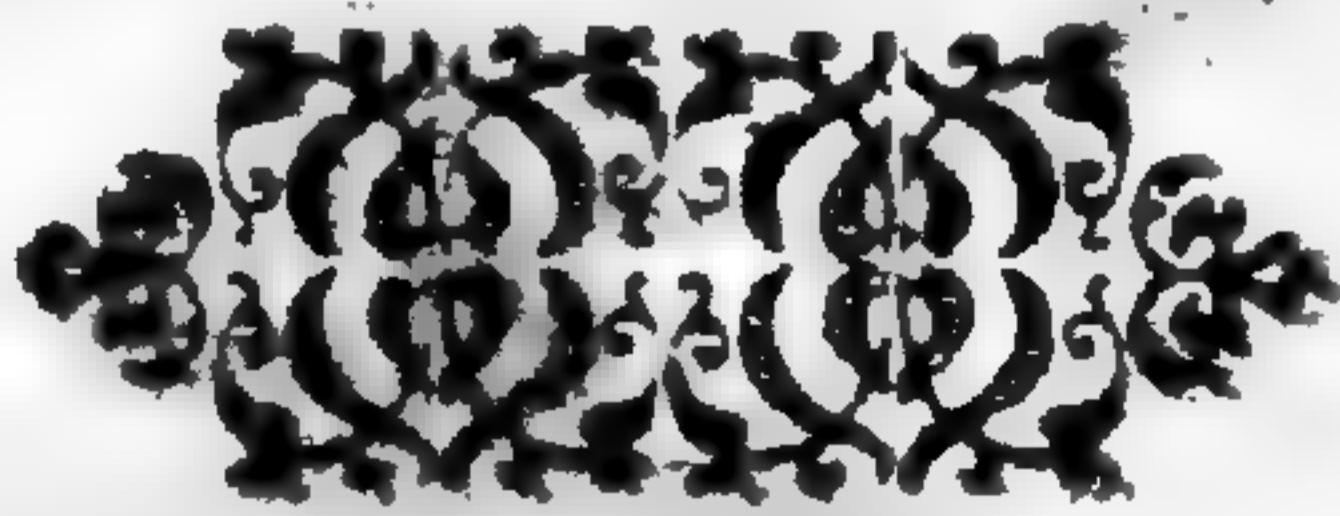

Iacea maxima, sive Babylonica.

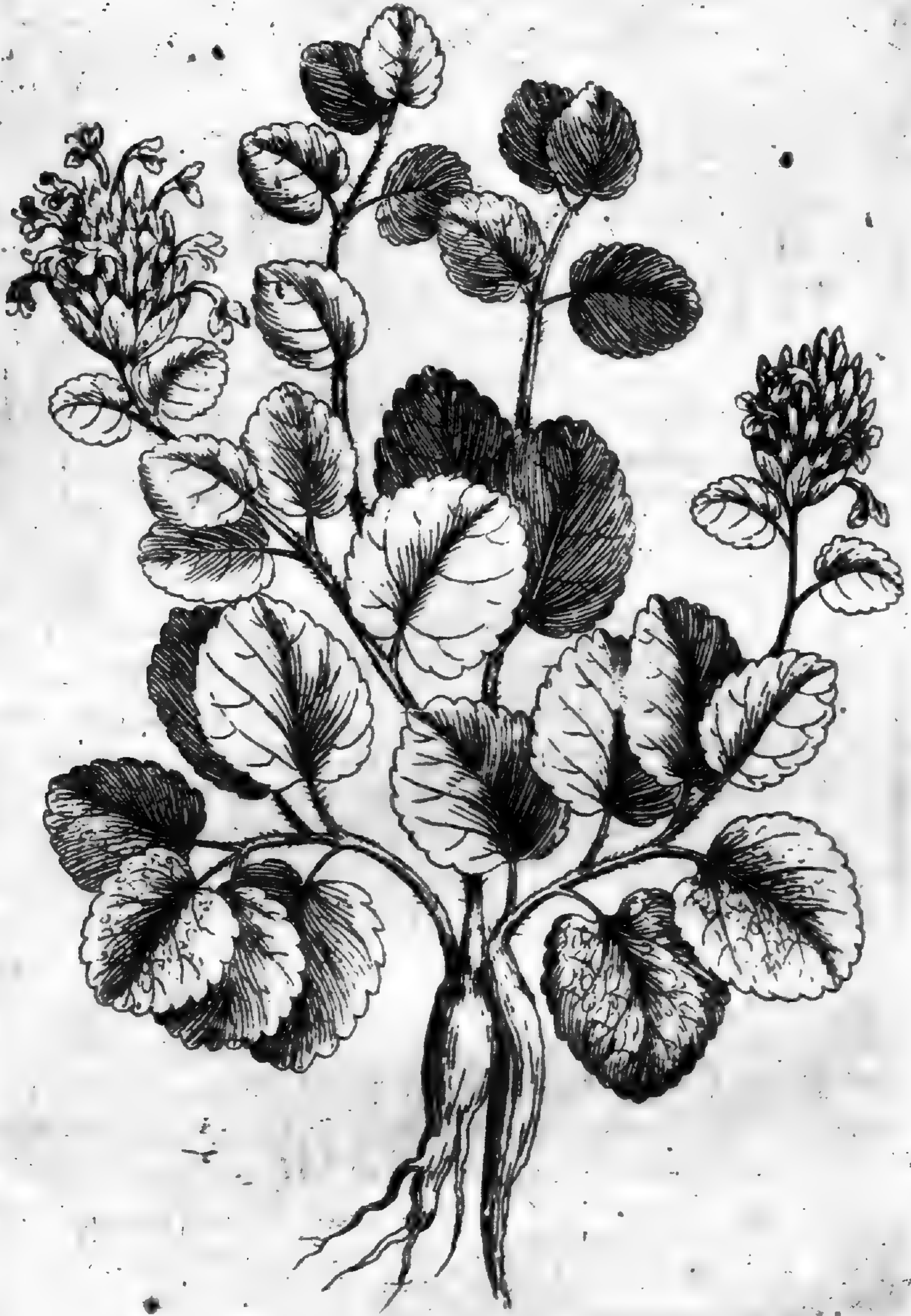

De Iacea maxima. Cap. XXXIII.

Iroximis diebus dum hæc scriberem, accipio à Ioāne Baptista Alyſio, Bergomenſi, pharmacopeo illuſtriam unam cuiuſdam plantæ Hieroſolimitanæ, ex ſeminibus ſcilicet ex Hieroſolimâ delatis, illi nata. Hæc verò planta, in ſuo horto nata, ab radice tulit caules ſex, quinque cubitos altos rectos, ſcabros, ad imum denſè foliatos à quorum medietate hinc inde ſurculi plures recti, graciles, rotundi exeunt, in quorum ſummitatibus producuntur calyces parui, cyani magnitudine atque figura è quibus exeunt flores lutei cnicifloribus ſimiles, quibus in calycibus ſuccedant ſemina centaurei maioris ſeminibus proxima, ſaporis leuiter amari. Planta propè radicem, & in caulium infernis partibus admodum eſt perfoliata; Folia vero helenij folijs ſimilia videntur, ſed minora quædã reuoluta in ſeipſis quaſi luxuriantia, lanuginofa, & quadantenus mollia cuius ſuis odoris expertia, non ſine leui amari tudine. Fortaſſè inter carduos hæc planta erit recensenda, quod radix eius viſa ſit longa craſſa in tenuitatem deſinens, quibuſdã pauculis radiculis fibroſis referta, colore alba, cinnaræ radici omnino ſimilis, atque nō minus etiam guſtu vt Ioannes Baptiſta Alyſius ſe obſeruaſſe me ſuis litteris commonitum fecit. Hactenus vero aliquis vſus nobis non innotuit, & potiffimum an ſit eſculenta.

Scordotis.

N° 2

Abhinc

De Scordoti. Cap. XXXIV.

Abhinc annos viginti plantam in meo horto ex feminibus ex Creta ab Illustrissimo felicissima recordationis Hieronymo Capello, mihi scordotis nomine communicatis, natam alui, quæ marrubij aut mentastri folia habebat crassa, tomentosa, albicantia, allij odorem respirantia feruidi gustus etenim ab radice parua oblonga crassa, carnosâ, nigra rapunculi æmula, quippè magnitudine & figura surculi tres vel quatuor assurgunt longi, quadranguli humi ferè procubentes obliquè ad æqualibus interuallis foliis ex opposito binis mentastri magnitudine & figura, vestiti, in quorum summitatibus flores cernuntur quadantenus albi marrubio similes in quadam veluti spica simul cõgesti, quibus nigra semina rotunda minuta succedunt tota planta candida est & allij odorem respirat. Bellus credidit hanc plantam esse nouam, nihilominus Iosephus de casa bona & alij non pauci ante ipsum eam cognouerunt, & Hieronymus Capellus vir Illustrissimus abhinc annos supra viginti ad me semina ex Creta misit, eamque plantam cognouerat, Quid vero hæc planta sit facilè innotuit, scilicet scordium alterum Plinii quam stirpem scordotim priuatim appellauit de qua ita scripsit: Alteram leuem scordotim siue scordium ipsius manu adscriptâ, magnitudine cubitali, quadrangulo caule, ramosum quercus similitudine, foliis lanuginosis. Reperitur in Põto campis pinguibus, humidisque gustus amari, est & alterius generis latioribus foliis mentastro similis. Plurimosque vtraque ad vsus per se & inter alia in antidotis; Hæc Plinius vtraque scordii ab odore allij species nobis innotescit. Alteram vero scordium, scordotim vocauit esse vero hanc nostram scordotim scordii speciem quadantenus etiam ex facie, sed maximè ex viribus & vsibus ad medicinam atque ex odore allij cõiicitur, Plinius Scorodoti eosdè ferè ad medendû vsus tribuisse visus est, quos Græci Scordio tribuerunt. Nobis istiusce plantæ figuram affabrè delineatam nobis Doctissimus Pona in suo Baldo dedit. Tota planta calida, &

sicca

In libro
25. histo.
natu. c. 5.

ficca facultate est cum leui adstrictione acris, & subamare-
 scens; vnde detergit, aperit, & roborat. De qua planta hos sin-
 gulares vsus expressit, primum ad serpentum morsus ictus-
 ue herba ex vino pota, & illita, eundem sanè vsum Dioscori-
 des scordio tribuit. Ad facilè excreationem atque ad tussim
 commendatur mixto nasturtio, & resina cum melle, tusa ari-
 da, succus stomachum roborat: Ventrem sistit scordotis re-
 centis drachma ex vino trita, vel decocta pota: Purgat itidem
 vlcera cum melle, Mouet efficacius menses, & sudorem po-
 tū, & illita, & succi drachma ex hydromelle, partum accelle-
 rat. Hi sunt particulares vsus ad medendum, qui iidem viden-
 tur cum ijs, quos de Scordio Dioscorides nobis tradidit.

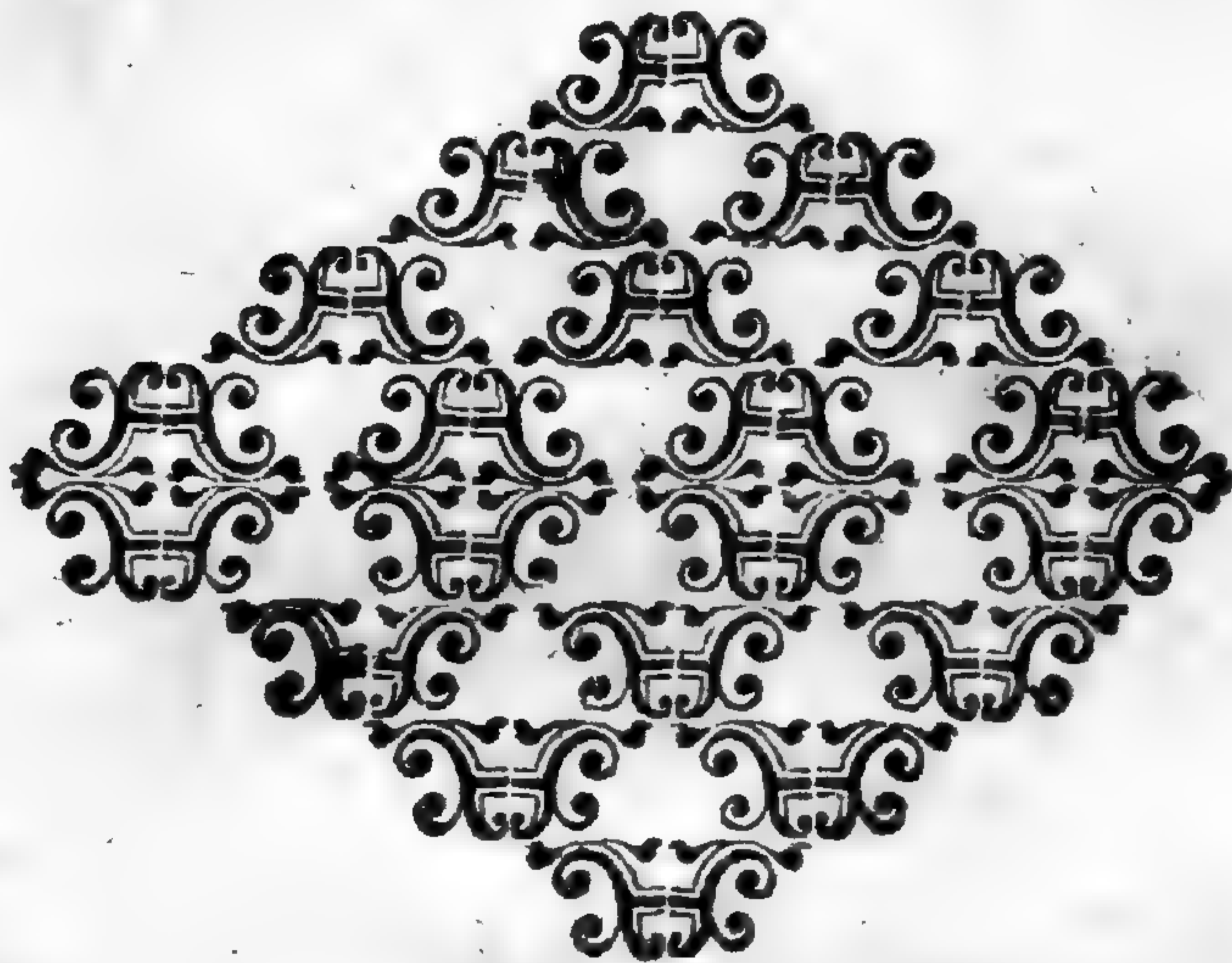
In li. 25.
 hist. nat.
 cap. 8.

In li. 26.
 cap. 5.

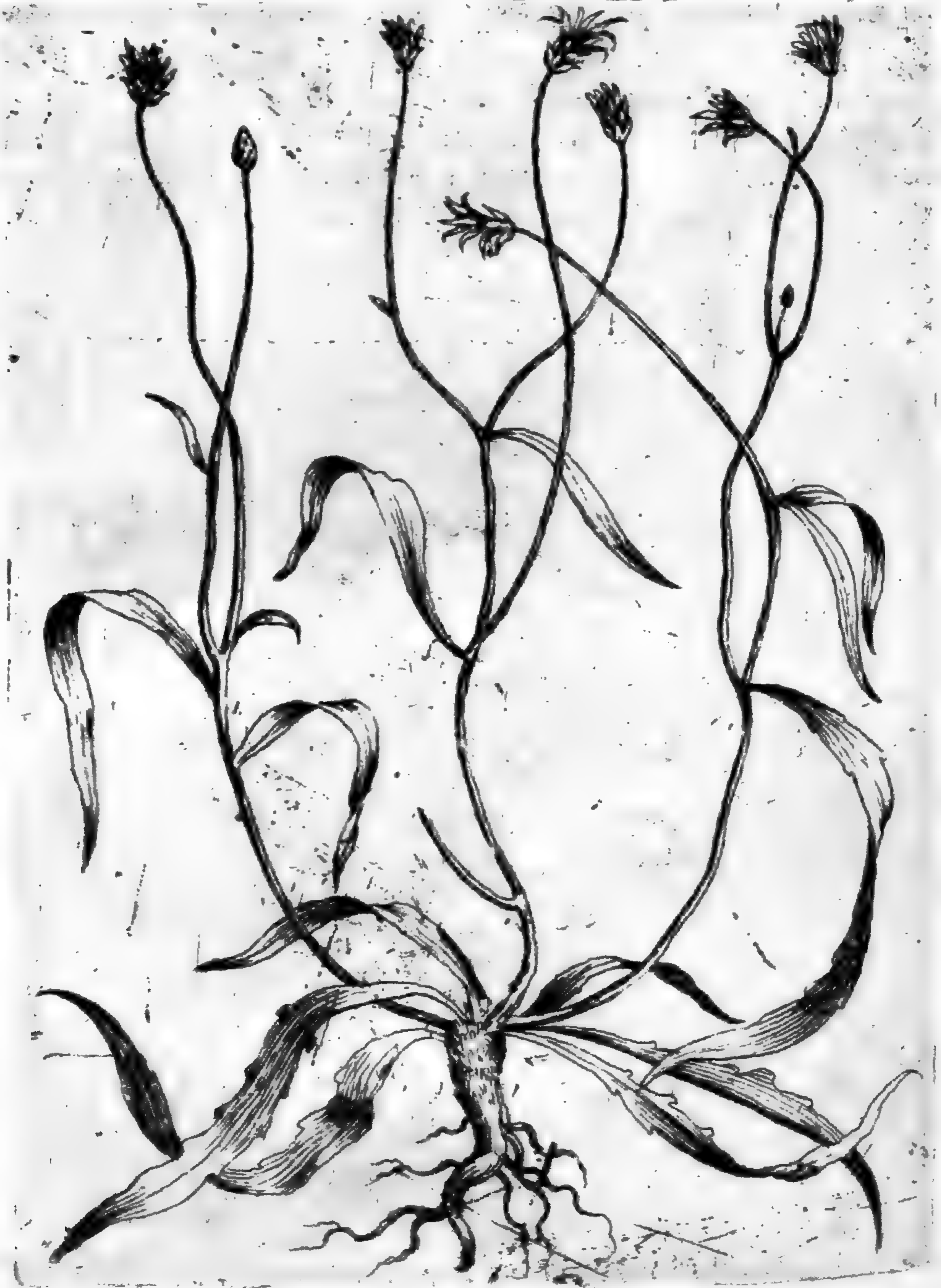
Cap. 6.

Cap. 8.

Cap. 14.
 Cap. 15.

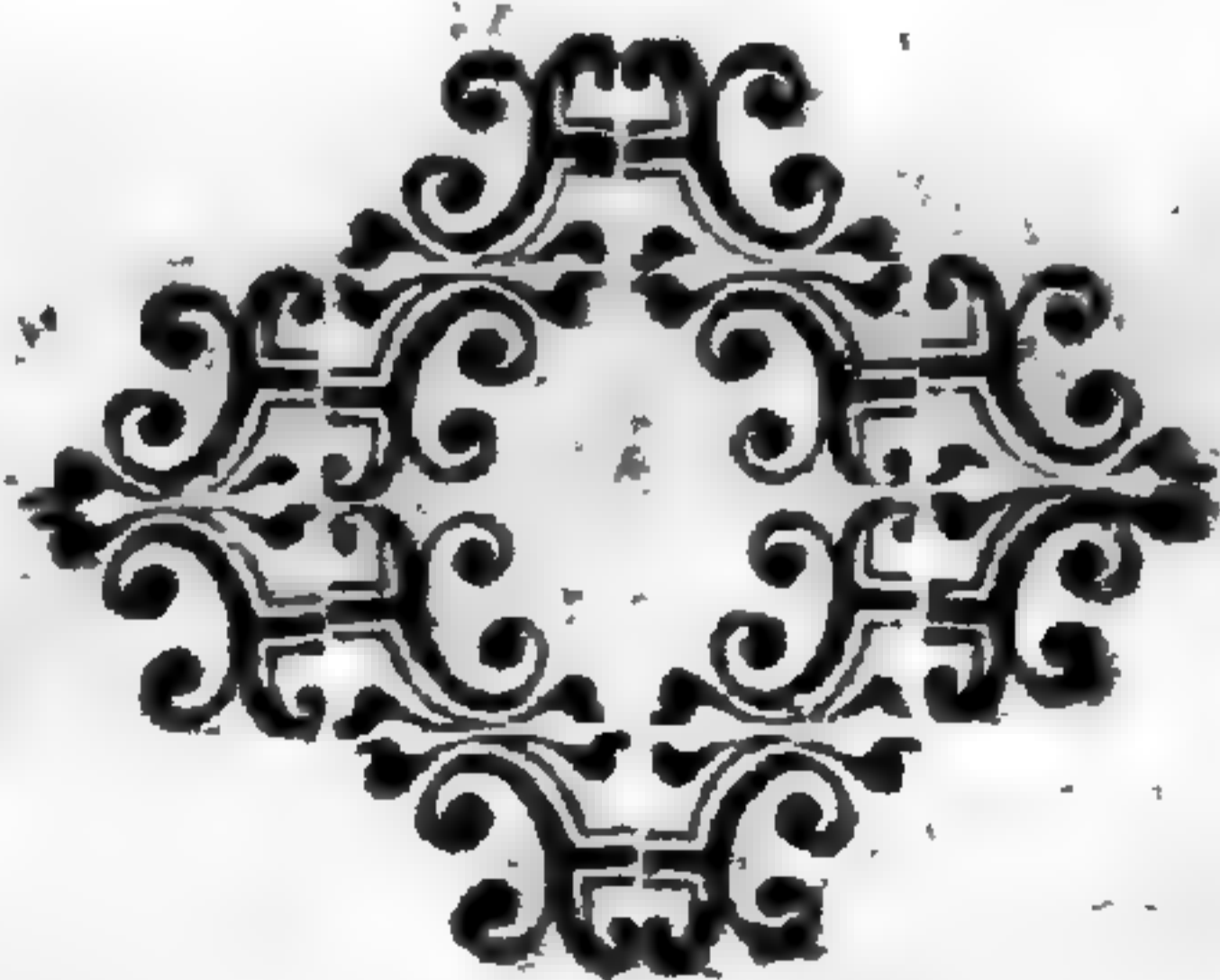
Stæbe plantaginis folio.

Ex Cre-

De *Sæbe plantaginis folio*. Cap. XXXV.

X Creticis feminibus mihi nata est planta Chondri-
 lacei generis, ni fallor, folijs multis plātagini tenui-
 folio magnitudine, & figura similibus, humi stra-
 tis, crassis, colore viridi in luteum, saporis insipidi
 in orbem in terra actis, mollibus, fragilibusque, ex quibus cau-
 liculi semidrodantales teneri, graciles assurgunt, in quorum
 summitatibus pro calycibus capitula parua, oblongaque cer-
 nuntur, è quibus flosculi ex toto lutei exeunt, & quibus semina
 parua succedunt, oblonga, scabiosæ haud dissimilia. Hæc vero
 planta nititur radice parua digiti minoris crassitie in tenue
 desinente multis fibrosis capillamentis vestita, alba, molli, te-
 nera, gustu insipido. Vnde ad frigidam facultatem hanc plan-
 tam inclinare haud dubium erit, atque etiam ex notis folio-
 rum, caulium, florum, atq. radicis cichoraceorum genere cō-
 prehendi. Hæc planta mihi primūm visa est sesamoïdes parūm
 Mattheoli; sed tamen ea parcius planta magis considerata, at-
 que etiam, vt credidit Nicolaus Contarenius, quem honoris
 causa semper nominavi in plantarum cognitione exercitatis-
 simus, nullo pacto cum Sesamoïde eam posse conuenire co-
 gnoui. Iconem istiusce plantæ, quem hic damus, prædicto
 Contareno acceptum tulimus.

Marù Creticum.

Exsc-

De Marù Cretico. Cap. XXXVI.

MX seminibus ex Creta delatis sæpe mihi nata est planta, quæ multos annos in horto medico vixit, floruit, & semina produxit: Surculosa est, crescitque palmi altitudine foliolis paruis, minutis candidantibus, sapore acutis, maximè odoratis, fertque à radice lignosa, gracili, parua, surculos plures, rectos, rotundos, tenues, lignosos, qui ab radice vsque in summitates ferunt ex opposito ex interuallis binos ramulos folijs binis vtrinque ex opposito densè vestitos. In cacumine vero flosculi purpurei origani heracleotici modo admodum odoratis. Istiusce verò plantulæ semina nomine Mari Cretici accepimus, & ex notis legitimum marum esse credidimus, cuius plātæ notas præcipuas expressit Dioscorides, ita inquiēs Marum herba cognita vulgò furculosa, flore origani, folijs multò candidioribus, flore odoratiore, quæ notæ omnes huic nostræ plantæ maxime conueniunt, Ex Galeno vero constat hanc plantam similem esse sampucho, sed ea planta esse candidiorem, foliaq. habere minutiora, cãdidiora, totamque plantam cum floribus esse amaraco odoratiorem, vnde vsum habebat apud antiquos ad vnguenta odorata. Neque audiendi sunt qui marum esse amaracum, nostris maioranam vocatum, atque ob id caput de maro ab aliquibus additum fuisse, etenim Galenus in libro primo de antidotis in hedycroi compositione aperte profert in Italia marum rarã esse plātã, numquamque in Italia eam vidisse nisi ex Creta insula aduectam, Amaracum vero sponte in Italia nascẽtem se conspexisse. Nos vero qui, vtrumq. sampuchi genus, vulgus vocat maioranam, & maiorem, & minorem in multis locis Italię scimus prouenire, affirmamus tantummodo in Creta Insula Marum sponte nascentem vidisse, & puto Lobelium, & Penam per Syriacum Marum nostrum Creticum intellexisse, cum ab ipsis ea Mari Syriaci imago data omnibus ferè notis, cum nostro conuenire visa sit. Plinius

In lib. 4.
de mate.
med. c. 40

In 2. de
antidot.

In lib. 12.
hist. nat.
cap. 14

diū, maioribus folijs, ac variis, illa breuia, minuta, & odorata. Numquam in Aegypto Marum inibi prouenientem videre potuimus, nisi per Martum eam stirpem Plinius intelligi uoluerit, quam nos in libro de plantis Aegypti nomine Zatarēdi pictam dedimus, cuius folijs siccis cum pane pro obsonio origani modo Aegyptii vescuntur. Auderem affirmare lydiū (quod Plinius expressit habere folia breuia, minuta, & odorata) esse vnam eandemque plantam cum Cretico maro, Galenus fatetur, & (ipse se hanc plantam vidisse in Asia prouenientem). Certe non video huic Cretico Maro esse præferendum lydium, vel alibi in Asia prouenientem cum creticum odoratius esse & gratius ita, ut amplius, & odoratius, & gratius esse nequeat. Igitur hanc nostram plantam marum esse legitimam antiquorum affirmare non dubitarem, quod in hac planta omnes mari antiquorum notæ eluceant cum, sampucoque magnam habeat similitudinem a qua planta ipsum distinguit, odor suauior & validior, & sapor acris, & feruidus, cum sampuchus non acris, sed amarus, ut Galenus expressit, existat. Quò etiam dicemus ipsum esse valde calidū & siccum, quippe supra secundum excessum, unde decoctum & florum, & foliorum urinam efficacius mouet, & menses in mulieribus, ad venena per os assumptum est efficax unde in antidotis vsū habuit, & Dioscor. merito ipsum viribus sisymbrio comparauit & in hoc non recte dixisse postea visus est, qui dixit modice calefacere, quod ex ipsius acrimonia longè calidius esse oportet: Inquit illitum succum serpentina vlcera sistere.

Saxifraga altera.

Nn 2

Ex Cre-

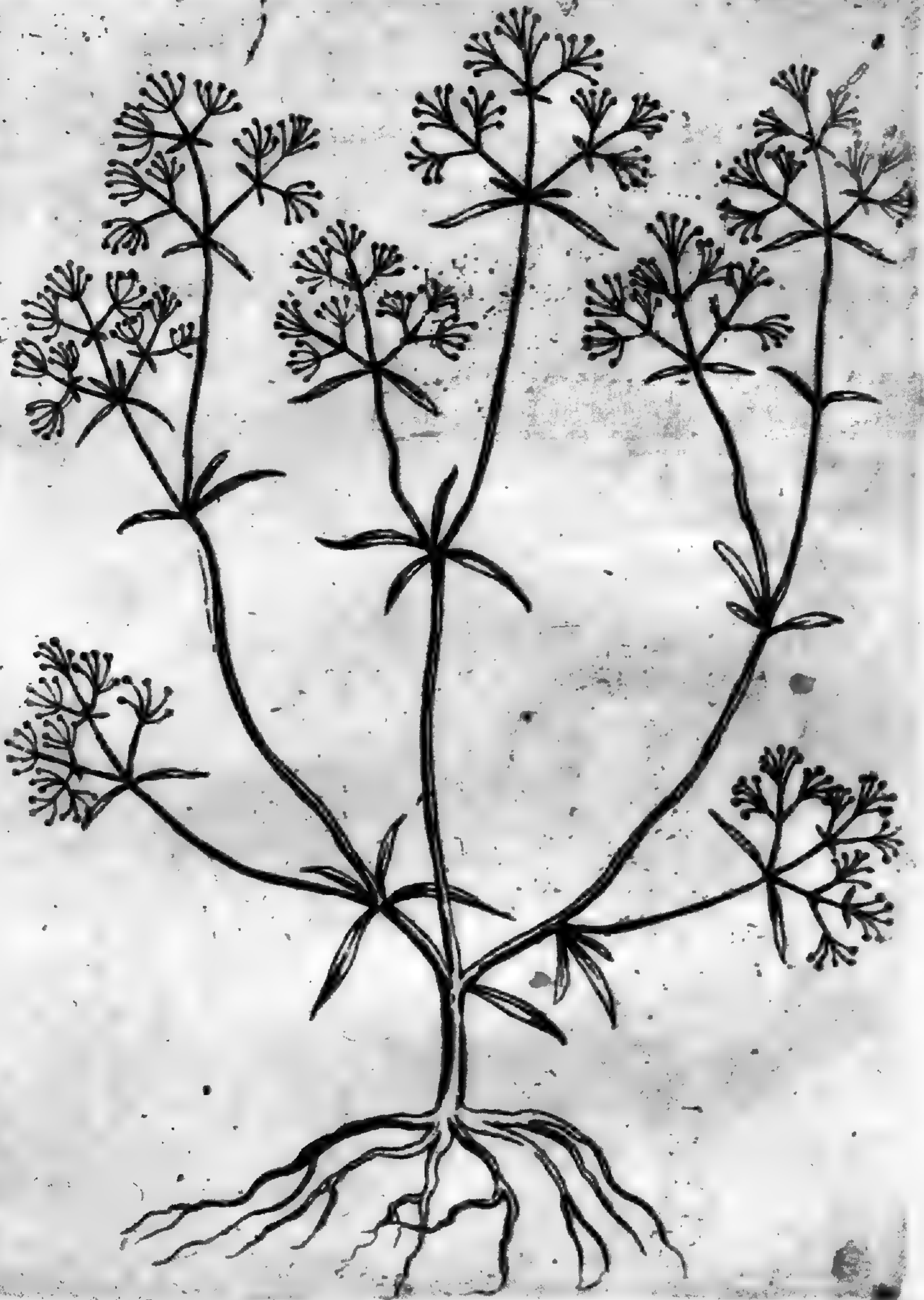
De Saxiphragâ alterâ. Cap. XXXVII.

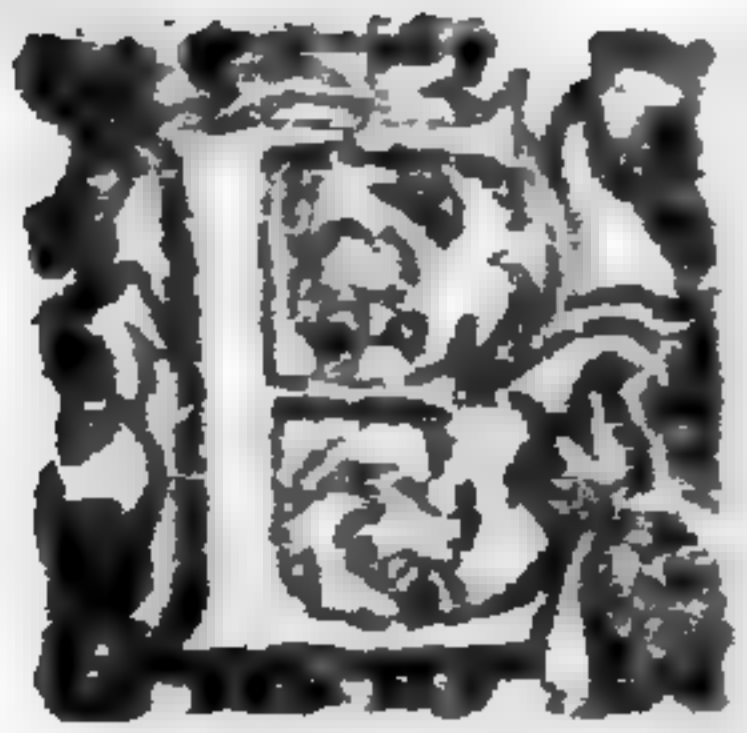
LX Creticis seminibus mihi nata est planta surculo-
sa ab vna radice assurgens multis surculis longi-
tudinis drodantalis, tenuissimis ex interuallis ge-
niculatis, ex quorum singulis geniculis vtrimq.
ex opposito bina foliola exeunt tenuissima lon-
ga in acutum admodum desinentia, garyophylli minimi fo-
lijs proxima, sed minora tamen, & tenuiora, tunicæ minimæ
verius similia, aut sola, aut vna cum ramulis binis tenuissimis
ex ijsdem surculorum geniculis itidem prodeuntibus, in sum-
mitatibus vero flosculi purpurei paruis caryophyllis non dis-
similes emicant, & in surculorum cymis paruarum ferè um-
bellarū modo, atq. nō in surculorū ramulorum summitatibus
à quibus semen minutum nigricans succedit; Tota planta est
inodora gustū tamen modice adstringit, siccat absq. vlla ama-
ritudine, vel actimonia, eodem modo se habet istiusce plantæ
radix quæ longa est in acutum desinens, lignosa, vtrimque de-
mittens aliquot radículas longas, tenues, fibrosas per latum in
terræ superficie actas, quæ eiusdem sanè saporis sunt. Qui hâc
plantam ad me seminibus ex Creta Insula communicarunt,
dixerunt saxiphragam inibi ex vi quam habet ad mouendam
vrinam ex renum calculis impeditam, appellari, Ideoque ad
calculos in renibus comminuendos, & radicis, & totius plan-
tæ puluis ex vino albo, vel ex totius plantæ decocto parato
est vtilissima; Nascitur in locis aridis, & squallidis.

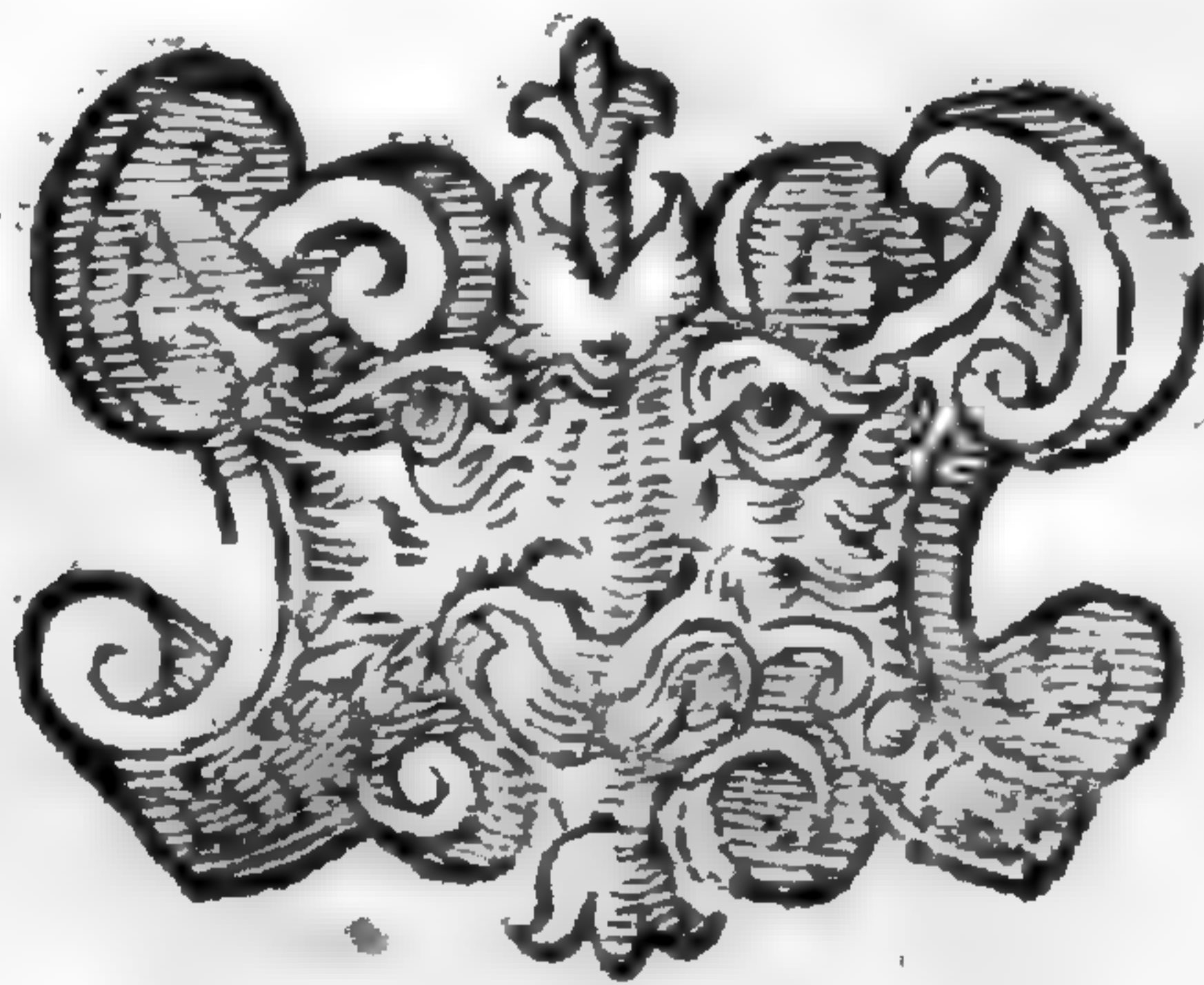
Galium Montanum alterum.

Est al-

De Galio albero montano. Cap. XXXVIII.

Si altera galij montani planta surculos plures longos, tenues, quadrangulos ex interuallis geniculos ab vna radice tenui, longa, dura, lignosa, alba, in plures radículas longas diuisa, proferens, surculi verò ex multis interuallis in geniculis habent duo, aut tria foliola parua, oblonga tenuia in extremis latiuscula colore viridi nigrescente, in summitatibus surculorum flosculi cernuntur albicantes, cymam surculi, spicę modo conuestientes, non odorati, sapore subadstringentes, & siccantes. Vfus vero istiusce stirpis mihi ignotusunt.

Cañabis lutea Cretica, ex Ioanne Pona.

Lutea major fructu,
fere et sterili Pona,
in Baldo, f. 80.

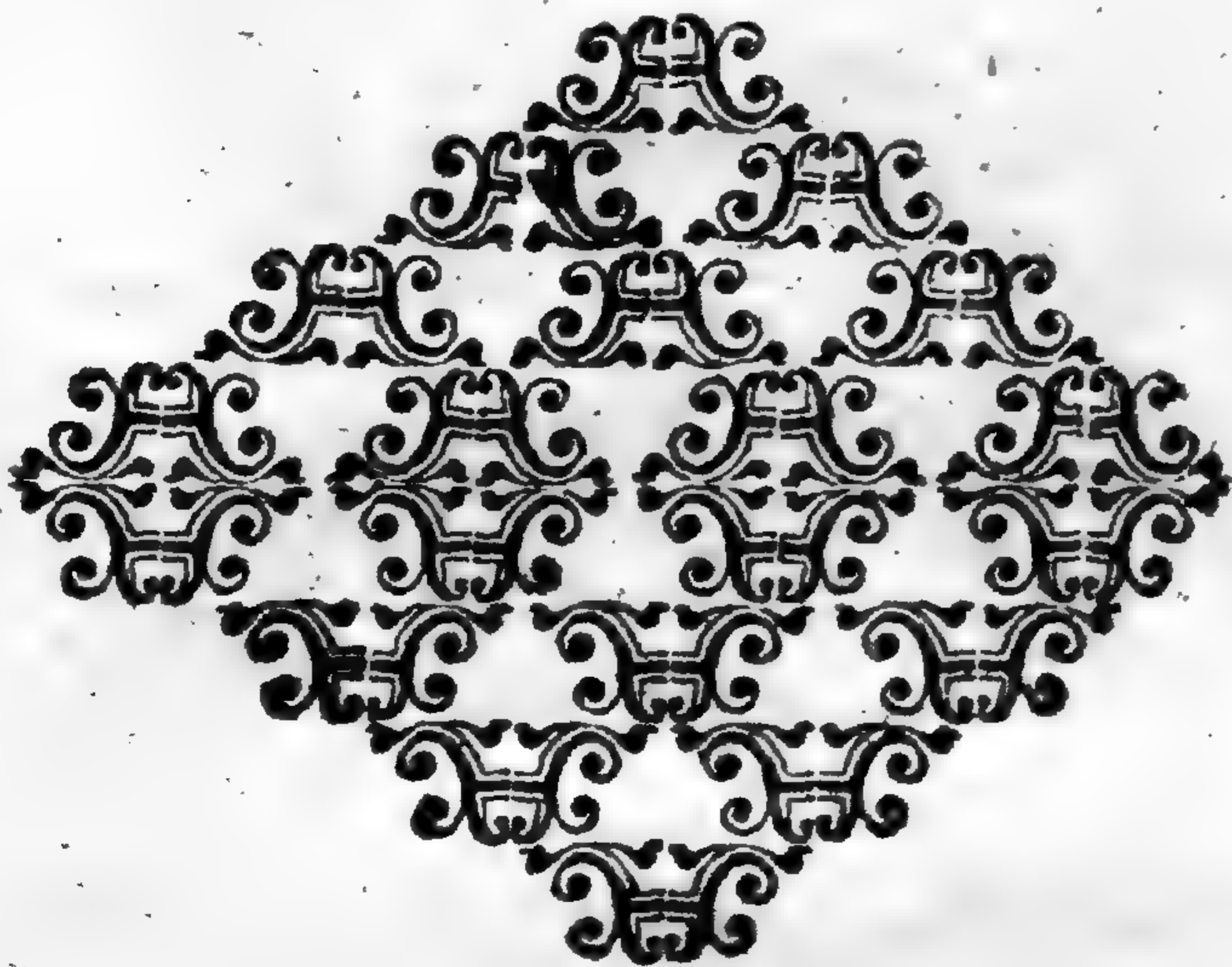
Docissi-

De Cannabi lutea Cretica. Cap. XL.

Octissimus Ioannes Pona Veronensis in suo elegantissimo Baldo ex Honorio Bello luteæ vocatæ plantæ, & imaginem affabrè delineatam, & descriptionem dedit, qui ita habet, lutea Cretica maxima planta est pulcherrima neminique cognita ea enim vno tantum hoc loco inuenitur, qui vocatur *ἐπίδ'όσπυα* tertio ab vrbe lapide inter mōtes nascitur in aquis, & locis humentibus, ibi etiam viculus quidam è fonte scaturit, qui per angustam vallem discurit, in quo inuenitur, & etiā iuxta eius ripas: an alibi nascatur, ignoro, Radicem maximam profert, lignosam in multas partes diuisam, crasso & luteo cortice vestitā: Stolones plures ab vna radice nascuntur, brachiali crassitudine quinq. sex vsque ad decē cubita attollūtur, qui hyeme pereūt: folia fert magna pinnata ex folijs multis magnis constātia, lōgis, serratis, vt cannabis, vnū contra aliud, sed non ordinatim, vt illud quod in fine est, non vnico, sed ex duobus aut tribus à natura formatum est stolones sesquicubitū absq. folijs nudi cernuntur, & prima folia maiora sunt absque pediculis, trunco inhærent non ordinatè, vnum contra aliud sed absq. ordine vndiq. truncum ambiunt, & folia sensim pediculos mniore acquirunt, ita vt eorum quæ in medio caule sunt pediculi spitamam longitudine superent: trunci pars superna in maximam spicam desinit, duos & amplius cubitos longam, quibusdam vasculis longis & angustis densisq. conflata, similibus eis, quos rheseda vulgaris profert tenuissimo longiusculoq. semine plenis ad ruffum tendente flores minimi in viridi pallefcunt, ramos non profert, sed in cavitatibus alarum scilicet vbi pediculi foliorum singuli trunco iunguntur duo aut tres, quatuorue spicæ absq. pediculis nascuntur, eisdem vasculis confectæ cubitum longæ quibusdam foliolis angustis vt linariæ, digitum longis vndiq. vestiuntur, in semiarumq. flectuntur, quemadmodum, & ea quæ in cuspide est, aliquantulum flectitur eisdemque foliolis angustis, sed maioribus ornatur, spicatum color fuluus cernitur, at folium, viridis

dis, & splendens parte superna est procul intuentibus canabis planta videtur. Tota herba, & radix ita amara est, vt aloen & colocynthidem (meo iudicio) amaritudine superet. Colore luteo inficit autumno, ideo lutea vocauit, antiquis ignotam puto, & nemini adhuc cognitam: Planta hæc inuenta fuit à Syluestro Todeschini pharmacopæo plantarum cognitione peritissimo, qui eam mihi primus ostendit. Hæc Pona ex Bello, Quibus quidem credendum est, & descriptionem, & imaginem nobis expressam fuisse stirpis antiquæ quandoquidem in planta vnum, vel alterum annum nata neque ea radicis crassitudo quam fortassè longo tempore radix contrahit neque stolonum numerus, cum hoc tempore vnicaulis sit, obseruatur.

Cannabis lutea fertilis Contareni.

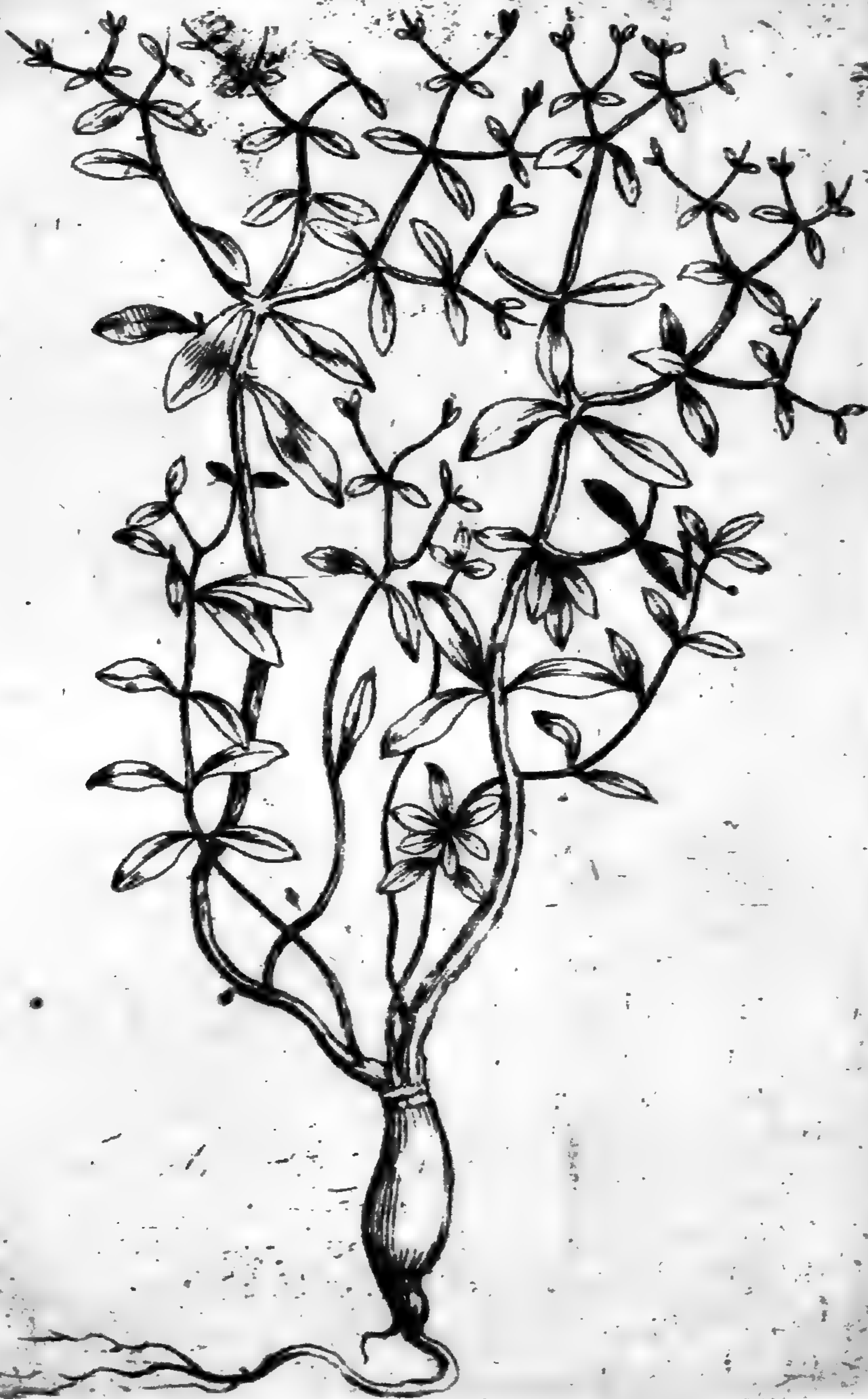

Cum verò in horto Nicolai Contareni Patritij Veneti Illustrissimi bimæ duæ luteæ plantæ alantur, in quibus vir ille in stirpium cognitione maximè eruditus plura scitù digna de istac planta obseruauerit, & ad nos duas ipsius stirpis imagines delineatas, scilicet sterilis, & fertilis ab ipso vocatæ miserit, haud iniucundum Botanicae facultatis studiis fore credidimus, si nos ex ipsius viri nobilissimi relatione istiusce plantæ historiam acuratè conscriberemus, quod libenter nunc facimus, & primum denuo illiusce plantæ descriptionem hic quasi repetentes, sed prius istiusce plantæ præmissa distinctione, quod quædam sit sterilis, & quædam fertilis, atque hanc ferre cum floribus pro fructù vascula parua Rheseidæ similia semine minuto oblongo ad ruffum inclinante, atque illam vt suprascriptus Contarenius obseruauit solummodo flosculos paruos canabis floribus similes, quibus nulli fructus, vel semina succedunt. Hæc vero planta primis annis arborem videtur imitari, quoniam ab radice vnum fert veluti caudicem crassitie ferè brachiali in superna parte vt arbores, ramosum, hinc inde plures ramos producentem, atque inferius ad radicem per quoddam intervallum, tum ramis, tum folijs caudicum arborum modo nudum. In Creta Insula caudicem longitudine à sex cubitibus ad decem vsque excrecere auctor est Pona, & hic in solo Parauino ipsum sex ad pedes vsque auctum obseruatum est in bimo, fortassè si vixerit diu altiores caules proferet, Itaque talis est istiusce plantæ caulis caudicis bimi, & crassities, & altitudo. Nudus verò ferè est ad medietatem in parte inferna, ramosus vero vsque in cacumen cernitur, innumeris quidem ramis absque ordine densè exeuntibus, sursum quasi in orbem, vel melius in pyramidem actis singulis veluti in longas spicas desinentibus folijs primum canabinis, & postea vsque in cacumina tenuibus paruis in acutum desinentibus linearis similibus vtrinque ex opposito binis densè ramos conuexis inter quæ flosculi multi exigui in sterili planta ad luteum virescentes veluti in spica cubitum longa, ligno densè inhaerentes canabinis flosculis per similes cernuntur.

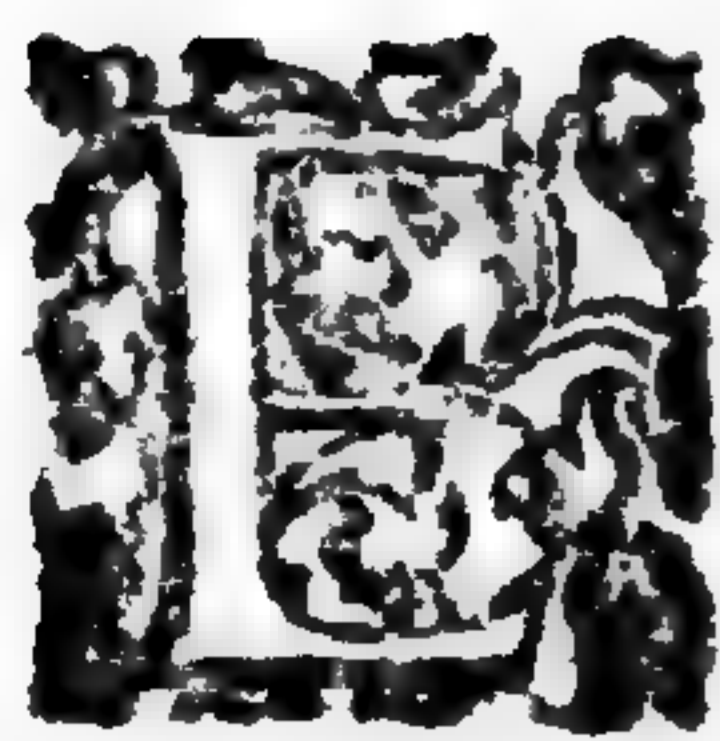
Canabis Lutea sterilis Contareni.

In fertili vero florū loco vascula Rheseidē familia flosculos vi-
rides per exiles admodū superferētia inter folia eodem modo
quo flosculi in sterilibus ramulis, sed cum suis pediculis densè in
spica longa inhærescunt. De folijs verò primis quæ suis longis
pediculis ex caudicibus non ex ramis exeunt canabinis simi-
les esse dicimus vtpotè tū figura tum magnitudine. Quæ suo
cuique longo pediculo aut tria numero sunt, (scilicet ex oppo-
sito bina, atque in extremo vnum quæ primo anno in planta
nullis petiolis cauli coniunguntur, sed alijs annis succedētibus,
suos petiolos, quibus suo pediculo inhærent, nanciscuntur) aut
quinque aut septem numero cernuntur suis petiolis pediculis
ex opposito vtrinque bina, singula posita cum vno folio in ex-
tremo pediculi: Sunt vero omnia circum laciniata figura ma-
gnitudineque canabis similia viridia in luteum declinantia,
lucida. Folia vero quæ secundo in ramis cernuntur linariæ pro-
xima apparent, vt dictum est, rami, caudexq; cortice crasso cō-
uestiuntur, viscido, non facile fragili vt cānabis, lutescentis co-
loris, eximia amaritudinis, vnde tota planta cannabi mari simi-
lis videatur qua similitudine persuasus Illustris. Contareus
canabim luteam appellavit, radice nititur hæc planta bima,
tenui in multas radices lōgas, tenuesque diuisa, In annosa verò
stirpe fortasse crassam magnamque contrahit vt in icone, &
descriptione luteæ à Pona ex Bello, nobis data cernitur, Radix
verò longè amarior est quam sint aliæ istiusce plantæ partes,
Nulli tamen vsus vel ad medicinam vel ad alias artes nobis in-
notuerunt. Ad pleniorē istiusce plantæ cognitionem etiam
imaginē nobis ex Pona datam hic dare volumus vt differen-
tiæ inter hanc, & Contarenam interstinctæ dignoscantur, nos
quoque quasdam plantas ex Creticis seminibus hoc anno
terræ commissis natas in fictilibus alimus quæ cum hucusque
parum creuerint, parvæque idcirco sunt vix palmum vel parū
plus altæ cū folijs numero septem, vtrinque tria ex opposito,
cum folio in extremo quod reliquis maioribus duplo maius
cernitur, Itaque cum hæc stirpes parvæ sint, vt non potuerim
quicquam de ijs, quæ in proposita istiusce stirpis historia di-
ctæ sunt, recognoscere. Ideo hanc figuram ex Pona conspi-
cendam admittimus.

Tithymalus Spinosis Creticus.

Ex semi-

De Tythimalo spinoso. Cap. XL.

X seminibus mihi ex Creta Insula communicatis nata est planta dodrantalis parva Tythimalorum ex genere primo anno sue ætatis ramulis, & folijs apios Græcorum maximè æmulatur, & eò magis constat quoniam radice nititur in principio crassa, tuberosa, sed longa in acutum, & exile desinente non absimili apios radici. Anno vero secundo ramuli breves, tenues, dodrantes in cymis ramificant, & in crucium modum ramulorum extrema dividuntur, & desinunt in spinulas tenues, acutas. Aestate foliola ramuli abijciunt, quo spinulæ duriores, & nigrae euadunt, quæ autumno planta noua germina producente corrumpuntur, & sponte decidunt. Certum est totam plantam lacteo succo acri abundare, & non carere facultate purgatoria.

Oenanthe Stellata Cretica.

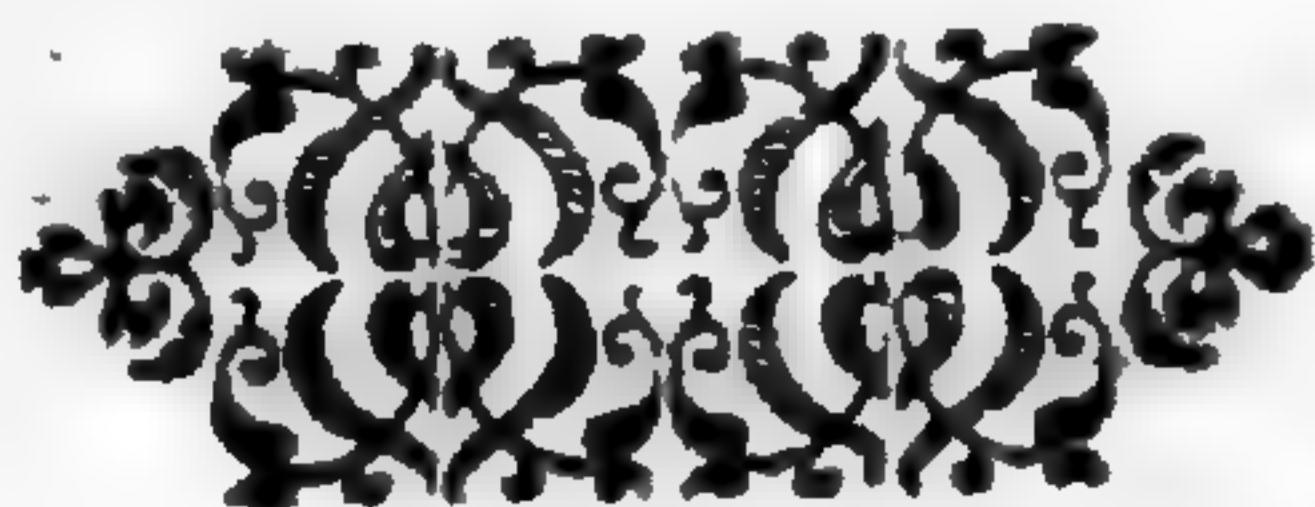

Planta

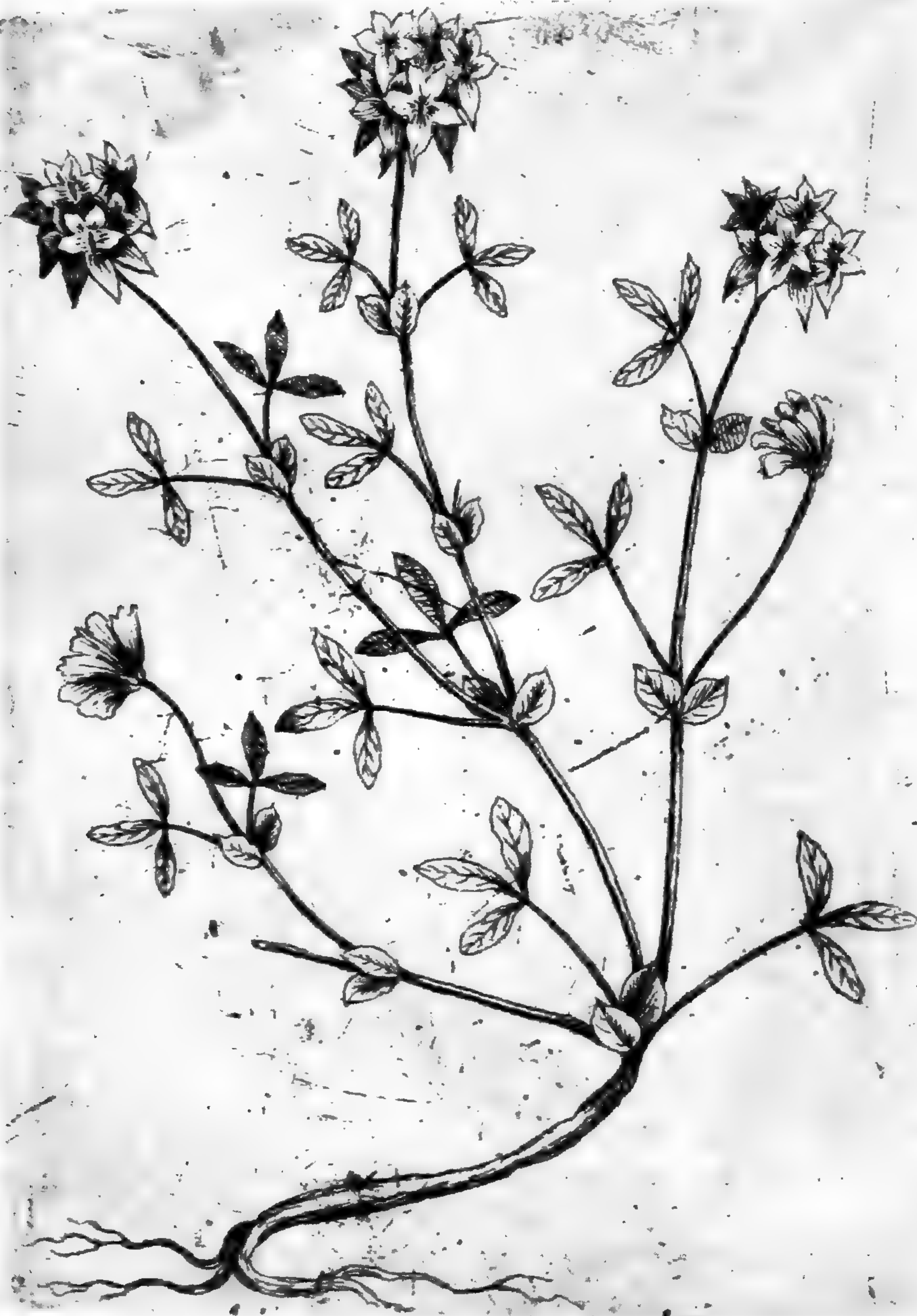
De Oenante Stellata Cretica. Cap. XLI.

Planta olim mihi ex Creticis seminibus nata est Oenante altere Mattheoli quam similima, & post multos annos caulem unicum promit rectum, rotundum, dodrantalem, non admodum crassum qui in summitate in quinque ramulos diuiditur, graciles itidem rectos, rectèque actos qui umbellam albam Oenantes modo producunt, quæ umbellæ post flores mutantur, veluti in quinque stellas habentes octo, & quandoq. plures radios, longos, latos, acutos, scilicet in acutum desinentes, & in medio sunt flores paruuli in orbem comprehensi, qui postea indurescunt, & mutantur in semina parua, oblonga, tenuia, scabiosæ indicæ similia simul compacta, & durissima, atq. ex stellæ maturitate nigrae redduntur, folia cernuntur cuiusmodi sunt Oenantes secundæ sed pauciora, & maiora in verè visuntur, & æstate maturis seminibus decidunt, & tota hyeme nos sub terram latent, Verèque planta regerminat. Tota planta nititur sex septemue radicibus longis, crassis, carnosis, in acutum desinentibus, ab eodem principio proficiscentibus quã proximis vulgari filipendulæ, aut radicibus asphodeli, sed minoribus tamen, Capita in summitate cauliculorum primo colore virescunt cum nigrore, & tandem vbi semina perfecta fuerint nigra euadunt, & lignosa, & dura. Auderem affirmare hanc plantam esse legitimam Oenanthē, cuius notas Dioscorides perbellè ita expressit, dicens: Oenante folia habet pastinacæ florem candidum, caulem crassum, palmi altitudine, semen attriplicis, radicem magnam in multa rotunda capitula extuberantem, nascitur in petris: Caulis eius, & folia cum mulso vino pota secundas eijciunt: Radix è vino urinæ stillicidio conuenit.

In lib. 3.
de mat.
med. cap.
115.

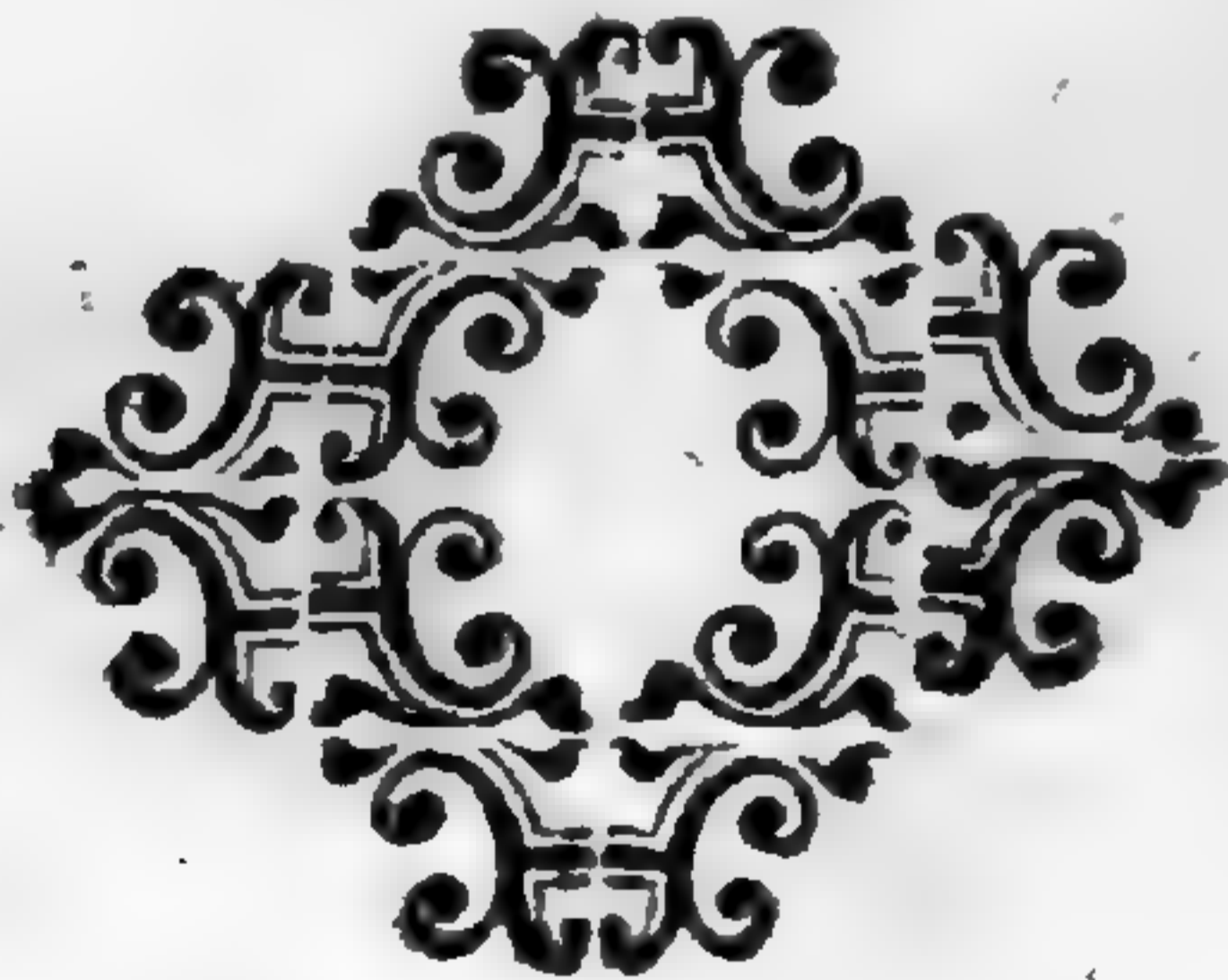
Trifolium Gypeatum argenteum.

Elegan-

De Trifolio Clipeato Argenteo. Cap. XLII.

Elegantissima planta parua humi procumbens ac ferè strata trifolio pratensi similis mihi ex seminibus Creticis nata est, quam habui in horto medico Patauino, & habeo flore argenteo inodoro, sapore modicè acri, à quibus floribus (qui singuli ramulo plures simul congesti veluti caput efficiunt argenteum) succedunt semina nigra, oblōga, lata, tenuia, foliacea, quæ semina maxime figura ad antiquos clipeos Venetos accedere videntur. Planta est annua, & æstate semina perficiuntur, & facile nascuntur in solo Patauino, modice flores, folia, & semina calfaciunt, siccant, detergunt & digerunt, & decoctum ex ijs omnibus paratum valenter digeret dolores, & à flatibus obortos sanat.

Caucalis Lusitanica.

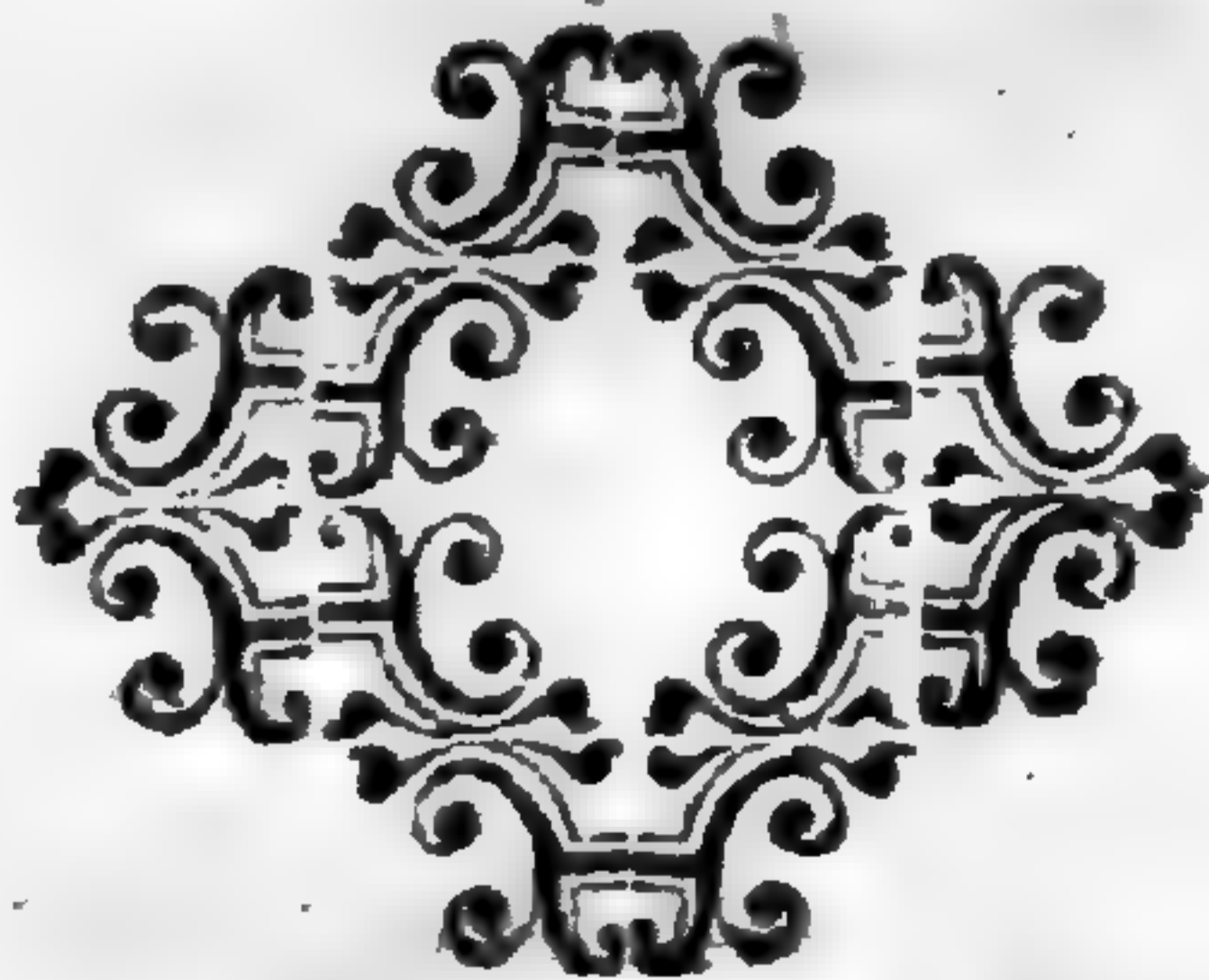
Planta

De *Caucalide Lusitanica.* Cap. XLIII.

ELanta umbellifera mihi ex seminibus lusitanicis nata est quæ folia rara habet, & vulgaris nostræ caucalidis floribus figura similia. Caulem vnicū habet qui in alios multos ramulos finditur rectū cubitalem, & ampliorem, rotundum, gracilem qui in cauliculorum summitatibus fert umbellas albas à quibus semina lata rotunda producuntur, alba, proxima seminibus tordilij Cretici, aliquantum linguam excalfacientia, & odoris modicū respirantia. Semina idcirco excalfaciunt ad ordinem supra secundum. Certe ex ijs omnibus liquidò nobis constabit hanc caucalidem è lusitania acceptam non respondere ex toto caucalidi antiquorum, vt ex notis caucalidis ex Dioscoride constat qui ita ait: *Caucalis*, quam alij syluestrem daucum vocāt, cauliculo dodrantali aut maiore cōstat subhirsuto folijs apio similibus feniculi modo per extrema, multifidis hispidisq. candidam in cacumine umbellam suaviter olentem proferens, Crudū coctum ue olerum modo estur, urinā mouet. At longe clarius cognoscitur non esse legitimum caucalidem antiquorum, & nec vel etiam ex particularibus viribus, etenim Galenus etiam cōparauit caucalidem viribus calfactorijs ad daucum, qui ita habet: *Caucalis*, quidam daucum syluestre nuncupant, est enim ei adsimilis, gustū simul ac viribus: excalfacit enim, vt ille & deficcat, tum urinam ciet, & mutia ad repositionem conditur, Verum tamen non erit viribus spernenda nostracaucalis. Viuit libenter in nostro Horto Medico.

In lib. 2.
de mat.
med. cap.
132.

In lib. 7.
simpl.

Echium nigrum flore eleganti.

Echium

De Echio flore eleganti. Cap. XLIV.

Tiam nata est in nostro horto, Echij elegatissima species quam ex floribus, colorū varietate, Echium nigrum flore eleganti nuncupauimus. Planta est procera ferēs quinq. caules, & plures etiam crassos, rotundos, non in rectum, sed oblique actos, & quasi in terra stratos folijs multis densis, oblongis in acutum desinentibus, vestitos, asperos, spinulis acutis vndiq. armatos, & folia, & fructus eodem modo spinulis præditi sunt, in ramulorum summitatibus flores visuntur haud ita parui, vt in alijs anchusis, lōgi, versicolores, itaut quidam ex floribus purplefcent, alij cyaneo colore dilutiori cernantur, flores figura ad paruas campanulas accedunt, sed ora hiantia habent ac exijs singulis quatuor aut quinq. fillamenta tenuissima prominent, parum odoris respirant, folia sapore dulci subacti sapiunt, à floribus in ramulis numerosis ac simul densatis fiunt semina in quibusdam vasculis oblongis, nigro colore, & figura viperinis capitibus similia, vnde à nobis hæc planta Echium ex seminibus Echinis, nigris, nigrum nuncupatum est flore eleganti: Nititur tota planta vnica radice oblonga pollicari crassitie, in tenuitatem desinente, colore albo gustū eodem.

Iacea Hispanica.

Elegan-

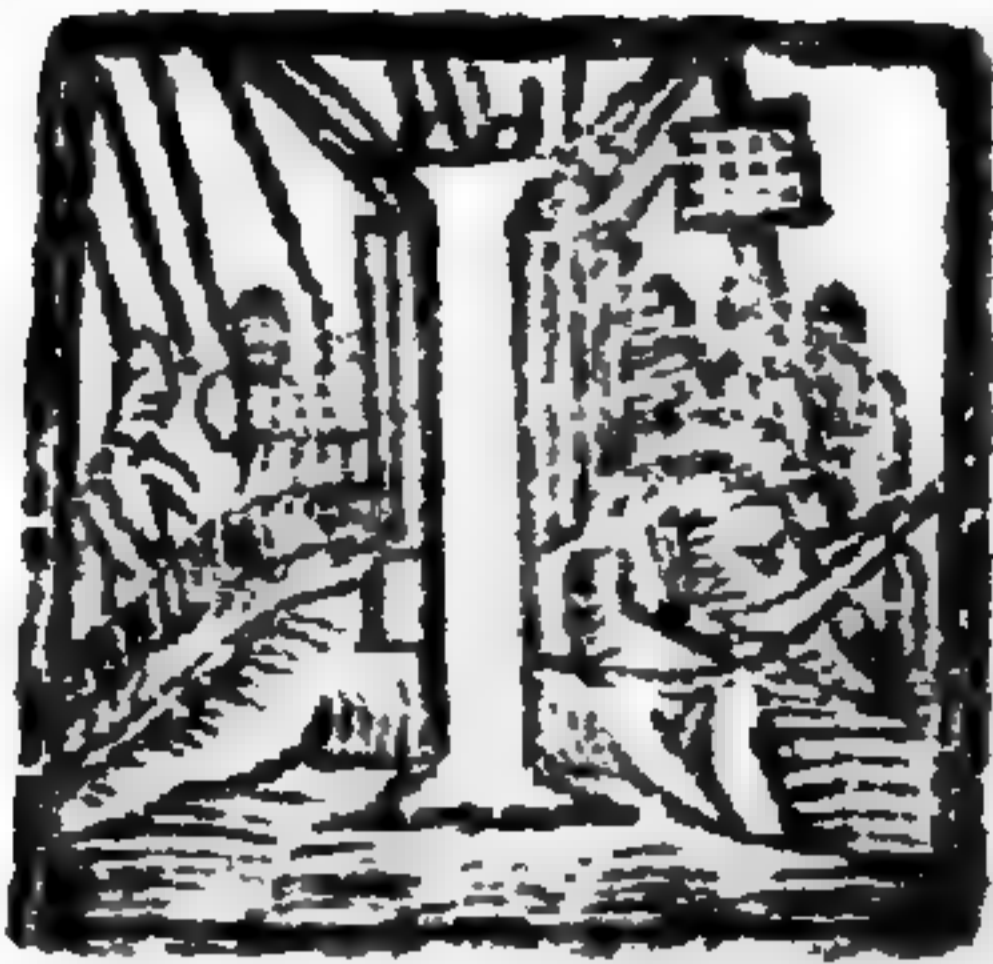
De Iacea Hispanica. Cap. XLV.

Legantissima planta Iacææ Hispanicæ nomine mihi nata est, ex seminibus Anglicis, quæ ad me misit Doctissimus Ioannes Morus philosophus, & Medicus Illustris. Hæc planta vere Iacea nuncupata est cum, & folijs, & floribus, & caulibus ex toto Iacææ vulgari sit similis. Flores vero ad flores cyani maxime accedunt, & magnitudine, & figura, & colore etenim colore albescunt in cæruleum, & veluti radios elegantissimos habet. Planta annua est, & sapore amarescit, quo non est expers facultatis calidæ.

Hedysarum argenteum.

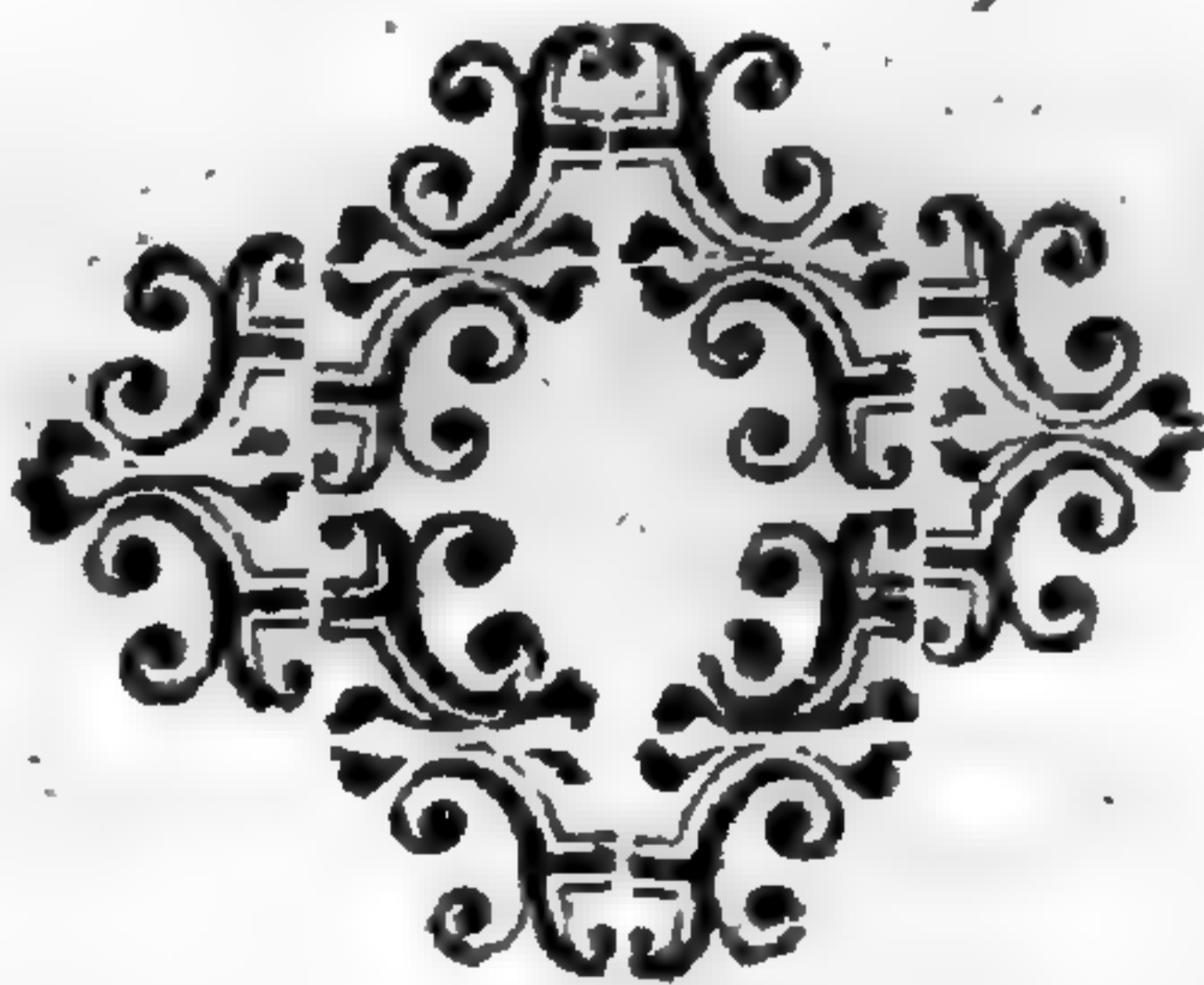
De Hedyfaro argenteo. Cap. XLVI.

Inter varia Hedyfari, securidacæue genera, vnū Creticum argenteum est maxime ab herbarijs commendatum argenteis floribus ornatum, elegantissimoque florum candore, plāta cernitur, quæ est fruticosa, foliaq. habet cōplura ciceris similia, & flores argenteos trifolijs proximos multos in cauliculorū cacumine simul congestos parum olentes, gustū subdulci amarescente, à floribus cornicula tenuia succedunt in quibus sunt semina parua rotunda; procul dubio hæc planta Hedyfarum maxime æmulatur à Dioscoride descriptum, hisce profectò verbis inquitente: Hedyfarum, quod vnguentarij pelezinum, idest securidacā vocāt frutex est, folijs ciceris, semen ruffum in siliquis fert corniculorum modo aduncis, quod ancipitem securim æmulatur, vnde nomen accepit, amarum gustū, stomacho vtile in potū, additur in antidota, nascitur in segetibus, & hordeis, Galenus addidit amarum, & sub acerbum apparet, quamobrem potū gratum est stomacho, & viscerum obstructions expurgat. Veram securidicam descriptam nos alimus in horto Patauino, quæ planta nostro hedyfaro est amarior, & calidior, Folia nostri hedyfari cum sint subamara, & subacerba cum subdulcia, grata sunt stomacho, & sunt esculēta. Planta est perpetua, & numquam vel etiam hyeme folijs se expoliat.

In lib. 3.
de mat.
med. cap.
124.

In 6. sim.
pl.

Marrubium Hispanicum.

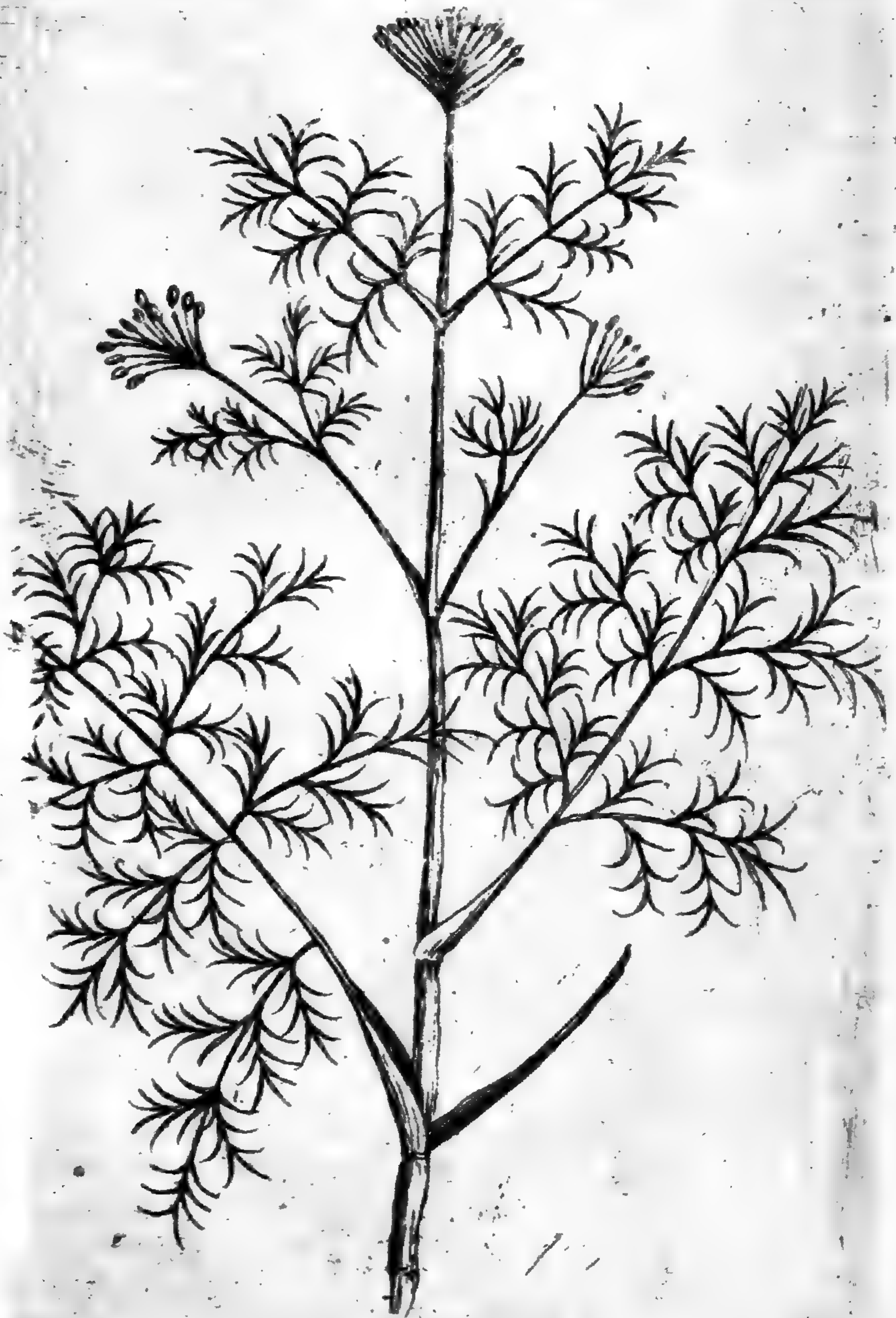
Marrubij

De Marrubio Hispanico. Cap. XLVII.

Marrubij plantam ex Hispaniæ delatis seminibus natam habui à Reuerendo fratre Georgio Regiano Capucino in studio herbarum admodum exercitato, quæ fruticosa tota candida est, cum leui lanugine alba, & caules aliquot profert quadratos cubitales, & ampliores obliquè actos. Folia habet oblonga, alba, lata, in acutū desinentia duplo maiora Cretici marrubij, & ex opposito in caulibus æqualibus interstitijs posita candida, subhirsuta. Flores æqualibus spatijs itidem in caulibus, & ramulis cernuntur verticillato ambitū candidi, à quibus semina parua producuntur tenuia, oblonga, sapore amaro, subacri. Tota planta nititur radicibus tenuibus, longis, lignosis, multis, Facultatibus calfactorijs, & non instrenue siccantibus tota planta prædita est, præsertim flores semina atque folia, quæ non minus amarescit, quam Creticum ferè marrubium. Vnde singulares vsus ad medendum obtinuit præsertimque ad hepar & lienem grauibus antiquissimis obstructionibus vexatos, eodē modo folia purgant pectus atque pulmones à crassis viscidisque humoribus. Vnde ad tussim antiquam ad difficilem respirationem decoctum foliorum ex melle præsentaneo est remedio, non minus etiam in mulieribus menses suppressos restituit, Succus vero ex saccharo ad visus claritatem commendatur.

Sisum.

Ab hinc

De Siso. Cap. XLVIII.

Ab hinc plures annos Ferrandus Imperatus Neapolitanus vir sanè in simplicium medicamentorum cognitione illustris, ad me misit semina parvissima apio similia, nigra, odorata, gustui subamarescentia, quibus in meo horto Patavino satis, mihi nata est planta quam similima sed longè minor quæ vnicum caulem bicubitalem protulit, rectum, gracilem, rotundum, geniculatum folia capillacea feniculo similia odorata, quippè odore ad feniculum, & ad anethum inclinantia. In caulium cacumine vmbellæ parvæ raræ, flosculis albis præditæ, & etiam ferè ex singulis geniculis exeunt ramuli infummitate etiam parvissimas vmbellas ferrentes in quibus deflorescentibus fiunt semina nigra, parvissima, oblonga, odorata, cuiusmodi diximus, & subamarescētia. Tota nititur plāta radice lōga, alba, gracili odorata anetho proxima. Aliquibus viris alioquin in herbarum studio exercitatissimis visum fuit hanc plantā esse legitimū seseli massiliense. Quæ tamen opinio (pace illorū dixerim) mihi visa est à veritate aliena, cū Dioscor. de Seseli massiliense protulerit habere folia feniculi, sed crassiora, caulem vegetiorem, & vmbellas anethi, in qua semen oblongum, angulosum, gustui statim acre, quæ de nostra planta non spectantur, si quidem folia sunt fœniculi tenuiora, itemq. caulem fœniculo esse strigiosiore tenuioremuè, & vmbellā itidem anethi esse longè minorem rarioremq. & nostræ stirpis semina non acra sed subamarescentia experiantur. Quibus fieri quidem non potest vt Seseli Massiliense sit, quid igitur erit? vt opinor Sison, si quidem Dioscorides de eo ita scribit: Sison exiguum semen est, in Syria natum apio simile, nigrum, feruens oblongum, sed Galenus de eo inquit Sison calidum & subamarum gustū. Commendatur verò ad mouendam vrinam & ad mouendos menses, & ad omnes viscerum obstructions.

In lib. 3.
de materia medi.
cap. 53.

Buphtalmum pègrinum.

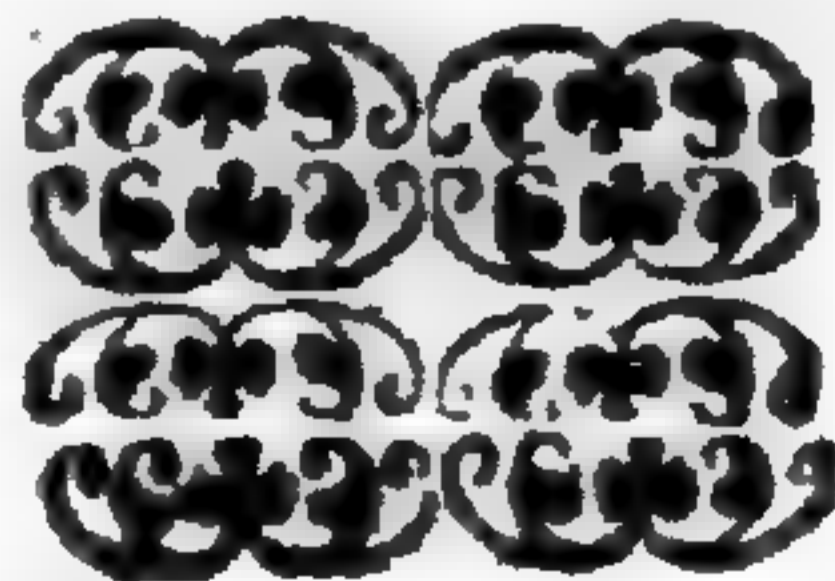
Etiam

De Buphtalmo peregrino. Cap. XLIX.

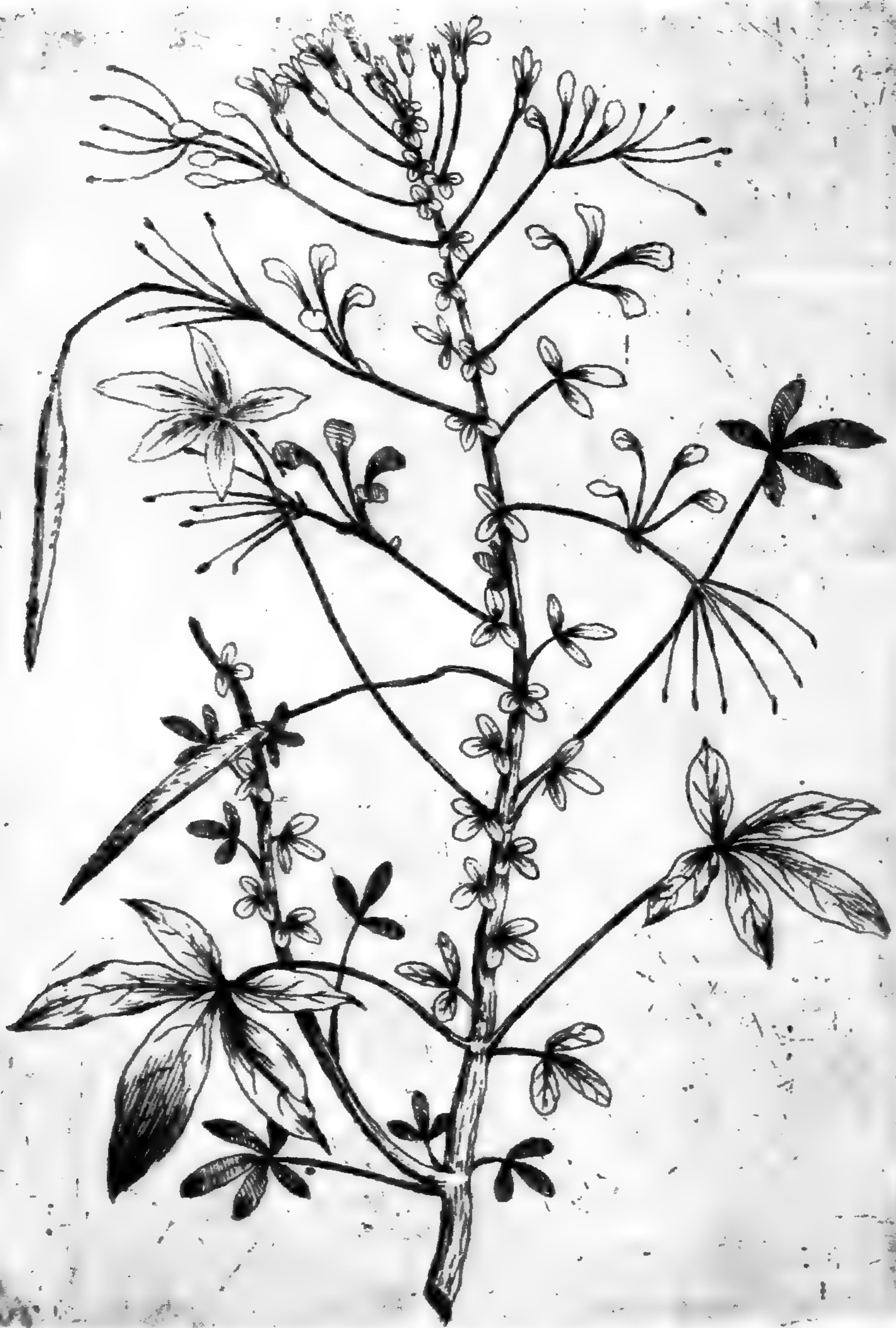

LTiam ex Ferrante Imperato missa fuerunt semina quibus nata mihi est planta elegantissima ob flores aureos oculis adprimè iucundos, quæ perennis est, hyemisq. frigora spernit, florereq. incipit Verè, & tota æstate, & vsq. etiam in hyeme floret. Fruticat hæc planta multis caulibus rectis, rotundis, gracilibus, sed ab vna radice obliquè actis densis, tricubitalibus colore viridi nigrescente. Folia plura habet quadantenus fæniculo similia, iucundo virore oculos delectantia, in cauliculis verò flores cernuntur aurei coloris fulgescentis duplo anthemidis maiores, à quibus fiunt semina parua, oblonga, tenuia, nigra, Radices subsunt longæ, graciles, subnigrescentes. Imperatus nomine buphtalmi ad me ea semina misit, itaut vir ille doctissimus hanc stirpem esse legitimum Buphtalmum crediderit, & mea sententia rectè sanè sensisse visus sit, quam Andreas Matthiolus de suo Buphtalmo senserit, cum suum Buphtalmum non habeat folia fæniculi vt ait Dioscorides, neque caules molles cum potius asperi sentiantur, neq. flores anthemide appareant maiores. Vnde cum Imperato facilè inclinatus sumus vt hæc nostra planta legitimum sit Buphtalmum, de qua Galenus perbelle ita scripsit: Buphtalmum sic appellatū est à floribus, qui figura quidem bouum oculis videantur adsimiles, colores autem anthemidis floribus similimi sunt, sed multo illis tum maiores, tum acriores, proinde & vehementius digerunt adeo vt & durities sanent, etiam cerato misti.

In 6. sim-
pl.

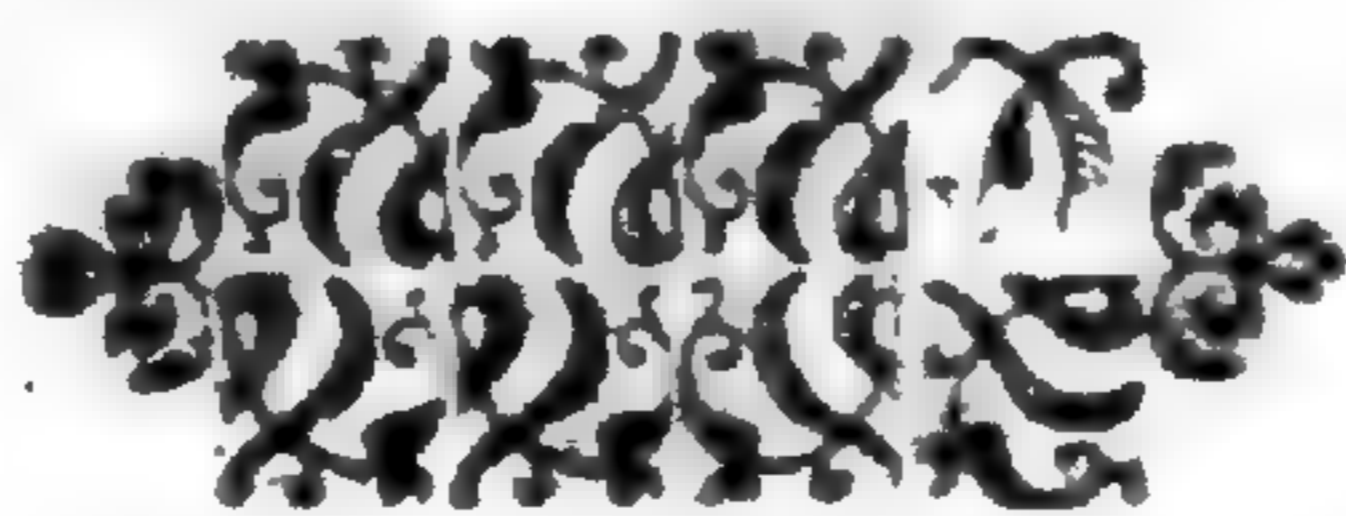

PROSPERI AEPINE
Quinque folium siliquosum.

De Quinque folio siliquoso. Cap. L.

X Syriacis seminibus mihi nata est plantula elegā-
tissima in qua licet admirari summum naturę ar-
tificium. Primo hæc planta herbacea vnicum cau-
liculum semicubitalem fert, qui in alios videlicet
in duos vel tres diuiditur, est rotundus, rectus, gra-
cilis, mollis totus à principio ad cacumen vsq. foliolis densis
conuestitus, infernè posita folia maiora cernuntur, & quinque
numero vt in lupinis cum suis petiolis, & longis, & breuissi-
mis in parte superiori foliola sunt trifolia, cum petiolis bre-
uissimis dense caulem conuestientia, in cacumine cauliculo-
rum primò quasi vmbellæ modo sexdecim ramuli quasi pe-
tioli longi, equales, in quibus singulis feruntur alij quatuor
aut quinque petioli æquales ferentes singuli flosculos singulos
vnifolios, paruos, latos, oblongos, atq. albos, leuiter olentes, eo-
rum petioli iterum, aliqui vbi defloruerint, ad hunc produ-
cuntur, & quatuor vel quinque alios petiolos tenuissimos velu-
ti capillamenta adhuc ferunt, à quibus siliquæ oblongę rotū-
dæ, habentes extrema in acutum desinentia, in quibus conti-
nentur semina nigra, rotunda, minutissima, quæ non sunt ex-
pertia alicuius facultatis calida, sed nondum aliquis quicquã
certi de istiusce plantæ facultatibus, & de vsibus ad medicinã
opportunis. Plãta est fertilissima quoniam semper per totam
æstatem flores augentur, vnde siliquæ innumeræ fiunt ad fæ-
cunditatem. Annua est, nihil tamen ab hyemali frigore pati-
tur, etsi etiam semina autumnò terræ committantur, subse-
quentibus frigoribus hyemalibus.

Hyoscyamus Virginianus.

Ab hinc

De Hyosciamo Virginiano. Cap. LI.

A B hinc annos duos mihi nata est planta ex seminibus nomine Lysimachię Virginianę ad me missis à Ioanne Moro medico, & philosopho Anglo eruditissimo. Quę planta fert caulem crassum, rotundum, veluti strijs actum, rectum, non durū, bicubitalem, & tricubitalem, qui postea paulò supra radicem profert duos alios, aut tres caules parum primo minores, bicubitales, rectos, rotundos, fere ad crassitiem digiti minoris, folijs multis, longis, non tenuibus, extrema acuminata habentibus, atque circum leuiter crenatis, & ambitum inequalē possidentibus caulibus inordinate ab imo ad cacumen vsq. inhærentibus, Ex singulis verò alarum foliorum cauis exibat petiolus digitali longitudine ferè rotundus, gracilis, mollis, qui in cacumine fert florem luteum quadrifolium leucoijs similem, sed maiorem in medio illius exeunt multa capillamenta tenuia, lutea, quibus deflorescentibus succedūt siliquę parvę, crassę, oblongę, in extremis tenuiores, & in medio crassiores quę maturescētes indurescunt, & circum strijs aguntur, colore viridis dilutioris figura, & magnitudine ad hyosciami albi siliquas non parum inclinant: ad saporem subdulcem accedentes & inodore etiam sunt. Tota planta nititur radice crassa in multis diuisa crassa alba, & absq. odore & sapore. Credidi ego hanc plantam esse hyosciamum nigrum Verginię familiarem, folia enim siliquę, & semina hyosciamo Aegypcio à nobis descripto ad hyosciamum accedunt, ad quem semina magnitudine, & colore maximè accedunt, & ex sapore insipido subdulci conijcitur esse frigidioris temperamenti, cuiusmodi est Italicus hyosciamus.

Bellis Spinosa.

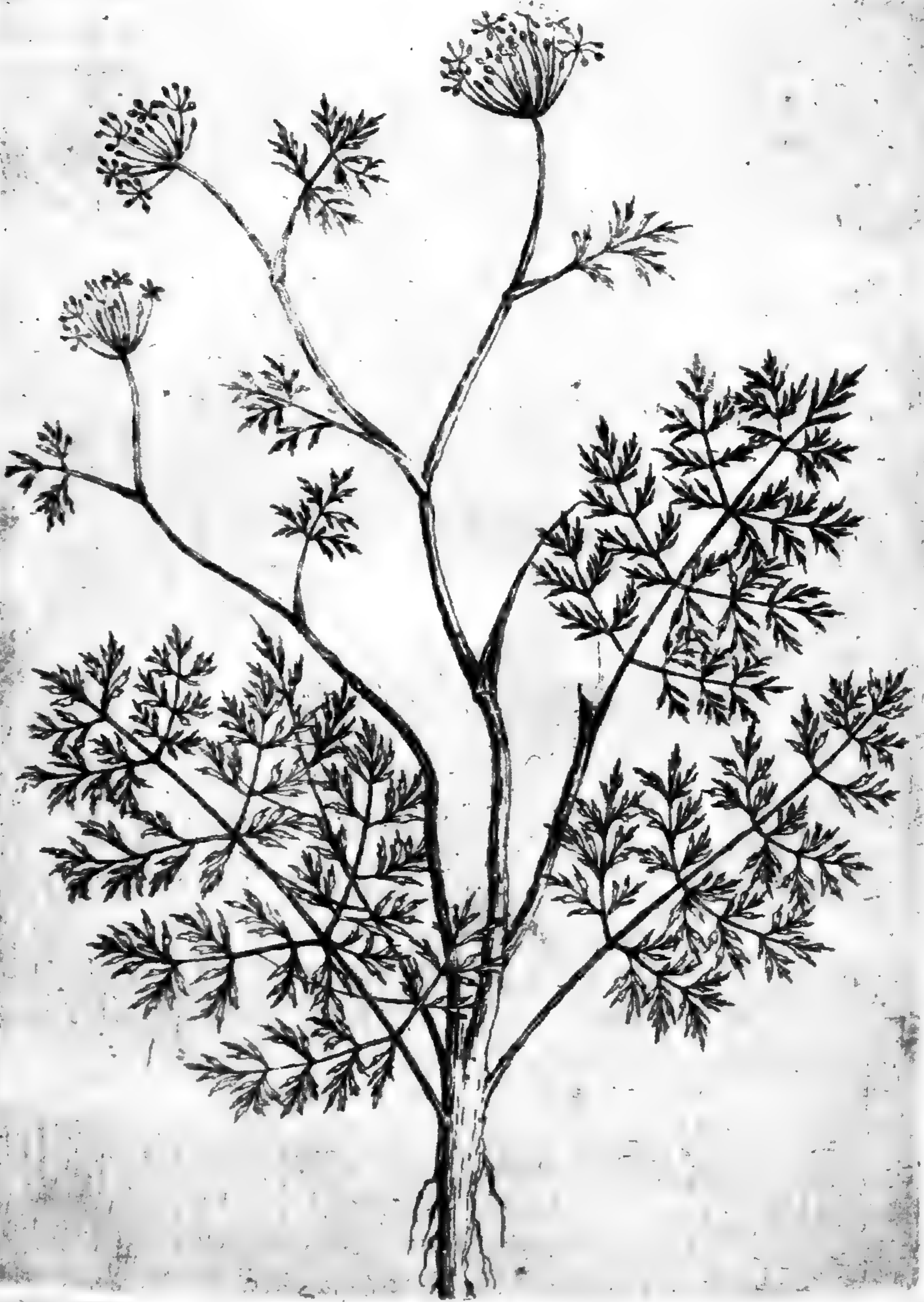
Accipi

De Bellide spinosa. Cap. LII.

ACcepi à Ferrando Imperato nomine Bellidis spinosæ semina quibus terre commissis nata est mihi planta elegantissima floribus ex toto aureis. Tota planta est fruticosa, habetque à radicibus multis, gracilibus, lignosis, caules plures, rectos, graciles, ramosos folijs multis oblongis, spinulis crenarum loco in ambitu armatis, paruis, oblongis ad myrti folia accedentibus. In cauliculorum summitatibus fiunt flores toti lutei, lati, rotundi ad modum anthemidis nudi folijs, quibus succedunt semina parvissima, oblonga, mollia, & nigra. De facultatibus, & vsibus nihil hætenus cognitum est.

Meum Alexiterium.

Ragusio

De Meo *Alexiterio*. Cap. LIII.

Agusio missa est mihi planta Mei nomine à Francisco Crasso philosopho clarissimo, medicoque doctissimo, Patrio Ragusino, scripsitq. ad me Ragusij appellari à vulgo, herba dalle Serpi, ab alijs vero eruditioribus Meum vocari neque (vt mea fert opinio) immeritò quoniam notas legitimi Mei haud iniuria habere videtur, si quidem maximè cum anetho convenire apparet: quod codices fideliores omnes habent, etenim Meum simile anetho esse, & non aniso vt legit Plinius & ipsū secutus M. Virgilius, omnes ferè etiam Græci legunt *avido*, & non *aviso* simile esse vt aliqui perperam voluisse visi sunt, At præter græcos scriptores Serapio Dioscoridis transcriptor fidelissimus aperte inquit Meum habere folia, & caulem similem anethi folijs, & cauli, vnde doctores ragusei, merito hanc plantam Meum esse, existimarunt, Planta sanè assurgit caule cubitali, & ampliori, rotundo, geniculato, viridi, vt anethum non minus crasso, fert umbellas parvas floribus parvis, candidis, à quibus succedunt, semina minutissima, oblonga, odorata, & linguam excalescentia, ex nodis verò singulis exeunt cauliculi parvi cum umbellis, Planta autem nititur tota radice longa, gracili, digiti minoris crassitie, alba, in radices aliquot, in radice extremo diuisa, est odorata, atque acris. Habeo in horto medico plantam huic simillimam, quam reperi in Montibus Bassanensibus, & alias eam pro Meo accepi, & si radix esset, & odoratior, & acrior, certè affirmassem esse Meum legitimū antiquorū, quod de Ragusino Meo audebo affirmare, quando notæ ex Dioscoride maximè eluceant, qui inquit: Meum, quod Athamanticum vocant in Macedonia, & Hispania plurimum gignitur, anetho folijs, & caule, simile, sed eo crassius binum fermè cubitorum altitudine attollitur, sparsis in obliquum rectumque radicibus longis, tenuibus, odoratis, linguam excalescentibus. Quæ fetuæ factæ ex aqua, vel tritæ citra coctionem preclusorum renum, vesicæque infarctæ vitia potè leniunt, vrinæ difficultatis medentur, stomachi inflatio-

In r. lib.
de re
med. c. 3.

nes discutunt: Torminibus affectæ vuluæ, articulorum doloribus atq. fluxionibus pectoris trita cum melle in eclegmate auxiliantur, sanguinem per menstrua pellunt de sectionibus feruefactæ, Infantibus autem illitæ imo ventri vrinam mouent, quod si plus quam deceat ex his bibatur, caput dolore afficiunt: Non video Meum Ragusinum habere tātum odorem, & acrimoniam, vt Dioscorides dixisse visus est de acrimonia, cum dicat: vrinam mouere esseque ex eo vreticam plantam; sed Ragusinum præsertim eius radicem potam vel assumptas cuiuslibet serpentis morsui, atque veneno valenter obsistit, vnde ad omnes morsus venenosos serpentum sit efficacissimum medicamentum, quò merito dicta herba serpentum, ego vero Meum Alexiterium idcirco nuncupatus sum.

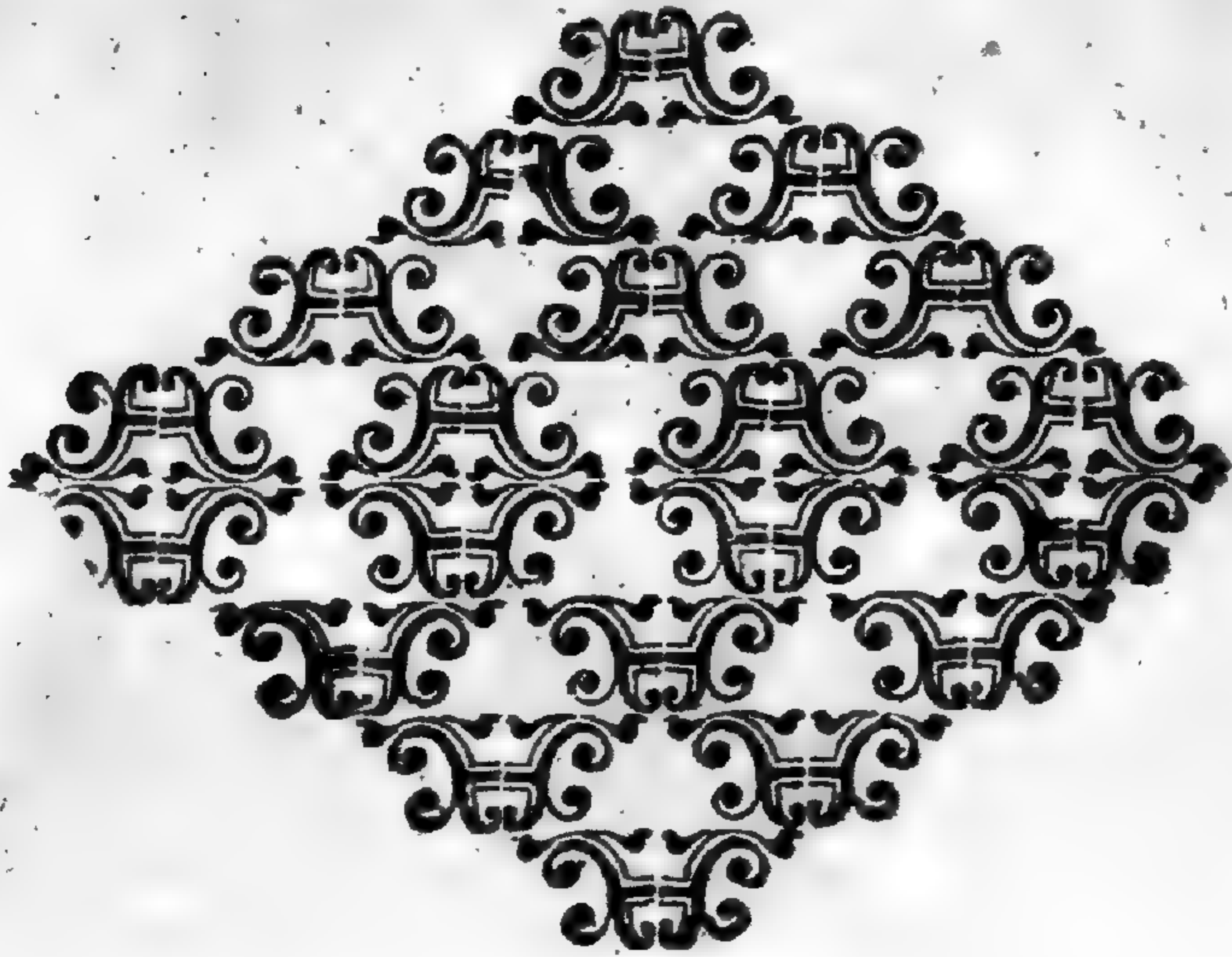
Sium minimum.

De Sio Minimo. Cap. LIV.

X seminibus ex aliquibus Italiae locis delatis primo, nata mihi est herbula fruticosa, mollis, quam postea in Marosticense agro in locis umbrosis, humidis, sponte natam offendimus, nondum ab alijs, quod sciam alias descriptam. Herbula pedalis, & aliquando amplior fruticat recto caule folijs erucæ sylvestris proximis minoribus tamen ex vna parte crenatis, colore nigrescentibus. Ex caule vero plures ramuli exeunt, in quibus, ut in sylvestri eruca utrimque ex opposito multæ filiquæ, parvæ, tenues, longæ, erucæ sylvestris proximæ, aut erysimi secundi cernuntur, & semina habent minuta alba, quæ continuo nata maturitatē perfectā, planta tota ea semina è filiquis eiacularur, & eadē semina eiaculata in orbem ut in caltha, vertuntur. Mirabile dictū est, si aliquis manu ipsa semina perfecte matura comprehendere tentaverit, continuo instar animalis indignati, semina omnia magno impetū continuo in manum, plantam comprehendentem, & in faciem eiacularur, non modò sanè dissimili ut in ciclamino fructus maturi semina itidem eiacularur, & in ea etiam planta, quam idcirco nonnulli, nolli me tangere, nominarunt. At certè longè admirabilius videtur quod nos sæpè conspeximus, scilicet istanc herbulam habentem in techis semina matura, si manus alicuius, qui fingendo ipsam velle attingere propius accedat, etsi verè quidem non attingat, omnium scilicet, quarum semina matura, magno impetū eiaculari in hominem, atq. ita, ut multis ea repentina, cum filiquarum apertura, tum seminum eiaculatione, non leuem inducat timorem. Quibus profectò dubitari posset, an hæc planta ad Aschinomenem vocatam tantoperè olim ab Apollodoro Magno cōcelebratam, quadantenus accedat, at constat illam ab aliquo animalitatem folia in se contrahere: De qua antiquitas an animal esset meritò dubitavit: Hanc vero veluti indignabundam semina in illos qui ipsam attingere vel etiam confingunt ut animal indignatum magno impetū eiaculari hæc ex subacri sapore

non iniucundoque folia præsertim cruda in acetarijs sunt acceptissima. Calida est, & sicca supra secundum ordinem, humores crassos incidit, extenuatque, aperit, digerit. Vrinam semina mouent, & foliorum vsus venerem auget, & deperditam restituit. Annua est sed tamen suis feminibus suam prolem, vbique locorum foeliciter propagando perpetuitatem nanciscitur, præsertim in loco humido, & opaco in quo libentiùs luxuriat. Visitur in horto Patauino.

Arum Montanum.

Proximis

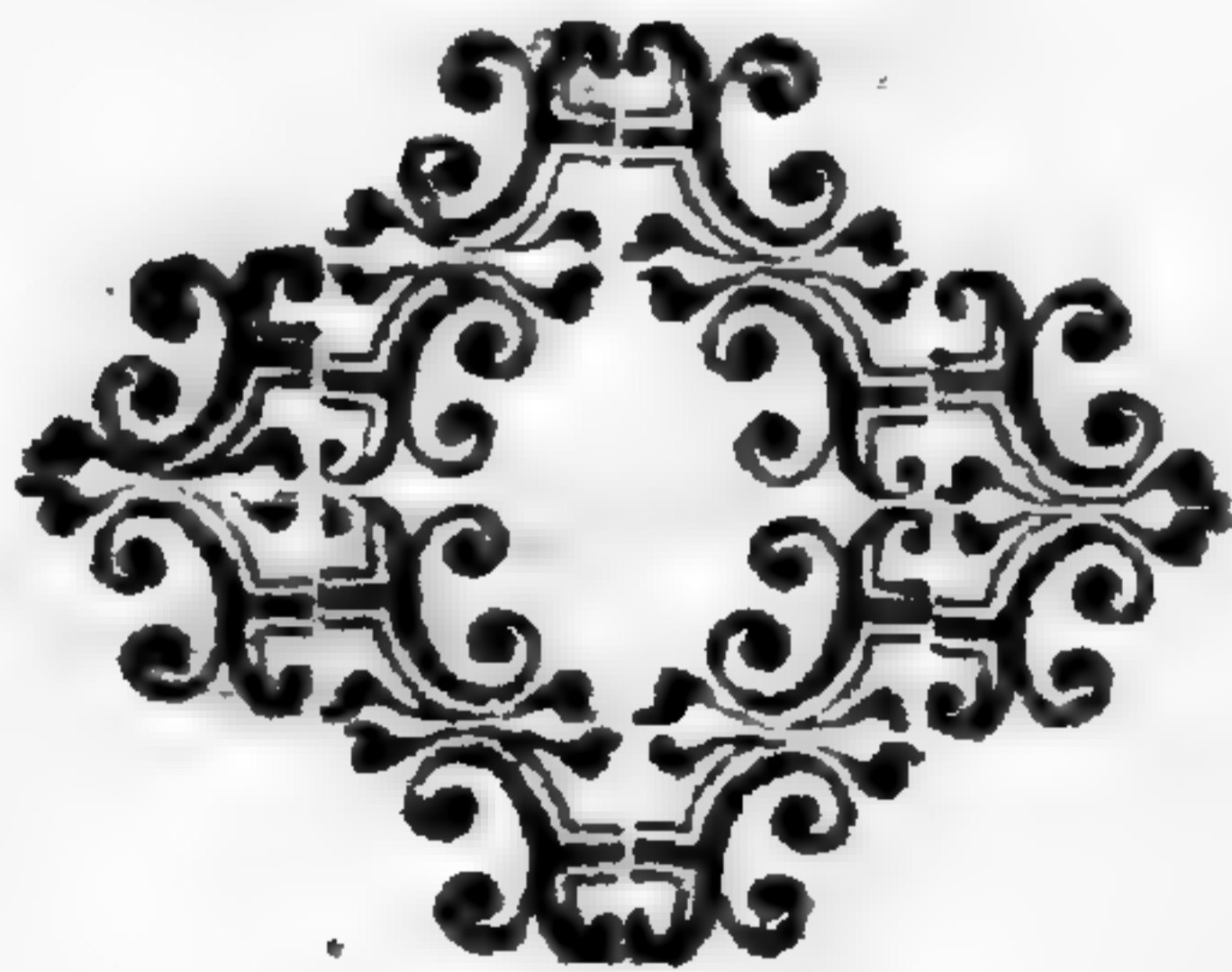
De Aro Montano. Cap. LV.

Proximis diebus, in quibus egimus de Colocasijs
 à Dominico Zanetto, nostro familiari, rizotomo,
 Ari (vt ait) radices aliquot, quas in proximarum
 Alpium iugum, vmbrosis conuallibus effudit fi-
 gura, radiculis fibrosis, & in alijs prorsus partibus
 colocasijs strogylorizis per similes, & etiam in
 magnitudine tanta nunquam ab alijs haectenus scriptoribus
 botanicis delineatis. Quæ Ari radices hæ omnes (vt postea vi-
 dimus) sexseptem uè ad plus folia producebant ampla, longis
 pediculis prædita ad personata, quam Ari vulgaris magis ac-
 cedentia, elegantiorisq. viriditatis, inter quæ caulis exhibat re-
 ctus dodrantalis, crassitie ferè digiti minoris cum inuolucro
 Ari vaginæ simili, sed longiori, & latiori cum flore Ari & fru-
 ctibus, sed longè minoribus, sed vt ad radicem redeam vti di-
 ximus rotunda est, & in germen ad acutum declinans exte-
 rius tenui acete tegitur ad obscurum fuluescente intus candi-
 da eximia acrimonia, exterius etiam quosdam globulos par-
 uos inæqualiter per totam superficiem sparsos habet qui suo
 tempore germinant non secus quam in colocasijs atq. etiam
 radiculæ parua, iongæ, fibrosæ albæq. clenius circum in supe-
 riori parte inæqualiter ortæ inferius delabentes cernuntur.
 Quibus omnibus paruis colocasijs rotundis maxime similes
 apparent. Fortè hæc planta ad magnam Arum Dioscoridis, &
 Theophrasti accedere nobis visa est, siquidem ex Dioscoride
 Arum habet radicem bulbosam rotundam radici dracunculi
 similem liquido constat Theophrastusq. expressit Ari radicem
 esse carnosam vt feta, & folia cucumeracea, & cum latitudi-
 ne habere cavitatem inquitque rusticos ipsas coctas edere.
 Certè mirari satis non possum ex multis qui haectenus de plā-
 tis scripserunt, nobis huiusmodi arum quod legitimum anti-
 quorum nullis reclamantibus uotis uisitur, neminem propo-
 sisse, cognouisseque ac præsertim ipsius radicem magnam
 atq. crassam. Nascitur, (rizotomo affirmante) in alpium pro-
 ximarum iugum in oppacis conuallibus his profectò radici-
 bus

In lib. 1.
 de histo.
 plāt. c. 10.

bus decoctis Montani vescuntur: ex coctura eæ radices, etsi crudæ immoderatus linguam mordicent, tota acrimonia exuuntur adeòque in decoctis ijs radicibus acrimonia remittitur vt Montani meritò edere queant. Quibus ad cibum vtuntur eò duntaxat tempore in quo ciborum inopia vexantur. Non tamen omnes, quod eæ plurimum sint medicamentosæ, Vnde pastores ea Montana habitantes ad multas ægritudines eas radices edere solent præcipueque ad antiquas viscerum obstructions ex aceto decoctas, & ex melle ad tussim antiquam, orthopneam, & ad respirationem quouis modo impeditam, atque ad mouendam vrinam. Radix itidem cocta in vterum pessi modo indita ipsum purgat, & ipsius morbis frigidis remedio est, atque etiam ex vino decocta datur ad venem augendam in refrigeratis, & proli inhabilibus, Extèrius vero adhibita cum cruda, tum ex aceto decocta utilis est ad cutis infectiones, ad vlcera sordida, & cancerosa. Mulieres vtuntur aqua stillatitia ex radice ad faciem maculis detergendam. Oleum amigdalinum, & dulce, & amarum in quo prædicta radix ebullierit est vtilissimum ad neruorum contusiones, & ad partes articulares contractas expertum.

Glaux.

De Glauce. Cap. LV I.

N locis maritimis palustribus iuxta Clodium Venerorum urbem, nascitur planta elegans fruticosa ab vna radice longa, tenui, lignosa, in aliquot alias diuisa plures ramulos caulesuè ferrens scilicet ternos, aut quinos longos dodrantaes, & ampliores, graciles sursum in aere obliquè actos, folijs æqualibus ferè interuallis raris simul ab eodem exortu quinis, vestitos, stellarum modo cytiso similiibus sed longioribus, & tenuioribus supernè virentibus, infernè candidis non absque leui quadam lanugine candida. Ramuli vero hinc inde raro interuallo plures tenues & breues surculos promunt iisdem folijs sed dēsius vestitos, in quorum cacuminibus flores simul ab eodem exortu quaterni aut quini, aut terni quasi vmbellæ modo simul congesti ad colutæ scorpioides Creticæ, & magnitudine, & figura, & colore albicante in carneum inclinante, à quibus techæ breues rotundæ parvæ succedunt tria, quatuor, aut quinque, continentes semina minuta, rotunda, dura, insipida, ad subdulce inclinantia, dubitari vero posset à nobis de caulium altitudine quando Dioscorides dixerit esse dodrantaes, & nostræ glauces sint longè altiores adeò vt aliquando altitudine & cubitali, & amplius attollantur. Verum putamus id posse ex soli varietate provenire vt in nostro glauce in horto olim à me inserto, vidimus primis annis ex terra dura macra, parvissimam habuisse magnitudinem, sed posterius istanc plantam adoleuisse fuit obseruatum. Folia & flores non sunt expertes alicuius caliditatis, & odoris. Atq. hæc est istius plantæ historia ex qua multis in plantarum studio exercitatis haud absurdum videbitur, si eam glaucem vel ad ipsam glaucem maxime accedere dixerimus. Melchior Guilandinus, præceptor meus numque satis laudatus etiam hanc plantam hoc nomine vocabat. Dioscorides etiam hanc plantam pro glauce hisce verbis descripsisse maxime visus est, inquit enim Glaux cytiso aut lent culæ folijs similis, quæ supernè virent auersaque candidiora spectantur. Ramuli exiliunt quini, seniue, tenues ab radices.

dice dodrantem alti, flores violæ albæ purpurei exeunt, minores tamen. Nascitur iuxta mare, coquitur cum hordeacea farina sale, & oleo in sorbitione ad reuocandam extincti lactis ubertatem, Galenus propterea hanc plantam esse calidam, & humidam statuit. An vero nostra glaux hanc facultatem lactis augendi habeat, nondum experti sumus.

Campanula Pyramidalis minor.

Elegan.

De Campanula pyramidalis minore. Cap. LVII.

Legantissima planta nascitur in Valle sanctæ Fidatae propè Bassanū oppidum duobus miliaribus in locis opacis & humidis (quam plantam ut sciam) non vidi ab aliquo fuisse descriptam, neq. alibi eam vidi nascentem. Ab radice tres vel quatuor, vel plures etiam caules assurgunt bicubitales, & etiam ampliores, recti, graciles, rotundi ex quibus hinc inde ramuli multi ascendunt infernè longi, supernè breues, ita ut seruatō æquali ordine in ijs ramulis, quasi pyramis cum ramulis floribusq. appareat, vnde nos campanulam pyramidalem minorem nominauimus, ad differentiã pyramidalis vulgatæ herbariorū, quod hæc campanula longe nostra amplior sit, Ex summitatibus verò ramulorum flores propendent innumeri, qui paruis campanulis sunt similes colore aut candido, aut cœruleo dilutiori: Hæque campanulæ sunt cum suis paruulis rhodopalis (tanto artificio à natura elaboratæ, ut vix artifex peritissimus ita perbellè eas faceret) deorsum propendentes, figura florum, qui in vulgaribus rapunculis spectantur, sed paulo maiores, colore ut etiam dictum est aut candido aut cœruleo dilutiori, suauiter olentes. Hæc stirps infernè iuxta terram admodum est foliosa. Folia verò spectantur longa, viridia, inferius latiuscula, & in acutum desinentia, magnitudine, & figura quasi ad rapunculos accedentia, vel ad intybi syluestris folium longè tamen breuius, extrinsece vndique circinata, supernè verò in planta longè minora ac tenuiora cernuntur singulaq. ad singuli ramuli in caule exortū habentia. Radix autem istiusce plantæ est pergrandis, crassa, breuis, nucis iuglandis longæ ferè magnitudine, & figura licet quædam sint longiores in acutum desinentes, colore albo ferè translucido ad rapunculi itidem radicem maximè inclinantes sapor verò insipidus viscidus obseruatus est attamen nõ ausus sum exactius masticatione experiri ne latens quædam facultas deleteria subesset, Namque suspicati sumus plantam esse venenosam, & fortasse ad Aconitum folio intybaceo

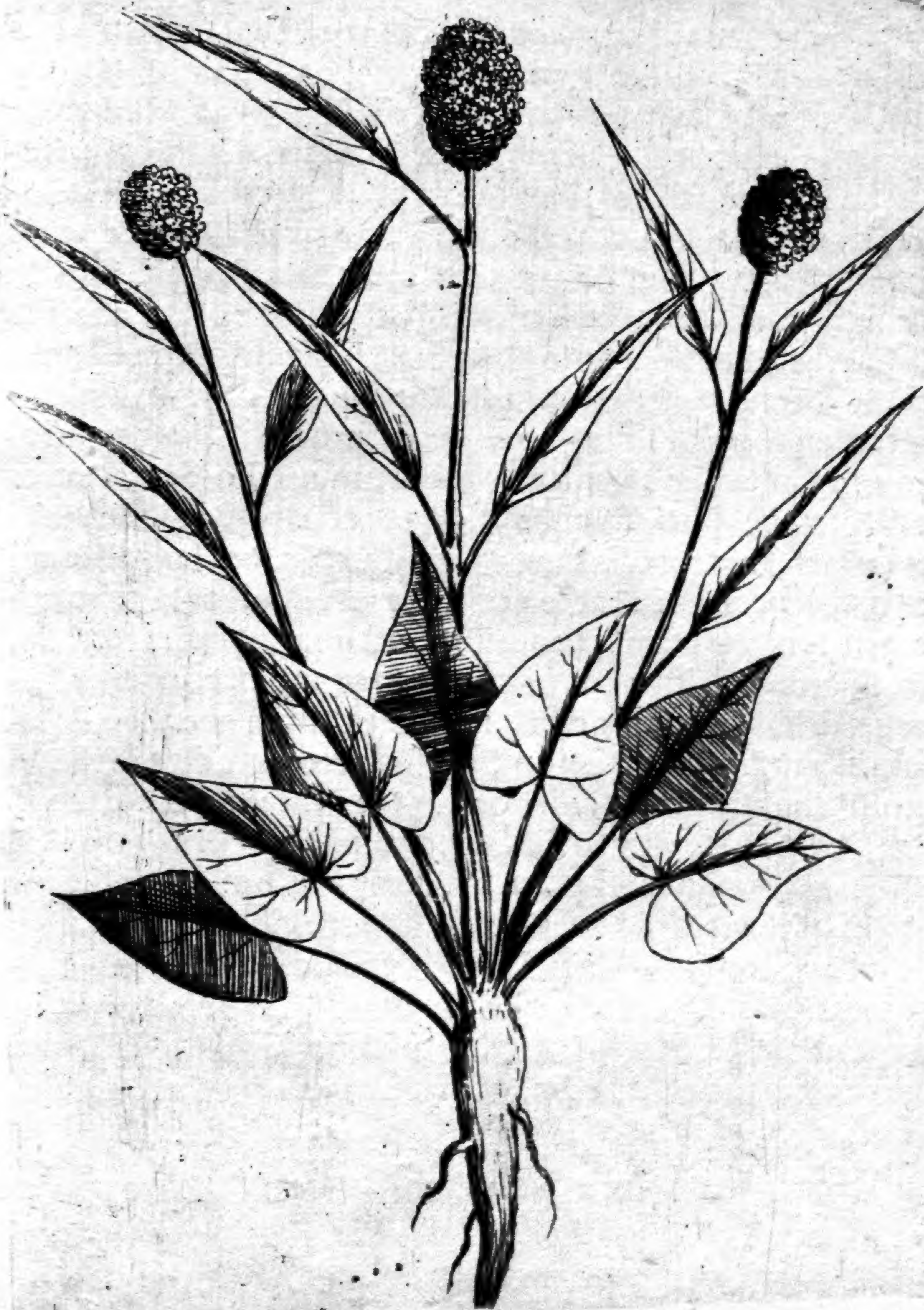
Theo-

Theophrasti accedentem at numquam experimentum fecimus. Si radix esset esculenta in omnibus ad rapunculos inclinare dixissemus cum & caulibus, & folijs, & floribus & seminibus minutissimis, & radicibus magnam habeant similitudinem: Deaconito (cui facultate venenosa eam plantam similem esse dubitauimus) Theophrastus ita scripsit: Aconitum nascitur in Creta zacyntho sed plurimum optimumque in heraclea pontica. Constat id folio intybaceo, radice tum specie, tum colore nuci proxima. Vim illam mortiferam in hac esse, folium, & fructum nihil nocere affirmant, Verum tamē cum Theophrastus addiderit, aconitum esse herbam breuē frumento similem, propterea hæc nostra campanula pyramidalis illud aconitum non erit. Negandum tamen haud est, esse pulcherrimam plantam, tum ob innumeras pro floribus campanulas quas profert, odoratissimas coloris argentei, aut cœrulei dilutioris. Stirps perennis est, & quò annosior, eò radices habet numerosiores, & crassiores. Quisque in horto medico videre poterit.

In lib. 9.
de histor.
plāt. c. 16.

Rapunculus Betreus.

Nascitur

De Rapunculo petreo. Cap. LVIII.

Nascitur planta satis elegans propè Bassanum in agro Marosticensi, ~~vix~~ à Brenta flumine vix tertia parte milliariis distante, in colle lapideo, Septentrioni exposito, radice rapunculi alba, vimis saxorum infixam, vt propterea magno labore eruatur, vixq. integra, quæ radix, inquam, est oblonga, digiti minoris crassitie carnosâ, alba, rapunculo maximè similis, sapore dulci subacri vnde in acetarijs rapunculi modo, (vt audio) est satis accepta gustui. Ab radice folia complura fert longis suis pediculis gracilibus inhaerentia, hederæ folijs carnosiss quàm proxima, minora tamen, longiora, magisque in acutum desinentia, tenuiora, colore viridi nigrescentia, è foliorum medio duo aut tres surculi graciles, duri, gracillimi, longi, recti, rotundi, dodrantesales cum paruis foliolis longis, tenuibus, vtrinq. vnis alternatis cum suis petiolis in caule positis. In cauliculorum cacumine capitulum paruum, rotundum, aut oblongum extuberat, flosculis compluribus cœruleis in ipsum vndiq. congestis, inodoris, quibus succedunt semina minutissima, rotunda, colore fuluescentia, papaueris similia: Nos verò ex radice rapunculi magnitudine, figura, & colore albo, & gustu rapunculum petreum (quod in saxorum fissuris nascatur) appellauimus non nisiq. proueniat in locis petrosis. Nonnulli inter saxiphragas hanc plantam referendam voluerunt neq. iniuria, cum radices lapides frangere videatur. Quid verò de viribus istius plantæ cognitum sit, fateor me non cognouisse. Altera ex prædicto rapunculo petreo, stirps etiam prouenit, à priori differens folijs tenuioribus tum floribus forma non rotunda, sed oblonga. Folia etenim istius plantæ longa visuntur in acutum desinentia, & ad laurina quadantenus accedentia.

F I N I S.